

Økonomiplan
2024-2027

Årsbudsjett
2024

Kommunestyrets vedtak

Lørenskog
kommune

Innholdsfortegnelse

1. Kommunedirektørens forord.....	3
2. Budsjettvedtak.....	5
3. Kommunens rammestyringssystem.....	18
4. Kommuneplanen	21
5. Perspektivmeldingen 2024-2027	29
6. Sentrale tema.....	32
7. Statsbudsjettet - virkning for kommunene.....	39
8. Hovedtallene i budsjettforslaget.....	44
9. Finansielle måltall - økonomiske handlingsregler.....	55
10. Befolkningsutvikling.....	57
11. Kommunedirektør.....	60
12. Strategi og samfunnsutvikling.....	61
13. Styring og virksomhetsutvikling	66
14. Oppvekst og utdanning.....	72
15. Helse, omsorg og mestring.....	84
16. Kultur, idrett og frivillighet	100
17. Teknisk.....	110
18. Felleskostnader	124
19. Investeringer i økonomiplanen.....	125
20. Klimabudsjett.....	143
21. Interkommunale selskaper	153
22. Gebyrer og brukerbetalingen.....	157
23. Oversikt over konsulentbruk, juridisk bistand og innleide tjenester	162
24. Kommunebarometre.....	164

1. Kommunedirektørens forord

*Kommunedirektør Ragnar Christoffersen
Fotograf: Farid Dino Omer,
Lørenskog kommune*

Når man retter blikket utover i verden, er det lett å bli nedstemt. Det pågår en intens storkrig mellom de to største landene i Europa, og i Midt-Østen er konfliktnivået høyere enn noensinne. Krigene i Ukraina og Midt-Østen krever tusenvis av menneskeliv, og skaper smerte, tap og sorg som vi knapt kan forestille oss – og en flyktningsituasjon også Norge tar del i. Det gjør ikke situasjonen mer lystig at verdensøkonomien er i ubalanse med høy inflasjon og stigende renter. I en åpen økonomi, som Norge er en del av, slår dette inn i nasjonal og lokal økonomi, og ikke minst i privatøkonomien.

Ulike økonomiske tiltak er nødvendig for å få kontroll på situasjonen. Tiltakene, for eksempel med å sette opp renten, skaper en særlig krevende situasjon for mange. Store boliglån blir enda større av økende rente. Når i tillegg mat- og strømprisene stiger, og kanskje trues den trygge jobben man har hatt, blir hverdagen utfordrende.

Kommunens rolle er, blant flere, å skape trygghet for folk, at de får de tjenester de trenger i form av barnehage og skole, helse- og omsorgstjenester og hjelp dersom økonomien blir krevende. Inneværende år har vist at behovene for økonomisk bistand har økt, og at budsjettet for 2024 må ta høyde for en videre vekst i dette tjenesteområdet.

Den krevende økonomiske situasjonen synes også å ha «kjølt ned» boligmarkedet noe. Nettoinnflyttingen til Lørenskog ser ut til å bli betydelig lavere enn prognostisert. I en situasjon hvor den store befolkningsveksten over flere år har gitt kommunen betydelige voksesmerter, kommer en mer moderat befolkningsvekst som ønsket. Det vil kanskje etter hvert gi mindre press på tjenestene, men det forutsetter at denne trenden varer over noe tid.

Den umiddelbare effekten av lavere befolkningsvekst, er også lavere skatteinntekter. Dersom en legger til grunn ca. 450 færre innbyggere enn opprinnelig prognose tilsa, vil det bety 15-18 mill. kr mindre i skatteinntekter i 2024.

Samtidig med lavere skatteinntekter på grunn av redusert tilflytting, blir Lørenskog kommune skattesvakere, det vil si at Lørenskog får lavere vekst i skatteinntektene per innbygger enn landet sett under ett. Det er også andre forhold som gjør kommunens økonomiske situasjon krevende. Det er åpenbart at økte renter gir større utgifter, selv om ca. halvparten av kommunens gjeld er i fastrente. Fra 2022 til 2023 økte renter og avdrag med ca. 150 mill. kr blant annet på grunn av byggingen av Fjellhamar skole.

I 2024 øker renter og avdrag med ytterligere ca. 50 mill. kr. I økonomiplanperioden øker gjelden fra 6,7 mrd. kr til 7,9 mrd. kr dersom alle investeringer gjennomføres som planlagt. Målt i prosent av driftsinntektene er økningen marginal. Økningen i gjelden betyr at det økonomiske spillerom endres lite i planperioden.

Sett i et økonomisk perspektiv, ville det vært naturlig med en total investeringspause. Det er selvsagt umulig, men kommunedirektøren legger opp til at investeringer i all hovedsak skal

omfatte kjernetjenester som barnehage, skole og omsorgsboliger. Øvrige investeringer er satt til et minimum. Det er fortsatt svært liten egenfinansiering av investeringer.

Kommunedirektøren vil særlig påpeke behovet for omsorgsboliger med heldøgns omsorg. Som det fremgår av befolkningsprognosen, er det i de eldste aldersgrupper befolkningen øker mest. Behovet for omsorgstjenester vil derfor øke betydelig. Lørenskog har også mange overliggere på Ahus, noe som tyder på en viss underkapasitet.

I 2023 har det vært en betydelig vekst i tjenestebehovet. Dette har blant annet medført behov for å styrke tjenestene gjennom året. I budsjettet for 2024 er sektorene derfor tilført vel 62 mill. kr for å finansiere tjenester som allerede er etablert.

Det blir ikke gode tjenester uten kompetente ansatte. Lørenskog har en ambisjon om å være «Norges beste kommune å jobbe i». Noe vil mene at dette er vel ambisiøst. Men hvorfor skal ikke Lørenskog bli minst like god som andre kommuner? Vi har en unik beliggenhet, og vi er fremoverlente og har svært mange faglig interessante oppgaver og utfordringer. Men en slik ambisjon krever en strategi – en HR-strategi. Den er nærmere omtalt i kapittelet «Sentrale tema», men dreier seg i korte trekk om ledelse, kompetanseutvikling, medarbeiderskap og organisasjonskultur.

Kostra-tallene viser at Lørenskog er en kostnadseffektiv kommune. Det betyr ikke at alle effektiviseringsmuligheter er uttømt. Spesielt innenfor digitalisering og forenkling er det både mulighet for en mer effektiv drift, og ikke minst mulig å forenkle kommunikasjonen mellom kommunen og innbyggerne.

Som i 2023, har det ikke vært mulig å legge frem en økonomiplan med positivt netto driftsresultat i hele planperioden. I 2024 og 2025 er negativt netto driftsresultat på henholdsvis 41 og 14 mill. kr. De to påfølgende år er netto driftsresultat positiv, men dog betydelig lavere enn handlingsregelen. For å dekke opp det negative netto driftsresultat, er det i 2024 og 2025 nødvendig å bruke 24 og 7 mill. kr av disposisjonsfondet.

Det er i 2024 lagt inn kostnadsreducerende tiltak for 14,6 mill. kr. Det er blant annet foreslått å gjøre det midlertidige kuttet i administrative ressurser på 5 mill. kr permanent. Relativt sett er det største kuttet i sentrale administrative stillinger.

Økonomiplanen er en 4-årig plan. Det er behov for å se innbyggernes behov i et litt lenger perspektiv. Kommunedirektøren vil derfor fornye perspektivmeldingen slik at koblingen mellom kommuneplanen, øvrige planer og økonomiplanen styrkes. Det betyr at perspektivmeldingen ikke bare vil være starten på arbeidet med økonomiplanen, men i større grad vil være et dokument som gir et samlet utfordringsbilde utover de nærmeste fire år.

Kommunedirektøren vil igjen vektlegge betydningen av at kommunestyret benytter perspektivmeldingen til å gi tydelige signaler om politiske prioriteringer og valg.

Det er kommunedirektørens vurdering at det i overskuelig fremtid vil være behov for meget strenge prioriteringer, og at det er svært få muligheter til tiltak som ikke dekker innbyggernes behov for kjernetjenester. Det betyr å avstemme, for ikke å si dempe, ambisjoner og forventninger – og altså prioritere det meste kritiske.

Ragnar Christoffersen
kommunedirektør

2. Budsjettvedtak

Fotograf: Farid Dino Omer, Lørenskog kommune

1. Personskatt

Inntekts- og formuesskatt til kommunen utliknes etter de maksimalsatser som Stortinget fastsetter.

2. Eiendomsskatt

I samsvar med eiendomsskatteloven §§ 2 og 3, samt overgangsbestemmelsene til eiendomsskattelovens §§ 3 og 4, skrives det ut eiendomsskatt for 2024 i hele kommunen med følgende utskrivningsalternativ:

- På næringseiendom, kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfattet av særskattereglene for petroleum, jf. eiendomsskatteloven § 3 d.
- På næringsdelen (bygning og grunn) i tidligere skattlagte verk/bruk (overgangsregel til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4).
- På det særskilte skattegrunnlaget, redusert med seks syvendedeler beregnet fra verdien satt i 2019 (overgangsregel til §§ 3 og 4).
- Eiendomsskattesatsen er syv promille, jf. eiendomsskatteloven § 13.
- Eiendommer, eller del av eiendommer, til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten fritas for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 7 a. Private barnehager kan kun gis fritak i tilfeller der virksomhetene ikke har som formål å gå med overskudd.
- Eiendom tilhørende andre «stiftelser og institusjoner» vil bli vurdert fritatt av kommunestyret på grunnlag av søknad.
- Standard fakturering av eiendomsskatten er to terminer, jf. eiendomsskatteloven § 25.

Det fremmes egen sak om fritak for eiendomsskatt.

3. Godtgjøring til folkevalgte

Godtgjøring til folkevalgte fastsettes i henhold til Forskrift om folkevalgtes rett til godtgjøring og velferdsgoder

4. Fullmakter

4.1 Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele sentralt budsjettert lønnsoppgjørsavsetning til sektorene når lønnsoppgjørene er avsluttet.

4.2 Kommunedirektøren har fullmakt til å føre avsetning / bruk av årlig premieavvik i Lørenskog kommunale pensjonskasse (LKPK), Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK) til/fra premieavviksfond (disposisjonsfond).

4.3 Kommunedirektøren har fullmakt til å øke eller redusere bruk av premiefondet i Lørenskog kommunal pensjonskasse og Kommunal landspensjonskasse.

5. Brukerbetaling, takster og gebyrer

Brukerbetaling, takster og gebyrer vedtas slik de fremkommer i saken.

For de kommunale betalingstjenester (vann, avløp, renovasjon, feiing, byggesak, oppmåling og private planer) der selvkost er satt som rettslig ramme for brukerbetaling, skal gebyrene settes slik at det oppnås full kostnadsdekning.

6. Avdrag og opplåning

6.1 Lørenskog kommune tar opp inntil 707 mill.kr i lån til finansiering av investeringer i 2024.

6.2 Lørenskog kommune betaler avdrag på 211 mill. kr i 2024.

6.3 Lørenskog kommune tar opp inntil 50 mill. kr i startlån for videre utlån i 2024.

7. Budsjettvedtak

7.1 Driftsbudsjettet vedtas i henhold til forskriftsskjemaene:

- Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4, første ledd (1A)
- Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4, annet ledd (1B)

7.2 Investeringsbudsjettet vedtas i henhold til hovedoversiktene:

- Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-5, første ledd (2A)
- Bevilgningsoversikt investering etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-5, annet ledd (2B)

8. Klimabudsjett

Klimabudsjett for Lørenskog kommune vedtas.

Kommunestyrets verbalvedtak

1. Inkluderende skole

Lørenskogskolen skal være inkluderende. Et prinsipp om inkluderende skole skal også gjelde for arrangementer i regi av foreldrene, som f.eks. klasseseter og klassefester.

Slike arrangementer skal utformes slik at alle elever, uavhengig av f.eks. funksjonsevne eller foreldrenes ressursituasjon, får mulighet til å delta.

2. Grønn samleside på kommunens nettsider

Lørenskog kommune skal ha en egen grønn samleside på sitt offisielle nettsted, med link fra førstesida, der innbyggerne får tips om hvordan de kan gjøre bærekraftige, miljøriktige og klimavennlige valg i hverdagen.

3. Endringer for sommerskolen

Kommunedirektøren bes om å se på følgende endringer for sommerskolen:

1. Skolene skal inkluderes og hjelpe kommunen med hvilke elever som skal få kurstilbud, og at det ikke blir førstemann til mølla.
2. Vi ønsker at kursene i større grad skal bygge videre på tverrfaglighet, slik som Læreplanverket for Kunnskapsløftet LK20.
3. Kursene skal i større grad jobbe med å implementere de 3 grunnleggende ferdighetene, lesing, skriving og regning.

4. Rettigheter og muligheter for personer med funksjonsnedsettelse

Lørenskog kommune vil gjøre sitt for å øke fokuset på/bevisstheten om muligheter og rettigheter til mennesker med funksjonsnedsettelse.

Lørenskog kommune skal legge FN-konvensjonen om rettigheter til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) til grunn i alle saker som omhandler og påvirker våre innbyggere.

5. Rapportering på resultatmål i opptrappingsplan for psykisk helse (2023-2033) Meld.St.23

I opptrappingsplan for psykisk helse listes det opp flere resultatmål.

Kommunestyret ber om at det rapporteres på fire av målene i forbindelse med perspektivmeldingen og budsjett- og økonomiplan:

1. Barn og unges selvrapportert psykiske helseplager skal reduseres med 25 prosent
2. Andelen unge som blir uføre på grunn av psykiske plager og lidelser skal reduseres.
3. Alle som henvises til psykisk helsevern skal få tilbud om en vurderingssamtale, et skriftlig avslag er ikke nok.
4. Ventetider skal være maksimalt 40 dager for psykisk helsevern voksne (PHV), 35 dager for psykisk helsevern barn og unge (PHBU) og 30 dager for tverrfaglig spesialisert behandling av ruslidelser (TSB).

Kapasiteten på kommunens psykologtjeneste må vurderes som en del av det totale målbildet, der også forebyggende arbeid i barnehager, på skoler og i arbeidslivet inngår.

6. Tiltak for å mobilisere næringslivet, organisasjoner og innbyggerne på veien mot lavutslippssamfunnet

Som en del av oppfølging av klimabudsjettet skal det i 2024 vurderes tiltak som mobiliserer næringslivet, organisasjoner og innbyggerne på veien mot lavutslippssamfunnet.

Dette kan være gjennom dialog med etablerte arenaer som Lørenskog i Utvikling, Lørenskog idrettsråd, Ungdomsrådet m.v.

7. Meråpen skole

Det bes om en sak som belyser mulighetene for å etablere "meråpen" skole.

På "alle med" dugnaden ble forslag om meråpen skole fremmet som et konkret tiltak for å bekjempe utenforskap. Dette kan inkludere lldsjeler i nærmiljøet, frivilligheten, skolen, fagmiljøer og miljøarbeidere som kan jobbe sammen for å skape et trygt miljø for barn og ungdommer.

Kveldsåpen skole kan for eksempel ha; mattilbud, idrettstilbud i gymsaler, aktivitetstilbud i ferier, åpent på julekvelden for ungdom som ikke feirer jul med mer. Tiltaket skal også gode frivilligheten som kan disponere skolens arealer.

Bevilgningsoversikt drift, §5-4, første ledd (1A)

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	2024	2025	Økonomiplan 2026 2027	
Sentrale inntekter							
Inntekts- og formuesskatt	-1 807 452	-1 784 098	-1 834 098	-1 972 419	-2 043 341	-2 109 725	-2 158 912
Rammetilskudd	-1 016 915	-1 198 173	-1 160 368	-1 215 522	-1 301 510	-1 361 712	-1 423 606
Veksttilskudd	0	0	-65 656	-85 670	-73 517	-69 299	-55 484
Inntektsutjevning	19 170	30 298	0	0	0	0	0
Eiendomsskatt annen eiendom	-78 080	-80 000	-82 650	-86 000	-86 500	-87 000	-87 500
Integreringstilskudd	-68 498	-80 000	-107 700	-105 000	-75 000	-60 000	-60 000
Kompensasjons- og investeringstilskudd fra Husbanken	-3 635	-4 075	-4 075	-5 820	-5 550	-5 280	-5 009
Andre generelle driftsinntekter	-40	0	0	0	0	0	0
Sum Sentrale inntekter	-2 955 450	-3 116 048	-3 254 547	-3 470 431	-3 585 418	-3 693 016	-3 790 511
Sentrale utgifter							
Reservert for senere fordeling	0	0	0	0	0	0	0
Reservert bevilgning lønnsoppgjør	0	60 000	139	79 000	82 000	85 000	87 000
Kapitalkostnader som dekkes ved gebyrer (selvkost)	0	-67 765	-67 765	-90 245	-97 279	-101 848	-108 574
Finansiell leasing - Lørenskog kommunale pensjonskasse	0	-5 250	-5 250	-5 250	-5 250	-5 250	-5 250
Sum Sentrale utgifter	0	-13 015	-72 876	-16 495	-20 529	-22 098	-26 824
Driftsutgifter per tjenesteområde	2 669 828	2 737 614	2 921 336	3 073 864	3 157 052	3 211 712	3 279 418
Avskrivninger	208 211	280 000	280 000	263 000	255 000	257 000	257 000
Brutto resultat (KOSTRA)	-77 411	-111 449	-126 087	-150 062	-193 895	-246 402	-280 917

Økonomiplan for 2024-2027

Beløp i 1000	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	2024	2025	Økonomiplan 2026 2027	
Netto finansutgifter og inntekter							
Avdrag på lån	170 528	218 000	218 000	211 000	217 973	221 947	233 920
Renteutgifter	146 769	247 300	242 300	292 300	293 260	286 232	292 201
Renteutgifter - byggelånsrenter investeringsbudsjettet	-15 000	0	0	0	0	0	0
Renteinntekter	-26 926	-28 000	-43 000	-42 000	-38 000	-36 000	-35 000
Utbytte	-124	0	0	0	0	0	0
Startlån - renteutgifter	5 715	10 500	10 500	14 000	13 000	12 000	12 000
Startlån - renteinntekter	-7 830	-10 500	-10 500	-14 000	-13 000	-12 000	-12 000
Finansutgifter i tjenesteområdene	182	-430	-400	-430	-430	-430	-430
Sum Netto finansutgifter og inntekter	273 313	436 870	416 900	460 870	472 803	471 749	490 691
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger i tjenesteområdene	-208 211	-280 000	-280 000	-263 000	-255 000	-257 000	-257 000
Netto resultat	-12 309	45 421	10 813	47 808	23 908	-31 653	-47 226
Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner							
Disposisjonsfond - bruk	0	-29 363	0	-30 403	-16 762	-9 079	-9 021
Disposisjonsfond - avsetning	2 278	0	28 830	0	0	44 088	58 759
Overført til investering	20 894	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-10 863	-18 558	-42 143	-19 905	-9 646	-5 856	-5 012
Sum Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner	12 309	-45 421	-10 813	-47 808	-23 908	31 653	47 226
Årsoverskudd / underskudd	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt drift etter budsjett- og regnskapsforskriften § 5-4, annet ledd (1B)

Beløp i 1000	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	2024	2025	Økonomiplan 2026 2027	
Strategi og samfunnsutvikling	15 467	14 734	15 178	14 857	15 457	15 457	15 457
Kommunedirektør	2 617	2 678	2 774	2 830	2 830	2 830	2 830
Styring og virksomhetsutvikling	141 626	147 017	154 993	165 419	166 985	165 419	166 985
Oppvekst og utdanning	1 078 113	1 111 801	1 214 015	1 289 282	1 350 452	1 363 312	1 394 312
Helse, omsorg og mestring	989 784	928 039	1 016 090	1 060 811	1 086 746	1 118 946	1 150 621
Kultur, idrett og frivillighet	107 251	105 670	110 002	116 437	117 467	117 217	117 217
Teknisk	276 423	404 877	376 930	400 083	394 039	393 745	395 054
Felleskostnader	46 325	3 810	-11 190	3 810	13 000	28 500	31 500
Sentrale forutsetninger 1A og 2A	1 541	0	0	0	0	0	0
Sum netto rammer	2 659 147	2 718 626	2 878 793	3 053 529	3 146 976	3 205 426	3 273 976
Herav:							
Avskrivninger	208 211	280 000	280 000	263 000	255 000	257 000	257 000
Renteinntekter	-260	-430	-400	-430	-430	-430	-430
Utbytter	-17	0	0	0	0	0	0
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	9	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	451	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Motpost avskrivninger	-208 211	-280 000	-280 000	-263 000	-255 000	-257 000	-257 000
Overføring til investering	687	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til bundne driftsfond	42 512	0	0	875	1 114	1 106	1 108
Bruk av bundne driftsfond	-54 062	-18 558	-42 143	-20 780	-10 760	-6 962	-6 120
Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0	0	0	0
Sum rammer uten 1A-poster	2 669 828	2 737 614	2 921 336	3 073 864	3 157 052	3 211 712	3 279 418

Bevilgningsoversikt investering, §5-5, første ledd (2A)

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Investeringer i varige driftsmidler	1 557 994	1 662 937	1 206 047	793 242	500 140	771 197	554 377
Tilskudd til andres investeringer	2 745	2 466	3 228	8 466	6 386	4 588	2 242
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 450	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	1 563 189	1 667 707	1 211 579	804 012	508 830	778 089	558 923
Kompensasjon for merverdiavgift	-244 089	-148 677	-93 135	-73 734	-60 303	-90 298	-57 650
Tilskudd fra andre	-89 743	-123 397	-107 245	-21 345	-93 089	-60 066	-86 982
Salg av varige driftsmidler	-38 154	0	-535	-390	-9 448	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-1 164 575	-1 393 133	-1 008 164	-706 044	-343 490	-625 225	-411 791
Sum investeringsinntekter	-1 536 562	-1 665 207	-1 209 079	-801 512	-506 330	-775 589	-556 423
Videreutlån	48 146	50 000	85 267	50 000	50 000	50 000	50 000
Bruk av lån til videreutlån	-48 146	-50 000	-85 267	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Avdrag på lån til videreutlån	48 731	38 000	38 000	38 000	38 000	38 000	38 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-48 470	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000
Netto utgifter videreutlån	261	0	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-21 581	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Avsetninger til bundne investeringsfond	7 141	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-261	0	0	0	0	0	0
Avsetninger til ubundet investeringsfond	0	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	-12 188	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-26 889	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0	0

Bevilgningsoversikt investering, §5-5, andre ledd (2B)

1. Investeringer i varige driftsmidler

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Andre formålsbygg	44 647	57 557	59 541	15 000	15 000	0	0
Grunn- og tomteerverv	9 883	235 000	75 200	40 000	100 000	40 000	50 000
Skoler og tilhørende anlegg	873 615	534 223	391 650	60 040	51 000	112 000	122 000
Barnehager	126 607	47 506	39 628	126 601	55 000	67 000	55 000
Helse- og omsorgsbygg	583	29 200	2 200	29 015	11 500	287 500	150 000
Kultur, idrett og grøntanlegg	24 737	74 648	19 156	190 832	86 730	29 300	9 500
Kirke og gravlunder	13	0	697	0	0	0	0
Vei, vann, avløp og renovasjon	432 376	610 303	493 266	251 353	111 710	171 197	108 677
Avsluttede prosjekter med avtaler	-23 810	0	0	0	0	0	0
Programområder	69 343	74 500	124 709	80 400	69 200	64 200	59 200
Investeringer i varige driftsmidler	1 557 994	1 662 937	1 206 047	793 242	500 140	771 197	554 377

2. Tilskudd til andres investeringer

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Elbil for transport på gravplassen	0	0	200	0	0	0	0
Gravmaskin til gravplassen	0	0	0	0	0	800	0
Oppgradering utomhus gravplass	0	0	0	0	600	0	0
Ventilasjon i Skårer kirke	0	0	0	0	820	0	0
Garasje/ redskapsbod utenfor Skårer kirke	0	0	0	0	500	0	0
Heis i Skårer kirke	0	0	0	0	2 000	0	0
Automatisk slokkeanlegg i Lørenskog kirke	0	0	0	3 000	0	0	0
Lydanlegg Fjellhamar kirke	0	0	0	0	0	572	0
Oppgradering av alarm og adgangskontroll Fjellhamar kirke	0	0	0	0	0	440	0
Oppgradering alarm og adg.ktr. Skårer kirke	0	0	0	0	0	310	0
Etablering av urnevegg	0	0	0	2 000	0	0	0
Oppgradering av alarm og adg.ktr. Lørenskog kirke	0	0	0	0	0	0	260
Oppvarming og varmestyring av arbeidskirkene NY	0	0	0	1 000	0	0	0
Fjellhamar pumpestasjon og rørmateriell	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050	1 050
Lørenskog kirkegård og gravlund, utvidelse	676	0	0	0	0	0	0
Rådmann Paulsens vei - overtatt	484	484	484	484	484	484	0
Skårer syd - omlegging Gamleveien øst	129	129	129	129	129	129	129
Skårer Syd - Infrastruktur Bjarne Haugens gt øst	67	67	67	67	67	67	67
Skårer Syd - Lørenparken	214	214	214	214	214	214	214
Skårer Syd - Gangveg og fortau	76	76	76	76	76	76	76
Skårer Syd - Infrastruktur Bjarne Haugens gate vest	0	0	340	0	0	0	0
Skårerfarete fortau	48	48	48	48	48	48	48
Sentralplassen (A8215)	0	397	397	397	397	397	397
Skårerbyen - Järvenpäaparken	0	0	222	0	0	0	0
Tilskudd til andres investeringer	2 745	2 466	3 228	8 466	6 386	4 588	2 242

3. Investeringer i aksjer og andeler i selskaper

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Aksjer og andeler	2 450	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 450	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304	2 304

4. Utlån av egne midler

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk.plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Utlån av egne midler	0	0	0	0	0	0	0
Sum del 1-4	1 563 189	1 667 707	1 211 579	804 012	508 830	778 089	558 923

Økonomisk oversikt drift, § 5-6

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk. plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Rammetilskudd	-997 745	-1 167 875	-1 226 024	-1 301 192	-1 375 027	-1 431 011	-1 479 090
Innteks- og formuesskatt	-1 807 452	-1 784 098	-1 834 098	-1 972 419	-2 043 341	-2 109 725	-2 158 912
Eiendomsskatt	-78 080	-80 000	-82 650	-86 000	-86 500	-87 000	-87 500
Andre skatteinntekter	-40	0	0	0	0	0	0
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-72 068	-84 075	-111 775	-110 820	-80 550	-65 280	-65 009
Overføringer og tilskudd fra andre	-436 720	-352 193	-419 203	-355 242	-355 226	-355 226	-355 226
Brukerbetalinger	-138 474	-138 317	-135 795	-126 363	-115 543	-115 543	-115 543
Salgs- og leieinntekter	-432 486	-487 340	-486 869	-560 189	-608 860	-650 966	-691 323
Sum driftsinntekter	-3 963 065	-4 093 898	-4 296 414	-4 512 225	-4 665 047	-4 814 751	-4 952 603
Lønnsutgifter	1 758 756	1 827 488	1 889 884	2 071 121	2 148 353	2 196 356	2 264 037
Sosiale utgifter	515 716	491 642	508 905	525 427	534 719	550 117	553 219
Kjøp av varer og tjenester	1 098 070	1 117 690	1 182 053	1 206 558	1 237 023	1 268 819	1 301 373
Overføringer og tilskudd til andre	304 900	265 629	309 485	296 058	296 058	296 058	296 058
Avskrivninger	208 211	280 000	280 000	263 000	255 000	257 000	257 000
Sum driftsutgifter	3 885 653	3 982 449	4 170 327	4 362 163	4 471 152	4 568 349	4 671 686
Brutto driftsresultat	-77 411	-111 449	-126 087	-150 062	-193 895	-246 402	-280 917
Renteinntekter	-35 016	-38 930	-53 900	-56 430	-51 430	-48 430	-47 430
Utbytte	-141	0	0	0	0	0	0
Gevinst og tap på finansielle omløpsmidler	9	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	137 934	257 800	252 800	306 300	306 260	298 232	304 201
Avdrag på lån	170 528	218 000	218 000	211 000	217 973	221 947	233 920
Netto finansutgifter	273 313	436 870	416 900	460 870	472 803	471 749	490 691
Motpost avskrivninger	-208 211	-280 000	-280 000	-263 000	-255 000	-257 000	-257 000

Økonomiplan for 2024-2027

<i>Beløp i 1000</i>	Regnskap 2022	Oppr. budsjett 2023	Rev. budsjett 2023	Øk. plan 2024	Øk.plan 2025	Øk.plan 2026	Øk.plan 2027
Netto driftsresultat	-12 309	45 421	10 813	47 808	23 908	-31 653	-47 226
Disponering eller dekning av netto driftsresultat							
Overføring til investering	21 581	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Avsetninger til bundne driftsfond	42 512	0	0	875	1 114	1 106	1 108
Bruk av bundne driftsfond	-54 062	-18 558	-42 143	-20 780	-10 760	-6 962	-6 120
Avsetninger til disposisjonsfond	2 278	0	28 830	0	0	44 088	58 759
Bruk av disposisjonsfond	0	-29 363	0	-30 403	-16 762	-9 079	-9 021
Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	12 309	-45 421	-10 813	-47 808	-23 908	31 653	47 226
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0	0

3. Kommunens rammestyringsystem

Kommunelovens økonomibestemmelser

Bestemmelser om økonomiplan og årsbudsjett fremkommer av kommunelovens kapittel 14 og forskrift om økonomiplan, årsbudsjett, årsregnskap og årsberetning for kommuner og fylkeskommuner mv. Bestemmelsene fremholder følgende krav til kommunens økonomiforvaltning:

- Kommunen skal forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid.
- Kommunen skal utarbeide samordnede og realistiske planer for egen virksomhet og økonomi og for lokalsamfunnets eller regionens utvikling.
- Kommunen skal forvalte finansielle midler og gjeld på en måte som ikke innebærer vesentlig finansiell risiko, blant annet slik at betalingsforpliktelser kan innfris ved forfall.

Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har av denne grunn eksklusive rettigheter og plikter. Det er kommunestyret selv som vedtar budsjett og økonomiplan. Ordet **selv** er en delegeringssperre; ingen andre instanser enn kommunestyret kan fatte et gyldig vedtak. Det kan ikke delegeres til formannskap eller utvalg, verken helt eller delvis.

Kommunestyret er forpliktet til å vedta en økonomiplan som:

- Viser hvordan langsiktige utfordringer, mål og strategier i kommunale planer skal følges opp
- Viser kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på.
- Viser utviklingen i kommunens økonomi og utviklingen i gjeld og andre vesentlige langsiktige forpliktelser
- Angir hvor mye lån som skal (*kan*) tas opp i budsjettåret
- Er i balanse og er realistisk, fullstendig og oversiktlig
- Er delt inn i en driftsdel og en investeringsdel.

Saldert budsjett og økonomiplan

Kommunedirektøren er av kommunestyret pålagt å legge frem et saldert forslag til budsjett og økonomiplan. Budsjettforslaget skal være basert på riktige og realistiske forutsetninger og være i samsvar med kommunestyrets føringer og eventuelle vedtak om iverksettelse av konkrete tiltak.

Kommunedirektøren legger vekt på at budsjettfremlegget skal gi et riktig og forståelig bilde av kommunens økonomiske situasjon. De mest sentrale tallstørrelser er derfor særskilt fremstilt med sikte på å gi et tydelig og informativt bilde av den økonomiske stilling og de fremtidige økonomiske disposisjoner.

Økonomiplan og årsbudsjett

Rammestyringen i Lørenskog kommune legger til grunn at kommunestyret vedtar netto-bevilgning til sektorene. Dette betyr at endringer i brutto utgifter og brutto inntekter kan skje uten at dette krever nytt vedtak i kommunestyret så lenge netto driftsramme ikke endres.

Det innebærer også at kommunedirektøren har fullmakt til å flytte budsjett mellom virksomheter innenfor sektorens vedtatte rammer uten politisk vedtak. Administrasjonen skal imidlertid sørge for at politikken holdes informert om administrative endringer i forbindelse med rapportering.

Konsekvensjustert budsjett

Konsekvensjustert budsjett skal så langt mulig vise hva fortsatt drift av kommunen koster for årene framover, gitt at kommunens tjenester videreføres med omtrent den samme dekningsgrad og kvalitet som i dag. Kommunens befolkningsprognose er lagt til grunn for de estimater og beregninger som gjøres.

Konsekvensjustert budsjett skal vise de budsjettmessige konsekvensene av uendret politikk, og derved gi et grunnlag for å vurdere omprioriteringer. Konsekvensjustert budsjett er teknisk utformet slik:

- Vedtatt budsjett for 2023 er det budsjettet som kommunestyret vedtok i desember 2022. Det er utgangspunkt for alle videre endringer som gjøres i økonomiplanen
- Endringer i sist vedtatte økonomiplan er de økonomiske konsekvenser beslutninger i økonomiplan 2023-2026 får for økonomiplan 2024-2027
- Demografijusteringer – er en stipulert beregning av de økonomiske konsekvenser av endring i befolkningen, f.eks. knyttet barnehage, skole, eldreomsorg ol.
- Budsjettendringer inneværende år - som følge av politiske vedtak i løpet av 2023, og som har økonomisk konsekvens.
- Tekniske justeringer - endringer som ikke påvirker kommunens rammer eller innebærer endring i oppgaver som utføres. Ofte flytting av ressurser mellom sektorer fordi oppgaver eller personell flyttes.
- Lønns- og prisvekst - rammene justeres for den effekt lønns- og prisveksten i 2023 har for budsjett 2024
- Endringer som følger av statsbudsjettet – de foreløpige endringer som følger av regjeringens forslag til statsbudsjett, altså før det er vedtatt i Stortinget
- Myndighetskrav og statlige pålegg – tiltak som følger av lov, forskrift e.l. vedtatt på nasjonalt nivå eller som pålegg fra f.eks. statsforvalteren
- Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettet/finansiert: Dette gjelder utgifter til tiltak som har vært nødvendig å sette i verk i 2023, og som i stor grad er finansiert gjennom tilleggsbevilgninger i 2023, og som må videreføres i 2024 og senere år.

Nye tiltak og realendringer i budsjett

Her fremkommer de realendringer i budsjettet som kommunedirektøren foreslår. Det er vurdert at dette er endringer som større grad er av politisk interesse enn endringer i konsekvensjustert budsjett.

Hovedutvalgene

Kommunedirektørens forslag til årsbudsjett og økonomiplan legges frem for hovedutvalgene før behandlingen i formannskapet og kommunestyret.

Det legges til grunn at hovedutvalgene i sin behandling av kommunedirektørens budsjettforslag gir tilrådninger til kommunestyret om fordeling mellom de ulike virksomheter og prioriteringen av tiltak, både hva gjelder tiltak som finansieres innenfor tidligere tildelt ramme, og de som kommunedirektøren foreslår iverksatt.

Offentliggjøring

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret behandler den. Dette gjelder ikke for innstillinger om endring i vedtatt økonomiplan eller årsbudsjett.

4. Kommuneplanen

Kommuneplanens samfunnsdel – satsingsområder

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens langsiktige og overordnede plan som skal gi retning for utvikling av Lørenskog-samfunnet. Planen uttrykker en visjon og angir fire satsingsområder som skal være retningsvalg for kommunens utvikling.

Satsingsområdene gjelder for alle tjenesteområder, men fordrer tverr-sektorielt samarbeid for å oppnå den ønskede utviklingen.

Økonomiplanen har hovedmål og delmål som bygger på satsingsområdene og skal oppnås gjennom ulike prioriteringer og tiltak. Totalt består økonomiplanen av 6 hovedmål og 16 delmål som under kapitlet til hvert tjenesteområde er fordelt til de sektorer og avdelinger som har størst påvirkning til at målene blir nådd.

Den administrative resultatoppfølgingen av mål er en del av den løpende virksomhetsstyringen, og politisk rapportering på status og måloppnåelse skjer i årsrapporten.

Kommunens mål er sett i sammenheng med FNs bærekraftsmål som er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraft er delt inn i tre dimensjoner som må være i balanse – økonomisk, sosial og miljømessig.

Gjennom målene som er satt i økonomiplanen bidrar kommunen innenfor alle dimensjonene. Sammenhengen er illustrert i måltabellen som kommer etter en kort beskrivelse av hvert satsingsområde.

Visjon

Lørenskog - Grønn, trygg og mangfoldig

Visjonen skal gi retning for Lørenskog-samfunnet.

Visjonsbeskrivelse

Lørenskog skal være en grønn kommune

Lørenskog kommune skal ha en utvikling som er bærekraftig, miljø- og klimavennlig. Det skal være en målrettet innsats for ren luft, ren jord, rent vann og for bevaring av naturmangfoldet. En bærekraftig utvikling innebærer miljøvennlige byggematerialer, energieffektivisering og miljøvennlig drift.

Lørenskog skal være en trygg kommune

Gode oppvekstvilkår, møteplasser og varierte kultur- og aktivitetstilbud skal stimulere til samhold, trygghet og aktiv deltakelse. Flerfaglig, tidlig innsats overfor barn og unge skal forebygges utenforskap, kriminalitet og rusproblemer.

Det skal være trygt å ferdes i trafikken.

Kommunen har tjenester som hjelper innbyggerne i ulike faser av livet.

Lørenskog skal være en mangfoldig kommune

Det skal legges til rette for ulike typer boliger som tiltrekker seg mennesker ulik alder og ulike livssituasjoner.

Kulturtilbudet til alle grupper av befolkningen skal gjenspeile både nytt og gammelt, og lokal kulturarv og gamle tradisjoner skal løftes frem til glede for nye generasjoner i Lørenskog.

Naturen skal ha et rikt mangfold og være til glede for både dagens og morgendagens innbyggere.

Universell utforming av bygninger og utenomhusområder skal muliggjøre aktiv deltagelse, tilgjengelighet og valgmuligheter uavhengig av funksjonsevne.

Verdier

Kommunen har tre verdier som gjelder for alle ansatte i kommunen. Verdiene skal kjennetegne kommunen i vårt møte med innbyggere og brukere av kommunale tjenester.

Åpen
Troverdig
Engasjert

Åpen:

Vi møter innbyggerne og hverandre med åpenhet, tillit og toleranse.
Vi er romslige og gir plass for forskjellighet.

Troverdig:

Vi holder det vi lover.
Vi behandler alle profesjonelt.
Vi gir presis og objektiv informasjon.

Engasjert:

Vi engasjerer oss faglig og personlig og streber etter å utgjøre en forskjell.
Vi er fleksible og forandringsvillige, og setter pris på nye ideer og initiativ.

Tilhørighet og fellesskap

Satsingsområdet tilhørighet og fellesskap innebærer prioritering av:

- Medvirkning og deltagelse fra flest mulig innbyggere
- Utvikling og styrking av frivilligheten
- Trygg og god oppvekst og alderdom
- Godt planleggingsarbeid og utvikling av lokalmiljøene

Om satsningsområdet

Satsingen på tilhørighet og fellesskap er overbyggende og har betydning for mange samfunnsområder i kommunen. Det handler om at Lørenskog skal være et lokalsamfunn der folk ønsker å jobbe, leve og bo. Lørenskog er i endring som følge av befolkningsvekst, utbygging og økt mobilitet. Å delta i utviklingen av nærmiljøet gir fellesskap og styrket tilhørighet.

Mål og delmål

Mål	Delmål
I Lørenskog er innbyggere engasjerte og alle kan medvirke og delta	Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen Innbyggere vet hvordan de kan medvirke og opplever at de kan påvirke
Lørenskog er et trygt og levende lokalsamfunn der folk vil jobbe, leve og bo	Alle innbyggere har tilgang til lokale møteplasser Det er tilrettelagt for varierte og attraktive arbeidsplasser Kulturtilbud, arrangementer og frivillige organisasjoner har økt deltakelse
Lørenskog har bærekraftige tjenester med vekt på forebygging	Forebyggende tiltak reduserer behovet for kompensierende tjenester Kommunens tjenester er samordnet, og tilpasset innbyggernes behov

Bokvalitet og inkluderende bomiljø

Satsingsområdet bokvalitet og inkluderende bomiljø innebærer prioritering av:

- Ulike boligtyper som gir tilbud til alle boligsøkende
- Gode utearealer
- Klimavennlige byggematerialer og løsninger
- Samarbeid med bolignæringen

Om satsningsområdet

Den omfattende boligbyggingen gjør at kommunen vil vokse sterkt også de neste årene. Tilgang til boliger i forskjellig prisklasser og størrelser er viktig for å få innbyggere til å trives og bli i Lørenskog. Et variert boligtilbud vil sørge for boliger for alle. Kommunen skal kreve bokvalitet i alt som bygges og det skal være gode utearealer med grønne lunger.

Mål og delmål

Mål	Delmål
Lørenskog har et variert boligtilbud og det er kvalitet i det som bygges	Bomiljøer har tilgang til grønne områder og eksisterende natur i nærområdet
	Det er tilrettelagt for framtidens boformer
	Folk er trygge i sine bomiljøer, og det er en variert sammensetning i boligtilbud

Bred ungdomssatsning

Satsingsområdet bred ungdomssatsning innebærer prioritering av:

- Ungdomsmiljø
- Utdanning og arbeid
- Møtesteder for ungdom
- Organisert og uorganisert idrett, fritidsaktiviteter og kulturtilbud

Om satsningsområdet

Det skal legges vekt på en bred ungdomssatsning. Satsingen skal være en styrking av det arbeidet som allerede gjøres for ungdom i Lørenskog. Et trygt oppvekstmiljø, med fortsatt tidlig innsats, utgjør en helhet der barndom og ungdomstid må ses i sammenheng. En bred ungdomssatsning er ikke ment å stå i veien for dette, men innebærer en tydeligere prioritering av tiltak for ungdom.

Mål og delmål

Mål	Delmål
Lørenskog har gode og trygge ungdomsmiljøer og arenaer for utvikling, læring og mestring	Flere ungdommer fullfører grunnutdanningen og de som dropper ut blir fulgt opp
	Kommunen har tilgjengelige og tilpassede hjelpetilbud til ungdom
	Ungdommer føler seg trygge i hverdagen

Trygg og miljøvennlig transport

Satsingsområdet trygg og miljøvennlig transport innebærer prioritering av:

- Lading av elbiler, bildeling og samkjøring

Om satsningsområdet

Befolkningsveksten skaper en kraftig økning i transportbehovet. Målet er at denne økningen dekkes med miljøvennlig transport. Da må flere sykle, gå, ta buss og tog, og bilen må stå litt oftere. En svært stor andel av korte reiser internt i Lørenskog gjøres med bil. Mange av disse reisene kunne ha vært erstattet med sykkel.

Mål og delmål

Mål	Delmål
I Lørenskog kan folk ferdes trygt i trafikken og flere sykler, går eller reiser kollektivt	Antall hendelser i trafikken med myke trafikanter involvert er redusert Det er enkelt, attraktivt, trygt og helsebringende å gå og sykle i Lørenskog Klimagassutslipp fra veitrafikken er redusert

Kommuneplanens arealdel

Kommunestyret vedtok ny arealdel i sak 28/23 den 15. mars 2023.

Arealdelen er kommunens overordnede plan for forvaltning av arealene i Lørenskog. Den ivaretar nasjonale og regionale føringer og kommunens ønskede samfunnsutvikling ved å bygge videre på arealstrategien som er beskrevet i samfunnsdelen, med bevaring av byggesonen og sikring av Marka og grøntområdene i kommunen. Ny byggeaktivitet og utvikling skal i hovedsak skje innenfor fem definerte utviklingsområder, med begrenset fortetting i småhusområdene.

Hovedgrep i arealdelen

Planen skal sikre bærekraftig stedsutvikling, bokvalitet og bolig mangfold. Planen er også et virkemiddel for å styre vekst, legge til rette for trygg og miljøvennlig transport, styrke blågrønne verdier og ta hensyn til kulturminner. I tråd med arealstrategien sikrer kommuneplanen at utbygging og fortetting skjer i nærheten av eksisterende kollektivknutepunkt og lokalsentre, slik at transportbehovet blir mindre og flere av bilreisene kan erstattes med sykkel og gange.

Utviklingsområdene har tydelige føringer for lokalisering av riktig type og mengde næring til de ulike utviklingsområdene. Det er videre gitt bestemmelser som samlet sett vil kunne begrense og styre fortettingen i eksisterende småhusområder.

Virkemidler for å styre vekst

Befolkningsveksten har vært høy de siste årene og kommunen har tatt et stort ansvar for bosettingen i regionen. Arealdelen har verktøy for styring av vekst og for å sikre tilstrekkelig sosial infrastruktur ved utbygging.

Et rekkefølgekrav for teknisk og sosial infrastruktur, kommunal tjenesteyting og grønnstruktur, har som hensikt å sikre at dette er ivaretatt ved ny utbygging. Rekkefølgekravet gir kommunen mulighet til å styre vekst, ettersom planer kan avvises eller utsettes dersom det ikke er tilstrekkelig infrastruktur til stede.

I planbeskrivelsen er det i tillegg tydeliggjort sammenhengen med arealplanlegging og kommunens årlige arbeid med perspektivmelding og økonomiplan. Prioriteringer i økonomiplanen gir rammer som all arealplanlegging i kommunen må forholde seg til.

Arealdelen har et plankrav for utvikling av større arealer, og det er kommunen selv som har ansvar for å utarbeide helhetlige planer eller områdereguleringer der viktige formål kan sikres i plankartet.

Bærekraftperspektivet

Kommuneplanens arealdel legger rammer for å realisere bærekraftig steds- og samfunnsutvikling, og følger opp FNs bærekraftsmål. Den sosiale bærekraften ivaretas gjennom å tilrettelegge for utvikling av et mangfoldig boligtilbud, flerfunksjonelle byrom og kortreiste arbeidsplasser, samt stedsidentitet og god folkehelse. I planen realiseres dette gjennom å gi tydeligere føringer for utviklingsområdene med hensikt å lede boligveksten til utviklingsområdene og gjennom sterkere styring av vekst i småhusområdene.

Innenfor miljømessig bærekraft ivaretas matjord, skog og mark, vassdrag og naturmangfold. Planen tilrettelegger også for grønn mobilitet, derav mindre utslipp og forebyggende tiltak for klimaendringer. Dette realiseres ved at samferdselstraseer sikres i kart, og gjennom krav om helhetlig planlegging for å sikre hensyn til fremtidige kollektiv- og mobilitetsløsninger.

Arealdelen støtter også opp under økonomisk bærekraft, gjennom å tilrettelegge for arbeidsplasser, og sikre virkemidler for styring av vekst og utvikling. Dette realiseres ved at næringsarealer i utviklingsområder opprettholdes, og at behov for å etablere offentlige tjenester, handel og næring i utviklingsområdene må avklares i helhetlig plan før utvikling.

5. Perspektivmeldingen 2024-2027

Perspektivmeldingen

Formålet med perspektivmeldingen er å ivareta behovet for og ønsket om prinsipielle og sentrale diskusjoner knyttet til kommunens valg og prioriteringer. Meldingen skal også være et bindeledd mellom kommuneplanen og økonomiplanen, og sikre at satsningsområder vedtatt i kommuneplanen følges opp.

Perspektivmeldingen skal også gi kommunestyret anledning til å gi kommunedirektøren signaler om hvilke forhold man ønsker prioritert i økonomiplanen.

I perspektivmeldingen som ble behandlet i KS-sak 79 den 16. juni 2023, var meldingen i stor grad viet de betydelige økonomiske utfordringer kommunen står overfor både på grunn av høy gjeld, betydelige økte behov for tjenester og investeringer, særlig i skole, barnehager og på omsorgsområdet.

I de følgende følger et kort resyme av innholdet i perspektivmeldingen, og de politiske vedtak som ble fattet i overnevnte møte.

Perspektivmeldingen omtaler innledningsvis de økonomiske rammebetingelser. Dette vil man finne ytterligere redegjort for i denne økonomiplanen. De økonomiske rammebetingelser bestemmer hva kommunen kan ta seg råd til, altså hva man greier å få til. Kommunens frihetsgrad er likevel begrenset, ikke bare av de faktisk tilgjengelige midler, men også av kommunelovens bestemmelser om finansielle måltall.

Måltallene beskriver kommunens økonomiske ambisjoner, og begrensninger, knyttet til hvor stort overskudd kommunen bør ha, hvordan gjeldsnivået skal utvikle seg og hvor store økonomiske reserver kommunen bør ha i form av fond. Den aktuelle økonomiske situasjon tilsier at målsettingene ikke kan nås på kort sikt, men må lang sikt. Uansett må de økonomiske realiteter ligge til grunn for de kortsiktige prioriteringene.

Meldingen beskriver også hvordan kommunen rolle blir påvirket av det økonomiske spillerommet. En ideell situasjon er preget av tilstrekkelige midler til å være en samfunnsutvikler med god økonomisk bærekraft til bortfall av økonomiske frihet og hvor beslutningen er fjernet fra kommunestyret og lagt til overordnet myndighet. I siste tilfelle er reelt sett den demokratiske frihet falt bort. Lørenskog kommune er foreløpig ikke på dette "nederste" nivå, men det politiske handlingsrom er begrenset, og velferdsleveransene kan ikke tilbys i det omfang man kunne ønske seg.

Den kommunaløkonomiske bærekraftsmodell som er presentert i perspektivmeldingen, illustrerer den økonomiske ubalansen hvor driftsresultatene er lave og gjelden er høy.

Lørenskog kommune har hatt en betydelig befolkningsvekst de siste årene. I 2022 økte befolkningen med 4,7 %. Befolkningsvekst er et tveegget sverd. De aller fleste kommuner ønsker seg vekst fordi dette medfører at man unngår "forgubbing", økte skatteinntekter mv. På

den annen side betyr befolkningsveksten press på sosial og tekniske infrastruktur med økte investerings- og driftskostnader som konsekvens.

Den visjon og de verdier som ligger til grunn i kommuneplanen danner grunnlaget for de prioriteringer kommunedirektøren foreslår i perspektivmeldingen. Visjonen er "Lørenskog - Grønn, trygg og mangfoldig", mens verdiene er "Åpen, Troverdige og Engasjerte".

I kommuneplanens samfunnsdel er det vedtatt 4 satsningsområder som er styrende for fremtidige prioriteringer:

- *Tilhørighet og fellesskap*
- *Bokvalitet og inkluderende bomiljø*
- *Bred ungdomssatsing*
- *Trygg og miljøvennlig transport*

Hvert satsningsområde har tilhørende hovedmål, og perspektivmeldingen omtaler hvordan disse skal følges opp.

Kommunens første klimabudsjett ble innlemmet som del av det ordinære budsjettet for 2023. Lørenskog kommune har disse klimamål:

- *Lørenskog skal være en klimanøytralt drevet kommune innen 2030*
- *Lørenskog kommune skal legge til rette for at Lørenskog-samfunnet reduserer sine klimagassutslipp med 50 % innen 2030 sett i forhold til 2009*
- *Lørenskog-samfunnet skal være klimanøytralt innen 2050*

Kommuneplanen er for øvrig omtalt i et eget kapittel.

Kommunen utarbeider et betydelig antall planer årlig. Planene kan enten være en naturlig oppfølging av kommuneplanen, de kan være en del av en særskilt lokal satsning eller en politisk beslutning eller en følge av statlige pålegg eller reformer.

Et godt planverk med gode planer er en forutsetning for å kunne utvikle og yte kommunens tjenester på en god nok måte. Det skaper en langsiktig, systematisk og kunnskapsbasert tilnærming og ikke minst grunnlag for politiske prioriteringer.

Planarbeid krever kunnskap, ressurser og kapasitet. En ikke ubetydelig del av kommunens fagressurser og ledelse er til enhver tid involvert i planarbeid. Viktigheten av planer tilsier at slik prioritering av ressursene er helt nødvendig. Det er derfor nødvendig at planbehovet vurderes en gang per år, og at man gjennom arbeidet med perspektivmeldingen foretar en vurdering av og beslutter planbehovet for kommende år. En slik beslutning er ment å skape en bedre oversikt og gi bedre grunnlag for planlegging av ressursbruk, både hva gjelder interne ressurser og eventuelt behov for bevilgninger i økonomiplanen som fremmes senere på året.

Perspektivmeldingen inneholder også en vurdering av den økonomiske utvikling fremover i tid. I og med at rammebetingelsene kontinuerlig endrer seg, både på grunn av økonomiske og politiske endringer, er det vanskelig å beskrive og beregne dette i lang tid fremover. Imidlertid er

konklusjonen at økt økonomiske spillerom forutsetter at investeringer utsettes og at man sørger for at veksten i driftsutgifter er mindre enn veksten driftsinntektene.

I den politiske behandlingen fattet kommunestyret følgende vedtak:

I arbeidet med økonomiplanen for 2024-27 bes kommunedirektøren vurdere om det kan finnes rom for styrking av helsesykepleiertjenesten på helsestasjonene og i skolehelsetjenesten, svangerskapsomsorgen (jordmortjenesten) samt eventuelle andre forebyggende tiltak, bl.a. Slik at gap mellom nasjonale retningslinjer/statlige anbefalte normtall og kommunens bemanning over tid kan tettes.

I utarbeidelsen av økonomiplan 2024 – 2027 gir kommunestyret følgende føringer til kommunedirektøren

Kommunale bygg må bruke standardløsninger, f.eks. ved bruk av modulbygg

Videre utbygging i kommunen skal ha som mål å redusere den prognostiserte innbyggerveksten og høy mobilitet, ved redusert utbygging og med større andel rekkehus/småhus, og færre utleieleiligheter.

Vedtakene er fulgt opp i denne økonomiplanen, eller vil bli fulgt opp i senere saker.

Når det gjelder vedtakets punkt 3 om å vurdere privatisering som besparelse for kommunen, finner kommunedirektøren det hensiktsmessig at det gis konkrete føringer for hvilke driftsoppgaver og investeringer man ønsker utredet med tanke på besparelser.

«Ny» perspektivmelding

I tråd med behovet for en bredere og helhetlig tilnærming til utvikling av kommunen og kommunens tjenester, vil arbeidet med perspektivmeldingen oppprioriteres. Det er særlig behov for å forsterke perspektivmeldingens kobling mellom kommuneplanen, øvrige planer og økonomiplanen. Det betyr at perspektivmeldingen ikke bare vil være starten på arbeidet med økonomiplanen, men i større grad vil være et dokument som gir et samlet utfordringsbilde utover de nærmeste fire år.

Perspektivmeldingen er, som nevnt, kommunestyrets anledning til å gi kommunedirektøren innspill til økonomiplanen. Det er kommunedirektørens syn at det er viktig at den muligheten benyttes til å gi tydelige politiske prioriteringer og valg.

6. Sentrale tema

Investeringer

Ved utgangen av 2023 vil Lørenskog kommune ha en gjeld på ca. 6,7 mrd. kr. Dette plasserer kommunen blant de kommuner som har høyest gjeld i Norge. Gjelden begrenser det økonomiske handlingsrom betydelig, samtidig som det er store kapasitetsbehov innenfor barnehage- og skoleområdet, og ikke minst innenfor helse og omsorg, (se senere).

I forbindelse med arbeidet med plan for barnehage- og skoleutbygging, ble Telemarksforskning engasjert for å gi en vurdering av:

- *Hvordan det samlede inntektsnivået for kommunen ville utvikle seg gitt gjeldende befolkningsprognose?*
- *Hvordan fremtidige investeringer i barnehager og skoler vil påvirke kommunens gjeldsgrad/nivå*
- *Hvor store investeringer kommunen kan foreta/tåle innenfor barnehage- og skoleområdet i et 8 til 10-års perspektiv dersom økonomisk bærekraft skal opprettholdes?*

I vurderingen måtte man ta hensyn til flere forhold. For det første har kommunen betydelige voksesmerter på grunn av stor befolkningsvekst og har i den forbindelse foretatt store og til dels dyre investeringer med betydelig gjeld som resultat.

For det andre har kommunens tjenester i all hovedsak et relativt lavt kostnadsnivå, noe som kan tyde på høy effektivitet - eller underfinansiering. Uansett er potensialet for å frigjøre midler i tjenestene begrenset.

For det tredje vil det være nødvendig å videreføre, endog forsterke investeringer på andre områder enn barnehage og skole, i like stort omfang som tidligere besluttet. En tilleggsutfordring er også at investeringene har lav egenfinansiering, det aller meste finansieres med lån.

For det fjerde er allerede kommunen i en situasjon hvor den økonomiske bærekraft er svekket fordi det ikke er, i hvert fall på kort sikt, mulig å budsjettere med positive driftsresultat, noe som ikke gir utsikter til f.eks. høyere grad av egenfinansiering eller ytterligere oppbygging av reserver.

Å skape et bedre grunnlag for investeringer, dvs. å ha en mer bærekraftig økonomi, er et langsiktig arbeid. Dette er omtalt i kapittelet om perspektivmeldingen. Ett av tiltakene for mer bærekraftig økonomi, er å redusere investeringene. Dette kan man enten gjøre ved å utsette eller avlyse investeringer, man kan bygge enklere og billigere eller samarbeide med andre aktører. Uansett vil det være behov for å sette en øvre grense for investeringstakten dersom man skal oppnå økonomiske bærekraft. En slik grense eller ambisjon er handlingsregel nr. 3 som legger til grunn at gjeld målt i prosent av driftsinntekter ikke skal øke.

Dersom man legger til grunn en slik forutsetning, viste arbeidet med plan for barnehage- og skoleutbygging at et gjennomsnittlig investeringsnivå på 400 mill. kr ville være en grense for hva som kommunen kunne tåle uten å bryte handlingsregelen. Dersom man, som tidligere nevnt, legger til grunn at andre investeringer må gjennomføres som planlagt, vil investeringer i barnehage og skoler kunne tilsvare ca. 140 mill. kr per år. Konsekvensene av et slikt begrenset spillerom, fremkommer i planen hvor utvalget konkluderer med at skal oppnå dette, må man utnytte markedet gjennom kontraktsstrategier, åpne for bruk av modulbygg, bygge areal-effektive bygg og ha standardiserte romprogram

I arbeidet med investeringsbudsjettet er det lagt til grunn at ambisjonen om et samlet investeringsomfang på 400 mill. kr, skal følges opp. Behovene innenfor barnehage, skole og helse/omsorg tilsier imidlertid at dette ikke har vært mulig. Gjennomsnittlig er det investeringer for vel 650 mill. kr per år i planperioden. Dette er langt over ambisjonsnivået.

På den annen side, noe som kan forsvare omfanget, har investeringer ulik finansiering og ulik effekt på driftsinntektene. Prinsipielt kan man dele investeringenes finansiering i to. Den ene er investeringer som er finansiert av kommune frie inntekter, dvs. skatt inkl. eiendomsskatt og rammetilskudd. Disse inntektskildene påvirkes ikke av omfanget av investeringer eller hvor mye gjeld kommunen har. Investeringer i skoler og barnehager er eksempel på slike investeringer.

Den andre er investeringer som finansieres av andre tilskudd, brukerbetaling, gebyrer, avgifter osv. Her vil det være en sammenheng mellom de investeringer man foretar og den gjeld som dette skaper - og de avgifter og gebyrer som investeringen medfører. Eksempel på det er investeringer på selvkostområder hvor investeringer medfører høyere inntekter i form av avgifter og gebyrer. Det samme gjelder f.eks. omsorgsboliger hvor tilskudd og husleie helt eller delvis kan finansiere bygget.

Dersom man kun ser på investeringer som belaster kommunens frie inntekter, utgjør disse ca. 405 mill. kr per år i perioden 2024-2027.

Investeringen som ikke gjelder barnehage/skole og helse/omsorg, er lagt på et lavest mulig nivå. Dette omtales nærmere under investeringskapittelet.

Omsorgsboliger

En kartlegging av kommunens kapasitet når det gjelder kommunale boliger (omsorgsboliger, sykehjemsplasser, heldøgns boliger osv.), viser at det er behov for å øke kapasiteten, og nærmere vurdere alternative boformer. Kapasitet og fremtidig behov vil variere betydelig basert på ulike faktorer som aldersgrupper og graden av funksjonsnedsettelse blant innbyggerne.

Kommunen har siden 2019 hatt en betydelig vekst i antall overliggisdøgn for utskrivningsklare pasienter, jf. sak 108/23. Dette gir betydelige utgifter for kommunen. I 2023 koster ett overliggisdøgn 5 508 kr.

Med utgangspunkt i dagens dekningsgrader og vekst i overliggisdøgn over tid, er det estimert at det vil være behov for en økning i flere typer boliger, ikke minst omsorgsboliger med heldøgns bemanning. En tradisjonell sykehjemsplass krever bemanning som koster omtrent 1,4

mill. kr i året (per 2022). Til sammenlikning koster en plass i omsorgsbolig omtrent en tredjedel, fordi kommunen kan yte tjenester på en annen måte. For mange gir dette også bedre livskvalitet enn sykehjem.

Omsorgsboliger er tilrettelagte boliger for personer med omfattende pleie- og omsorgsbehov. Dette er som oftest leiligheter. Omsorgsboliger kan være eid av kommunen, organisert som borettslag, organisert som sameie med beboerne selv som eiere eller på andre måter. Tilretteleggingen kan for eksempel være at boligen er tilknyttet fellesarealer eller er tilrettelagt for heldøgns helse- og omsorgstjenester. Omsorgsplassen skal beboes av personer med behov for og vedtak om heldøgns helse- og omsorgstjenester.

Arbeidet med rullering av boligplanen startet med å konstituere et utvalg i november 2023. Revidert plan er tenkt behandlet i kommunestyret i juni 2024. Det er gitt flere politiske føringer om å vurdere omsorgsboliger i forbindelse med boligplanarbeidet, jamfør KS-sak 108/23:

«Kommunestyret er av den oppfatning at det foreligger minst fire grunner til å planlegge økt antall sykehjemsplasser, samt ulike omsorgsboliger med ulike tjenestetilbud punktvis/heldøgns, i kommunen i forbindelse med rullering av boligplanen: forventet sterk økning i den eldre befolkningen, veksten i antall overliggerdøgn fortsetter – behov for flere korttidsplasser, økt andel ressurskrevende beboere under 67 år på sykehjemmene, jf. KS-sak 037/23, . Økonomi-rapport og budsjettrevisjon 2. kvartal 2023 side 18, og forventet sterk økning i antall demente»

Barnehager og skoler

Kommunestyret besluttet den 20. september 2023 revidert plan for barnehage og skoleutbygging. Planen beskrev takten for utbygging av barnehager og skoler. Samtidig ble det slått fast at utbyggingen måtte skje på den mest kostnadseffektive måten.

Under arbeidet med planen ble takten for utbyggingen justert med bakgrunn i at det kom en ny prognose for befolkningsutviklingen i juni 2023. Den viste at behovet for barnehageplasser ville bli større enn tidligere antatt, mens behovet for barneskoleplasser hadde en slakere utvikling enn tidligere. Økning av kapasiteten på ungdomsskoleplasser i sentrumsområdet måtte fremskyndes til 2028.

Ved fremleggelsen av prognosen ble det understreket at usikkerheten knyttet til prognosen er større enn tidligere da det er stor usikkerhet i den internasjonale situasjonen som har hatt påvirkning på pris- og rentenivå.

Historisk har det vært vanskelig å estimere den reelle befolkningsutviklingen. I 2022 var den reelle veksten dobbelt så høy som prognosene tilsa. I 2023 ser det ut til at bildet er motsatt ved at det i første halvår har vært en lavere vekst enn prognosene tilsa. Usikkerhetene understreker at Lørenskog må ha en fleksibel tilnærming der målet er å bygge kapasitet i takt med det reelle behovet.

Barnehager

I kommende periode vil det i 2024 bli tatt i bruk en barnehage i Skårerbyen som er bygget inn i et boligprosjekt. I tillegg viser de nye prognosene at det er behov for ytterligere kapasitet i 2024.

Det løses ved bygge 3 til 4 nye avdelinger i Fjellhamarveien barnehage (gamle Fjellhamar skole). I tillegg vil det være behov for noen midler til ferdigstilling av Grønlia og Steinerud barnehage.

Noe av det mest krevende ved å bygge nye barnehager er å finne egnede kommunale tomter. Det er lagt opp til å bygge nye barnehager i 2025, 2026 og 2027. Tomtene for disse barnehagene er ikke ferdig utredet, men barnehagen som kommer i 2025 er forutsatt bygget i sentrumsområdet.

Som nevnt ovenfor er signalet fra kommunestyret at kommunen skal bygge så billig som mulig og foreslåtte beløp i investeringsplanen ligger betydelig under tidligere barnehageutbygginger.

Skoler

Det store prosjektet i kommende periode er utbyggingen av Åsen skole. I kommunestyrets behandling av revisjonen av plan for barnehage- og skoleutbygging ble det vedtatt at Åsen om mulig skulle stå klar i 2027. I kommunestyrets behandling av forrige budsjett og økonomiplan ble det vedtatt at Åsen skulle være klar i 2028. Det har ført til at prosjektet har jobbet med lavere ressursinnsats i år. Prosjektet vurderer at det ikke vil være mulig å ha Åsen skole klar til 2027, men at det er realistisk at skolen vil være ferdig i 2028.

Siden det i forbindelse med behandlingen av perspektivmeldingen har kommet signaler om mer kostnadseffektive løsninger, vil det bli fremmet en ny BP¹-sak om Åsen skole. Saken legges frem for kommunestyret vinter/vår 2024. I samme sak vil vi beskrive mulige løsninger for å sikre tilstrekkelig ungdomsskolekapasitet i sentrumsområdet.

I perioden er det lagt inn midler til å starte arbeidet med utvidelsen av Fjellsrud ungdomsskole.

Områdesatsning

Områdesatsning er et statlig virkemiddel for å bedre miljø, boforhold og levekår i et geografisk avgrenset byområde med store levekårsutfordringer.

«I enkelte byer og områder med konsentrasjon av levekårsutfordringer har staten og kommunene avtalebaserte langsiktige samarbeid gjennom områdesatsinger. Områdesatsninger er et virkemiddel for å gjøre en ekstra innsats for tjenesteutvikling og bedre nærmiljøkvaliteter i levekårsutsatte områder». Meld. St. 28 (2022-23)

I 2023 har kommunene: Oslo, Drammen, Trondheim, Stavanger, Fredrikstad og Kristiansand avtaler om områdesatsinger, noe som medfører at de kan jobbe særlig med:

- Opprusting av bo- og nærmiljø, møteplasser og kulturaktiviteter
- Bedre integrering av innvandrere
- Bedre resultater i grunnskolen
- Å redusere frafallet i videregående skole
- Å få flere i arbeid

¹ BP = BeslutningsPunkt

- Å minske kriminaliteten
- Å styrke folkehelsen

Lørenskog kommune skal tidlig i 2024, søke om deltakelse og samarbeidsavtale i områdesatsordningen fra 2024/2025 med mål om opprusting av nærmiljø, møteplasser og kulturaktiviteter, først og fremst i Åsen-området.

Områdesatsingene er en ekstrainsats som skal bidra til å utvikle nye arbeidsformer og metoder for oppgaveløsning, på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer. Innsatsen skal ikke erstatte ordinær drift, men bidra til mer effektive og varige løsninger som er tilpasset behovene i aktuelle områdene.

Den hurtige befolkningsveksten og kontinuerlige forflytningen av mennesker inn og ut av Lørenskog krever stor grad av tilrettelegging hvis trygge, stabile nabolag skal kunne vokse fram. Ifølge kommuneplanens samfunnsdel er: «*God og langsiktig stedsutvikling og målrettet innsats for å redusere sosial ulikhet, viktig i arbeidet med samfunnsutvikling i Lørenskog.*» En områdesatsning vil kunne hjelpe samfunnsutviklingen gjennom å bidra til utforming av gode utemiljø, parker, lekeplasser, nærmiljøsentere, osv. og samtidig sikre at det blir mulig å ta vare på og fremme kulturminner, lokalhistorie, natur/miljø og myke verdier som er viktig for en trygg oppvekst.

Trangboddhet og utrygghet i nærmiljøet er to punkter som utpeker seg negativt i Folkehelseinstituttets oppvekstprofil for Lørenskog (2020). Det er visse boligområder i Lørenskog som har en høyere andel av familier med sosioøkonomiske vansker og levekårsutfordringer. Det jobbes allerede med å utvikle nærmiljø og nabolag hvor man opplever trygghet, tilhørighet, muligheter og respekt.

«*Finn din stemme*» på Åsen skole er et gratistilbud i regi av kulturskolen, som gir alle barna anledning til å prøve ulike kulturaktiviteter. Dette finansieres i dag av midler fra Bufdir. På tvers av flere sektorer er det også etablert et nabolagsprosjekt i Åsen-området, hvor barn og unge lager mat og inviterer hele nabolaget inn på gratis middag. Nabolagsprosjektet kobler sammen borettslag, sameier og innbyggere for å etablere gode lokale møteplasser. Disse prosjektene er gode eksempler på tiltak som allerede er igangsatt og som kan danne grunnlag for Lørenskogs søknad om områdesatsning som kan videreutvikle det eksisterende og sikre nye satsinger i området.

Meld. St. 28 (2022-23) Gode bysamfunn med små skilnader

HR-strategi

Kommunens ansatte er ryggraden i alt vårt arbeid. Tilstrekkelig og kompetent personell er avgjørende i alle kommunens sektorer for å møte lovkrav, innbyggere og næringslivets behov. Samtidig opplever kommunen store utfordringer med å rekruttere og beholde viktig kompetanse, og det ventes at situasjonen forverres de neste årene.

I Helsepersonellkomisjonenes rapport, *NOU 2023:4. Tid for Handling*, hevdes det at kommune-Norge står ovenfor en bemanningskrise. Allerede i dag har mange kommuner

problemer med å tilby tjenester som befolkningen har krav på. I media hører vi blant annet om sykehjem som ikke kan åpne av mangel på kvalifisert personell.

Mangelen skyldes primært to faktorer: Befolkningen blir eldre, og med det øker behovet for tjenester innen helse og omsorg, samtidig som det blir færre yrkesaktive som kan levere tjenestene. Parallelt med en kraftig økning i aldergruppen 80+ vil veksten i tilgjengelig arbeidskraft stoppe helt opp. For første gang i moderne tid, fra midten av 2030-tallet, vil antallet personer i yrkesaktiv alder *falle* i absolutte tall. Det betyr altså *både* en økning i antallet eldre *og* en reduksjon av antallet i arbeidsfør alder – samtidig. Mangel på arbeidskraft vil gjelde alle samfunnets områder, ikke bare helse og omsorg. Sysselsetting innenfor helse har økt betydelig de siste årene, men vil ikke lenger være mulig uten at andre viktig samfunnsoppdrag vil lide.

I Lørenskog merkes allerede disse utfordringene. Det har blitt merkbart vanskeligere for kommunene å rekruttere både helsepersonell, lærere, barnehageansatte og fagekspertise til teknisk sektor. Lørenskogs plassering mellom storkommunene Oslo og Lillestrøm gjør kommunen spesielt sårbare, både i rekruttering og i arbeidet med å utvikle og beholde medarbeidere. Mange arbeidsgivere er på jakt etter våre ansatte, og tilbyr ettertraktede goder for å lokke medarbeidere over. Samtidig gir plasseringen oss tilgang til et bredt arbeidsmarked, der vi aktivt kan synliggjøre våre fortrinn som arbeidsplass.

For å møte utfordringene vedtok kommunestyret 8. februar i år en offensiv HR-strategi; «Norges beste kommune å jobbe i!». I sentrum for denne målsettingen står medarbeidere og ledere. I Lørenskog skal de oppleve seg som en del av et sterkt fellesskap, og føle seg verdsatt og satset på.

Målet om å være *Norges beste kommune å jobbe i*, er i strategien operasjonalisert i 4 tiltaksområder som må prioritere for å lykkes:

- Kompetanse (herunder rekruttering av kompetanse, men også det å bruke, utvikle og beholde kompetanse)
- Ledelse
- Medarbeiderskap
- Organisasjonskultur

Strategien er dynamisk, som betyr at man stadig er underveis og at strategien justeres ved behov.

Kompetanse

Vi bruker og utvikler vår kompetanse i tråd med samfunnsendringer og kommunenes behov

Ledelse

Vi leverer lederplattformen og bruker den aktivt

Medarbeiderskap

Vi opplever motivasjon, mestring og trivsel, og tar aktivt ansvar for å nå felles mål

Organisasjonskultur

Vi er preget av endringsdyktighet og fleksibilitet. Vi er stolte av samfunnsoppdraget!

I løpet av høsten 2023 har kommunen samarbeidet med ledere, medarbeidere og tillitsvalgte rundt tiltak innenfor disse områdene. Blant annet er det opprettet en kompetansepott der

medarbeidere kan søke om midler til videreutdanning. Det er satt av midler til lederutvikling, og det er bevilget 500 kr per hode for at hver enhet kan styrke fellesskap og arbeidsglede gjennom å gjøre noe hyggelig sammen.

Det er også forhandlet frem bedre lønnspakker for spesielt utsatte grupper av arbeidstagere, som for eksempel sykepleiere, lærere og miljøterapeuter.

Målsettingen om å bli den beste kommunen å jobbe i går langt utover 2023. Kommunen vil fremover jobbe aktivt sammen ansatte og tillitsvalgte om neste fase av arbeidet.

7. Statsbudsjettet - virkning for kommunene

Endringer i det økonomiske opplegget for kommunesektoren 2023

Kommunesektorens inntekter i 2023

I saldert budsjett for 2023 ble det lagt opp til en realvekst i frie inntekter på 2,6 mrd. kr regnet fra inntektsnivået i revidert nasjonalbudsjett for 2022. I anslag på regnskap for 2022, ble det tatt hensyn til økning i skatteanslag i 2022 knyttet til inntekt og formue på om lag 2,4 mrd., som omtrent gir nullvekst.

I revidert nasjonalbudsjett 2023 var realveksten i de frie inntektene til kommunesektoren i 2023 regnet til -11,6 mrd. kr når en måler fra regnskap for 2022. Kompensasjon for økt kostnadsvekst mv. på 3,2 mrd. kr var inkludert i beregningen. En må se inntektsutviklingen i 2023 i sammenheng med en betydelig merskattevekst mot slutten av 2022.

Realveksten i de samlede og frie inntektene er nå beregnet til -4 mrd. kr. Dette kommer av at skatteinntektene til kommunesektoren i 2023 ligger an til å bli 4,1 mrd. kr høyere enn lagt til grunn for i revidert nasjonalbudsjett for 2023. Utsiktene til merskatteveksten må ses i sammenheng med høyere lønns- og sysselsettingsvekst enn ventet.

Siden revidert nasjonalbudsjett har anslaget for kostnadsveksten blitt nedjustert fra 5,2 % til 4,5 %. Nedjusteringen tilsvarer 3,2 mrd. kr i lavere kostnader. Kombinasjonen av høyere skatteinngang og lavere kostnadsvekst tilsier samlet sett at kommunesektoren får 7,3 mrd. kr mer i 2023 enn tiltenkt i revidert nasjonalbudsjett 2023.

Det økonomiske opplegget for kommunesektoren i 2024

I kommuneproposisjonen for 2024 la regjeringen opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter på mellom 5,6 og 5,9 mrd. kr. Det ble lagt opp til at kommunene skulle få 4,4 - 4,7 mrd. kr av den samlede veksten i frie inntekter.

Videre ble det varslet at dersom anslagene for demografi- og pensjonskostnader skulle bli vesentlig annerledes enn lagt til grunn i kommuneproposisjonen 2024, kan forslag til vekst i frie inntekter i statsbudsjettet for 2024 ende opp utenfor det foreslåtte intervallet på 5,6–5,9 mrd. kr.

Regjeringen legger nå opp til en realvekst i sektorens samlede inntekter i 2024 på om lag 6,4 mrd. kr, altså høyere enn den øvre rammen som ble varslet i kommuneproposisjonen. Dette tilsvarer en realvekst på 1,3 %. Inntektsveksten er regnet fra inntektsnivået i 2023 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2023.

Den samlede kompensasjonen på 3,2 mrd. kr før økt prisvekst mv., som ble vedtatt i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023, er inkludert i nivået. Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter er det lagt til grunn en pris- og kostnadsvekst på 4,3 %.

Frie inntekter

For å sette kommunene i stand til å bidra til gode levekår og tilgang til grunnleggende tjenester i bygd og by i hele landet, legger Regjeringen opp til økning i kommunene sine inntekter. Av veksten på om lag 6,4 mrd. kr, får kommunene en vekst i frie inntekter på om lag 5,1 mrd. kr.

Slik som varslet i kommuneproposisjonen for 2024 er veksten til kommunene begrunnet med følgende satsinger:

- 150 mill. kr til psykisk helse og rus
- 100 mill. kr er fordelt til de kommunene som taper mest på modellen for gradert basis-kriterium

I tillegg økes kommunenes ramme med 40 mill. kr til styrking av helsestasjon- og skolehelse-tjenester.

Veksten i frie inntekter må ses i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter som følge av befolkningsutviklingen og merutgifter knyttet til pensjon. Demografiutgiftene for kommunesektoren ble i kommuneproposisjonen for 2024 beregnet til 4,6 mrd. kr. Av dette var 3,8 mrd. kr knyttet til tjenester som ble finansiert av de frie inntektene. Det var imidlertid usikkerhet knyttet til anslaget som følge av flyktningssituasjonen.

Når det gjelder pensjonskostnader, ble det anslått en vekst på om lag 1,2 mrd. kr i kommunesektorens samlede pensjonskostnader utover anslått lønnsvekst i 2024. Dette anslaget var beheftet med betydelig usikkerhet.

Oppdaterte demografikostnadsberegninger viser ingen endring i anslaget fra kommuneproposisjonen for 2024. Det nye anslaget for pensjonskostnader viser nå en vekst i de samlede pensjonskostnadene utover anslått lønnsvekst på 2 mrd. kr. Det er 0,8 mrd. kr høyere enn anslått til kommuneproposisjonen for 2024. Etter dette anslås kommunesektorens handlingsrom å øke med 0,5 mrd. kr i 2024.

I neste tabell er realveksten i kommunesektorens² samlede inntekter i 2024 på 13,1 mrd. kr dekomponert:

Frie inntekter	6,4 mrd. kr
Frie inntekter knyttet til endring i oppgaver	3,8 mrd. kr
Øremerkede tilskudd	2,4 mrd.kr
Gebyrinntekter	0,5 mrd. kr
<hr/> Realvekst samlede inntekter uten særskilt tillegg	<hr/> 13,1 mrd. kr

² Kommunene og fylkeskommunene

Deflator

Pris- og lønnsvekst for kommunesektoren for 2024 er anslått til 4,3 %. Dekomponeringen og vektingen følger av tabellen under.

	Anslag 2023 i RNB	Anslag 2023 nå	Anslag 2024
Deflator	5,2	4,5	4,3
Syssetsetting, lønnsvekst og pensjonskostnader	5,5	5,5	4,9
<i>Lønnsvekst</i>	5,4	5,4	4,9
<i>Effekt av arbeidsgiveravgift</i>	0,1	0,1	
Prisvekst på varer og tjenester	4,9	3,2	3,4
Lønnsandel (%)	57,5	57,5	57,5

Deflator har to funksjoner:

- Historisk beregning av faktisk realvekst (regnskapsdeflator)
- Kompensasjon for anslått pris- og lønnsvekst i statsbudsjettet (budsjettdeflator)

Deflatoren for kommunesektoren utarbeides i Finansdepartementet i forbindelse med statsbudsjettet. Deflator består av en delindeks for lønnsvekst og en delindeks for kjøp av varer og tjenester.

Følgende kostnadselementer er ikke dekket av deflatoren:

- Rentekostnader
- Pensjonskostnader er dekket i budsjettdeflatoren den grad de øker i takt med lønnsveksten. Dersom pensjonskostnadene øker mer (eller mindre) enn lønnsveksten, fanges ikke dette opp av budsjettdeflatoren
- Demografikostnader

Disse kostnadselementene må dekkes av veksten i frie inntekter.

Skatteøren

Den kommunale skatteøren angir hvilken andel av skatt på alminnelig inntekt for personlige skattytere som tilfaller kommunesektoren.

	Prosent	Endring fra 2023 (%- poeng)
Kommunene	10,95	-0,2

Det er en langvarig praksis for at skatteørene fastsettes med sikte på at skatteinntektene skal utgjøre 40 % av kommunenes samlede inntekter. Anslaget på kommunesektorens skatteinntekter i 2024 bygger blant annet på 0,1 % syssetsettingsvekst og 4,9 % årslønnsvekst fra 2023 til 2024.

I statsbudsjettet foreslås at den kommunale skatteøren nedjusteres med 0,20 %-poeng til 10,95 %. Skatteinntektene anslås etter dette å utgjøre 40 prosent av kommunesektorens samlede

inntekter i 2024. Kommunesektorens inntekter fra skatt på inntekt og formue anslås med dette opplegget å utgjøre 263,5 mrd. kr i 2024, en nominell reduksjon på 5,7 % fra 2023.

Enkeltsaker

Rentekompensasjonsordning og tilskuddsordning for læringsarenaer og utstyr

Regjeringen foreslår å innføre en rentekompensasjonsordning for investeringer i lokaler og større utstyr som bidrar til en mer praktisk og variert skole. Ordningen vil få en investeringsramme på totalt 8 milliarder til kommunene, hvor én milliard kr skal fases inn hvert år i åtte år. Med ordningen vil staten betale for kommunenes renteutgifter knyttet til investeringer.

Regjeringen foreslår også å bevilge 127 mill. kr til en tilskuddsordning for å få mer praktisk og variert læring på 5.-10. trinn. Med dette tilskuddet kan skolene kjøpe inn utstyrspakker og apparater til for eksempel skolenes verksteder, laboratorier, musikkrom, skolekjøkken eller utstyr til mer fysisk aktivitet eller uteskole. Kommunene vil få et tilskudd fordelt etter elevtall. De aller minste kommunene er garantert et minstebeløp på 10 000 kr.

Bo trygt hjemme-reformen

Regjeringen foreslår å ytterligere bevilge 75 mill. kr til oppfølging av tiltak i stortingsmeldingen for et mer aldersvennlig samfunn - Bo Trygt hjemme-reformen. Regjeringen foreslår å bevilge om lag 58 mill. kr til arbeidet med å utvide Tørn fra et prosjekt for omsorgstjenesten til et program for hele helse- og omsorgstjenesten.

Regjeringen foreslår også 4 mill. kr til tiltaket Jobbvinner, som er et nasjonalt prosjekt for å rekruttere og beholde sykepleiere og helsefagarbeidere i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. I tillegg foreslår regjeringen 10 mill.kr til en veiledningstjeneste for studenter og ansatte i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.

Gevinster knyttet til nytt prøvegjennomføringssystem i skolen

Nytt prøvegjennomføringssystem øker graden av digitalisering og gir gevinster òg for kommunesektoren. Kommunene sin gevinst, som i stor grad er knytt til digitalisering av kartleggingsprøver, er i 2024 vurdert til 6,6 mill. kr. Rammetilskuddet blir redusert tilsvarende.

Gratis deltids plass på SFO på 2. trinn – helårseffekt av endring i 2023

Det er fra høsten 2023 innført gratis 12 timer SFO på andre trinn. Som følge av dette øker rammetilskuddet med 690 mill. kr. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 863,6 mill. kr.

Gratis barnehage fra tredje barn i barnehagen – helårseffekt av endring i 2023

Fra høsten 2023 er barnehageplass gratis fra tredje barn for familier som har flere barn i barnehagen samtidig. Som kompensasjon for dette er rammetilskuddet økt med 20 mill. kr i 2023. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 24 mill. kr.

Redusert pensjonspåslag for private barnehager

Fra 1. januar 2022 ble pensjonspåslaget for private barnehager redusert fra 13 % til 10 % av lønnskostnadene i de kommunale barnehagene. Det ble samtidig innført en 3-årig overgangsordning for enkeltstående barnehager, slik at de skulle få lengre tid til å tilpasse seg. Som følge av dette er rammetilskuddet redusert i både 2022 og 2023. Siden pensjonspåslaget til de

enkeltstående barnehagene blir trappet videre ned i 2024, blir rammetilskuddet redusert med ytterligere 57,5 mill. kr.

Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen – helårseffekt av endring i 2023

Maksimalprisen for foreldrebetaling i barnehagen ble fra 1. januar 2023 redusert til 3 000 kr per måned. Kommunesektoren ble kompensert med en økning i rammetilskuddet på 329,2 mill. kr i saldert budsjett for 2023. Den uventede høye prisveksten i 2023 gjorde at den reelle reduksjonen i maksprisen ble høyere enn lagt til grunn, og kommunene ble derfor kompensert med ytterligere 169,1 mill. kr i sammenheng med revidert nasjonalbudsjett for 2023. Det er tatt hensyn til prisveksten i utregningen av helårseffekten i 2024.

Videre er det lagt til grunn at økning i etterspørsel etter barnehageplasser først slår inn for fullt fra barnehageåret 2023–2024. Rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 66,8 mill. kr.

Reduksjon i maksimal foreldrebetaling i barnehagen i 2024

Den maksimale foreldrebetalinga i barnehagen blir videreført på 3 000 kr per måned fra 1. januar 2024. Fra 1. august 2024 blir foreldrebetalinga redusert til 2 000 kr per måned. Som kompensasjon blir rammetilskuddet økt med 1,56 mrd. kr.

Pasienttilpassa basistilskudd – helårseffekt av endring i 2023

Basistilskudd til fastleger ble økt og lagt om fra 1. mai 2023. Som kompensasjon er rammetilskuddet til kommunene økte med 480 mill. kr. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet blir derfor økt med ytterligere 250 mill. kr.

Økt barnetillegg i kvalifiseringsprogrammet – helårseffekt av endring i 2023

Som kompensasjon for en økning i barnetillegget i kvalifiseringsprogrammet fra 1. februar i 2023, ble rammetilskuddet til kommunene satt opp med 10 mill. kr i 2023. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 1 mill. kr.

Økt rettleidende satser for sosialhjelp – helårseffekt av endring i 2023

Ved behandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2023 ble de rettleidende satsene for sosialhjelp satt opp med 10 % fra 1. juli 2023. Kommunesektoren ble kompensert gjennom en økning i rammetilskuddet på 284 mill. kr. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet øker derfor med ytterligere 295,8 mill. kr.

Endringer i kontantstøtten – konsekvenser for barnehage

Endringer i kontantstøtten i 2024 er ventet å føre til en økning i etterspørselen etter barnehageplass. Som kompensasjon for dette øker rammetilskuddet i 2024 med 119,7 mill. kr.

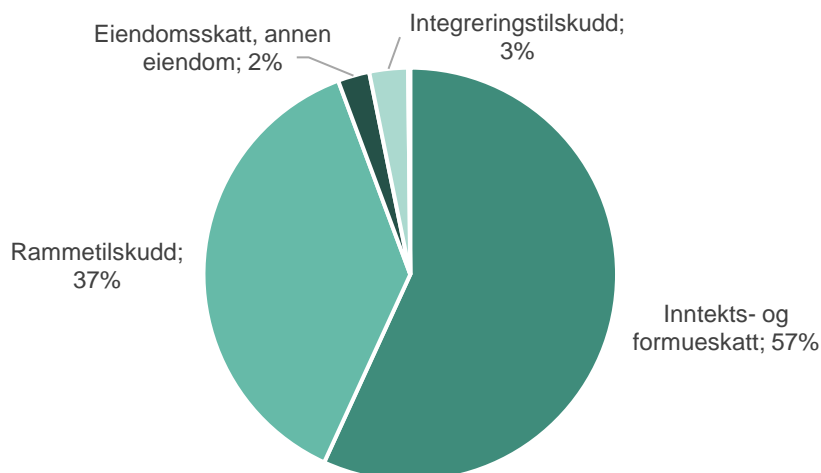
Vaksinasjon mot covid-19

I revidert nasjonalbudsjett for 2023 ble rammetilskuddet til kommunene økt med 68 mill. kr som kompensasjon for en oppfriskingsdose til særskilte grupper våren 2023. Dette var en engangsbevilgning, og rammetilskuddet blir derfor redusert med 70,9 mill. kr i 2024.

8. Hovedtallene i budsjettforslaget

Sentrale inntekter

Beløp i 1000	Økonomiplan					
	Regnskap 2022	2023	2024	2025	2026	2027
Inntekts- og formuesskatt	-1 807 452	-1 784 098	-1 972 419	-2 043 341	-2 109 725	-2 158 912
Rammetilskudd	-1 016 915	-1 198 173	-1 215 522	-1 301 510	-1 361 712	-1 423 606
Veksttilskudd	0	0	-85 670	-73 517	-69 299	-55 484
Inntektsutjevning	19 170	30 298	0	0	0	0
Eiendomsskatt annen eiendom	-78 080	-80 000	-86 000	-86 500	-87 000	-87 500
Integreringstilskudd	-68 498	-80 000	-105 000	-75 000	-60 000	-60 000
Kompensasjons- og investeringstilskudd fra Husbanken	-3 635	-4 075	-5 820	-5 550	-5 280	-5 009
Sum sentrale inntekter	-2 955 410	-3 116 048	-3 470 431	-3 585 418	-3 693 016	-3 790 511

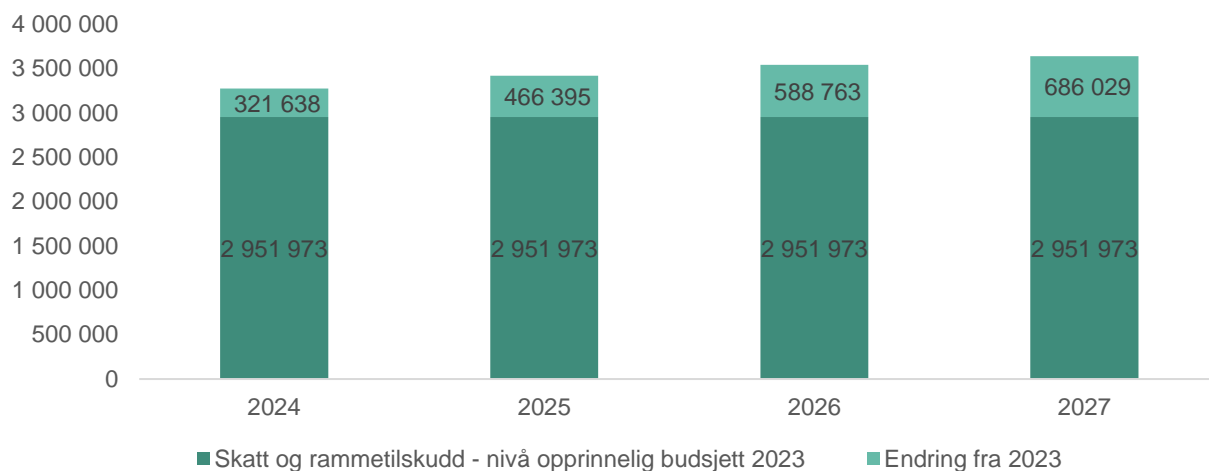
Kommunens sentrale inntekter består av inntekts- og formuesskatt, rammetilskudd, eiendomsskatt, integreringstilskudd og kompensasjon- og investeringstilskudd fra Husbanken. Dette er kommunens frie inntekter, som ikke er knyttet opp mot produksjon av bestemte tjenester, og som fritt kan prioriteres av kommunen.

Kommunens øvrige driftsinntekter er del av sektorenes rammer, og er av typen sykelønnsrefusjoner, spillemidler, momsrefusjon, diverse øremerkede statstilskudd mv.

Inntekts- og formuesskatt og rammetilskudd

Inntekts- og formuesskatt, samt rammetilskudd, utgjør 94 % av kommunens frie inntekter.

Inntektene for perioden 2024-2027 øker slik det kommer frem av neste grafiske fremstilling. Det grønne feltet viser økningen fra 2023 til aktuelt år.

Økning i skatteinntekter og rammetilskudd skal dekke kommunenes kostnader til befolkningsvekst, samt kompensere for pris- og lønnsvekst. Veksten skal også finansiere nye tiltak.

Statsbudsjettet angir kun endring i inntekter for et år av gangen. Tallene for 2025 til 2027 er ikke lønns- og prisjustert. Endringen i disse årene endringer i befolkningssammensetningen.

Tall i 1000	Regnskap 2022	Anslag 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Innbyggertilskudd	1 140 519	1 290 218	1 411 190	1 474 276	1 528 729	1 577 398
Utgiftsutjevning	-178 032	-176 014	-214 285	-186 921	-181 354	-168 338
INGAR – inntektsgarantiordningen	-2 105	-1 886	-3 454	-1 943	-1 762	-1 553
Saker med særskilt fordeling	12 161	20 730	22 071	16 099	16 099	16 099
Veksttilskudd	52 999	65 656	85 670	73 517	69 299	55 484
Koronapandemi tilleggsbevilgninger	16 000					
Salderinger og nyrevideringer	-24 826	27 319	-	-	-	-
Sum rammetilskudd før inntektsutjevning	1 016 715	1 226 024	1 301 192	1 375 027	1 431 011	1 479 090
Netto inntektsutjevning (trekk)	-19 170	-554	0	0	0	0
Skatt på formue og inntekt	1 807 445	1 834 098	1 972 419	2 043 341	2 109 725	2 158 912
Sum skatt og rammetilskudd	2 804 990	3 059 568	3 273 611	3 418 368	3 540 736	3 638 002

Fordi befolkningsveksten i 2023 ser ut til å bli noen lavere enn lagt til grunn i prognosen, er det i beregningen forutsatt at reelt befolkningstall per 1. januar 2024 er ca. 450 personer færre enn befolkningsprognosen tilsier. Dette har betydning for å kunne beregne et realistisk skatteanslag.

Innbyggertilskudd

Innbyggertilskuddet blir først fordelt med et likt beløp per innbygger. Dette beløpet er 29 832 kr i 2024. For Lørenskog kommune utgjør dette 1,41 mill. kr.

Utgiftsutjevning (trekk i innbyggertilskuddet)

Kommunens utgiftsbehov er beregnet ved flere ulike indekser. Blant annet er kommunens befolknings sammensetning, geografi, andel uføre, aleneboende eller andel med psykisk utviklingshemming parametere i beregningen.

Beregningen estimerer kommunens utgiftsbehov sett opp mot landssnittet. Lørenskogs utgiftsbehov er beregnet å være 93,1 % av landssnittet. Dette innebærer at kommunen anses å være en relativt lettdrevet kommune. Dette er grunnen til at kommunen trekkes 214,3 mill. kr i 2024.

Inntektsgarantiordningen (INGAR)

Endringer i kriteriedata, befolkningsnedgang og systemendringer i inntektssystemet kan for enkeltkommuner føre til en brå nedgang i rammetilskuddet fra et år til det neste. Inntektsgarantiordningen (INGAR) skal skjerme kommunene mot slike endringer.

Ordningen er utformet slik at ingen kommune skal ha en vekst i rammetilskuddet fra et år til det neste som er lavere enn 400 kr under veksten på landsbasis, målt i kr per innbygger.

Alle kommuner er med på å finansiere inntektsgarantiordningen og blir trukket med et likt beløp per innbygger i innbyggertilskuddet. For 2024 er trekket på 73 kr per innbygger.

Saker med særskilt fordeling

Noen enkeltsaker fordeles ikke etter inntektssystemets ordinære kriterier, men gis en særskilt fordeling. Lørenskog kommune mottar i 2024 6,4 mill.kr i tilskudd til grunnskole, 9,6 mill.kr til helsestasjon og skolehelsetjenesten og 6 mill.kr til ansvarsreform barnevern. Se kapittel statsbudsjettet - virkning for kommunen for ytterligere detaljer.

Veksttilskudd

Veksttilskuddet tildeles kommuner som gjennom den siste treårsperioden har hatt en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på 1,4 % eller mer. I tillegg må kommunene ha skatteinntekter under 140 % av landsgjennomsnittet for de siste tre år.

Veksttilskuddet tildeles i 2024 som et fast beløp på 67 331 kr per nye innbygger ut over vekstgrensen.

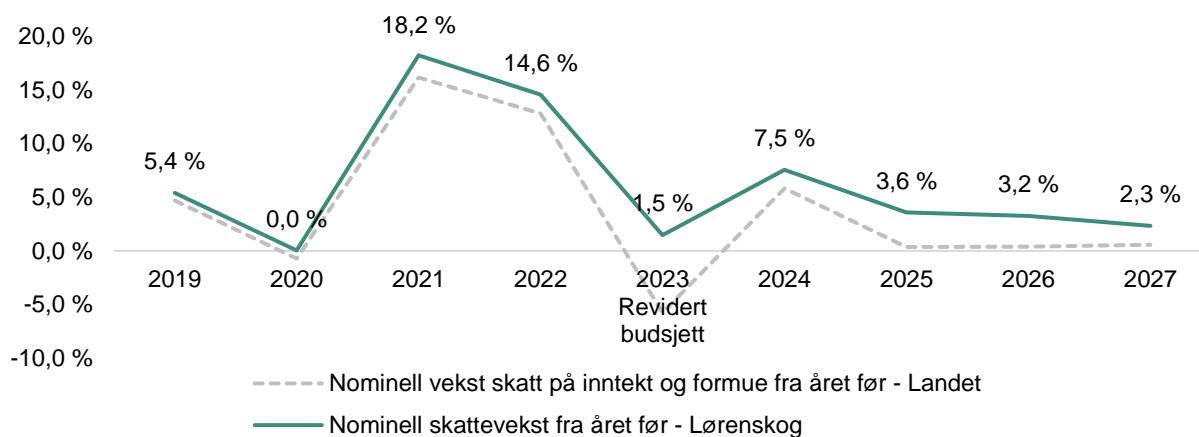
Lørenskog kommune har de siste tre årene hatt skatteinntekter på 101,1% av landsgjennomsnittet og en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på 4,1 %. Kommunen får 85,6 mill. kr i veksttilskudd i 2024. Veksttilskuddet representerer ikke stabile inntekter for kommunen. Dersom befolkningsveksten faller, vil også tilskuddet reduseres eller bortfalle.

Skatteinntekter og inntektsutjevning

Skatt på alminnelig inntekt fra personlige skattytere deles mellom staten, kommuner og fylkeskommuner. Fordelingen bestemmes ved at det fastsettes satser på skattørene for kommuner og fylkeskommuner.

Det er store forskjeller i skatteinntektene mellom kommunene. Gjennom en egen inntektsutjevning utjevnes delvis disse forskjellene ved at skatteinntektene blir omfordelt fra kommuner med lave skatteinntekter per innbygger til kommuner med høye skatteinntekter. Skatteinntekter per innbygger for Lørenskog kommune har vært fallende de siste årene og det er forutsatt at skatteinntekter per innbygger vil være lavere fremover og medføre at Lørenskog ikke får noe trekk i netto inntektsutjevning i neste økonomiplanperiode.

Den kommunale skattøren foreslås i statsbudsjettet nedjuster med 0,2 % -poeng til 10,95 %. Dette gir isolert sett lavere inntekter til kommunene.

Grafen over viser at Lørenskog i hele økonomiplanperioden er forutsatt å ha høyere skattevekst enn landet, målt i totale skatteinntekter fra året før. Det er usikkerhet knyttet til Lørenskog kommunes skatteanslag som er basert på matematiske modeller, men også på skjønnsmessige vurderinger, som for eksempel den høye befolkningsveksten kommunen har hatt de to siste årene.

Historisk forhold mellom skatt i landet og skatt i Lørenskog er også vurdert i forhold til fremtidig skatt, det forutsettes at Lørenskog vil fortsette å ligge betydelig over landsgjennomsnittet i den neste perioden.

Eiendomsskatt

Lørenskog kommune skriver ut eiendomsskatt i henhold til eiendomsskatteloven § 3 d, det vil si på næringsseiendom, kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnett og anlegg omfattet av særskatte-reglene for petroleum med 7 %.

Produksjonsutstyr og -installasjoner ble fritatt for eiendomsskatt f.o.m. 2019. For Lørenskog kommune ville dette gitt en redusert inntekt på ca. 4,3 mill. kr i 2019. Overgangsreglene ga kommuner som tidligere hadde skrevet ut eiendomsskatt på verk og bruk, mulighet til å skrive ut eiendomsskatt på særskilt grunnlag. Dette medførte at de reduserte inntektene kunne fordeles med en syvendedel fra 2019 til og med 2025, dvs. en årlig reduksjon på ca. 0,6 mill. kr.

Kommunestyret skal årlig fatte vedtak om fritak for eiendomsskatt. Det foreslås å fritta eiendommer, eller del av eiendommer, til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne en kommune, et fylke eller staten for eiendomsskatt, jf. eiendomsskatteloven § 7 a. Private barnehager kan kun gis fritak i tilfeller der virksomhetene ikke har som formål å gå med overskudd.

Inntektsanslaget for eiendomsskatt settes til 86 mill. kr i 2024. Inntektsanslaget for 2024 og senere år baserer seg på at flere nye byggeprosjekter ferdigstilles og at disse vil gi økte inntekter til kommunen.

Integreringstilskudd

Det statlige integreringstilskuddet utbetales for hver flyktning som er bosatt etter avtale med Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi), og det utbetales over en 5-årsperiode. Tilskuddet er ment å dekke kommunenes gjennomsnittlige utgifter til et planmessig og aktivt bosettings- og kvalifiseringsarbeid som skal bidra til økonomisk selvstendighet.

IMDi informerer kommunen om anmodningsprosessen for 2024 og de skriver at *«Usikkerhetsmomentene i den pågående krigen i Ukraina skaper usikkerhet knyttet til ankomstbildet og bosettingsbehovet for 2024. Utvalget har besluttet å vente med å fastsette endelig måltall for det nasjonale bosettingsbehovet i 2024 til starten av november 2024. Anmodningsbrev om bosetting for 2024 vil derfor bli oversendt til aktuelle kommuner i løpet av november.»*.

Det er per 13. oktober 2023 bosatt 109 flyktninger i kommunen. Det er fortsatt usikkerhet i bosettingstallet for 2023, men det forventes en bosetting på ca. 200 flyktninger av et bosettingsvedtak på 290.

Ved beregning av integreringstilskuddet i planperioden, legges det til grunn en førstegangs-bosetting på omtrent 100-130 personer i 2024. Det forutsettes også at flyktningene som er bosatt eller bosettes i perioden 2022-2024 også bor i kommunen i 2025. Fra 2026 er det lagt til grunn en lavere bosetting.

Dersom bosettingen blir høyere, vil inntektsanslaget bli økt i løpet av året og virksomhetene som gir tjenester til flyktninger vil bli tilført midler i tråd med reelt bosettingstall.

Kompensasjons- og investeringstilskudd fra Husbanken

Husbanken forvalter en rekke tilskuddsordninger rettet mot kommunene. For tiden finnes ikke nye rentekompensasjonsordninger som kommunen kan søke på, slik at tilskuddet som budsjetteres er bevilgninger kommunen har fått fra tidligere kompensasjonsordninger.

Lørenskog får rentekompensasjonstilskudd knyttet til investeringer kommunen har hatt i skoler, omsorgsbygg og sykehjem. Tilskuddet er knyttet opp til nedbetalingstakt for bygget slik at tilskuddet blir lavere over tid. Økt rentenivå gjør at kommunens kompensasjon fra ordningene budsjetteres med 1,845 mill. kr høyere i 2024 enn ved forrige rullering av økonomiplanen. Endring i rentenivået framover vil påvirke tilskuddets størrelse.

Tilskudd kommunen har tilsagn om gjennom tidligere vedtak, opprettholdes.

Beløp i 1000	Regnskap					
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Omsorgsboliger og sykehjem	3 151	3 764	3 925	3 827	3 729	3 631
Skoler	484	1 588	1 895	1 723	1 551	1 378
Totalt	3 635	5 352	5 821	5 550	5 280	5 009

Sentrale utgifter

Beløp i 1000	Regnskap			Økonomiplan		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Reservert bevilgning lønnsoppgjør	0	60 000	79 000	82 000	85 000	87 000
Kapitalkostnader som dekkes ved gebyrer (selvkost)	0	-67 765	-90 245	-97 279	-101 848	-108 574
Finansiell leasing - Lørenskog kommunale pensjonskasse	0	-5 250	-5 250	-5 250	-5 250	-5 250
Sum sentrale utgifter	0	-13 015	-16 495	-20 529	-22 098	-26 824

Reservert bevilgning lønnsoppgjør

Kommunedirektøren foreslår, som tidligere år, å avsette midler til inndekning av kostnader som følger av de sentrale og lokale lønnsoppgjørene.

Det foreslås avsatt 79 mill. kr for dekning av lønnsoppgjør i 2024. I statsbudsjettet fremgår det at regjeringen legger til grunn en lønnsvekst på 4,9 % i 2024.

Det er for å ta høyde for vekst i kommunens organisasjon, budsjettet med en viss økning i lønnsreserven i planperioden.

Kapitalkostnader som dekkes ved gebyrer (selvkost)

Selvkostområdene vann, avløp og renovasjon skal finansieres ved gebyrinntekter. De merkostnader kommunen har ved å besørge tjenester innenfor selvkost, skal finansieres ved gebyrinntekter.

Kommunen har tatt opp, og kommer til å ta opp, lån for å finansiere investeringer på dette området. Kalkulatoriske renter/avskrivninger viser hvilke beløp selvkostområdene "bidrar med" til dekning av de lånekostnader kommunen har "på vegne av" selvkostområdene.

Det er foretatt en fullstendig selvkostkalkyle, herunder er kalkulatoriske renter og avskrivninger for selvkostområdenes investeringer beregnet. I 2024 er de kalkulatoriske renter og avskrivninger fra selvkost beregnet å utgjøre 90,244 mill. kr. Beløpet øker i perioden, på tross av at rentesats som er lagt til grunn, ikke øker i perioden. Årsak er at investeringene til vann og avløp er økende i økonomiplanperioden.

I budsjett for 2023 ble kalkylerente på 4,22 % lagt til grunn for beregning av kalkulatoriske renter. Nå anslås kalkylerente for 2023 på 4,46%. Fra 2024 budsjetteres med kalkylerente på 4,77%.

I økonomiplanperioden er følgende lagt til grunn:

Beløp i 1000	Nytt anslag				
	2023	2024	2025	2026	2027
3-årig statsobligasjons-/ 5årig SWAP-rente	3,96 %	4,27 %	4,06 %	3,95 %	3,92 %
+ påslag	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %	0,50 %
Totalt	4,46%	4,77%	4,56%	4,45%	4,42%

Finansiell leasing - Lørenskog kommunale pensjonskasse

Lørenskog kommune overførte Fjellhamarhallen og Lørenskog ishall til Lørenskog pensjonskasse i 2012. I begge tilfeller har kommunen leid eiendommene tilbake på langsiktige leiekontrakter, såkalt finansiell leasing. Ved salg med tilbakeleie er ikke eiendelen formelt solgt. De leide driftsmidlene står i kommunens regnskap som anleggsmidler og avskrives over økonomisk levetid. Avskrivningsperioden settes som regel lik estimert leieperiode.

Salget regnskapsføres som et vanlig låneopptak som nedbetales med årlige avdrag og renter. Kommunen betaler i tillegg årlige husleie som tilsvarer et beløp lik sum av renter og avdrag.

Sektorene - netto driftsramme

Beløp i 1000	Regnskap		Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Strategi og samfunnsutvikling	15 467	14 734	14 857	15 457	15 457	15 457
Kommunedirektør	2 617	2 678	2 830	2 830	2 830	2 830
Styring og virksomhetsutvikling	141 626	147 017	165 419	166 985	165 419	166 985
Oppvekst og utdanning	1 078 113	1 111 801	1 289 282	1 350 452	1 363 312	1 394 312
Helse, omsorg og mestring	989 784	928 039	1 060 811	1 086 746	1 118 946	1 150 621
Kultur, idrett og frivillighet	107 251	105 670	116 437	117 467	117 217	117 217
Teknisk	276 423	404 877	400 083	394 039	393 745	395 054
Felleskostnader	46 325	3 810	3 810	13 000	28 500	31 500
Sentrale forutsetninger 1A og 2A	1 541	0	0	0	0	0
Driftsutgifter per tjenesteområde	2 659 147	2 718 626	3 053 529	3 146 976	3 205 426	3 273 976

Sektorenes drift øker med 335 mill. kr. fra opprinnelig budsjett 2023 til 2024. Økningen i driften fremkommer som vist i tabellen under.

Alle sektorenes rammer er justert for forventet lønns- og prisvekst på 4,3%, som anslått i statsbudsjettet.

Oversikt over konsekvensjusteringer og nye tiltak er presentert i de enkelte sektorkapitlene. Endringer som gjelder sist vedtatte økonomiplan, er presentert i fjorårets økonomiplan.

Driftsbudsjettet - forslag til rammeendringer fordelt på endringskategorier

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	2 718 626	2 718 626	2 718 626	2 718 626
Endringer i sist vedtatte økonomiplan	-1 474	-6 718	8 436	13 002
Demografijustering	33 585	99 070	154 270	211 570
Budsjettendringer inneværende år	12 775	12 775	12 775	12 775
Lønns- og prisvekst	160 485	160 485	160 485	160 485
Endringer som følger av statsbudsjettet	20 405	36 225	36 225	36 225
Myndighetskrav og statlige pålegg	1 400	1 400	1 400	1 400
Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettet/finansiert	62 437	67 537	69 537	76 337
Konsekvensjustert budsjett	289 613	370 774	443 128	511 794
Konsekvensjustert ramme	3 008 239	3 089 400	3 161 754	3 230 420
Kostnadsreducerende tiltak	-14 600	-23 000	-26 700	-29 700
Driftskonsekvenser av investeringer	14 866	12 820	16 263	19 419
Nye tiltak	38 374	58 156	44 909	44 637
Endringer som følger av kommunestyrets vedtak	6 650	9 600	9 200	9 200
Nye tiltak og realendringer	45 290	57 576	43 672	43 556
Ramme 2024-2027	3 053 529	3 146 976	3 205 426	3 273 976

Finansinntekter og -utgifter

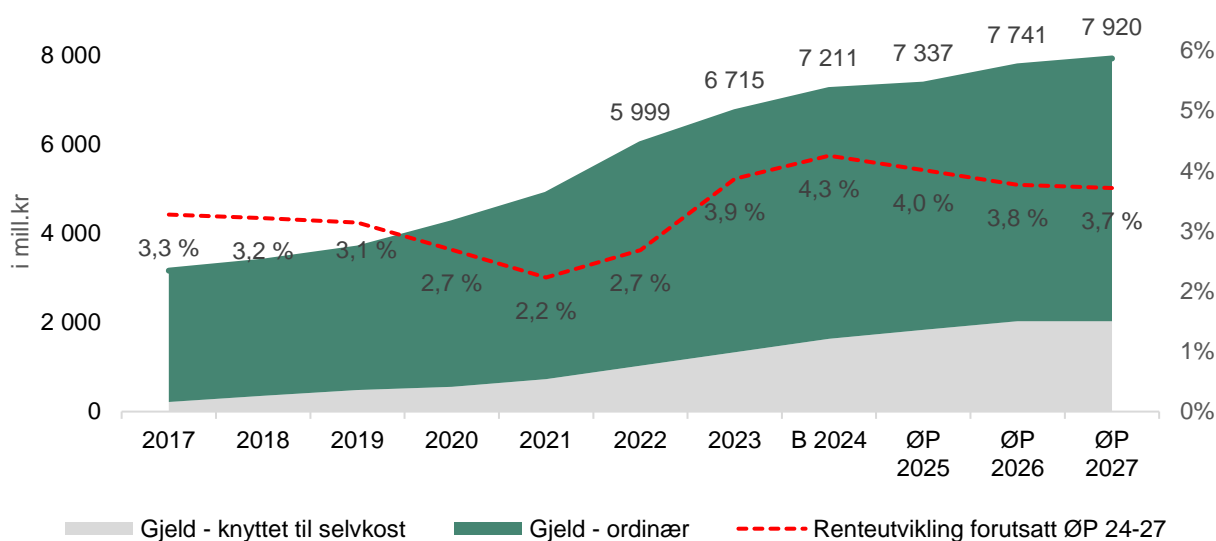
Beløp i 1000	Regnskap		Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Avdrag på lån	170 528	218 000	211 000	217 973	221 947	233 920
Renteutgifter	146 769	247 300	292 300	293 260	286 232	292 201
Renteinntekter	-26 926	-28 000	-42 000	-38 000	-36 000	-35 000
Startlån - renteutgifter	5 715	10 500	14 000	13 000	12 000	12 000
Startlån - renteinntekter	-7 830	-10 500	-14 000	-13 000	-12 000	-12 000
Netto finansinntekter/finansutgifter	288 255	437 300	461 300	473 233	472 179	491 121
Finansutgifter i tjenestoområdene	182	-430	-430	-430	-430	-430
Totale finansutgifter	288 437	436 870	460 870	472 803	471 749	490 691
Motpost avskrivninger	0	0	0	0	0	0

Låneopptak og gjeldsutvikling

Låneopptak til finansiering av investeringer i perioden 2024-2027 budsjetteres til ca. 2,09 mrd. kr. Det er ikke lagt til grunn noen egenfinansiering ved bruk av fond.

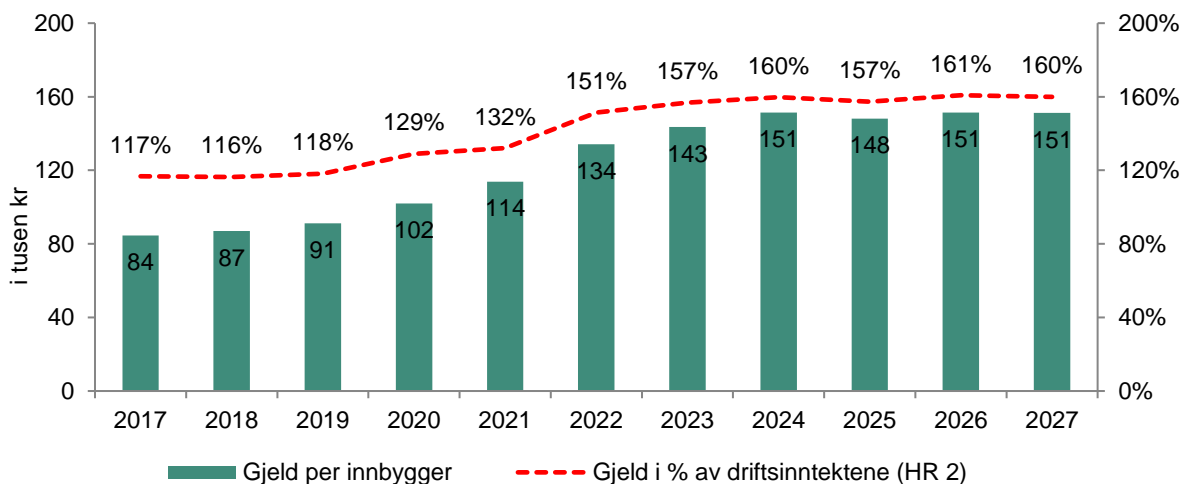
I samme periode betales det 885 mill. kr i avdrag. Avdrag på kommunens lån beregnes etter «forenklet» modell, som i hovedsak går ut på at når anleggsmiddelet er avskrevet, skal gjelden også være nedbetalt.

Avdragene øker i takt med netto gjeldsøkning. Netto gjeldsøkning blir 1,205 mrd. kr. Låneopptaket i 2023 vil bli noe lavere enn forutsatt i forrige økonomiplan, derfor nedjusteres også avdragene i henhold til dette. Gjelden vil ved utgangen av økonomiplanperioden være ca. 7,92 mrd. kr.

Gjeld i prosent av driftsinntekter og per innbygger

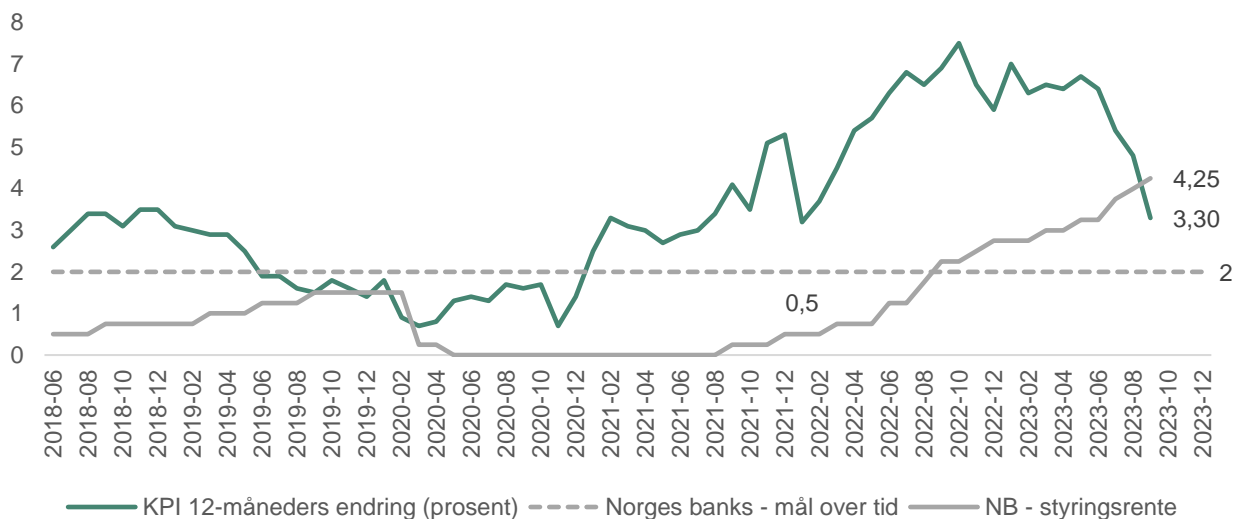
Grafen under viser gjeld fra 2017 til utgangen av økonomiplanperioden i 2027 i prosent av driftsinntekter, og i kr per innbygger. Dersom investeringsplan som fremmes i økonomiplan 2024-2027 gjennomføres vil gjeld i forhold til inntekter og innbyggere gå noe opp mot slutten av planperioden.

Inflasjon – konsumprisindeksen

Konsumprisindeksen (KPI) - er mål for prisnivået til konsumprodukter og viser prisutviklingen på varer og tjenester. Den prosentvise 12-måneders endringen i KPI brukes ofte som et mål for inflasjon i en økonomi.

Myndighetene har bestemt at Norges Banks oppgave er å sikre lav og stabil inflasjon og målet er en prisutvikling som over tid er nær 2 %.

Over vises historisk utviklingen i KPI (grønn linje) fra 2018 og hittil i 2023, mot Norges banks mål på 2 % (grå stiplet linje) og Norges banks styringsrente (grå linje). Utviklingen i KPI indikerer at det vil komme rentøkninger fremover til KPI nærmer seg 2 % og holder seg nær 2 % over tid

Renter i planperioden

Norges Banks styringsrenten har fra januar 2022 økt fra 0,5 % til 4,25 % per september 2023 (ref. NB - styringsrente over). Norges Bank varsler en sannsynlig ny rentøkning i desember og at styringsrenten mest sannsynlig vil bli liggende på rundt 4,5 % gjennom hele 2024.

Rentemarkedet er nå preget av usikkerhet knyttet til hvor høy renten vil bli. Dette avhenger av når inflasjonen er på et akseptabelt nivå over tid (ref. inflasjon - konsumprisindeks over og Norges banks - mål over tid). Det er nasjonale og internasjonale økonomiske sammenhenger som forårsaker endringen i den økonomiske utviklingen (makroøkonomi). Dette kan være prisutvikling, arbeidsledighet og internasjonal påvirkning som for eksempel krigen i Ukraina og Midt-Østen. Hvordan den økonomiske utviklingen blir vil avgjøre fremtidsutsiktene for renten, blir utviklingen en annen enn det som er lagt til grunn vil renteutviklingen også bli en annen.

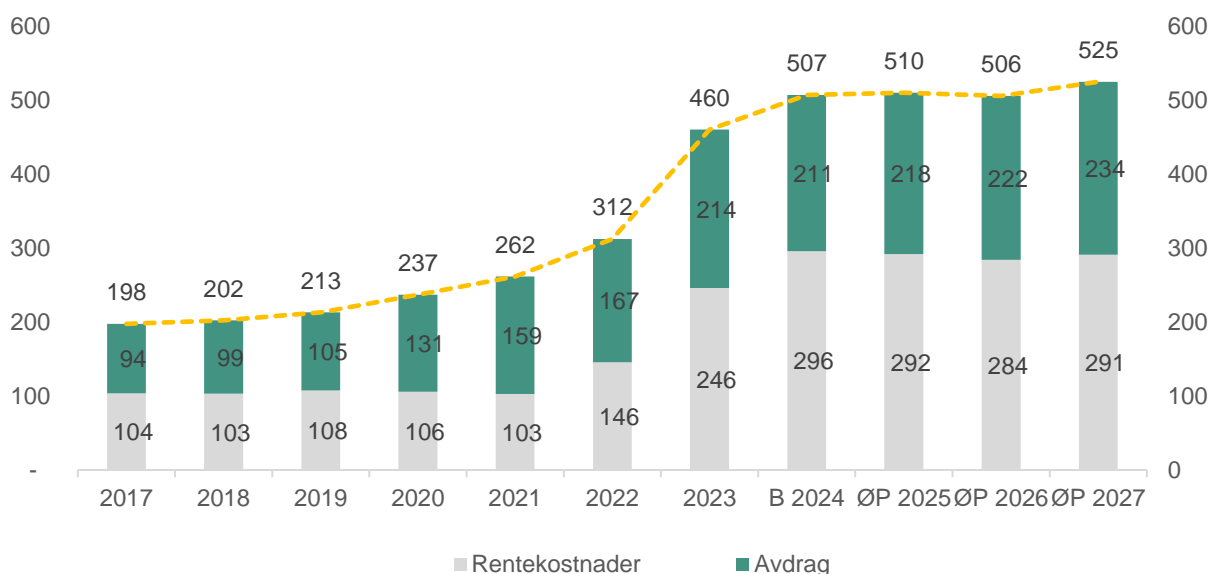
Nedenfor vises budsjett rente lagt til grunn i denne økonomiplanen:

	2024	2025	2026	2027
Budsjettrente, flytende ordinære lån	5,35 %	4,95%	4,35 %	4,28 %

Renten som er lagt til grunn i beregningene er kommunens reelle rente på gjeld og plasseringer per september 2023, samt renteendring i tråd med forventningene frem i tid, hensyntatt at fastrente på gjeldsporteføljen er minst 50 % gjennom hele økonomiplanperioden.

Opplåningen i 2023 forutsettes å bli 930 mill.kr. Det legges opp til at det tas opp lån med både fast og flytende rente ved nye låneopptak. Dette gjøres for å opprettholde en rimelig fastrenteandel i økonomiplanperioden, som vil gi noe forutsigbarhet.

Som følge av låneopptakene i økonomiplanperioden, øker kommunens rentekostnader fra 246 mill. kr i 2023 (justert budsjett) til 291 mill. kr i 2027 og avdragene øker fra 214 mill. kr til 234 mill. kr.

Det legges til grunn at kommunen har god likviditet i planperioden og at det meste av kommunens kortsiktige likvide midler plasseres i bank eller pengemarkedsfond med lav risiko.

Startlån

Kommunen tar opp lån fra husbanken, og administrerer videreutlån til innbyggere. Låneopptaket er budsjettert i investeringsbudsjettet, mens renter og avdrag skal budsjetteres i driften. Startlån forutsettes finansiert av låntakerne fullt ut.

Avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner

Beløp i 1000	Regnskap		Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Disposisjonsfond - bruk	0	-29 363	-30 403	-16 762	-9 079	-9 021
Disposisjonsfond - avsetning	2 278	0	0	0	44 088	58 759
Overført til investering	20 894	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Netto avsetninger	23 172	-26 863	-27 903	-14 262	37 509	52 238
Netto avsetninger og årsoppgjørdisposisjoner i tjenesteområdene	-10 863	-18 558	-19 905	-9 646	-5 856	-5 012
Totale avsetninger	12 309	-45 421	-47 808	-23 908	31 653	47 226

9. Finansielle måltall - økonomiske handlingsregler

Kommuneloven stiller krav om at kommunestyret skal vedta finansielle måltall for kommunen. Kommunestyret har plikt til å forvalte økonomien slik at den økonomiske handleevnen blir ivaretatt over tid, og de finansielle måltallene er et verktøy for langsiktig styring av kommunens økonomi.

Kommunen skal, i tillegg til å yte tjenester, også ivareta rollen som samfunnsutvikler, demokratisk arena og myndighetsutøver. Dette krever økonomisk bærekraft i tillegg til at de demokratiske, politiske og administrative prosesser har tilfredsstillende kvalitet og kapasitet.

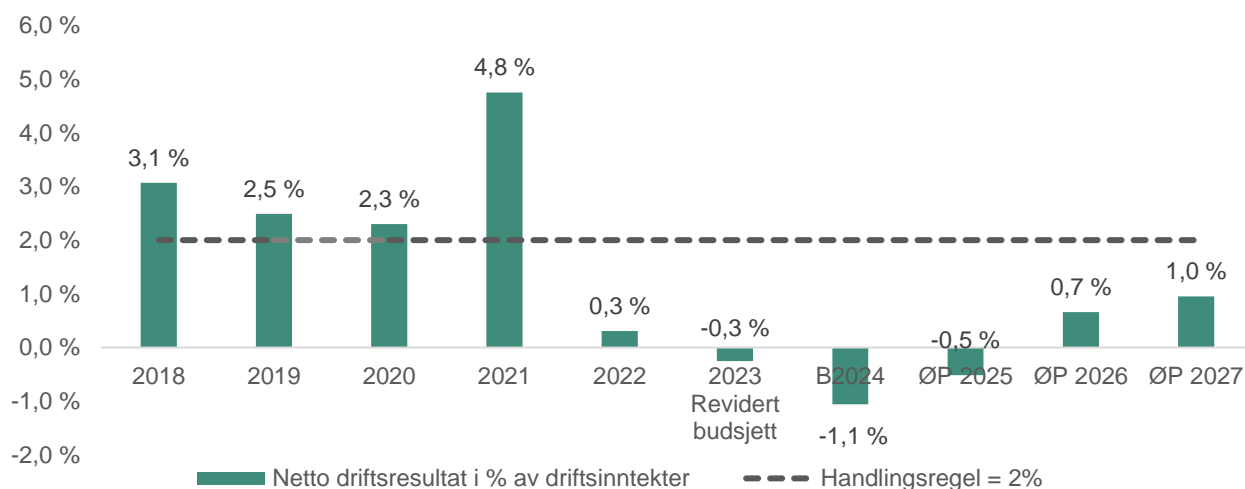
Kommunaløkonomisk styring dreier seg i korte trekk om å skape handlingsrom; gjøre det man trenger og ønsker, men samtidig ha midler igjen til å tåle at uventede ting skjer – svært likt privatøkonomien.

I forbindelse med KS-sak 57/22 - Økonomiplan 2023-2026 - perspektivmeldingen vedtok kommunestyret de finansielle måltall som vises i de neste avsnitt. Der er det redegjort for behovet for handlingsregler og ambisjonene som ligger i disse. Det mest krevende er likevel å utarbeide et årsbudsjett og en økonomiplan som på kort sikt, og ikke minst på lang sikt, oppfyller handlingsreglene og de forpliktelsene som disse er basert på.

Handlingsregel 1 - overskudd

Kommunens netto driftsresultat skal gjennomsnittlig utgjøre minst 2 prosent av kommunens brutto driftsinntekter i planperioden.

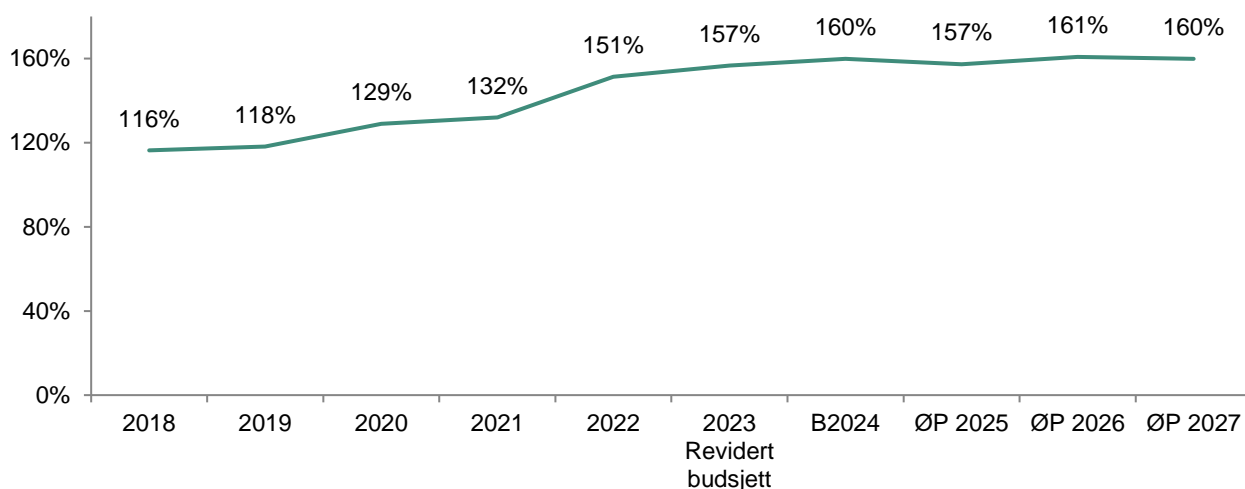
Et akseptabelt netto driftsresultat – et "overskudd" – er en forutsetning for både å bygge opp reserver og for å egenfinansiere investeringer.

Den aktuelle økonomiske situasjon, og det igangsatte investeringsnivå, tilsier at kommunen ikke vil kunne oppnå et netto driftsresultat på minimum 2 %. Det legges derfor til grunn at det må være en ambisjon å oppnå målsettingen om ca. 4-6 år.

Handlingsregel 2 - gjeld

Kommunens netto gjeld målt i prosent av kommunens samlede driftsinntekter skal reduseres.

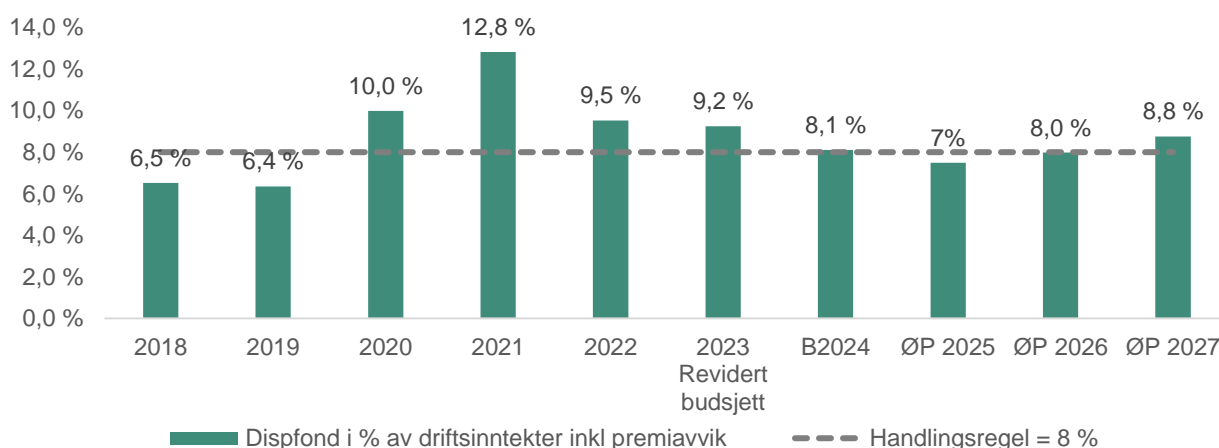

Det er to forhold som påvirker gjeldsgraden. Det ene er faktisk gjeld. Det andre er de samlede driftsinntekter. Dersom gjelden øker mer enn lagt til grunn, øker gjeldsgraden, mens dersom driftsinntektene øker med enn forutsatt, reduseres gjeldsgraden.

Ved utgangen av 2023 er kommunens gjeldsgrad anslått seg til 157 %. Den vil øke noe i 2024, og ligge på dette nivået ut planperioden.

Handlingsregel 3 - fond

Kommunens disposisjonsfond bør utgjøre minimum 8 prosent av kommunens samlede driftsinntekter.

Disposisjonsfondet er kommunens økonomiske reserve for å håndtere uforutsette utgifter.

Disposisjonsfondet kan også benyttes til å delfinansiere investeringer. I revidert budsjett per 3. kvartal forutsettes det at disposisjonsfondet tilføres 28,8 mill.kr i 2023, dersom dette blir en realitet så vil handlingsregelen oppfylles alle år i økonomiplanperioden, selv om man de to første årene bruker disposisjonsfond for å saldere.

10. Befolkningsutvikling

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031
0 - 1 år	1 012	1 110	1 149	1 179	1 253	1 300	1 332	1 344	1 349	1 350	1 355
2 - 5 år	2 086	2 158	2 284	2 395	2 496	2 607	2 678	2 714	2 765	2 795	2 823
6 - 15 år	5 171	5 341	5 530	5 630	5 831	6 008	6 144	6 298	6 466	6 647	6 798
16 - 22 år	3 567	3 660	3 814	3 887	3 987	4 065	4 136	4 141	4 137	4 133	4 182
23 - 66 år	25 028	26 334	27 696	28 443	29 576	30 503	31 181	31 519	31 893	32 221	32 672
67 - 79 år	4 444	4 587	4 756	4 899	5 035	5 161	5 215	5 307	5 403	5 534	5 698
80 - 89 år	1 233	1 276	1 324	1 420	1 548	1 731	1 918	2 065	2 183	2 311	2 404
90+ år	199	227	244	252	250	233	250	268	291	316	331
Alle aldre	42 740	44 693	46 797	48 105	49 976	51 608	52 854	53 656	54 486	55 306	56 264
Vekst i %	4,6 %	4,7 %	2,8 %	3,9 %	3,3 %	2,4 %	1,5 %	1,5 %	1,5 %	1,7 %	1,6 %

Befolkningsprognose og boligbygging

Befolkningsvekst

Tabellen viser faktisk befolkningstall per 1. januar for årene 2021 til 2023. For 2024 og påfølgende år er veksten prognostisert, og gir uttrykk for forventet befolkningstall ved inngangen til året. Veksten i prosent er uttrykk for veksten det aktuelle året.

På neste side er forventet aldersfordelingen i 2024 på de ulike alderskategorier vist grafisk.

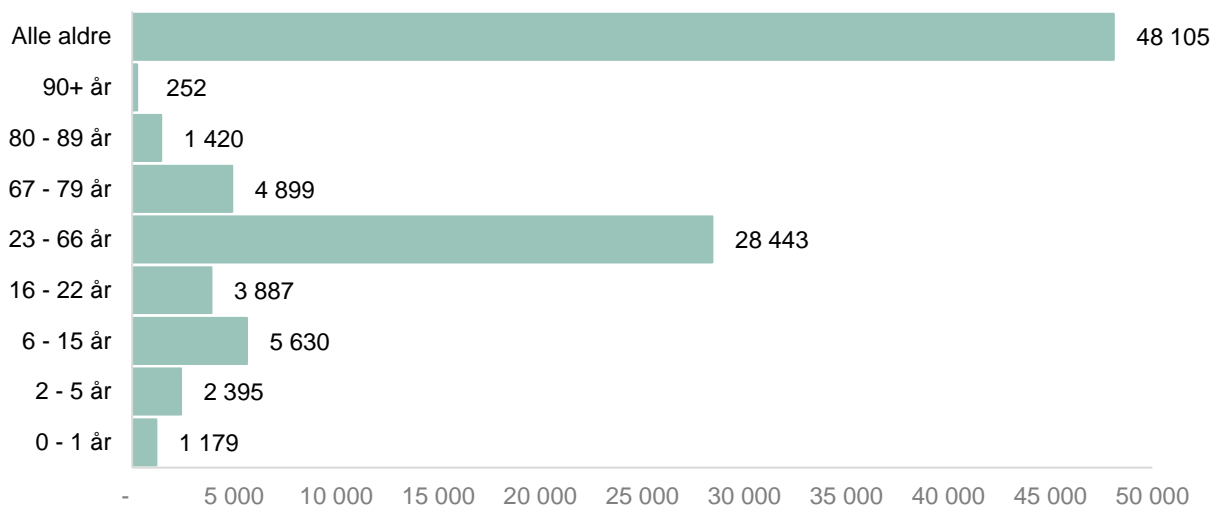
Befolkningstall for 2. kvartal 2023 viser at befolkningsveksten har dempet seg noe i forhold til veksten i 2022. I 2022 var befolkningsveksten 4,7 %, mens Lørenskog etter 1. halvår 2023 har hatt en befolkningsvekst på 1 % - for året som helhet er det lagt til grunn 2,8 % befolkningsvekst.

Nabokommunene til Lørenskog har en lavere befolkningsvekst etter 1. halvår i år sammenliknet med 2022. Befolkningsprognosen som er laget i 2023 er preget av mer usikkerhet enn de siste årene. De siste 1-2 årene har spesielt vesentlige rentøkninger gitt økt usikkerhet om hvordan boligsalget, og spesielt nyboligsalget, vil utvikle seg de nærmeste årene. Fra media er det kjent at flere store utbyggere legger boligprosjekter på is grunnet låber interesse fra markedet, i tillegg til at nyboligsalget har falt betydelig i 2023.

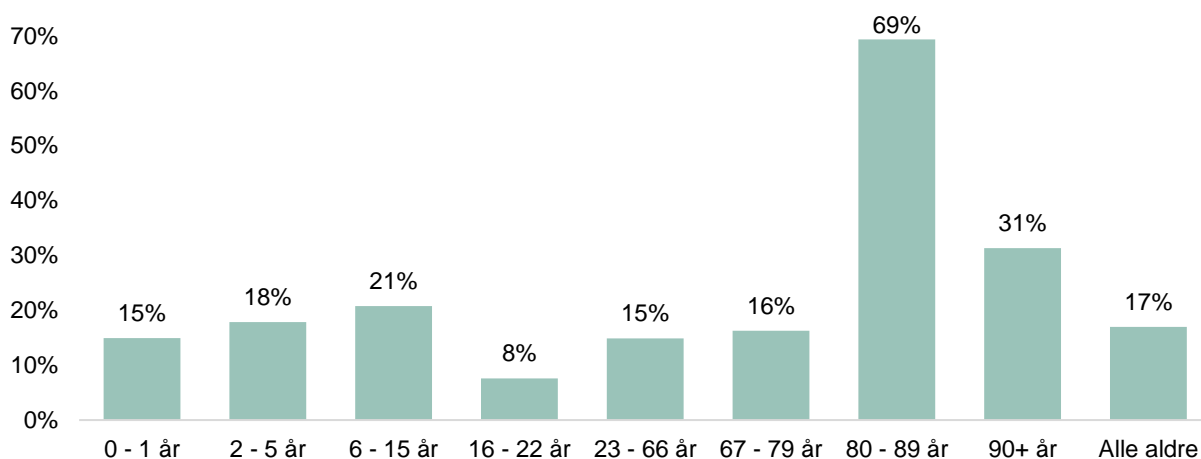
Etter flere år med relativt treffsikre prognoser, er det grunn til å være forberedt på at trendene som er lagt til grunn i beregningen endres.

I planperioden legges til grunn en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på ca. 3 %. Det vil si at Lørenskogs befolkning vil øke med ca. 6 900 til utgangen av 2027.

Beregnet størrelse på ulike alderskategorier per 1. januar 2024

Prosentuell endring i ulike alderskategorier i perioden 2024-2031

Den største prosentuelle endringen er blant innbyggere i alderen 80-89 år. Økningen i 90 +år er også relativt stor. Veksten kommer ikke som følge av innflytting, men store barnekull etter krigen og økende levealder. Økningen i aldersgruppen over 80 år vil skape behov for flere helse-, pleie- og omsorgstjenester.

Det er også vekst i gruppen mellom 0 og 6 år. Det er lagt til grunn at det i planperioden kommer ca. 500 flere barnehagebarn og 570 barn i småskolealder. Dette vil utfordre kommunen innenfor helsesykepleier- og jordmortjenesten, og ikke minst barnehage. Veksten vil i slutten av planperioden forplante seg videre inn i gruppen for skolebarn.

Boligbygging

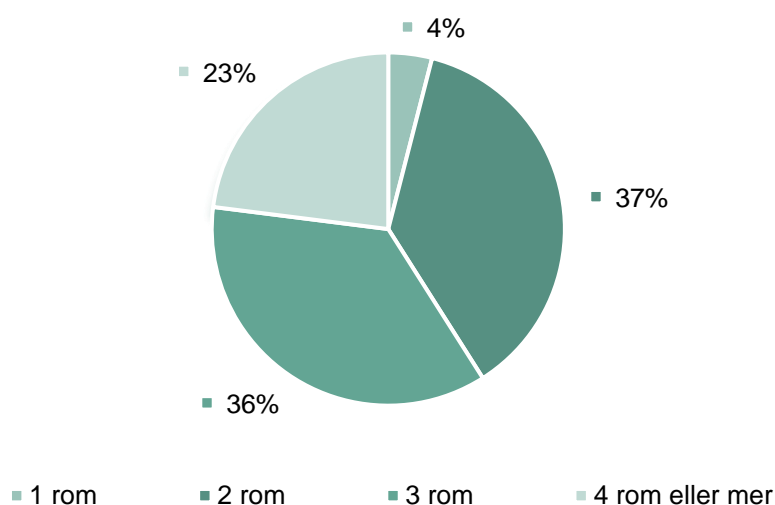
I økonomiplanperioden er det lagt til rette for bygging av ca. 810 boliger per år. 58 % av disse boligene er under oppføring i dag og 10 % har fått rammetillatelse. De påfølgende årene forventes det en svak nedgang i boligbyggingen. Dette skyldes at flere av de store utbyggingsområdene nærmer seg ferdige.

Per i dag er det registrert ca. 20 100 boliger i kommunen. Av disse er 50 % i enebolig eller småhus (rekkehus, to- og firemannsbolig) og 49 % i boligblokk. Andel boliger i boligblokker har økt betraktelig de siste årene, og det vil fortsette også ut planperioden. Hovedtyngden av veksten foregår i sentrumsområdet og på Ødegården.

60 % av kommunens innbyggere bor i enebolig eller småhus. (SSB tabell 11509). Her bor det i snitt 2,8 personer per bolig. I boligblokk er det 1,8 personer per boenhet.

Det er de 10 siste årene bygget boligblokker med ulik størrelse. 41 % av blokkleilighetene er ett- eller to-roms. 36 % er 3 roms, mens 23 % har fire rom eller mer.

Fordeling av boligstørrelser

11. Kommunedirektør

Kommunedirektøren er øverste administrative leder i kommunen, og skal lede den kommunale administrasjonen, med de unntak som følger av lov, og innenfor de instruksjer, retningslinjer eller pålegg som kommunestyret gir.

Kommunedirektøren skal påse at saker som legges fram for folkevalgte organer, er forsvarlig utredet og at de iverksettes når de er vedtatt.

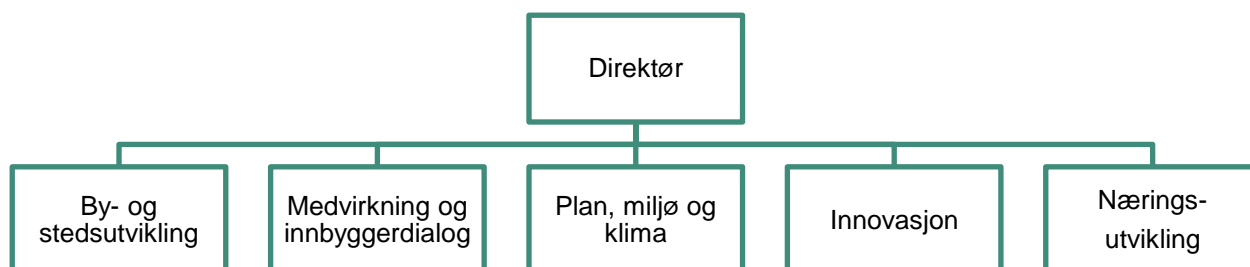
Kommunedirektøren har det løpende personalansvaret for den enkelte, inkludert ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed og andre tjenstlige reaksjoner, hvis ikke noe annet er fastsatt i lov.

Rammeoversikt

<i>Beløp i 1000</i>	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	2 678	2 678	2 678	2 678
Sum Lønns- og prisvekst	152	152	152	152
Konsekvensjustert budsjett	152	152	152	152
Konsekvensjustert ramme	2 830	2 830	2 830	2 830
Ramme 2024-2027	2 830	2 830	2 830	2 830

12. Strategi og samfunnsutvikling

Beskrivelse av organisasjonen

Strategi og samfunnsutvikling har 11 årsverk.

Avdelingen har ansvar for å tilrettelegge for gode prosesser i arbeidet med langsiktig og bærekraftig samfunnsutvikling - stedsutvikling, næringsutvikling, arbeidet med miljø og klima og innovasjon. Samarbeid med innbyggere, næringsliv og foreninger gjennom innbyggerdialog og medvirkning er en forutsetning for å lykkes.

Mål og delmål

Mål	Delmål
I Lørenskog er innbyggere engasjerte og alle kan medvirke og delta	Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen Innbyggere vet hvordan de kan medvirke og opplever at de kan påvirke
I Lørenskog kan folk ferdes trygt i trafikken og flere sykler, går eller reiser kollektivt	Det er enkelt, attraktivt, trygt og helsebringende å gå og sykle i Lørenskog Klimagassutslipp fra veitrafikken er redusert
Lørenskog er et trygt og levende lokalsamfunn der folk vil jobbe, leve og bo	Det er tilrettelagt for varierte og attraktive arbeidsplasser
Lørenskog har et variert botilbud og det er kvalitet i det som bygges	Bomiljøer har tilgang til grønne områder og eksisterende natur i nærområdet Det er tilrettelagt for framtidens boformer Folk er trygge i sine bomiljøer, og det er en variert sammensetning i boligtilbud

Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen

Det er gode arenaer for medvirkning og innbyggere opplever økt ansvarsfølelse for å bidra. Kommunen når ut til innbyggere og engasjementet speiler variasjonene i befolkningen.

Innbyggere vet hvordan de kan medvirke og opplever at de kan påvirke

Innbyggere er kjent med hvordan de kan medvirke og innspill og ideer blir lyttet til og hensyntatt. Det er god infrastruktur for å medvirke og det brukes engasjerende og motiverende metoder for medvirkning.

Det er enkelt, attraktivt, trygt og helsebringende å gå og sykle i Lørenskog

Det er tilrettelagt for syklende og gående og flere går eller sykler vinterstid. Kommunens ansatte oppfordres til å bruke sykkel og kollektivt, både i, og til og fra jobb.

Det er tilrettelagt for varierte og attraktive arbeidsplasser

Både offentlige og private arbeidsplasser er attraktive i Lørenskog. Næringslivet vil etablere og utvikle seg i Lørenskog. Det er økt etablering av bedrifter og antall kortreiste arbeidsplasser øker.

Bomiljøer har tilgang til grønne områder og eksisterende natur i nærområdet

Det bygges miljøvennlig og eksisterende natur bevares. Helheten i omgivelsene blir ivaretatt og det er tilgang til varierte grøntområder i bomiljøene.

Det er tilrettelagt for framtidens boformer

Kommunen har en felles innsats i boligutviklingen og et velfungerende samarbeid med bolignæringen. Det benyttes klimavennlige byggematerialer og det er tilrettelagt for 10-minutters byen, smarthus og ulike boformer.

Folk er trygge i sine bomiljøer, og det er en variert sammensetning i boligtilbud

Planer stiller krav til kvalitet og blandet boligsammensetning. Det er boligkonsepter til blant annet førstegangskjøpere, ungdomsboliger, lavinntektsgrupper og storfamilier.

Prioriteringer i planperioden

Stedsutvikling

Lørenskog kommune skal være en attraktiv kommune å bo og leve i også for kommende generasjoner. Avdelingen skal bidra til bærekraftig og fremtidsrettet stedsutvikling.

Etter valget i 2023 vil arbeidet med en ny planstrategi igangsettes, med ambisjon om behandling i kommunestyret 2. halvår 2024. Et forprosjekt som beskriver utviklingen av Lørenskog-samfunnet i et 50-årsperspektiv er igangsatt og vil ferdigstilles 1. halvår 2024. I tilknytning til dette utarbeides også et enkelt arealregnskap, og det er innledet samarbeid med Arkitektøgskolen i Oslo. 90 studenter vil foreta kartlegging og scenarioarbeid med Lørenskog som case.

Arbeidet med T-baneløsning vil følges opp i samarbeid med Viken fylkeskommune og Oslo kommune.

Sammenhengende plansystem

Strategi og samfunnsutvikling vil bidra til at kommuneplanen, strategier og temaplaner blir gode styringsverktøy for politikk og administrasjon. Avdelingen vil følge opp kommuneplanen og videre utvikling av plansystemet i samarbeid med sektorer og avdelinger gjennom etableringen av et planfaglig verksted for fagfolk i sektorene og et planfaglig forum i kommunedirektørens ledergruppe. Oppfølgingen av prioriterte bærekraftsmål, og en god kobling mellom planverk og økonomistyring, er en viktig ambisjon i dette arbeidet. Avdelingen vil også arbeide med å gjøre kommuneplan og plansystemet mer tilgjengelig for folkevalgte, innbyggere og andre interessenter.

Innovasjon

Strategi og samfunnsutvikling vil bidra til å utvikle en sterkere innovasjonskultur i kommunen. Viktigste arbeid i 2024 vil være videre utvikling av kommunens innovasjonsnettverk og gjennom det bidra til kompetanseheving, deling og målrettet innovasjonsarbeid. Avdelingen vil være aktiv i nasjonale og regionale nettverk med sikte på å øke kunnskap om ulike finansieringsordninger til ulike prosjekter, nettverksarbeid og kompetansedeling

Medvirkning og innbyggerdialog

Strategi og samfunnsutvikling skal bidra til et levende lokaldemokrati hvor mange deltar. Medvirkningsaktiviteter i arbeidet med å utvikle et levende sentrum, ny planstrategi og ulike stedsutviklingsprosjekter vil bli en prioritert oppgave, samt videre utvikling av innbyggerpanelet. Utviklingen av gode verktøy for medvirkning som kan brukes av alle avdelinger og sektorer, vil også bli prioritert.

Næringsutvikling

Lørenskog kommunes næringsplan har som mål at kommunen skal være attraktiv for næringslivet og synliggjøre ambisjoner om en bærekraftig vekst innen fremtidsrettet næring. Et godt samarbeid mellom kommune og næringsliv er avgjørende for å realisere dette. Lørenskog skal være en fremtidsrettet, attraktiv og mangfoldig næringskommune for små og store, eksisterende og nye bedrifter.

Avdelingen skal legge til rette for effektivt samarbeid mellom kommunen og næringslivet, i hovedsak gjennom Lørenskog i Utvikling. Daglig leder er godt etablert og det arbeides aktivt med å øke tilfanget av medlemsbedrifter og finansiering. Lørenskog i Utvikling vil bli en viktig arena for nettverksarbeid, idéutvikling og samarbeid.

Klima, miljø og mobilitet

Strategi og samfunnsutvikling skal være en pådriver i arbeidet for at utslippet av klimagasser reduseres og at Lørenskog blir en klimanøytral drevet kommune innen 2030. Klimaarbeidet i kommunen er utfordrende på grunn av den høye veksten og begrensede ressurser.

I 2024 vil det fokuseres på å formidle kunnskapsgrunnlaget fra Miljødirektoratet og mobilisere næringslivet i kommunen til dugnad, i tillegg til at alle sektorer og avdelinger har ansvar for egne klimatiltak. Viktigste arbeid i 2024 blir å legge til rette for god oppfølging av klimabudsjett og systematisk måling av resultater.

Levende sentrum

Lørenskog sentrum er i en hurtig utvikling. Skårersletta og området rundt skal utvikles til å bli et levende sentrum med mange funksjoner og attraktive møteplasser. Det skal være kommunens tyngdepunkt med hensyn til handel og kultur. Skårersletta skal fungere som en lokal «rygggrad» som binder sammen den nordlige og sørlige delen av området. Utbyggingen av Skårersletta skal bidra til å gjøre denne hovedgaten til et attraktivt sted å være, med første-etasjer som har et variert tilbud av forretning, bevertning og tjenesteyting.

Å skape et levende sentrum er en viktig oppgave for utvikling av kommunen, og for næringslivet. Arbeidet er godt i gang som et samarbeid mellom Lørenskog kommune og Lørenskog i Utvikling. I 2024 er ambisjonen å etablere et bylivsforum med deltagere fra både kommune og næringsliv. De viktigste oppgavene vil bli å legge til rette for en god organisering og en finansieringsmodell som kan fungere både på kort og lang sikt.

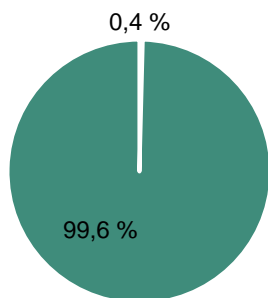
Lørenskog i Utvikling vil ha behov for midler til lønnsutgifter og til aktiviteter for å sikre sentrums- og næringsutvikling i alle utviklingsområdene i kommunen de kommende årene. Et estimert behov vil utgjøre ca. 2,5 mill. kr i 2024, 2,9 mill. kr i 2025 og 3,2 mill. kr i 2026.

Ambisjonen er at nødvendig finansiering skal sikres gjennom privat/offentlig samarbeid og at kommunens andel vil utgjøre 350 000 kr hvert av disse årene. Det er ikke funnet rom for kommunens bidrag til et bylivsforum innenfor eksisterende budsjettammer, det vil derfor bli presentert et forslag til finansieringsmodell i en egen politisk sak.

Rammeoversikt

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	14 734	14 734	14 734	14 734
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	300	300	300	300
Sum Lønns- og prisvekst	723	723	723	723
Konsekvensjustert budsjett	1 023	1 023	1 023	1 023
Konsekvensjustert ramme	15 757	15 757	15 757	15 757
Kostnadsreducerende tiltak				
Midlertidig innsparing i 2023 for Strategi og samfunnsutvikling - videreføres permanent	-300	-300	-300	-300
Årsverk holdes vakant	-600	0	0	0
Ramme 2024-2027	14 857	15 457	15 457	15 457

Brutto utgift i % av alle avdelinger/sektorer

Strategi og samfunnsutvikling bruker 0,4 % av de økonomiske ressurser som er tildelt sektorer og avdelinger.

Kostnadsreduserende tiltak

Midlertidig innsparing i 2023 for Strategi og samfunnsutvikling - videreføres permanent

Som et midlertidig tiltak ble det i 2023 lagt det inn en besparelse på 300 000 kr på administrative stillinger og ressurser i avdelingen. Besparelsen foreslås gjort permanent i hele planperioden.

Årsverk holdes vakant

Del av årsverk holdes vakant i 2024.

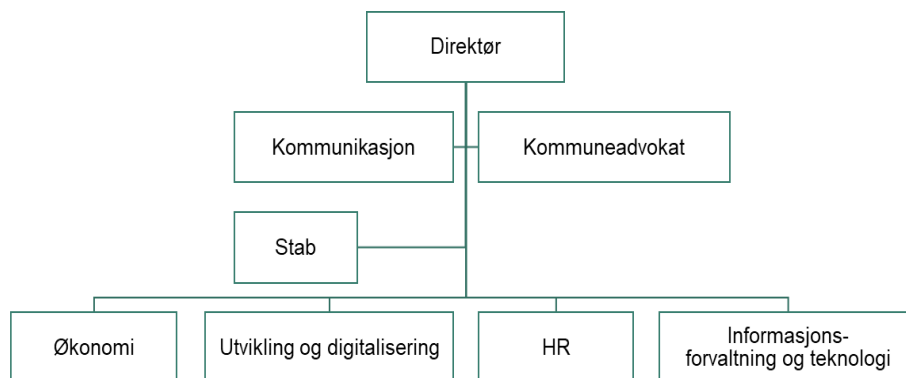
Tiltak det ikke er funnet rom for

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Bylivsforum - kommunalt bidrag	350	350	350	350
Sum	350	350	350	350

I 2024 er ambisjonen å etablere et bylivsforum med deltagere fra både kommune og næringsliv. Ambisjonen er at nødvendig finansiering skal sikres gjennom privat/offentlig samarbeid og at kommunens andel vil utgjøre 350 000 kr hvert av disse årene.

13. Styring og virksomhetsutvikling

Beskrivelse av organisasjonen

STYV er kommunens sentrale stab innenfor administrasjon, styring og organisasjonsutvikling. Det er ca. 110 ansatte i avdelingen.

Avdelingen leverer drift av støttetjenester, rådgivning og styringsfunksjoner innen fagområdene kommunikasjon, juridisk/kommuneadvokat, HR, lønn, økonomi, regnskap, arkiv, service, IKT, politisk sekretariat, internkontroll, beredskap, informasjonssikkerhet, virksomhetsstyring, anskaffelser, tjenesteutvikling og digitalisering.

Mål og delmål

Mål	Delmål
I Lørenskog er innbyggere engasjerte og alle kan medvirke og delta	Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen Innbyggere vet hvordan de kan medvirke og opplever at de kan påvirke
Lørenskog er et trygt og levende lokalsamfunn der folk vil jobbe, leve og bo	Det er tilrettelagt for varierte og attraktive arbeidsplasser
Lørenskog har bærekraftige tjenester med vekt på forebygging	Kommunens tjenester er samordnet, og tilpasset innbyggernes behov

Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen

Det er gode arenaer for medvirkning og innbyggere opplever økt ansvarsfølelse for å bidra. Kommunen når ut til innbyggere og engasjementet speiler variasjonene i befolkningen.

Det er tilrettelagt for varierte og attraktive arbeidsplasser

Både offentlige og private arbeidsplasser er attraktive i Lørenskog. Næringslivet vil etablere og utvikle seg i Lørenskog. Det er økt etablering av bedrifter og antall kortreiste arbeidsplasser øker.

Innbyggere vet hvordan de kan medvirke og opplever at de kan påvirke

Innbyggere er kjent med hvordan de kan medvirke og innspill og ideer blir lyttet til og hensyntatt. Det er god infrastruktur for å medvirke og det brukes engasjerende og motiverende metoder for medvirkning.

Kommunens tjenester er samordnet, og tilpasset innbyggernes behov

Det er godt samarbeid mellom kommunens tjenester og kunnskapsdeling mellom ulike fagområder i kommunen er økende.

Prioriteringer i planperioden

Norges beste kommune å jobbe i!

Lørenskog kommune har – i likhet med alle andre kommuner – store utfordringer med å rekruttere kvalifisert arbeidskraft. Hvordan rekruttere og beholde de kloke hodene må ha stort fokus i tiden som kommer. Kommunens innfallsvinkel til dette er arbeidet med HR-strategien. Arbeidsmåter, kompetanse og perspektiver må utvikles, slik at de er tilpasset dagens og morgendagens tjenesteutvikling og motiverer til innsats. Det skal bidra til å gjøre kommunen attraktiv som arbeidsplass.

Kommunens HR-strategi ble vedtatt i februar 2023. Det overordnede målet er å bli Norges beste kommune å jobbe i. Målet er operasjonalisert i 4 fokusområder: Kompetanseutvikling, lederskap, utvikling av god organisasjonskultur/arbeidsmiljø, og medarbeiderskap.

Arbeidet med HR-strategien har gitt verdifull innsikt i hvor ledere synes "skoen trykker". Forholdet mellom administrative oppgaver og ledelse av medarbeidere er noe flere synes er krevende, og det er behov for å se på lederstøtte og lederutvikling.

God styring

Lørenskog begynte i 2022 å jobbe aktivt med prosesser for helhetlig styring. Helhetlig styring betyr at Lørenskog kommune har en velfungerende virksomhetsstyring som ivaretar oppfølging fra kommuneplanen til daglig drift. Det skal sikre effektiv drift, nødvendig utvikling og omforme samfunnsoppdraget til gode tjenester og resultater for innbyggerne våre. De tiltakene administrasjonen igangsetter og gjennomfører skal være i tråd med den politikken de folkevalgte vedtar.

For å lykkes med helhetlig styring, må man ha verktøy og metoder som gir god kontroll og viser sammenhenger mellom områder og aktiviteter i kommunen. Helhetlig styring handler altså om å planlegge godt, ha god nok oppfølging og styring gjennom året, og det å skape en rød tråd fra politiske planer til handlinger. Som en del av arbeidet har kommunen innført Framsikt, et verktøy for styring. Verktøyet skal ytterligere utvikles og tilpasses våre behov det neste året.

Med mål om å videreutvikle helhetlig styring, vil det i 2023 ferdigstilles en policy som skal beskrive hva helhetlig styring skal være i Lørenskog kommune.

Som en del av styringsprosessen er styringsdata og analyse viktig, spesielt analyse av prognoser og demografi sett i sammenheng med tjenestebehov. Det etableres derfor en analysegruppe som skal jobbe med disse temaene for hele kommunen. Det vil gi bedre grunnlag for styring i årene fremover.

Sikkerhet og beredskap

Virkningene av pandemien og krigen i Ukraina har ført til en uforutsigbar og ny hverdag for alle. Man har erfart at organisasjonen kan omstille oss raskt og håndtere en krise over tid. Og folk flest har opprettholdt tilliten til myndighetene, og til hverandre.

Kommunen skal planlegge for det uforutsette. Utfordringen er at man ikke vet hva som vil være den neste krisen. Derfor jobbes det bredt med beredskap, slik at man kan forutse og forebygge kriser som kan ramme befolkningen. For å opprettholde beredskapen og tryggheten i lokalsamfunnet skal det jobbes systematisk med å:

- Kartlegge risiko og sårbarhet i egen kommune, og risiko og sårbarhet utenfor kommunens grenser som kan påvirke oss
- Øve på scenarioer og hendelser som kan ramme oss
- Evaluere de hendelsene og krisene som oppstår - og lære av de
- Bidra til å gjøre befolkningen bevisst på - og opprettholde egenberedskap
- Samarbeide godt på tvers av virksomheter og sektorer, og samarbeide tett med nabo-kommuner, nødetater, frivillige organisasjoner, næringsliv, Statsforvalter og andre beredskapsaktører

God kommunikasjon

God kommunikasjon handler både om å fortelle de gode hverdagshistoriene, håndtere krevende saker, fortelle om nye ting som skal skje, vise fram utviklingsprosjekter og formidle vedtak og føringer. Det å treffe innbyggerne med målrettede budskap, er helt avgjørende. Synlighet er viktig både for at innbyggere skal engasjere seg i saker, at kommunen skal ha et godt omdømme og for at ansatte og potensielle ansatte ser kommunen som et attraktivt sted å jobbe.

For at et bredt lag av befolkningen skal forstå og bli engasjert i kommunen, må kommunen ha et klart språk, bruke visuelle virkemidler og relevante kommunikasjonskanaler. I tråd med kommunikasjonsstrategien vil kommunen utvikle den generelle kompetansen på dette i kommunen.

Tjenesteutvikling og digitalisering

Digitalisering og innovasjon er viktige virkemiddel for å få til endring og effektivisering. Kommunens satsinger og tjenester understøttes i stor grad av digitale løsninger, enten løsningene brukes direkte ut mot innbyggerne eller internt som støtte. Høsten 2022 utarbeidet

kommunen en digitaliseringsstrategi (vedtatt som en del av økonomiplanen i 2022). Strategien er nå under implementering.

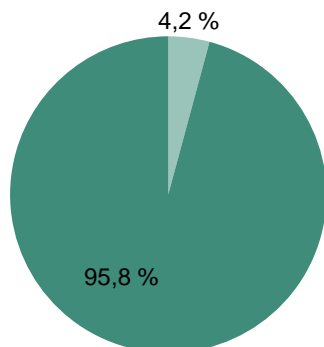
- Strategien løfter frem 5 områder som prioriteres fremover:
- Samhandling med barn og unge
- Klima og miljø – hvordan kommunen blir grønnere ved hjelp av digitalisering,
- eHelse og velferdsteknologi, datadrevet kommune,
- Informasjonssikkerhet og personvern,
- Motvirke digitalt utenforskap.

Digitaliseringstiltakene innenfor disse områdene er mange. I tillegg kommer det krav fra sentrale myndigheter om fellesløsninger som skal iverksettes. Dette krever god porteføljestyring. Verktøy for langsiktig porteføljestyring er tatt i bruk, og er i stadig utvikling. God kontroll på gjennomføring av digitaliseringstiltak og gevinster blir viktig får å hente ut effektivisering og forbedring av prosesser. Det er også viktig for å legge mer langsiktige løp for styring av kommunenes ressurser.

Rammeoversikt

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	147 017	147 017	147 017	147 017
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	734	2 300	734	2 300
Sum Tekniske justeringer	2 970	2 970	2 970	2 970
Sum Lønns- og prisvekst	8 587	8 587	8 587	8 587
Konsekvensjustert budsjett	12 291	13 857	12 291	13 857
Konsekvensjustert ramme	159 308	160 874	159 308	160 874
Kostnadsreducerende tiltak				
Midlertidig innsparing i 2023 for Styring og virksomhetsutvikling - videreføres permanent	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Sum Kostnadsreducerende tiltak	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Nye tiltak				
HR-strategi - kompetansemidler	5 200	5 200	5 200	5 200
Selvkost - endring i indirekte kostnader	2 461	2 461	2 461	2 461
Sum Nye tiltak	7 661	7 661	7 661	7 661
Endringer som følger av kommunestyrets vedtak				
Lønn varaordfører	-250	-250	-250	-250
Sum Endringer som følger av kommunestyrets vedtak	-250	-250	-250	-250
Nye tiltak og realendringer	6 111	6 111	6 111	6 111
Ramme 2024-2027	165 419	166 985	165 419	166 985

Brutto utgift i % av alle avdelinger/sektorer

Styring og virksomhetsutvikling bruker 4,2 % av de økonomiske ressurser som er tildelt sektorer og avdelinger.

Kostnadsreducerende tiltak

Midlertidig innsparing i 2023 for Styring og virksomhetsutvikling - videreføres permanent

Som et midlertidig tiltak ble det i 2023 lagt det inn en besparelse på 1,3 mill. kr på administrative stillinger og ressurser i avdelingen. Besparelsen foreslås gjort permanent i hele planperioden.

Nye tiltak

HR-strategi – kompetansemidler

Det avsettes 3 mill. kr til en sentral kompetansepotte hvor ansatte kan søke om midler til studier og/eller lønnet utdanningspermisjon etter gitte kriterier. HR vil fasilitere en søknadsprosess for midlene.

Selvkost – endring i indirekte kostnader

Selvkost er den totale kostnaden som er nødvendig for å produsere en tjeneste eller et produkt. De indirekte driftskostnadene som inngår i selvkostberegningene, omfatter også kostnader til stabs- og støttetjenester, fellestjenester og kontrollfunksjoner så som fakturering, personal-tjenester, juridiske tjenester, regnskap, IKT og arkiv med videre.

Ved gjennomgang er det gjort endringer i fordelingsnøkklene som benyttes for å fordele de indirekte kostnadene på selvkostområdene. Dette har ført til en lavere fordeling av indirekte kostnader i selvkostområdene enn tidligere. Det er også slik, at om et selvkostområde endres eller økes i omfang, vil området fordeles med en lavere eller høyere andel av kostnadene. Styring og virksomhetsutvikling kompenseres for antatt lavere andel av indirekte kostnader i 2024.

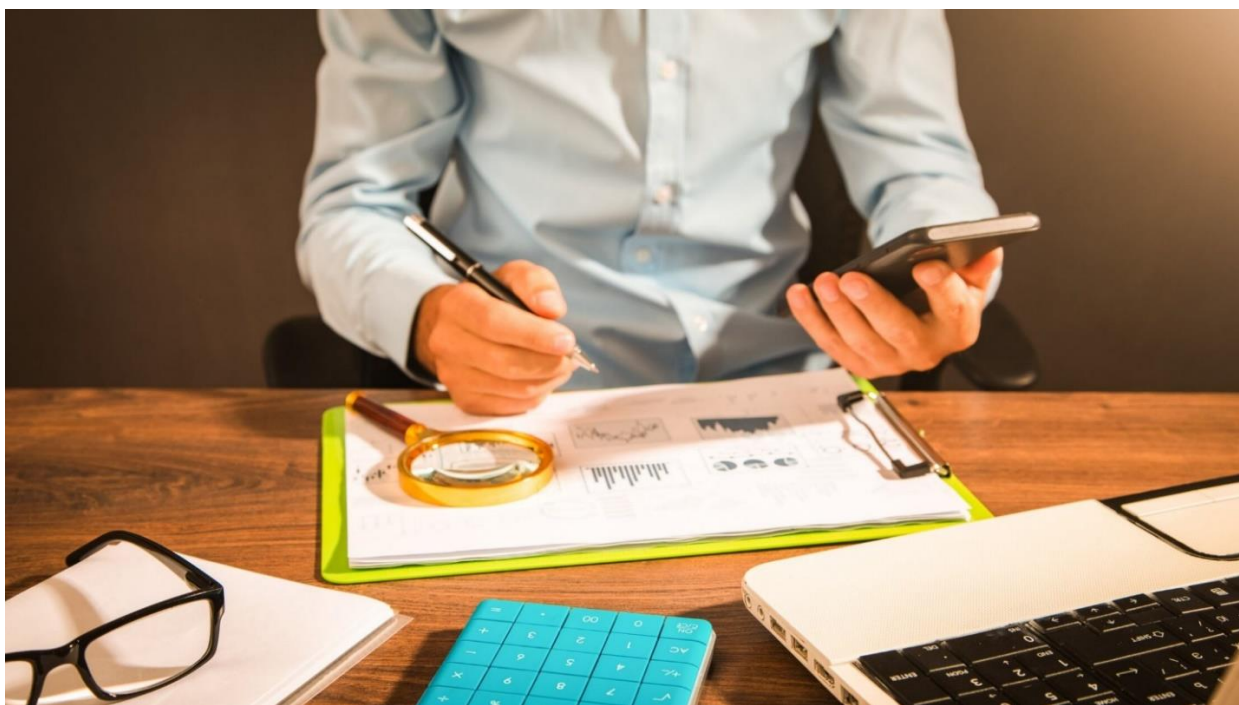
Endringer som følger av kommunestyrets vedtak

Lønn varaordfører

Redusert lønn til varaordfører ihht vedtak

Investeringsbudsjett³

Beløp i 1000	Økonomiplan				Sum
	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Investeringsprosjekter					
P20 Utvikling og digitalisering	4 000	3 000	2 000	0	9 000
Sum	4 000	3 000	2 000	0	9 000

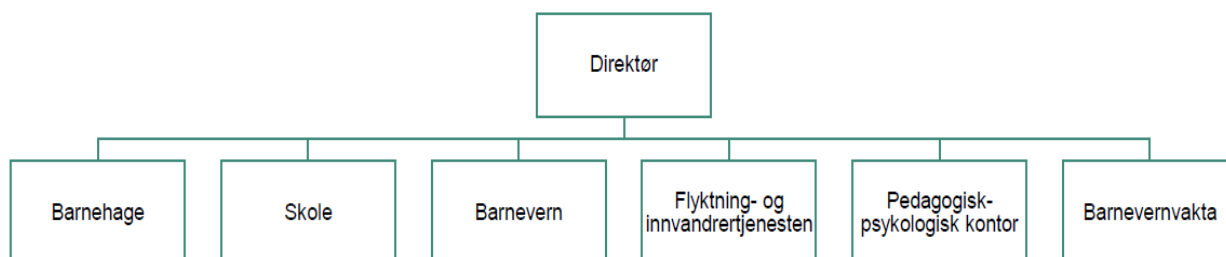

Illustrasjonsfoto: Colourbox.com

³ Alle investeringer er nærmere omtalt i kap. 19

14. Oppvekst og utdanning

Beskrivelse av organisasjonen

Sektoren består av seks virksomheter.

Lørenskog kommune har 2 662 barn i 20 kommunale barnehager og 23 private barnehager (inklusive Ahus-barnehagene).

Grunnskolevirksomheten gir tilbud til 3 719 elever på 8 barneskoler, og 1 545 elever på 4 ungdomsskoler. Det gis også grunnskoletilbud til voksne, samt tilbud i norsk og samfunnskunnskap til innvandrere og flyktninger. Utekontakten er en oppsøkende tjeneste for ungdom. De samarbeider tett med både ungdomsskoler, videregående skoler og andre virksomheter i kommunen i den brede ungdomssatsingen.

Sektoren har ansvaret for barneverntjenesten og den interkommunale barnevernsvakta på Romerike.

Flyktning- og innvandrertjenesten ivaretar tilbud innenfor introduksjonsordningen for flyktninger.

Pedagogisk-psykologisk kontor har ressursenhet for førskolebarn og ansvaret for sakkyndige utredninger for både barnehagebarn, elever i grunnskolen og elever i voksenopplæringen.

Mål og delmål

Mål	Delmål
Lørenskog er et trygt og levende lokalsamfunn der folk vil jobbe, leve og bo	Alle innbyggere har tilgang til lokale møteplasser
Lørenskog har bærekraftige tjenester med vekt på forebygging	Forebyggende tiltak reduserer behovet for kompensierende tjenester Kommunens tjenester er samordnet, og tilpasset innbyggernes behov
Lørenskog har gode og trygge ungdomsmiljøer og arenaer for utvikling, læring og mestring	Flere ungdommer fullfører grunnutdanningen og de som dropper ut blir fulgt opp Kommunen har tilgjengelige og tilpassede hjelpetilbud til ungdom Ungdommer føler seg trygge i hverdagen

Alle innbyggere har tilgang til lokale møteplasser

Møteplasser i nærområdene brukes på tvers av aldersgrupper. M tepllassene er tilrettelagt for helsefremmende tilbud og er tilgjengelige hele året. Barnehage- og skoleområder bidrar til tilhørighet i nærmiljøene og områdene benyttes for lavterskelaktiviteter og lokale møteplasser utenfor åpningstidene.

Flere ungdommer fullfører grunnutdanningen og de som dropper ut blir fulgt opp

Kommunen jobber tverrfaglig og godt sammen om helhetlige tilbud til ungdom som trenger det, og det er godt samarbeid med politi og frivillige lag og foreninger. F rre ungdommer begår kriminalitet.

Forebyggende tiltak reduserer behovet for kompensierende tjenester

Forebyggende og helsefremmende innsats bremser behovet for tjenester.  kt forebyggende innsats i tjenester til blant annet barn og unge reduserer behovet for dyre og inngripende tjenester senere i livet.

Kommunen har tilgjengelige og tilpassede hjelpetilbud til ungdom

Barn og ungdom har en meningsfull fritid og tilgang til aktiviteter der de bor. Tilbudet til spesielt sårbare grupper er styrket.

Kommunens tjenester er samordnet, og tilpasset innbyggernes behov

Det er godt samarbeid mellom kommunens tjenester og kunnskapsdeling mellom ulike fagområder i kommunen er økende.

Ungdommer føler seg trygge i hverdagen

Det er gode og trygge arenaer for ungdom. Det er økt trygghet i nærmiljøene og mindre utestenging, mobbing og uheldige samspillmønstre.

Prioriteringer i planperioden

Oppvekstplan

Oppvekstplanen ble vedtatt i kommunestyret høsten 2023. Den legger føringer for hvordan kommunen skal jobbe sammen fremover og hvilke tiltak kommunen skal tilby innbyggerne. Den stiller også forventninger til hvordan kommunen skal arbeide sammen med innbyggerne med utgangspunkt i deres behov. Disse forventningene er de samme som ligger i Kulturplanen og Helse-, omsorg- og mestringsstrategien. Arbeidet med planen vil innebære arbeid med kulturendring i hele organisasjonen, men også konkrete tiltak. Målet er økt fokus på forebygging og at færre barn får behov for spesialiserte tiltak og at innbyggerne m ter en kommune som er mer samordnet.

Samhandling

Lovkrav om styrking av samhandlingen rundt barn og familier fremkommer i nye samarbeidsbestemmelser i all velferdslovgivning, ny forskrift om individuell plan, ny lovgivning om barnekoordinator, samt krav om kartlegging av psykisk helse og rus for barn og ungdom med barnevernstiltak. Dette er nye oppgaver som ikke kan løses av barneverntjenesten alene. Det krever samarbeid mellom Oppvekst og utdanning og Helse, omsorg og mestring. Familieveiviseren er en av tjenestene som er etablert for å sikre bedre samhandling og koordinering.

Bred ungdomssatsing

Bred ungdomssatsing innebærer å prioritere tiltak som retter seg mot ungdomsbefolkningen. En slik satsning er forutsatt å skje i samarbeid med frivilligheten og næringsliv. Det er etablert nye møteplasser i sentrum, det oppsøkende arbeidet og det rus- og kriminalitetsforebyggende arbeidet er styrket. I samarbeid med politiet har kommunen en satsning på forebygging og bekjempelse av ungdoms- og gjengkriminalitet. Trygghetsvandring og befaringer bidrar til å få oversikt over hvordan man kan legge til rette for kriminalitetsforebyggende tiltak i fysiske omgivelser.

For å bygge gode og trygge oppvekstmiljøer, vil kommunen følge med på utviklingen i levekårsutfordringer som fattigdom i barnefamilier, trangboddhet og sosiale forskjeller i helse. Tiltakene og tjenestetilbudet til innbyggerne må rette seg mot utfordringene. Kommunen vil balansere universelle, spesielle og individuelle tiltak rettet mot generelle og spesifikke temaområder.

Ungdataundersøkelsen fra 2022 viser at de fleste barn og ungdom er aktive, veltilpassede og at mange er godt fornøyd med kultur- og tjenestetilbudet i kommunen. Resultatene viser også at kommunen jobber godt med forebygging av rus og psykiske helseplager. Allikevel går trygghetsfølelsen noe ned og omtrent en fjerdedel av elevene på ungdomsskolen deltar ikke i faste fritidsaktiviteter.

Skjermbruk går opp, mens fysiske plager og bruk av smertestillende medikamenter øker, både i kommunen og landet for øvrig. Kommunen vil bruke resultatene fra undersøkelsen til å kartlegge styrker og svakheter i målgruppen og finne de treffsikre tiltakene.

Veksten i kommunen gjør at skolene stadig utvider klassene med nye elever som må inkluderes i etablerte vennemiljøer. Dette utfordrer både unge og voksne til å bygge nye vennskap for å sikre trivsel og trygghet for alle i en krevende ungdomstid. Nabolagene endres stadig med nye innflyttere som trenger tid på å etablere tilhørighet.

Mer åpne skoler og barnehager, nye idrettsanlegg, sosiale møteplasser og nærmiljøtiltak vil legge til rette for tilhørighet og trivsel for alle aldersgrupper, også ungdom.

Positive alternativer til normbrytende atferd er nøkkelen til å snu en uheldig utvikling. Kommunen satser derfor på utdanning og jobbmuligheter for ungdom. Jobbkafé, deltids- og sommerjobber, praksis- og lærlingeplasser skal utvikles og legge til rette for å unngå utenfor-skap og arbeidsledighet blant unge voksne.

Kvalitet i barnehagen

Barnehagene i Lørenskog er små flerkulturelle samfunn i seg selv. Det skal satses på økt evne til inkludering i barnehagene for å oppnå en god kultur for ivaretagelse av mangfold og de ulike behovene som barna har. Det avgjørende er at alle barn opplever å få være seg selv i et inkluderende fellesskap og å få like muligheter til å utvikle seg ut fra sine forutsetninger.

Ressursenhet for førskolebarn

Ressursenhet for førskolebarn har et særlig ansvar for å ivareta vedtak for barn med funksjonsnedsettelse. De arbeider også for å fremme inkludering for barn med særskilte behov. Det er betydelig vekst i antall barn med rett til spesialpedagogisk hjelp etter barnehageloven § 31 og særskilt tilrettelagt barnehagetilbud etter § 37.

De siste årene har vedtakene vokst i omfang, noe som fordrer økt kapasitet.

PP-tjenesten

Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) skal hjelpe skoler og barnehager med å legge til rette for barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging etter opplæringslovens § 5-1 og barnehagelovens § 31. Hensikten er at de får et inkluderende, likeverdig og tilpasset pedagogisk tilbud.

PPT hjelper også barnehager og skoler med kompetanse- og organisasjonsutvikling, i tillegg til sitt sakkynndighetsarbeid, slik at de lykkes med tilretteleggingen. Det registreres fortsatt en betydelig vekst i antall henvisninger til virksomheten.

Barnevernsreformen

Barnevernsreformen la opp til at kommunene fikk et større faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Fosterhjemsområdet er et av de områdene der kommunen skal sikre økt veiledning og oppfølging av fosterhjem. Videre er det pålagt ytterligere krav til oppfølging og veiledning til foreldre som ikke bor sammen med egne barn.

Staten har fortsatt ansvar for å rekruttere fosterhjem og kommunen merker godt at det ikke rekrutteres tilstrekkelig fosterhjem. Mangel på fosterhjem kan føre til at barn som skal plasseres i fosterhjem heller plasseres i fosterhjem som driftes av private virksomheter eller i barneverninstitusjon. Kjøp av slik tjenester er svært kostnadskrevenende.

Spesialiserte hjelpetiltak

En annen konsekvens av barnevernsreformen, var at kommunene fikk økt ansvar for hjelpetiltak i hjemmet og staten avvirket det meste av sitt tilbud til kommunene. For å møte kravene til riktig hjelp til riktig tid er det behov for å etablere spesialiserte hjelpetiltak i barnevernstjenesten. Tiltak som vurderes er MST-CAN (Multisystemic Therapy - Child Abuse and Neglect) og Relasjonsfokusert familierapi (RFT).

Nasjonalt kompetansekrav

Det foreligger et nasjonalt kompetansekrav for ansatte i barnevernstjenesten. Kompetansekravet medfører blant annet behov for tilrettelegging for at alle ansatte innfrir krav til mastergrad

eller minimum 4 års erfaring og en relevant videreutdanning tilsvarende 60 studiepoeng innen 2031. I tillegg er tjenesten pålagt å sikre systematisk veiledning til alle ansatte. Tjenesten er godt i gang med å sikre oppfyllelse av kravet.

Styrking av frivilligheten og nettverksskapende arbeid overfor innvandrersorganisasjoner

Lørenskog kommune har fått tildelt ansvar fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) for å forvalte tilskuddsordningen "Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillige organisasjoner" for 2023. Lørenskog har fått ca. 2 mill. kr til disposisjon. Formålet med ordningen er å øke arbeids- og samfunnsdeltakelsen blant innvandrere og deres barn.

For at kommunen skal være et godt sted å bo for alle, og for å sikre økonomisk og sosial bærekraft, må det systematiske nettverks- og dialogarbeidet med innvandrersorganisasjonene videreføres. Samtidig må det satses på å bistå innvandrersorganisasjoner og andre frivillige organisasjoner i kapasitetsoppbygging slik at de kan bidra aktivt inn i kommunens kvalifisering- og inkluderingsarbeid via ny tilskuddsordning.

Bosetting av flyktninger og introduksjonsprogram

Lørenskog har et bosettingsvedtak på 290 personer for 2023. Dette har sammenheng med flyktnings situasjonen i Ukraina. Det estimeres en bosetting av ca. 200 flyktninger i 2023. For 2024 antas det at det igjen vil komme høye anmodningstall fra IMDI. Det legges derfor til grunn et anmodningstallet fra IMDi på ca. 200-250 flyktninger, og at en stor andel av flyktingene fra 2022 og 2023 fortsatt er bosatt. Det er viktig å sikre tilstrekkelig kapasitet til å håndtere en betydelig høyere aktivitet enn det som var normalt før konflikten i Ukraina.

Ved budsjettering av integreringstilskudd, er det lagt til grunn et lavere anslag (100-130 bosettinger) for å redusere risiko for inntektssvikt. Dersom bosettingen blir høyere, vil inntektsanslaget bli økt i løpet av året og virksomhetene som gir tjenester til flyktninger vil bli tilført midler i tråd med reelt bosettingstall.

Barnehage

Nye prognoser viser at det er behov for minst 100 barnehageplasser hvert år i økonomiplanperioden. Dette året er det åpnet 5 avdelinger i Gamle Fjellhamar skole, Fjellhamarveien barnehage, med plass til 96 barn. I tillegg åpnet det til sammen 3 avdelinger, som var utsatt fra 2022 knyttet til Steinerud og Grønli barnehage, med til sammen 60 plasser.

Til tross for oppstart av en ny 6-avdelings barnehage, Skårerbyen, på Skårer syd og åpning av en utsatt avdeling på Fjellhamarveien barnehage, er det knyttet usikkerhet til om dette er tilstrekkelig for å dekke behovet for barnehageplasser i 2024. For å dekke eventuelt behov for ekstra kapasitet, vurderes det å ta i bruk ubenyttede arealer i tilknytning til Fjellhamarveien barnehage.

I årene fremover viser prognosene at det må etableres 6-avdelings barnehager i 2025, 2026 og i 2027.

Dekningsgraden i barnehagene, både kommunale og private, er 93,2 % per august 2022, og målsetningen i «Plan for barnehage- og skoleutbygging» er 93,5 %.

Skole

Veksten i grunnskolen viser seg tydeligst på de laveste trinnene i barneskolen. Høsten 2023 ble kapasiteten økt med to ekstra klasser på Fjellhamar skole (1. og 2. trinn) og en ekstra 1. klasse tilhørende Benterud skole. Kapasiteten er økt ved bygging av ny Fjellhamar skole og utvidelse av Benterud skole som er klar ved inngangen til 2024.

Det tilrettelegges for gradvis økt kapasitet på Kjenn skole slik at skolen vil ha 7 paralleller på alle trinn ved skolestart i 2024. Fjellsrud skole vil låne spesialrom på Fjellhamar skole fra skolestart i 2024. Dette vil gjøre det mulig å øke klassetallet på Fjellsrud uten at de må etablere drift på gamle Fjellhamar skole.

Grunnskolen opplever fremdeles et økende antall barn med store og sammensatte funksjonsnedsettelse. Som et resultat av dette bygger man opp kapasiteten på basene både på barne- og ungdomstrinnet. To nye baser sto klar på Fjellhamar skole i 2023. Ved åpningen av Benterud skole vil gi ytterligere baseplasser på barnetrinnet. Prognosene viser pr i dag at kapasiteten fylles opp i løpet av 2024/2025 på barnetrinnet.

Når det gjelder ungdomsskolene, stod en ny base ved Løkenåsen skole ferdig høsten 2023.

Prognosene viser per i dag at ungdomstrinnet har mer kapasitet frem til 2026. Gjennomsnittlig oppfylingsgrad i de kommunale grunnskolene er per september 2022 på 87,7 %. Det er imidlertid stor variasjon fra skole til skole, fra 80 % til 95,7 %.

I «Plan for barnehage- og skoleutbygging» er det vurdert som hensiktsmessig å legge til grunn en maksimal oppfylingsgrad på 90 % på hver enkelt skole. En for høy oppfylingsgrad medfører at det ikke er kapasitet på enkelttrinn til nye elever.

Rekruttering og inkludering

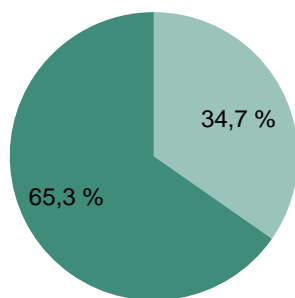
Det er krevende å rekruttere barnehagelærere og lærere som oppfyller kravene i barnehage-loven og opplæringsloven, fordi konkurransen om arbeidskraften er høy i vårt område. Dersom kommunen ikke klarer å rekruttere godt kvalifiserte barnehagelærere og lærere, vil dette kunne ha konsekvenser for kvaliteten.

Arbeid med inkludering av nye innbyggere, for å sikre at de opplever tilhørighet til kommunen, er sentralt for alle som jobber i barnehager og skoler. Dette er imidlertid ikke noe de ansatte i barnehager og skoler kan ta ansvar for alene. Støttesystemene, laget rundt barnet, må også ha kapasitet til, og ta ansvar for, å støtte barn og unge, ansatte og foresatte i vår kommune.

Rammeoversikt

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	1 111 801	1 111 801	1 111 801	1 111 801
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	-11 760	-26 010	-25 250	-25 250
Demografijustering				
Behov for barnehageplasser	17 750	44 750	60 850	76 950
Elevtallsvekst i grunnskolen	8 300	20 300	29 000	38 900
Sum Demografijustering	26 050	65 050	89 850	115 850
Budsjettendringer inneværende år				
Gratis SFO for 2. trinn fra høsten 2023	12 423	12 423	12 423	12 423
Sum Budsjettendringer inneværende år	12 423	12 423	12 423	12 423
Sum Tekniske justeringer	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Sum Lønns- og prisvekst	72 755	72 755	72 755	72 755
Endringer som følger av statsbudsjettet				
Reduksjon av maksimal foreldrebetaling i barnehagen	10 180	21 000	21 000	21 000
Økt driftstilskudd til private barnehager grunnet redusert makspris	5 000	10 000	10 000	10 000
Sum Endringer som følger av statsbudsjettet	15 180	31 000	31 000	31 000
Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettet/finansiert				
Fosterhjemsomsorg	2 500	2 500	2 500	2 500
Klassetallsøkninger høst 23	5 700	5 700	5 700	5 700
Skoleskyss (flere elever med spesialtransport)	1 600	1 600	1 600	1 600
Spesialpedagogisk hjelp i barnehage	1 600	1 600	1 600	1 600
Økt behov for tilrettelagte elevtiltak i private skoler	2 300	2 300	2 300	2 300
Økt behov for tilrettelagte tiltak for elever	21 000	21 000	21 000	26 000
Økt kostnad på grunn av redusert undervisningstid jf. nasjonal arbeidstidsavtale	3 400	3 400	3 400	3 400
Økte kostnader skolelokaler (leie paviljonger etc.)	532	532	532	532
Økte ressurser SFO grunnet flere barn i ordningen (gratis SFO)	8 600	8 600	8 600	8 600
Sum Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettet/finansiert	47 232	47 232	47 232	52 232
Konsekvensjustert budsjett	160 681	201 251	226 811	257 811
Konsekvensjustert ramme	1 272 482	1 313 052	1 338 612	1 369 612
Kostnadsreduserende tiltak				
Brukerbetaling SFO (økt foreldrebetaling)	-4 800	-4 800	-4 800	-4 800
Midlertidig innsparing i 2023 for Oppvekst og utdanning - videreføres permanent	-1 300	-1 300	-1 300	-1 300
Sum Kostnadsreduserende tiltak	-6 100	-6 100	-6 100	-6 100
Nye tiltak				
Bosetting av flyktninger	16 800	29 500	16 800	16 800
Grunnskoleundervisning flyktninger	0	4 000	4 000	4 000
Stillinger for å oppfylle lærernorm	3 100	6 200	6 200	6 200
Sum Nye tiltak	19 900	39 700	27 000	27 000
Endringer som følger av kommunestyrets vedtak				
Midler til videre drift av prosjektet Fraværsteam	2 000	2 800	2 800	2 800
Sommerskole	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum Endringer som følger av kommunestyrets vedtak	3 000	3 800	3 800	3 800
Nye tiltak og realendringer	16 800	37 400	24 700	24 700
Ramme 2024-2027	1 289 282	1 350 452	1 363 312	1 394 312

Brutto utgift i % av alle avdelinger/sektorer

Oppvekst og utdanning bruker 34,7 % av de økonomiske ressurser som er tildelt sektorer og avdelinger.

Demografijustering

Behov for barnehageplasser

Det er fortsatt stor vekst i barnebefolkningen i Lørenskog selv om vi ser at innflyttingen i 2023 hittil er lavere enn prognosene tilsa. Det planlegges med etablering av nye barnehageplasser fra barnehageoppstart i august. Dette er avsatte midler til nye plasser og til helårseffekter av økningene fra høsten 2023.

Elevtallsvekst i grunnskolen

Elevveksten i kommunen var i 2021 og 2022 betydelig høyere enn forventet. Befolkningsveksten er hittil i år lavere enn prognostisert. Dette er avsatte midler til elevveksten i 2024.

Endringer som følger av statsbudsjettet

Reduksjon av maksimal foreldrebetaling i barnehagen

Makspris for foreldrebetaling i barnehagen reduseres fra 3000 kr per måned til 2000 kr per måned fra august 2024. Effekten for de kommunale barnehagene utgjør 10,18 mill. kr i 2024 i tapt brukerbetaling.

Økt driftstilskudd til private barnehager grunnet redusert makspris

Redusert makspris i barnehagen medfører økte driftstilskudd til private barnehager. Dette er kompensert med 5 mill. kr.

Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettet/finansiert

Fosterhjemsomsorg

Fosterhjemsvtaler med høyere godtgjøring enn statlige anbefalinger (kjøp av private hjem).

Klassetallsøkninger høst 23

Det er økte lærerårsverk knyttet til opprettelse av fire nye klasser (Benterud skole, Fjellhamar skole (2) og Kjenn skole).

Skoleskyss (flere elever med spesialtransport)

Det er en økning av elever som har rett til gratis skoleskyss.

Spesialpedagogisk hjelp i barnehage

To støttepedagoger i barnehage er forskuttert og ansatt i 2023 pga. store behov.

Økt behov for tilrettelagte elevtiltak i private skoler

Det er også økt behov for tilrettelagte tiltak i private skoler i kommunen.

Økt behov for tilrettelagte tiltak for elever

Elevveksten i 2021 og 2022 i kommunen var mye høyere enn forutsatt, og det har vært en stor tilflytting av elever med behov for hjelpetiltak. I tillegg har behovene økt slik at hjelpetiltakene er blitt mer omfattende. Dette gjelder både for elever i baser, ordinære klasser og i SFO. Det er også en økning av ressurser knyttet til tiltak for at elever skal ha et trygt og godt skolemiljø (Opplæringsloven kapittel 9A).

Det er et økt antall elever med store og sammensatte behov, og dette har medført utvidelse av basene ved Fjellhamar skole (i 2023) og Benterud base (fra 2024).

Økt kostnad på grunn av redusert undervisningstid jf. nasjonal arbeidstidsavtale

I den nasjonale arbeidstidsavtalen for undervisningspersonell ligger det en reduksjon av undervisning for å lette undervisningssituasjonen for kontaktlærere og nyutdannede lærere. Dette er ikke tidligere blitt kompensert, og utgjør nå en kostnad på ca. 3,4 mill. kr som ligger til grunn for rammen i 2024.

Økte kostnader skolelokaler (leie paviljonger etc.)

Prisveksten for leie av skolepaviljonger har vært høyere enn forutsatt.

Økte ressurser SFO grunnet flere barn i ordningen (gratis SFO)

Det har vært behov for å øke ressursene i SFO på grunn av økt deltakelse. Dette forklares med generell elevvekst og vekst som følge av gratistilbud for både 1. og 2. trinn.

Kostnadsreduserende tiltak

Brukerbetaling SFO (økt foreldrebetaling)

Brukerbetalingen for hel plass for 1. og 2. trinn økes fra 1 210 kr til 1 890 kr per måned. Det er blitt foretatt en ny beregning knyttet til oppholdstider etter innføring av gratis SFO for elever på 1. og 2. trinn (reduisert plass).

Midlertidig innsparing i 2023 for Oppvekst og utdanning - videreføres permanent

Som et midlertidig tiltak ble det i 2023 lagt det inn en besparelse på 1,3 mill. kr på administrative stillinger og ressurser i sektoren. Besparelsen foreslås gjort permanent i hele planperioden.

Nye tiltak

Bosetting av flyktninger

Trekk i rammen fra forrige økonomiplan reverseres. Usikkerhetsmomentene i den pågående krigen i Ukraina skaper usikkerhet knyttet til bosettingsbehovet for flyktninger i 2024. Signaler fra regjeringen er at kommunene må være forberedt på et høyt bosettingsbehov også i 2024. Det legges til grunn en nedtrapping fra 2026.

Grunnskoleundervisning flyktninger

Trekk i rammen fra forrige økonomiplan fra år 2025 reverseres. Flyktnings situasjonen i Ukraina er ikke over, og ressursene til skoletilbud opprettholdes i perioden.

Stillinger for å oppfylle lærernorm

Dette gjelder midler til lærerstiller til skoler som har hatt elevvekst slik at lærernormen blir oppfylt.

Endringer som følger av kommunestyrets vedtak

Midler til videre drift av prosjektet Fraværsteam

Det bevilges midler til videreføring av prosjektet Fraværsteam som er et samarbeid mellom flere av kommunens tjenester. Hensikten er å identifisere bekymringsfullt skolefravær tidlig og iverksette rask hjelp. Prosjektet har vært delfinansiert av staten, og 2024 er siste året med statlig tilskudd. Forventet tilskudd i 2024 er lavere enn tidligere, og videre drift forutsatte en økning i kommunale midler.

Sommerskole

Det bevilges midler til sommerskole i 2024. Sommerskolen skal være mer kunnskapsbasert.

Investeringsbudsjett⁴

Investeringsprosjekter	Godkjennings-vedtak	Brutto utgift	Øremerket. finansiering	Netto utgift	Økonomiplan				
					2024	2025	2026	2027	2024-2027
Skoler og tilhørende anlegg									
Alternative investeringstiltak for skole	IA ⁵	10 000	0	10 000	5 000	5 000	0	0	10 000
Benterud skole – utvidelse	534 090	506 600	-10 000	496 600	45 040	0	0	0	45 040
Fjellsrud skole – utvidelse	IA	130 763	0	130 763	0	0	2 000	2 000	4 000
Åsen skole – utvidelse	IA	385 000	0	385 000	10 000	46 000	110 000	120 000	286 000
Sum Skoler og tilhørende anlegg	534 090	1 032 363	-10 000	1 022 363	60 040	51 000	112 000	122 000	345 040
Barnehager									
Barnehage - Kjelleren på Fjellhamar gård	IA	12 000	0	12 000	0	0	12 000	0	12 000
Barnehage 2024 - Skårerbyen	IA	77 479	0	77 479	76 000	0	0	-0	76 000
Barnehage 2025 - sentrumsområdet	IA	60 000	0	60 000	5 000	55 000	0	0	60 000
Barnehage 2026 - ukjent lokalisering	IA	60 000	0	60 000	5 000	-0	55 000	0	60 000
Barnehage 2027 - ukjent lokalisering	IA	60 000	0	60 000	5 000	0	0	55 000	60 000
Barnehage 2028 - ukjent lokalisering	IA	60 000	0	60 000	5 000	0	0	-0	5 000
Fjellhamarveien barnehage, utvidelse 2024	IA	20 000	0	20 000	20 000	0	0	0	20 000

⁴ Alle investeringer er nærmere omtalt i kap. 19

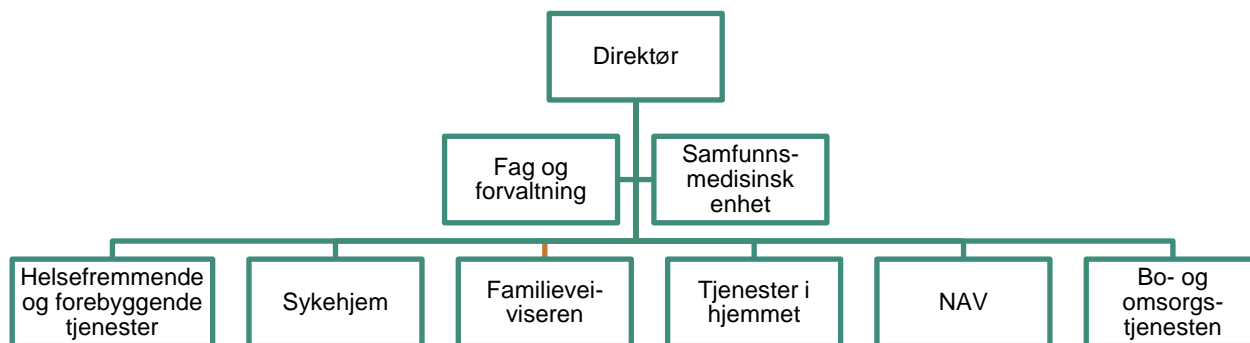
⁵ IA = Ikke aktuelt/relevant eller foreløpig ikke besluttet.

Økonomiplan for 2024-2027

Investeringsprosjekter	Godkjennings- vedtak	Brutto utgift	Øremerket. finansiering	Netto utgift	Økonomiplan				
					2024	2025	2026	2027	2024-2027
Grønlia barnehage	71 620	65 900	0	65 900	4 654	0	0	0	4 654
Steinerud barnehage	149 619	139 900	-1 687	138 213	5 947	0	0	0	5 947
Sum Barnehager	221 239	555 279	-1 687	553 592	126 601	55 000	67 000	55 000	303 601

15. Helse, omsorg og mestring

Beskrivelse av organisasjonen

Helse-, omsorg- og mestringssektoren består av to stabsenheter og seks virksomheter. Sektoren har ca. 1 800 ansatte, og gir tilbud og tjenester til innbyggere i alderen 0-100+.

Sektoren er i stadig utvikling for å møte fremtidige behov. Familieveiviseren er en nyopprettet virksomhet i 2023, og er en tverrfaglig sammensatt virksomhet som skal bistå med å samordne og koordinere tjenester til det beste for innbyggerne.

Fag og forvaltning er en ny stabsenhet, som består av det som tidligere var Samhandling og forvaltning og Fag og innovasjon.

Samfunnsmedisinsk enhet har blant annet ansvar for fastleger, legevakt og miljørettet helsevern.

Helsefremmende og forebyggende tjenester består av fysioterapi- og ergoterapitjenester for barn og voksne, forebyggende psykisk helse, helsestasjon, skolehelsetjeneste, helsestasjon for ungdom og svangerskapsomsorgen.

Sykehjem består av to sykehjem med totalt ni sykehjemsavdelinger. I tillegg omfatter virksomheten aktivitetstilbud, kultur og frivillighet.

Tjenester i hjemmet består av fire hjemmesykepleie-avdelinger med egne avdelinger for kartlegging og mestring, demens og alderspsykiatri, og varig hjelpebehov, samt omsorgsboliger, psykisk helse og rus, samlokaliserte boliger og boligkontor.

Bo- og omsorgstjenesten gir tjenester til mennesker med utviklingshemning og andre med liknende hjelpebehov. Tjenestene ytes i omsorgsboliger, bofellesskap, avlastningsbolig og aktivitetssenter.

NAV Lørenskog har både kommunale og statlige tjenester, og tilbyr blant annet hjelp for å komme i jobb, hjelp i nødsituasjoner og økonomi-/gjeldsrådgivning.

Mål og delmål

Mål	Delmål
I Lørenskog er innbyggere engasjerte og alle kan medvirke og delta	Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen
Lørenskog er et trygt og levende lokalsamfunn der folk vil jobbe, leve og bo	Alle innbyggere har tilgang til lokale møteplasser
	Kulturtilbud, arrangementer og frivillige organisasjoner har økt deltakelse
Lørenskog har bærekraftige tjenester med vekt på forebygging	Forebyggende tiltak reduserer behovet for kompensierende tjenester
	Kommunens tjenester er samordnet, og tilpasset innbyggernes behov
Lørenskog har et variert botilbud og det er kvalitet i det som bygges	Det er tilrettelagt for framtidens boformer
	Folk er trygge i sine bomiljøer, og det er en variert sammensetning i boligtilbud
Lørenskog har gode og trygge ungdomsmiljøer og arenaer for utvikling, læring og mestring	Flere ungdommer fullfører grunnutdanningen og de som dropper ut blir fulgt opp
	Kommunen har tilgjengelige og tilpassede hjelpetilbud til ungdom
	Ungdommer føler seg trygge i hverdagen

Alle innbyggere har tilgang til lokale møteplasser

Møteplasser i nærområdene brukes på tvers av aldersgrupper. Møteplassene er tilrettelagt for helsefremmende tilbud og er tilgjengelige hele året. Barnehage- og skoleområder bidrar til tilhørighet i nærmiljøene og områdene benyttes for lavterskelaktiviteter og lokale møteplasser utenfor åpningstidene.

Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen

Det er gode arenaer for medvirkning og innbyggere opplever økt ansvarsfølelse for å bidra. Kommunen når ut til innbyggere og engasjementet speiler variasjonene i befolkningen.

Det er tilrettelagt for framtidens boformer

Kommunen har en felles innsats i boligutviklingen og et velfungerende samarbeid med bolignæringen. Det benyttes klimavennlige byggematerialer og det er tilrettelagt for 10-minutters byen, smarthus og ulike boformer.

Flere ungdommer fullfører grunnutdanningen og de som dropper ut blir fulgt opp

Kommunen jobber tverrfaglig og godt sammen om helhetlige tilbud til ungdom som trenger det, og det er godt samarbeid med politi og frivillige lag og foreninger. F rre ungdommer begår kriminalitet.

Folk er trygge i sine bomiljøer, og det er en variert sammensetning i boligtilbud

Planer stiller krav til kvalitet og blandet boligsammensetning. Det er boligkonsepter til blant annet førstegangskjøpere, ungdomsboliger, lavinntektsgrupper og storfamilier.

Forebyggende tiltak reduserer behovet for kompensierende tjenester

Forebyggende og helsefremmende innsats bremser behovet for tjenester. Økt forebyggende innsats i tjenester til blant annet barn og unge reduserer behovet for dyre og inngripende tjenester senere i livet.

Kommunen har tilgjengelige og tilpassede hjelpetilbud til ungdom

Barn og ungdom har en meningsfull fritid og tilgang til aktiviteter der de bor. Tilbudet til spesielt sårbare grupper er styrket.

Kommunens tjenester er samordnet, og tilpasset innbyggernes behov

Det er godt samarbeid mellom kommunens tjenester og kunnskapsdeling mellom ulike fagområder i kommunen er økende.

Kulturtilbud, arrangementer og frivillige organisasjoner har økt deltakelse

Tilbudene i Lørenskog oppleves som åpne og relevante og det gjennomføres ulike arrangementer som skaper tilhørighet både i kommunal og privat regi. Innbyggere benytter seg av tilbudene, ønsker å medvirke og flere engasjerer seg i lokale lag og foreninger.

Ungdommer føler seg trygge i hverdagen

Det er gode og trygge arenaer for ungdom. Det er økt trygghet i nærmiljøene og mindre utestenging, mobbing og uheldige samspillmønstre.

Prioriteringer i planperioden

Strategisk plan for helse- omsorg og mestring 2022-2026 (HOM strategien) legger føringer for sektorens prioriteringer i planperioden. «Helse- og velferdsblomsten» visualiserer planen:

Buen over blomsten illustrerer sektorens seks strategiske hovedinnsatsområder.

Helse-, omsorg- og mestringssektoren har en strategi som peker mot en ny måte å yte helse- og velferdstjenester. Strategien setter retning for hvordan sektoren sammen med hele Lørenskog-samfunnet kan bidra til at flest mulig kan bo trygt hjemme lengst mulig, ta ansvar for eget liv og egen helse, oppleve å mestre livet, ha regien i eget liv og ha god livskvalitet.

Det er en betydelig økning i etterspørsel og behov for tjenester i sektoren. Dette skyldes blant annet forhold som befolkningsvekst, samt det faktum at det blir en økning i antall eldre, og folk lever lenger. Siden 2013 er antallet innvilgede søknader på helseområdet mer enn doblet. Antall innbyggere over 80 år forventes økt med ca. 38 % de neste fire år.

Antallet barnefødsler har i løpet av de siste årene økt gradvis fra 480 fødsler i 2020 til prognose på ca. 600 fødsler i 2023. Det har samtidig vært vekst i tilflytting av barn i småbarn og spebarns alder i samme periode.

Et økende antall brukere har mer omfattende behov for hjelp, det er et stort press på tjenester i hjemmet. Det sees også en økning blant innbyggere som har behov for bistand fra bo- og omsorgstjenesten.

Økningen i familier som flytter til kommunen med en allerede eksisterende sosialsak, eller som kommer med barn med funksjonsnedsettelse, er høyere enn befolkningsveksten ellers skulle tilsi.

Utviklingen er i tråd med forventningene om at antallet innbyggere med behov for tjenester og oppfølging vil øke, samtidig som at forventninger til blant annet kvalitet og kompetanse også øker.

Det er forventet at tilgangen på arbeidskraft vil reduseres i årene fremover, og at det vil være vanskelig å få tak i rett kompetanse. Dette understøttes av Helsepersonellkomisjonens rapport NOU 2023:4– Tid for handling som ble publisert vinteren 2023. Det vil kreve at man ser på andre måter å organisere og å løse oppgavene på, hensiktsmessig oppgavedeling, digitalisering, arbeidstidsordninger, kompetanse og det vil være behov for å gjøre prioriteringer.

Kravet til tjenesteutvikling blir stadig viktigere. Lørenskog har allerede i flere år jobbet med utvikling av nye og endrede tjenester, og har etter hvert opparbeidet seg kompetanse og erfaring som vil være verdifull for årene som kommer. Tjenesteutvikling i seg selv vil ikke alene kunne løse veksten innenfor sektoren, men vil være viktige bidrag til å kunne redusere vekstraten.

Helsefremming, mestring og samskaping

Det forventes økt trykk på behov for tjenester i sektoren. Det økte trykket forventes å kunne reduseres gjennom tiltak rettet mot helsefremming; det å gjøre tiltak i dag som forebygger fremtidige behov for tjenester, mestring; innbyggerne opplever mestring ut fra sine forutsetninger, mål og ønsker, og samskaping; ta i bruk alle gode krefter på tvers av innbyggere, frivillighet, næringsliv og kommunen.

I 2023 ble Familieveiviseren etablert. Metodikken bak Familieveiviseren er den som ble prøvd ut gjennom prosjekt Velferdslab (fra 1.10.20 til 31.12.22). Kommunen ønsker fremover å benytte denne metodikken også mot andre innbyggere med sammensatte behov f.eks. demens, kronikere, kreft og andre funksjonsnedsettelse. Metodikken setter innbyggeren i fokus, med å etterspørre hva som er viktig for innbyggeren, i stedet for å plassere innbyggeren i en allerede definert situasjon. Man vektlegger videre innbyggerens og familiens/ nettverkets egne ressurser og mestring, samt at man etablerer samarbeid med frivillige organisasjoner for å sikre livskvalitet rundt innbyggerens behov.

I 2023 er det i Bo- og omsorgstjenesten etablert hjemmeveiledningsteam. Hensikten med veiledningen er å gi foreldre med særlig krevende omsorgsoppgaver hjelp og veiledning i hjemmet for økt mestring. Sammen med familiene vil tjenesten utforske hvordan man kan utvikle dette tilbudet videre slik at færre barn og unge må flyttes ut av familien for botilbud eller avlastning, og flere voksne kan leve mer selvstendige liv.

Arbeidet med å styrke nabolaget og nærmiljøet som en ressurs har vært en aktiv satsning de siste årene. Det handler om å knytte relasjoner, skape trygghet og spre kunnskap om hva som finnes av tilbud i Lørenskog og bidra til at flere kan delta på sine premisser. I 2023 har det vært arrangert nabolagsmiddager med til sammen over hundre besøkende i samarbeid med Skårer Gård, Løkenåsveien 47 og andre frivillige. Det er etablert et uformelt nettverk for styreledere i borettslag og sameier hvor man løfter temaer man er opptatt av.

Samarbeid med Lørenskog Idrettsforening har bidratt til et gatelag som hittil har hjulpet flere innbyggere med omfattende rusutfordringer og utenforskap til et rusfritt liv og lønnet arbeid. Eksemplene er mange, men felles for dem, er at de bedrer innbyggerens livskvalitet og opplevelsen av regi over eget liv, samtidig som de reduserer, utsetter eller eliminerer utenforskap og behov for tjenester, og dermed bygger bærekraft. Utvikling av denne type tiltak vil det jobbes videre med.

NAV har ungdomssatsning som et prioritert satsningsområde framover, og skal videreføre styrking av kompetanse og organisering for å følge opp unge tidligere og tettere. Dette betyr for eksempel tettere oppfølging av unge på ordinære arbeidsplasser og styrket samarbeidet med videregående skoler. Målet er å redusere frafallet i skolen, formidle flere tilbake til videregående

utdanning og høyere utdanning, få flere ut i jobb og bedre unges psykiske helse og sosiale forhold.

Det vil arbeides for å utvikle kapasitet innenfor aktivitetstilbud dag/kveld med fokus på mestring av dagliglivets aktiviteter. Strategien for helse, omsorg og mestring, peker på samskaping og frivillighet som et viktig innsatsområde. Gjennom koordinering av frivillighet har flere hundre innbyggere fått glede av sosiale og aktive møteplasser, og besøks- og aktivitetsvenner. Mobilisering av frivillighet er et mulighetsrom også de neste årene, og det vurderes om det kan utvikles nye tilbud i samarbeid med kultur, innbyggere og frivilligheten.

Behovet for tilbud til de som opplever å få en demensdiagnose blir stadig viktigere. Hukommelses-teamet har gode erfaringer med å jobbe etter modellen «systematisk oppfølging etter demensdiagnose». Modellen tar utgangspunkt i at alle personer med demens og/eller mistanke om en demenssykdom får fast kontaktperson og tilbud om hjemmebesøk 3-4 ganger per år. Dette omfatter også innbyggere med mild kognitiv svikt og mistanke om demenssykdom.

Det vil jobbes videre med å tilrettelegge for at innbyggere i størst mulig grad kan opprettholde regien i eget liv og bo trygt hjemme når deres behov for helsetjenester melder seg. Høsten 2023 pågår det et arbeid for evaluering av hjemmetjenestens organisering for å tilpasse arbeidsform, metodikk og kapasitet til dagens behov.

Det har gjennom de siste årene vært en økning i antall overliggenderdøgn (utskrivningsklare pasienter Ahus). Det er etablert en rutine for vurderingsbesøk med tanke på kartlegging av innbyggerens mestring og behov for tjenester. Tall hittil i år (oktober 2023) viser at av gjennomførte vurderingsbesøk er i underkant av 30 % vurdert å være i behov av tjenester i hjemmet, og i overkant av 18 % vurderes å ha behov for korttidsopphold.

Styringsdata knyttet til kapasiteten i de ulike delene av tjenestene er av stor betydning for å kunne dimensjonere tjeneste riktig og kunne identifisere potensielle behov for tjenesteutvikling.

Boformer

Lørenskog kommune har hatt en høy befolkningsvekst de siste årene, og behovene for boformer endrer seg. Befolkningsveksten, og en stadig aldrende befolkning, kombinert med at det vil bli færre ansatte til å ta vare på de som trenger oppfølging fra kommunale tjenester, krever at kommunen tar aktive grep for å sikre bærekraftige tjenester.

I Meld. St. 24 (2022-2023) Fellesskap og meistring – Bu trygt heime, presenterer regjeringen en samlet innsats for et mer aldersvennlig samfunn preget av åpenhet, trygghet og fellesskap. Bostedstilpassning og -planlegging er et satsingsområde i meldingen.

Lørenskog kommunes boligplan gjelder for perioden 2019-2026, og angir mål, strategier, virkemidler, tiltak og prioriteringer for boligoppgaver i perioden. Planen skal revideres, og det legges det opp til behandling av revidert plan i kommunestyret i juni 2024. Det konstitueres et boligplanutvalgt i kommunestyret i november 2023 som skal følge prosessen med revidering og gi råd og innspill til kommunedirektøren i arbeidet.

Kompetanse

Kommunens HR-strategi setter retningen for at Lørenskog kommune skal være «Norges beste kommune å jobbe i». Det vil være en prioritet i sektoren og jobbe med operasjonalisering av HR-strategien. Videre vil det arbeides med revidering av kompetansestrategien for HOM i 2024.

Arbeidet for en heltidskultur startet som prosjekt i 2019, og ble gjenopptatt etter Korona i januar 2022. I oktober 2022 ble den lokale erklæringen om heltid vedtatt i Kommunestyret. Å bygge heltidskultur innebærer å tenke nytt rundt hvordan tjenestene og arbeidstiden organiseres. Det er bred enighet om at heltid skal være hovedregelen i arbeidslivet. Det sikrer den enkelte medarbeider forutsigbare arbeidsforhold, lønn og pensjon, samt robuste og stabile arbeidsmiljøer. Arbeidsgiver får mer tid til ledelse, bedre tilgang på kompetanse og kapasitet i tjenestene. Ikke minst gir heltidskultur bedre kvalitet og kontinuitet for de som mottar tjenester fra sektoren.

Prosjektet omhandler flere av de anbefalte innsatsområdene i den nevnte NOU «Tid for handling». Det siste halvannet året har særlig turnusvirksomhetene i HOM jobbet med fire arbeidspakker for implementering av heltid;

1. Hvordan lede mot heltidskultur
2. Økonomisk bærekraft
3. Organisering av arbeidet (oppgavedeling)
4. Arbeidstidsordninger

Dagens ressursstyringssystem begrenser mulighetsrommet innenfor arbeidstidsordninger og fleksibel bruk av menneskelige ressurser. Prosjektet forventer å kunne utforske dette mulighetsrommet nærmere når et nytt ressursstyringssystem er på plass, tentativt høsten 2024.

Det rettes fokus på nærværarbeid i sektoren. Nærvær har stor betydning for kvalitet og kontinuitet i tjenestene. Nærvær sier noe om arbeidsmiljø, trivsel og tilhørighet. En viktig suksessfaktor i nærværarbeid er involvering og medvirkning fra medarbeidere og deres organisasjoner. I nærværarbeidet vil det videre søkes å hente støtte fra den kompetansen HR-avdelingen besitter.

Velferdsteknologi

Velferdsteknologi er innført i sykehjem og hjemmetjenester. Som eksempel kan nevnes en god utvikling i bruk av medisindispensere for hjemmeboende med en økning fra 36 brukere i april 2022 til 112 brukere i september 2023, noe som medfører et stort kvalitetsløft. Barn og unge har også de siste årene fått utviklet et bredere tilbud av velferdsteknologi gjennom prosjektmidler fra Helsedirektoratet. Det er et stort potensial for videre utvikling i bruk av velferdsteknologi i tjenestene. Det er videre potensial for å vurdere teknologiske løsninger på nye og bredere områder som for eksempel bruk av AI-teknologi kan benyttes til å lette ansattes arbeidshverdag.

Verbalvedtak: Brukerstyrt personlig assistanse

I forbindelse med behandling av økonomiplan 2023-2026, ble det fattet slikt verbalvedtak:

«Brukerstyrt personlig assistanse (BPA) er et viktig likestillingsverktøy som bidrar til at personer med stort behov for bistand skal kunne leve selvstendige og aktive liv på egne premisser. Dette gjelder også for mennesker med utviklingshemming. BPA er ikke en helsetjeneste. Kommunen har i økonomiplanen pekt på at det er behov for å styrke aktivitetstilbudet for mennesker med utviklingshemming i kommunen blant annet gjennom styrking av BAS aktivitetssenter.

Kommunedirektøren bes vurdere om hvorvidt manglende aktivitetstilbud for denne målgruppen har noen sammenheng med søknader om timer med BPA, samt om at økte kostnader til BPA ordning har gått ut over styrking av aktivitetstilbudet».

Gjennom de årlige budsjettene er det satt av midler til både aktivitetssenter og støttekontakter, samt i tillegg BPA hvor aktivitet og sosialisering er et av områdene det tildeles timer til innen BPA-området.

Kommunen har i tillegg flere frivillige personer og organisasjoner som organiserer tilbud til alle innbygger med og uten tilretteleggingsbehov. Det er ikke holdepunkter for å si at økte kostnader til BPA har gått ut over midler til aktivitetstilbud.

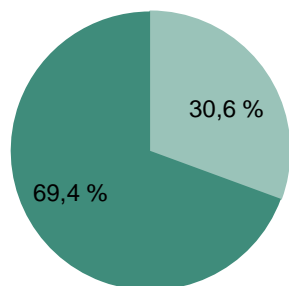
Rammeoversikt

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	928 039	928 039	928 039	928 039
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	6 550	6 050	6 050	6 050
Demografijustering				
Basistilskudd til fastleger, forventet utvikling	1 500	2 950	4 050	4 950
Bo- og omsorgstjenesten - økt befolkning	0	2 000	4 000	6 000
Fysio- og ergoterapitjenester, økt befolkning	850	3 400	4 800	6 100
Helse- og omsorgstjenester - anslått økt behov for tjenester	0	15 000	36 000	59 000
Ny stilling til oppfølging av støttekontakt, avlastning og omsorgslønn	385	770	770	770
Tjenester i hjemmet - økt befolkning	2 000	4 600	6 600	10 200
Øke kapasiteten på dag- og kveldstilbud for personer med demens - Dovre	0	0	900	900
Økt behov for kjøp av heldøgns omsorgs- og avlastningstjenester	2 500	4 500	6 500	7 000
Sum Demografijustering	7 235	33 220	63 620	94 920
Budsjettendringer inneværende år				
Andre tiltak	104	104	104	104
Sum Budsjettendringer inneværende år	104	104	104	104
Sum Tekniske justeringer	1 200	1 200	1 200	1 200
Sum Lønns- og prisvekst	59 253	59 253	59 253	59 253
Endringer som følger av statsbudsjettet				
Opptappingsplan helsestasjon- og skolehelsetjenesten	825	825	825	825
Pasienttilpasset basistilskudd - helårseffekt av endring i 2023	2 000	2 000	2 000	2 000
Økte satser for sosialhjelp fra 1. juli 2023 - helårseffekt 2024	2 400	2 400	2 400	2 400
Sum Endringer som følger av statsbudsjettet	5 225	5 225	5 225	5 225

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettert/finansiert				
Endrede brukerbehov - bo- og omsorgstjenesten	900	900	900	2 600
Lærlinger - kompensasjon for inntektsbortfall (tilskudd fra fylket)	300	400	400	500
Merutgifter Samfunnsmedisinsk enhet	3 200	3 200	3 200	3 200
Nye stillinger hjemmesykepleie - volumøkning fra tidligere år som ikke er kompensert	8 000	8 000	10 000	10 000
Samfunnsmedisin - en ny stilling som rådgiver	800	800	800	800
Samhandling og forvaltning - videreføre stilling - tverrfaglig kartlegging	770	770	770	770
SFO-tilbud til overårige i bo- og omsorgstjenesten (BOT)	1 800	1 800	1 800	1 800
Styrking av legekapasitet i helsestasjon og skolehelsetjeneste	590	590	590	590
Styrking av tjenester til flyktninger - helsefremmende og forebyggende tjenester	1 200	1 200	1 200	1 200
Tilbakeføre forutsatt gevinst av velferdsteknologi - bo- og omsorgstjenesten	1 200	1 200	1 200	1 200
Videreføring av rusforebyggende team, helsestasjon og skolehelsetjeneste	820	820	820	820
Økning avlastningstjenester	2 025	2 025	2 025	2 025
Økt behov for kjøp overliggerdøgn Ahus	2 500	2 500	2 500	2 500
Økt bruk av tolk - helsefremmende og forebyggende tjenester	500	500	500	500
Økte utgifter økonomisk sosialhjelp som følge av tilflytning, prisøkninger og flyktninger	21 500	26 500	26 500	26 500
Sum Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettert/finansiert	46 105	51 205	53 205	55 005
Konsekvensjustert budsjett	125 672	156 257	188 657	221 757
Konsekvensjustert ramme	1 053 711	1 084 296	1 116 696	1 149 796
Kostnadsreducerende tiltak				
Effekt av tiltak - lavere utgift til sosial bistand	0	-5 000	-5 000	-5 000
Midlertidig innsparing i 2023 for Helse, omsorg og mestring - videreføres permanent	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Nedskalere forebyggende psykologtjeneste med 2 årsverk	0	-1 800	-1 800	-1 800
Sum Kostnadsreducerende tiltak	-1 200	-8 000	-8 000	-8 000
Driftskonsekvenser av investeringer				
Nye omsorgsboliger - husleieinntekter	0	0	0	-1 425
Sum Driftskonsekvenser av investeringer	0	0	0	-1 425
Nye tiltak				
Etablering av kommunalt legesenter	200	200	0	0
Granheim - økt antall korttidsplasser	750	750	750	750
Kompensasjon for merutgifter som følge av ekstraordinær prisstigning på matvarer	750	750	750	750
Økt utgiftsandel - Romerike krisesenter IKS	200	200	200	200
Økte utgifter legevakten	4 000	4 000	4 000	4 000
Sum Nye tiltak	5 900	5 900	5 700	5 700
Endringer som følger av kommunestyrets vedtak				
Helsestasjon- og skolehelsetjeneste - forbedret dekningsgrad	2 000	2 000	2 000	2 000
Ikke nedskalere forebyggende psykologtjeneste med 2 årsverk	0	1 800	1 800	1 800
Ny veilederstilling i NAV - styrke arbeidet med flyktninger og familier	400	750	750	750
Sum Endringer som følger av kommunestyrets vedtak	2 400	4 550	4 550	4 550
Nye tiltak og realendringer	7 100	2 450	2 250	825
Ramme 2024-2027	1 060 811	1 086 746	1 118 946	1 150 621

Brutto utgift i % av alle avdelinger/sectorer

Helse, omsorg og mestring bruker 30,6 % av de økonomiske ressurser som er tildelt sectorer og avdelinger.

Demografijustering

Basistilskudd til fastleger, forventet utvikling

Kommunen er ansvarlig for å utbetale basistilskudd til fastlegene for sine innbyggere. Satsen som skal utbetales per pasient fastsettes sentralt og justeres per 1. juli hvert år, og går til utbetaling uavhengig av hvor pasienten har fastlege. Det har altså ikke betydning om fastlegen holder til i Lørenskog eller annen kommune. Kommunens årlige kostnad er betinget av størrelsen på satsen og antall innbyggere (befolkningsveksten).

Bo- og omsorgstjenesten - økt befolkning

Det er press på tjenestene som tilbys av bo- og omsorgstjenesten, og for å møte fremtidige behov forslås det å øke ressursene til punkttjenester til personer med nedsatt funksjonsevne fra 2025. I takt med befolkningsøkningen, øker også antallet personer som har behov for miljøveiledning i hjemmene sine på timesbasis. Punkttjenester er en kostnadseffektiv tjeneste som når mange innbyggere, og er en av tjenestene som vokser raskest i virksomheten.

Fysio- og ergoterapitjenester, økt befolkning

I takt med befolkningsveksten er det økende behov for hjelpemidler og fysio- og ergoterapitjenester. Hovedfokus er å bidra til at innbyggere i Lørenskog skal kunne bo og leve gode liv i hjemmene sine.

Helse- og omsorgstjenester - anslått økt behov for tjenester

Lørenskog kommune har sterk befolkningsvekst, noe som tilsier at behov for tjenester vil øke i årene fremover - utover de behov organisasjonen er i stand til å overskue i dag. Tiltaket vil bli vurdert på nytt ved neste rullering av økonomiplanen, og foreslås primært for økonomisk å kunne ta høyde for en forventet utvikling i kostnadsnivået for sektoren fram i tid.

Ny stilling til oppfølging av støttekontakt, avlastning og omsorgslønn

Fag og forvaltning har en ansatt i 60% stilling som jobber med rekruttering og oppfølging av avlastere, støttekontakter og omsorgsstønad. Ressursbruken har vært uendret over mange år, til tross for betydelig vekst i antall vedtak / brukere.

Tjenester i hjemmet - økt befolkning

Det forventes økt vekst i tjenester i hjemmet generelt og hjemmesykepleien spesielt i årene som kommer. Dette er delvis grunnet økt antall eldre i Lørenskog som vil ha behov for tjenester og delvis videre effekter av Samhandlingsreformen hvor innbyggeren skal motta rett behandling og oppfølging på rett sted til rett tid. Det vil si at tjenestebehovet til brukeren primært skal dekkes i eget hjem.

Øke kapasiteten på dag- og kveldstilbud for personer med demens - Dovre

Kommunens dagtilbud har lange ventelister og mange brukere som har søkt om flere dager med dagopphold i uken. De eksisterende dagtilbudene tilbys til brukere med et høyt omsorgsnivå, og det virker ufornuftig å avvike for mange av disse vedtakene, da dette kan utløse behov for tjenester på et høyere omsorgsnivå. Dette er innbyggere og deres pårørende som ønsker å bo hjemme, men som har behov for et dagtilbud for å mestre en krevende hverdag for familien. Det foreslås å øke bevilgningen til dette formålet fra 2026.

Økt behov for kjøp av heldøgns omsorgs- og avlastningstjenester

Veksten i antall tjenestemottakere antas å ville fortsette, og nye kjøp innenfor heltids omsorg eller brukerstyrt personlig assistanse vil kunne føre til store utgifter.

Endringer som følger av statsbudsjettet

Opptappingsplan helsestasjon- og skolehelsetjenesten

I henhold til statsbudsjettet utgjør økningen i opptappingsplanen for helsestasjon- og skolehelsetjeneste 825 000 kr.

Pasienttilpasset basistilskudd - helårseffekt av endring i 2023

Basistilskuddet til fastleger ble økt og lagt om fra 1. mai 2023. Tiltaket får helårseffekt fra og med 2024, og rammetilskuddet er derfor økt med ytterligere 250 mill. kr på landsbasis. Lørenskog kommunes andel av dette utgjør om lag 2 mill. kr. Det foreslås å legge dette inn i budsjettet til Samfunnsmedisinsk enhet.

Økte satser for sosialhjelp fra 1. juli 2023 - helårseffekt 2024

Ved behandling av revidert nasjonalbudsjett for 2023 ble de rettlede satsene for sosialhjelp satt opp med 10 pst. fra 1 juli 2023. Tiltaket får helårseffekt i 2024, og rammetilskuddet er derfor økt med 2,4 mill. kr for Lørenskog sin del. Midlene foreslås lagt inn på budsjettet til NAV.

Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettert/finansiert

Endrede brukerbehov - bo- og omsorgstjenesten

Flere innbyggere som mottar tjenester fra Bo- og omsorgstjenesten har med tiden endret bo- og livssituasjon, og har behov for tettere personaloppfølging for å sørge for livskvalitet og sikkerhet.

Lærlinger - kompensasjon for inntektsbortfall (tilskudd fra fylket)

Det har over tid skjedd en dreining når det gjelder sammensetningen av nye årskull lærlinger. Per i dag er halvparten av lærlingene voksne, tidligere var det overvekt av ungdom. Voksne deltakere utløser mindre tilskudd fra fylkeskommunen, og andelen voksne er forventet å øke ytterligere.

Merutgifter Samfunnsmedisinsk enhet

Tiltaket innebærer økte utgifter til tolketjenester, mobil røntgen og legevakt. Lørenskog kjøper legevakt-tjenester fra Lillestrøm kommune. Fra 2022 til 2023 steg Lørenskogs andel av utgiftene med hele 46 % (inkl. prisjustering). Dette skyldes i hovedsak nyetableringen av legevakt i Sørumsand.

For 2024 har Lillestrøm kommune også meddelt at Lørenskogs andel av utgiftene øker med ytterligere 4 mill. kr, se under «Nye tiltak».

Nye stillinger hjemmesykepleie - volumøkning fra tidligere år som ikke er kompensert

Gjennom analyse av pleietyngde sett opp mot dagens bemanning / ressurser, finner man at tjenester i hjemmet er vesentlig underfinansiert når det gjelder å yte forsvarlige og nødvendige tjenester. Både antall brukere og kompleksiteten i hver brukersak har økt. Det foreslås en bevilgning for å kompensere for vekst de siste 2-3 år som ikke er kompensert.

Samfunnsmedisin - en ny stilling som rådgiver

Samfunnsmedisinsk enhet (SME) arbeider med blant annet smittevern, fastlegeordningen, folkehelse og miljørettet helsevern. I tillegg har SME beredskap innen enkeltområder og er medisinskfaglige rådgivere i kommunen. Rådgiveren vil være støttespiller i SME på alle disse områdene, og vil særlig være sentral i forvaltningen av fastlegeordningen og spesialiseringen av fastlegene.

Samhandling og forvaltning - videreføre stilling - tverrfaglig kartlegging

Det er en prioritert oppgave å få ned antall overliggenderdøgn på Ahus. Av konkrete tiltak er det igangsatt besøk av innbyggere på Ahus. Tiltaket anses som viktig og det er ønskelig å opprettholde ressursinnsatsen på dette området. Det ble opprettet en stilling til dette i 2023, og det foreslås en bevilgning for å finansiere/videreføre denne stillingen.

SFO-tilbud til overårige i bo- og omsorgstjenesten (BOT)

Etter-skole-tilbud er et aktivitetstilbud for ungdom med spesielle behov som går på videregående skole. Tiltaket skal bidra til at foreldrene kan opprettholde arbeid utenfor hjemmet.

Tjenesten ble besluttet lagt til BOT i 2022, men er ikke finansiert. I 2023 er det 6 tjenestemottakere, i 2024 forventes det en dobling.

Styrking av legekapasitet i helsestasjon og skolehelsetjeneste

Helsefremmende og forebyggende tjenester har over tid hatt utfordringer knyttet til dekningsgraden for leger ved helsestasjon. Man har forsøkt ulike modeller for dette, blant annet ALIS leger som deler på å være fastleger i allmenntilleggsmedisin og helsestasjonslege. Med dette forslaget/tiltaket vil man sikre en tilfredsstillende dekningsgrad for å ivareta legedekning på helsestasjon og skolehelsetjenesten.

Styrking av tjenester til flyktninger - helsefremmende og forebyggende tjenester

De senere år har mangfoldet i Lørenskog vokst, og helsetjenesten må sørge for at nye behov kan ivaretas. Kommunen benytter et anbefalt helseprogram knyttet til innbyggere som kommer til Norge. Det gjennomføres helsekartleggingssamtaler slik at man får oversikt over vaksinstatus, og det avdekkes behov for å behandle traumer knyttet til opplevelser på flukt eller lignende. Det foreslås å avsette dedikerte midler til dette formålet.

Tilbakeføre forutsatt gevinst av velferdsteknologi - bo- og omsorgstjenesten

I økonomiplanen for 2021-24 ble det vedtatt et tiltak "Økt utbredelse av velferdsteknologi - boliger". Tiltaket innebar at 1,2 mill. kr ble trukket ut av rammen til bo- og omsorgstjenesten i 2021, og ytterligere 1,2 mill. kr i 2022. Innsparingen var basert på framtidige gevinster i form av økt mestring blant brukerne, samt redusert behov for nattevakt. Det viser seg nå at disse forutsetningene ikke har slått til, og midlene foreslås lagt tilbake i rammen i påvente av velferdsteknologiske løsninger som kan gi effekt.

Videreføring av rusforebyggende team, helsestasjon og skolehelsetjeneste

De siste tre årene har det vært et tverrfaglig, rusforebyggende team som har arbeidet systematisk ut mot ungdom. Deltakere i samarbeidet er Helsestasjon for ungdom, utekontakt, skolene og koordinator innenfor Samordning av Lokale rus- og kriminalitetsforebyggende tiltak (SLT). Dette prosjektet skal over i drift og det foreslås en bevilgning for å videreføre dette arbeidet.

Økning avlastningstjenester

Fag og forvaltning har i 2023 et betydelig merforbruk knyttet til kjøp av avlastningstjenester til innbyggere som av kapasitetshensyn ikke kan få avlastning i BOT. Det forventes at kommunen vil måtte kjøpe tjenester til disse innbyggerne også videre fremover.

Økt behov for kjøp overliggerdøgn Ahus

Til tross for økt ressursinnsats for å redusere antall overliggerdøgn, er det høsten 2023 i gjennomsnitt over 50 overliggerdøgn per måned. I gjeldende budsjett er det midler til å dekke 7 overliggerdøgn per måned. Det er ikke realistisk å få ned antall overliggerdøgn til under 7 døgn.

Økt bruk av tolk - helsefremmende og forebyggende tjenester

Behovet for tolk i helsefremmende og forebyggende tjenester har de senere år vært markant økende. Dette utfordrer tjenesten både når det gjelder å få ut informasjon og å sikre at alle innbyggere får nødvendig og rett helsehjelp. Det er en målsetting at alle som har behov for tolk får tilbud om dette.

Økte utgifter økonomisk sosialhjelp som følge av tilflytning, prisøkninger og flyktninger

Befolkningsveksten og den generelle økningen i levekostnader gjør at flere innbyggere er berettiget til økonomisk sosialhjelp. NAV Lørenskog har måttet høyne husleiesatsene for å imøtekomme sterk prisøkning på boligmarkedet. Fra høsten 2022 og gjennom 2023 har det vært økning i antall innbyggere som søker om økonomisk sosialhjelp og nødhjelp, og denne situasjonen antas å vedvare.

Utgifter til ukrainske flyktninger vil være i størrelsesorden 16 mill. i 2023. Utgiftene relatert til flyktningstrømmen vil fortsette inn i 2024 og fremover, og det bør minimum beregnes tilsvarende sum i 2024 da det er lite som tilsier at utgiftene vil gå ned de nærmeste årene.

Kostnadsreducerende tiltak

Effekt av tiltak - lavere utgift til sosial bistand

Som følge av endringene i samfunnet og utviklingen i NAV, organiserer virksomheten seg på en annerledes måte for å få bedre kontroll på vedtak som fattes, og få flere personer ut i arbeid og aktivitet. Det legges til grunn at utgiftene til sosial bistand vil kunne reduseres som følge av dette.

Midlertidig innsparing i 2023 for Helse, omsorg og mestring - videreføres permanent

Som et midlertidig tiltak ble det i 2023 lagt det inn en besparelse på 1,2 mill. kr på administrative stillinger og ressurser i sektoren. Besparelsen foreslås gjort permanent i hele planperioden.

Nedskalere forebyggende psykologtjeneste med 2 årsverk

Forebyggende psykisk helse er en ikke lovpålagt tjeneste. I budsjettet for 2023 er enheten bemannet med 15,4 årsverk, og det foreslås å redusere med 2 årsverk fra 2025 som et kostnadsreducerende tiltak. Det forutsettes en utredning av konsekvensene før tiltaket eventuelt effektueres.

Driftskonsekvenser av investeringer

Nye omsorgsboliger, husleieinntekter

Det er lagt inn et nye omsorgsboliger i investeringsbudsjettet. Antall estimerte boliger er 50 stk. 50 % av boligene er forventet innflyttingsklare fra og med 1. juli 2027. Et foreløpig estimat på

husleieinntekter utgjør dermed 1,425 mill. kr i 2027. Beløpet framkommer ved at det er beregnet husleieinntekt med 10 000 kr per måned og at 95 % av boligene er i bruk.

I 2028 er det forventet at alle boligene er ferdigstilt fra januar 2028. Med en dekningsgrad på 90 % og en forventet husleieinntekt på 10 000 kr per måned, er det beregnet en husleieinntekt på samlet 5,4 mill. kr. Husleieinntektene er usikre og avhengig av prosjektets framdrift.

Nye tiltak

Etablering av kommunalt legesenter

Det vises til egen kommunestyresak om dette (høsten 2023). Gitt at kommunestyret vedtar å opprette kommunalt legesenter, foreslås det å avsette etableringsmidler for de to første årene. Fra år 3 (2026) forutsettes det at driften balanserer.

Granheim - økt antall korttidsplasser

Som et tiltak for å øke kapasiteten på antall korttidsplasser ved sykehjemmene er det foretatt en endring på avdeling Granheim. Dette vil gi flere pasienter og utløse behov for økt bemanning.

Kompensasjon for merutgifter som følge av ekstraordinær prisstigning på matvarer

Over de to siste årene er prisen på matvarer økt utover ordinær prisstigning. Det foreslås å bevilge et beløp for å kompensere for dette på sykehjemmet.

Økte utgifter til legevakt

Tiltaket gjelder økte utgifter til legevakt i 2024.

Innbyggernes bruk av legevaktjenestene øker stadig, og dette medfører at man må øke ressursene for å kunne ivareta tjenestene innen forskriftskravene. For 2024 har Lillestrøm kommune derfor meddelt at Lørenskogs andel av utgiftene øker med ytterligere 4 mill. kr. Dette skyldes at man ser seg nødt til å oppgradere legevaktsentralen og ansette flere sykepleiere for å kunne etterkomme krav om responstid.

Økt utgiftsandel - Romerike krisesenter IKS

Budsjettforslaget som krisesenteret har lagt fram for sitt styre innebærer at utgiften for Lørenskog kommune vil øke med 200 000 kr utover pris- og lønnsvekst. Hovedårsaken er økte rente- og avdragsutgifter. Utgiftene øker som følge av renteheving på eksisterende lån, men også som følge av nytt lån i forbindelse med utbedring av kontorplasser for ansatte og flere møterom.

Endringer som følger av kommunestyrets vedtak

Helsestasjon- og skolehelsetjeneste - forbedret dekningsgrad

Det bevilges 2 mill. kr til forbedret dekningsgrad i helsestasjon- og skolehelsetjenesten. Det er stort behov for å øke kapasitet både i helsesykepleiere og i jordmortjenesten.

Ikke nedskalere forebyggende psykologtjeneste med 2 årsverk

Forebyggende psykisk helse er en ikke lovpålagt tjeneste. Kommunedirektøren foreslo i sitt forslag å redusere med 2 årsverk fra 2025, som et kostnadsreduserende tiltak. Kommunestyrets vedtak innebærer at denne reduksjonen ikke skal effektueres. Det er stort behov for å opprettholde lavterskeltilbud.

Ny veilederstilling i NAV - styrke arbeidet med flyktninger og familier

Det bevilges midler til en ny stilling i NAV. Der behov for å øke bemanningen i NAV for å sikre raskere overgang til arbeid for flyktninger og for å få jobbet mer systematisk med lavinntektsfamilier. Målet er å få flere over i arbeid, og færre som blir mottakere av sosialhjelp over tid.

Tiltak det ikke er funnet rom for

Beløp i 1 000	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Økt kapasitet boligkontoret/boligforvaltning	400	800	800	800
Sum	400	800	800	800

Økt kapasitet boligkontoret/boligforvaltning

Bemanningen i boligkontoret er presset som følge av økt arbeidsmengde og befolkningsvekst. Søknader om bostøtte har økt med 66 % fra 2019, og ventelisten for kommunal bolig har i samme tidsrom økt med i overkant av 50 %.

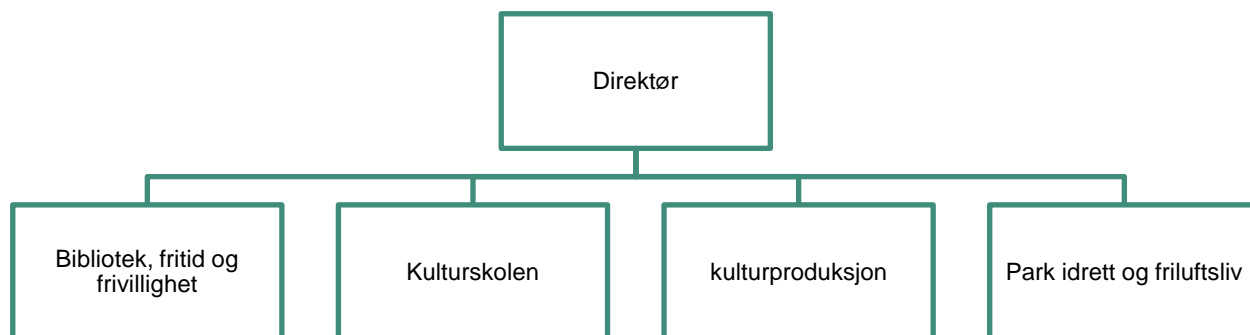
Investeringsbudsjett⁶

Investerings-prosjekter	Godkj. vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum 2024-2027
		Brutto utgift	Ørem. Finans	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	
Omsorgsboliger mv.									
Løkenåsveien 45 Fase 2	IA	151 000	-35 400	115 600	2 000	11 500	137 500	0	151 000
Lørenskog sykehjem – kjøkkenløsning	IA	29 800	0	29 800	27 015	0	0	0	27 015
Omsorgsboliger	IA	300 000	-85 000	215 000	0	0	150 000	150 000	300 000
Sum Omsorgsboliger	0	480 800	-120 400	360 400	29 015	11 500	287 500	150 000	478 015

⁶ Alle investeringer er nærmere omtalt i kap. 19

16. Kultur, idrett og frivillighet

Beskrivelse av organisasjonen

Kultursektoren i Lørenskog er vidtspennende og mangfoldig, og består av: Park, idrett, friluftsliv, frivillighet og møteplassutvikling, kulturhus, bibliotek, kulturminner, kino, fritidsklubber og aktivitetshus for barn og unge, kulturskole, folkehelse, tolketjeneste, regionkontor landbruk, Veiviseren, den kulturelle spaserstokken (Kultur 60+), den kulturelle skolesekken med mer.

Dette innebærer at sektorens brede ansvarsområde krever mange små enheter/avdelinger med medarbeidere som er spesialisert innen de ulike fagområder. Aktivitetene er ofte tverrsektorielle og legger til rette for samfunnsdeltakelse og opplevelser for innbyggerne.

Mål og delmål

Mål	Delmål
I Lørenskog er innbyggere engasjerte og alle kan medvirke og delta	Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen Innbyggere vet hvordan de kan medvirke og opplever at de kan påvirke
I Lørenskog kan folk ferdes trygt i trafikken og flere sykler, går eller reiser kollektivt	Det er enkelt, attraktivt, trygt og helsebringende å gå og sykle i Lørenskog
Lørenskog er et trygt og levende lokalsamfunn der folk vil jobbe, leve og bo	Alle innbyggere har tilgang til lokale møteplasser Kulturtilbud, arrangementer og frivillige organisasjoner har økt deltakelse
Lørenskog har bærekraftige tjenester med vekt på forebygging	Forebyggende tiltak reduserer behovet for kompenserende tjenester Kommunens tjenester er samordnet, og tilpasset innbyggernes behov
Lørenskog har et variert botilbud og det er kvalitet i det som bygges	Bomiljøer har tilgang til grønne områder og eksisterende natur i nærområdet Det er tilrettelagt for framtidens boformer Folk er trygge i sine bomiljøer, og det er en variert sammensetning i boligtilbud
Lørenskog har gode og trygge ungdomsmiljøer og arenaer for utvikling, læring og mestring	Kommunen har tilgjengelige og tilpassede hjelpetilbud til ungdom og ungdommer føler seg trygge i hverdagen

Alle innbyggere har tilgang til lokale møteplasser

Møteplasser i nærområdene brukes på tvers av aldersgrupper. M tepllassene er tilrettelagt for helsefremmende tilbud og er tilgjengelige hele året. Barnehage- og skoleområder bidrar til tilhørighet i nærmiljøene og områdene benyttes for lavterskelaktiviteter og lokale møteplasser utenfor åpningstidene.

Bomiljøer har tilgang til grønne områder og eksisterende natur i nærområdet

Det bygges miljøvennlig og eksisterende natur bevares. Helheten i omgivelsene blir ivaretatt og det er tilgang til varierte grøntområder i bomiljøene.

Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen

Det er gode arenaer for medvirkning og innbyggere opplever økt ansvarsfølelse for å bidra. Kommunen når ut til innbyggere og engasjementet speiler variasjonene i befolkningen.

Det er enkelt, attraktivt, trygt og helsebringende   gå og sykle i Lørenskog

Det er tilrettelagt for syklende og gående og flere går eller sykler vinterstid. Kommunens ansatte oppfordres til å bruke sykkel og kollektivt, både i og til og fra jobb.

Det er tilrettelagt for framtidens boformer

Kommunen har en felles innsats i boligutviklingen og et velfungerende samarbeid med bolignæringen. Det benyttes klimavennlige byggematerialer og det er tilrettelagt for 10-minutters byen, smarthus og ulike boformer.

Folk er trygge i sine bomiljøer, og det er en variert sammensetning i boligtilbud

Planer stiller krav til kvalitet og blandet boligsammensetning. Det er boligkonsepter til blant annet førstegangskjøpere, ungdomsboliger, lavinntektsgrupper og storfamilier.

Forebyggende tiltak reduserer behovet for kompensierende tjenester

Forebyggende og helsefremmende innsats bremser behovet for tjenester.  kt forebyggende innsats i tjenester til blant annet barn og unge reduserer behovet for dyre og inngripende tjenester senere i livet.

Innbyggere vet hvordan de kan medvirke og opplever at de kan påvirke

Innbyggere er kjent med hvordan de kan medvirke og innspill og ideer blir lyttet til og hensyntatt. Det er god infrastruktur for å medvirke og det brukes engasjerende og motiverende metoder for medvirkning.

Kommunen har tilgjengelige og tilpassede hjelpetilbud til ungdom

Barn og ungdom har en meningsfull fritid og tilgang til aktiviteter der de bor. Tilbudet til spesielt sårbare grupper er styrket.

Kommunens tjenester er samordnet, og tilpasset innbyggernes behov

Det er godt samarbeid mellom kommunens tjenester og kunnskapsdeling mellom ulike fagområder i kommunen er økende.

Kulturtilbud, arrangementer og frivillige organisasjoner har økt deltakelse

Tilbudene i Lørenskog oppleves som åpne og relevante og det gjennomføres ulike arrangementer som skaper tilhørighet både i kommunal og privat regi. Innbyggere benytter seg av tilbudene, ønsker å medvirke og flere engasjerer seg i lokale lag og foreninger.

Ungdommer føler seg trygge i hverdagen

Det er gode og trygge arenaer for ungdom. Det er økt trygghet i nærmiljøene og mindre utestenging, mobbing og uheldige samspillmønstre.

Prioriteringer i planperioden

Kultur, idrett og frivillighet skal ivareta et bredt spekter av oppgaver. Tilbudene skal fungere som inkluderende samlingspunkt for innbyggerne gjennom hele livet og danne grunnlag for opplevelser, læring, deltakelse og integrering.

Kultur skaper arenaer som berører og beveger oss både som enkeltmennesker og som samfunn. Kulturelle uttrykk bidrar også til å skape viktige arenaer for ytringsfrihet. Kultursektoren tar utgangspunkt i de tradisjonelle kunst og kulturområdene: kunstnerisk virksomhet og kulturarv, men legger også til grunn frivillighet, lag, foreninger, friluftsliv og idrett, møteplasser og andre tilgrensende samfunnsområder.

Kultursektoren er en ressurs i Lørenskogsamfunnet som er preget av samarbeid og kreativitet og arbeidet i planperioden er konsentrert rundt følgende tema fra kulturplanen: kultur, tilhørighet og stedsutvikling, barn, unge og fritid, frivillighet og samfunnsdeltakelse samt næring, miljø og bærekraft.

I den kommende økonomiplanperioden prioriteres tverrsektorielle satsninger og samarbeid om blant annet bred ungdomssatsing, styrking av folkehelsearbeidet, felles bruk av kommunens bygg og anlegg, digitale løsninger, nødvendig vedlikehold og utskifting av utstyr, samt vedlikehold, skjøtsel og utvikling av anlegg og trygge uteområder.

Kunst, kultur og kulturarv spiller en viktig rolle i å forme lokalsamfunnets identitet. Ved å bevare kulturminner som Vasshullet og Fjellhamar bruk, og tilby unike kulturaktiviteter i samarbeid med det lokale næringslivet, bidrar kommunen til å styrke fellesskapsfølelsen og identiteten blant innbyggerne. Det legges til rette for unike identitetsskapende opplevelser og aktiviteter i de gamle fabrikklokalene på Fjellhamar bruk, et av de viktigste kulturminnene i Lørenskog.

For å nå målene om at alle innbyggere skal medvirke, engasjere seg og delta, og at deltakelse i kommunens kulturtilbud skal øke, er det særlig viktig å sørge for koordinering for å forenkle og øke sambruk av felleslokaler. Gjennom sambruk av lokaler kan møteplasser skapes og kulturtilbud utvikles der folk bor. Tilrettelegging av aktiviteter i lokalmiljøet kan bidra til å øke antall

deltakere i lokale lag og foreninger. På den måten kan frivillig sektor videreutvikles i tråd med kommunens frivillighetspolitiske plattform.

Kommunen åpner nye idrettsanlegg og parker, og dette krever bemanning og ressurser til drift og vedlikehold.

Ungdom i Lørenskog skal ha tilgang til trygge og gode miljøer og arenaer hvor de kan utvikle seg, lære og mestre. I tråd med befolkningsveksten må kommunens fritidstilbud for barn og ungdom utvides og utvikles. Tilgang til fritidsklubber i nærmiljøet kan sikre at de unge tiltrekkes av sunne aktiviteter og gode ungdomsmiljø.

Fellessatsingen «Downtown» kan bidra til at ungdom som faller utenfor skoleverket, kan få tilbud om deltakelse på andre arenaer og gis muligheter for arbeidstrening, aktiviteter, sommerjobb og nødvendig støtte og veiledning.

Mestrings- og læringsarenaer som "Finn din stemme" på Åsen og Solheim skoler gir grunnlag for personlig vekst og læringslyst for elevene, og sikrer deltakelse uavhengig av sosio-økonomisk bakgrunn. Befolkningsveksten har skapt behov for utvidelse av kulturskolens undervisningstilbud og skaper muligheter for læring og utvikling i kulturfagene.

Kommunen legger vekt på å sikre at alle innbyggere kan delta i kultur- og fritidsaktiviteter. Biblioteket har en sentral rolle som demokratisk arena og lett tilgjengelig møteplass, som må utvikles i tråd med befolkningsveksten.

Vedlikehold og utvikling av grønne uteområder, idrettsanlegg, og aktivitetsparker skal prioriteres med mål om riktig kvalitet på de ulike anleggene. Lett tilgjengelige egenorganiserte arenaer er sentrale for å fremme folkehelse og skape trivelige omgivelser for innbyggerne.

Urbant landbruk, grønne lunger og parker og anlegg som fremmer trivsel er viktige tiltak for god folkehelse og er sterkt etterspurt av kommunens innbyggere.

Store arrangement som "Mylderfestivalen" og åpningen av Skårersletta har en positiv effekt på samhørighet og deltakelse i kulturtilbud. Å investere i markedsføring, kommunikasjon og innbyggermedvirkning kan bidra til å øke deltakelsen i slike arrangementer.

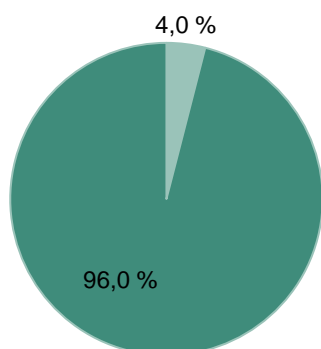
Kulturlandskapsprosjektet i Bjørndalen, grønne, parker og nye anlegg som kommunen overtar i planperioden øker muligheten for innbyggerne til å bruke nærmiljøet sitt. Prøveprosjektet med hundeparker i sentrale områder er eksempel på et tiltak som imøtekommer innbyggernes behov og ønsker.

Samlet sett skal kultursektoren gjennom disse prioriteringene arbeide for å skape et levende og inkluderende samfunn der kultur, idrett og frivillighet spiller en sentral rolle for trivsel, deltakelse og identitetsbygging.

Rammeoversikt

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	105 670	105 670	105 670	105 670
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	2 480	3 230	3 230	3 230
Demografijustering				
Kulturskole - forventet elevtallsvekst	300	800	800	800
Sum Demografijustering	300	800	800	800
Budsjettendringer inneværende år				
Drift og vedlikehold av kunstinvesteringer	98	98	98	98
Helgekjøring skiløyper og vedlikehold isflater	150	150	150	150
Sum Budsjettendringer inneværende år	248	248	248	248
Sum Lønns- og prisvekst	5 019	5 019	5 019	5 019
Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettet/finansiert				
Stilling som tekniker lyd/lys Kulturhuset	500	500	500	500
Sum Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettet/finansiert	500	500	500	500
Konsekvensjustert budsjett	8 547	9 797	9 797	9 797
Konsekvensjustert ramme	114 217	115 467	115 467	115 467
Kostnadsreducerende tiltak				
Avvikle søndagsåpent bibliotek	-300	-300	-300	-300
Kommersielt salg av arenavn på idrettshaller	0	0	-500	-500
Midlertidig innsparing i 2023 for Kultur, idrett og frivillighet - videreføres permanent	-300	-300	-300	-300
Reduksjon i gratisprinsippet på Lørenskog hus og Kjenn samfunnssal	0	-500	-500	-500
Sum Kostnadsreducerende tiltak	-600	-1 100	-1 600	-1 600
Driftskonsekvenser av investeringer				
Skårerparken - drift av tekniske anlegg	650	650	650	650
Sum Driftskonsekvenser av investeringer	650	650	650	650
Nye tiltak				
Drift av nye haller	300	300	300	300
Drift av nye parker parktjenesten overtar i perioden	500	1 000	1 250	1 250
Naturforvaltning i henhold til naturmangfoldsplan	450	350	350	350
Skjøtsels- og bevaringsplan for sentrumsnær kommunal skog	120	0	0	0
Sum Nye tiltak	1 370	1 650	1 900	1 900
Endringer som følger av kommunestyrets vedtak				
Avvikle søndagsåpent bibliotek	300	300	300	300
Fjellhamar bruk som ny kulturarena	500	500	500	500
Sum Endringer som følger av kommunestyrets vedtak	800	800	800	800
Nye tiltak og realendringer	2 220	2 000	1 750	1 750
Ramme 2024-2027	116 437	117 467	117 217	117 217

Brutto utgift i % av alle avdelinger/sektorer

Kultur, idrett og frivillighet bruker 4,0 % av de økonomiske ressurser som er tildelt sektorer og avdelinger.

Demografijustering

Kulturskole - forventet elevtallsvekst

Ut fra forventet vekst i befolkningen, foreslås det å øke ressursene til Kulturskolen.

Budsjettendringer inneværende år

Drift og vedlikehold av kunstinvesteringer

I henhold til vedtak om nytt kunstreglement (KS-sak 69/23, behandlet i møte 15.5.2023) skal det bevilges årlig en sum i driftsbudsjettet til drift, vedlikehold og restaureringer av kommunens kunstinvesteringer. Bevilgingen skal også dekke kjøp av kunst/mindre kunstarbeider som ikke kan finansieres over investeringsbudsjettet.

Helgekjøring skiløyper og vedlikehold isflater

I forbindelse med behandling av årsbudsjett 2023, ble det besluttet å avvikle helgekjøring av skiløyper og vedlikehold av isflater. Kommunestyret fattet i sak 20/23 vedtak om å gjenoppta disse tjenestene.

Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettert/finansiert

Stilling som tekniker lyd/lys Kulturhuset

Lørenskog hus har i dag totalt 2 teknikere i 100 % stilling som drifter alle saler i Lørenskog hus i tillegg til mobilscener og arrangementer utenfor huset. For å dekke etterspørsel må man leie inn frilansere, og bruker mye midler på dette. Etter covid har det også blitt vanskelig å få tak i frilansere med relevant kompetanse. Sammenlignbare kommuner i regionen bruker mer ressurser til dette, og oppnår derfor mer forutsigbar drift.

Kostnadsreduserende tiltak

Avvikle søndagsåpent bibliotek

Det foreslås å avvikle ordningen med søndagsåpent bibliotek.

Kommersielt salg av arenavn på idrettshaller

Enkelte kommuner får inntekter gjennom salg av arenavn på idrettshaller og idrettsarenaer til kommersielle aktører. Mulighetene for dette i Lørenskog må utredes nærmere, men det legges til grunn at dette vil kunne gi en merinntekt på 0,5 mill. kr fra 2026.

Midlertidig innsparing i 2023 for Kultur, idrett og frivillighet - videreføres permanent

Som et midlertidig tiltak ble det i 2023 lagt det inn en besparelse på 300 000 kr på administrative stillinger og ressurser i sektoren. Besparelsen foreslås gjort permanent i hele planperioden.

Reduksjon i gratisprinsippet på Lørenskog hus og Kjenn samfunnssal

Det er igangsatt et utredningsarbeid med sikte på å gjøre justeringer på gratisprinsippet i Lørenskog hus. Utredningsarbeidet er ikke avsluttet, og det er ikke konkludert med hvilke justeringer som eventuelt skal gjøres. Det legges likevel til grunn at dette arbeidet vil kunne resultere i økte inntekter, og det legges inn årlig merinntekt på 0,5 mill. kr fra 2025. Beløpene vil eventuelt bli justert i henhold til vedtak i saken ved framleggelse av ny økonomiplan for perioden 2025-28.

Driftskonsekvenser av investeringer

Skårerparken - drift av tekniske anlegg

Drift av Skårerparken, herunder tekniske anlegg, fontene, isanlegg, m.m.

Nye tiltak

Drift av nye haller

Kultursektoren v/park, idrett og friluftsliv har ansvaret for drift og vedlikehold av utstyr og apparater i kommunens idrettshaller. Det er behov for å øke ressursene for å ivareta nye haller så som Thon-hallen, Fjellhamar Arena, Benterudhallen.

Drift av nye parker parktjenesten overtar i perioden

Det er behov for økte ressurser til parktjenesten for overtakelse av nye parkanlegg i planperioden.

Naturforvaltning i henhold til naturmangfoldsplan

Det foreslås en bevilgning for oppfølging av vedtatt naturmangfoldsplan og tilhørende handlingsplaner med tiltak.

Skjøtsels- og bevaringsplan for sentrumsnær kommunal skog

I forbindelse med kommunestyrets vedtak i sak 151/20 Økonomiplan 2021-24 ble det vedtatt et verbalvedtak om at det skal utarbeides en plan for beskyttelse av kommunens skogressurser i sentrumsnære områder. I sak 073/22 i klima-, økologi- og samferdselsutvalget ble det vedtatt at videreføring av dette arbeidet skal ses i sammenheng med kommunedelplan for naturmangfold.

Det foreslås en bevilgning på 120 000 kr i 2024.

Endringer som følger av kommunestyrets vedtak

Avvikle søndagsåpent bibliotek

Kommunedirektøren foreslo å avvikle ordningen med søndagsåpent bibliotek, men kommunestyret har vedtatt at søndagsåpent bibliotek opprettholdes. Det er forebyggende for barn og unge.

Fjellhamar bruk som ny kulturarena

I økonomiplanen for 2023-26 ble det bevilget 1 mill. kr til Bruket Fjellhamar. Dette var en bevilgning kun for 2023. Kommunestyrets vedtak innebærer at det må opprettes en intensjonsavtale med Solon om bruk av hallen, og bevilger 0,5 mill. kr til formålet.

Tiltak det ikke er funnet rom for

Beløp i 1 000

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Øke personalressurser - Lørenskog bibliotek	800	800	800	800
Museene i Akershus - anmodning om økt driftstilskudd	590	590	590	590
Sum	1 390	1 390	1 390	1 390

Øke personalressurser - Lørenskog bibliotek

Økt innbyggertall krever særlig satsning med fokus på mangfold og inkludering. Det er ønskelig å kunne styrke tilbudet til barnehager og barneskoler for å opprettholde et godt nok tilbud. For å få til dette er det behov for økte ressurser til barnebibliotekar og bibliotekar med ansvar for mangfold og inkludering.

Den digitale utviklingen går fort og biblioteket har behov for økte ressurser for å kunne vedlikeholde og utvikle digitale tjenester i tråd med tidens krav.

Museene i Akershus - anmodning om økt driftstilskudd

Museene i Akershus (MIA) anmoder kommunen om å øke driftstilskuddet med om lag 0,6 mill.kr. Anmodningen gjelder Skårer gård, og man ønsker blant annet å øke stilling som "stedsansvarlig" fra 80 til 100 % stilling, øke avdelingsdirektørs stilling fra 10 til 15 % stilling og øke omfanget av museumsverter.

*Downtown ungdomskafe på Lørenskog hus.
Fotograf: Farid Dino Omer, Lørenskog kommune*

Investeringsbudsjett⁷

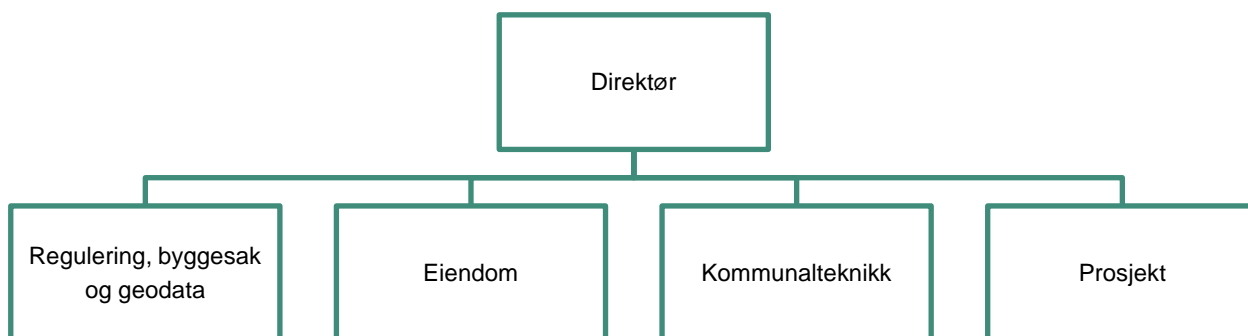
Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Godkjennings-vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
		Brutto utgift	Øremerket. finansiering	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Kultur, idrett og grøntanlegg									
Fjellhamar - oppgradering stadion og klubbhus	IA	18 450	0	18 450	-0	0	800	4 500	5 300
Lørenskoghallen - ny hall	IA	132 300	-51 200	81 100	78 616	51 300	0	0	129 916
Lørenskoghallen - rehabilitering	IA	15 000	0	15 000	0	-0	-0	5 000	5 000
Rolvsrud idrettspark	IA	185 000	-109 379	75 621	84 216	35 430	28 500	0	148 146
Tiltak kunstgressbaner	IA	30 000	0	30 000	28 000	0	0	0	28 000
Sum Kultur, idrett og grøntanlegg	0	380 750	-160 579	220 171	190 832	86 730	29 300	9 500	316 362
Kirke og gravlunder									
Lørenskog gravlund	IA	3 400	0	3 400	2 000	600	800	0	3 400
Sum Kirke og gravlunder	0	3 400	0	3 400	2 000	600	800	0	3 400
Programområder									
P60 Kunst og utsmykning					700	700	700	700	2 800
Sum Programområder	0	0	0	0	700	700	700	700	2 800

⁷ Alle investeringer er nærmere omtalt i kap. 19

17. Teknisk

Beskrivelse av organisasjonen

Teknisk sektor består av fire virksomheter. Sektoren har ca. 240 årsverk i 2023.

Regulering, byggesak og geodata er ansvarlig for saksbehandling byggesaker, reguleringsaker og eiendomssaker i tillegg til forvaltning og distribusjon av kart og utarbeidelse av ulike analyser som for eksempel befolkningsprognoser.

Kommunalteknikk har ansvaret for samferdsel og trafikksikkerhet samt aktiviteter innen selvkostområdene vann, avløp, renovasjon og feiing. Kommunens budsjett til blant annet de interkommunale selskapene Nedre Romerike Brann- og Redningsvesen (NRBR), Romerike Avfallsforedling (ROAF), Nedre Romerike Vann- og avløpsselskap (NRVA) ligger også innenfor dette ansvarsområdet.

Eiendom har ansvar for renhold, drift, vedlikehold og forvaltning av kommunens bygningsmasse. I tillegg har eiendom ansvaret for kjøp og salg av grunneiendom, samt inn- og utleie av lokaler til kommunal tjenesteproduksjon.

Prosjekt utreder og gjennomfører kommunens investeringsprosjekter, og følger opp utbyggingsavtaler med utbyggere.

Mål og delmål

Mål

I Lørenskog er innbyggere engasjerte og alle kan medvirke og delta

I Lørenskog kan folk ferdes trygt i trafikken og flere sykler, går eller reiser kollektivt

Delmål

Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen

Antall hendelser i trafikken med myke trafikanter involvert er redusert

Det er enkelt, attraktivt, trygt og helsebringende å gå og sykle i Lørenskog

Klimagassutslipp fra veitrafikken er redusert

Mål	Delmål
Lørenskog er et trygt og levende lokalsamfunn der folk vil jobbe, leve og bo	Alle innbyggere har tilgang til lokale møteplasser
Lørenskog har et variert botilbud og det er kvalitet i det som bygges	Bomiljøer har tilgang til grønne områder og eksisterende natur i nærområdet
	Det er tilrettelagt for framtidens boformer
	Folk er trygge i sine bomiljøer, og det er en variert sammensetning i boligtilbud

Alle innbyggere har tilgang til lokale møteplasser

Møteplasser i nærområdene brukes på tvers av aldersgrupper. Møteplassene er tilrettelagt for helsefremmende tilbud og er tilgjengelige hele året. Barnehage- og skoleområder bidrar til tilhørighet i nærmiljøene og områdene benyttes for lavterskelaktiviteter og lokale møteplasser utenfor åpningstidene.

Antall hendelser i trafikken med myke trafikanter involvert er redusert

Det er et godt kollektivtilbud og gang og sykkelveier skal være trygge. Myke trafikanter opplevelse av trygghet i trafikken har økt og antall uønskede hendelser reduseres

Bomiljøer har tilgang til grønne områder og eksisterende natur i nærområdet

Det bygges miljøvennlig og eksisterende natur bevares. Helheten i omgivelsene blir ivaretatt og det er tilgang til varierte grøntområder i bomiljøene.

Deltakelse i medvirkningsaktiviteter øker og gjenspeiler befolkningen

Det er gode arenaer for medvirkning og innbyggere opplever økt ansvarfølelse for å bidra. Kommunen når ut til innbyggere og engasjementet speiler variasjonene i befolkningen.

Det er enkelt, attraktivt, trygt og helsebringende å gå og sykle i Lørenskog

Det er tilrettelagt for syklende og gående og flere går eller sykler vinterstid. Kommunens ansatte oppfordres til å bruke sykkel og kollektivt, både i og til og fra jobb.

Det er tilrettelagt for framtidens boformer

Kommunen har en felles innsats i boligutviklingen og et velfungerende samarbeid med bolignæringen. Det benyttes klimavennlige byggematerialer og det er tilrettelagt for 10-minutters byen, smarthus og ulike boformer.

Folk er trygge i sine bomiljøer, og det er en variert sammensetning i boligtilbud

Planer stiller krav til kvalitet og blandet boligsammensetning. Det er boligkonsepter til blant annet førstegangskjøpere, ungdomsboliger, lavinntektsgrupper og storfamilier.

Prioriteringer i planperioden

Økonomisk bærekraft

Sektorens viktigste oppgave i økonomiplanperioden er å bidra til økonomisk bærekraft for Lørenskog kommune på kort sikt. Av temaer er gjennomgang av hvilke oppgaver som sektoren leverer og hvordan disse leveres (godt nok), bidra til økt sambruk/merbruk av kommunens eksisterende eiendomsmasse fremfor å leie/bygge nytt, ikke investere i høyere kvalitet og større omfang enn nødvendig mv.

Miljømessig bærekraft

De økonomiske forutsetningene gir ikke rom for de store tiltakene innenfor klima og miljø herunder klimatilpasninger i økonomiplanperioden. Disse utsettes til kommunen har økonomisk bærekraft. Eventuelle valg av større tiltak i økonomiplanperioden må derfor ha god kost/nytte og gi størst mulig virkning til lavest mulig kostnad. De viktigste tiltakene er derfor kunnskap og holdningsskapende arbeid.

Av vedtak innenfor området er plan for mobilitet (kommunestyrets sak 004/23 den 8.februar 2023) og tiltaksutredning for lokal luftkvalitet (kommunestyrets sak 044/23 den 19.april 2023) i Lørenskog kommune.

Ekstremværet «Hans» og påfølgende overvannshendelse i august 2023 viser at de investeringer kommunen har gjort innenfor separering av avløpsledninger (slik at overvann/fremmedvann ikke er i samme ledningsnett som kloakk), bekkeåpninger (Grønlibekken), fordrøyningsbassenger (som Røykås og Skårerparken) mv. har god effekt og bidrar til mindre ulemper for innbyggerne og lokalsamfunnet sammenlignet med tidligere. I tillegg stiller kommunen krav i nye utbyggingsområder for håndtering av overvann noe som også har positive virkninger.

Lørenskog kommune har deltatt i et innovasjonsprosjekt sammen med Bærum kommune knyttet til simuleringsverktøyet InnoVann. Her er det mulig å simulere overvannskonsekvenser basert på ulike tiltak. InnoVann tar i første omgang for seg skybrudd og vil også være et godt verktøy i arbeidet med nye reguleringsplaner.

Ivaretagelse av kommunens verdier (tidligere investeringer i infrastruktur og bygg)

Kommunen har gjennom tidene investert mye i vei, vann, avløp, avfallssug, skoler, barnehager, sykehjem, administrasjonsbygg, idrettshaller osv. Dette er store verdier og som krever forebyggende vedlikehold både for å sikre lengst mulig levetid, holde reparasjonskostnadene nede samt gjennomføre oppgraderinger for å sikre at investeringene ivaretar gjeldende lover, forskrifter og funksjonsbehov.

Som bidrag til økonomisk bærekraft på kort sikt, vil noe av vedlikeholdet utsettes i den første halvdel av økonomiplanperioden. Deretter må vedlikeholdet økes for å holde reparasjonskostnadene nede. I samme periode må kommunen vurdere hva som er riktig og "godt nok" vedlikehold for å sikre kommunens formålsbygg. For infrastruktur, har kommunen allerede

hovedplan for vann og avløp og dette vil også følges opp med en drifts- og vedlikeholdsstandard for vei.

Eiendomsstrategi

Kommunedirektøren startet i 2023 arbeidet med eiendomsstrategi jfr. økonomiplanen for 2023-2026. Strategien skal være et rammeverk for å sikre god forvaltning og utvikling av kommunens eiendommer og bygningsmasse. Strategien vil definere retning og rammer for en langsiktig prioritering, utvikling og profesjonell styring av kommunens eiendommer og bygningsmasse.

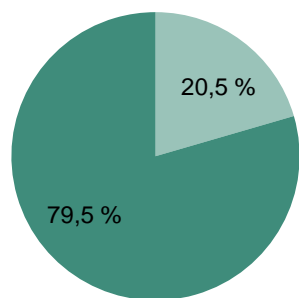
Rammeoversikt

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	404 877	404 877	404 877	404 877
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	222	-1 778	-1 318	-1 318
Sum Tekniske justeringer	-2 970	-2 970	-2 970	-2 970
Sum Lønns- og prisvekst	13 995	13 995	13 995	13 995
Myndighetskrav og statlige pålegg				
Tømming av sandfang	1 400	1 400	1 400	1 400
Sum Myndighetskrav og statlige pålegg	1 400	1 400	1 400	1 400
Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettet/finansiert				
Energi - lavere kostnader enn beregnet	-32 000	-32 000	-32 000	-32 000
Vinterdrift av veier	600	600	600	600
Sum Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettet/finansiert	-31 400	-31 400	-31 400	-31 400
Konsekvensjustert budsjett	-18 753	-20 753	-20 293	-20 293
Konsekvensjustert ramme	386 124	384 124	384 584	384 584
Kostnadsreducerende tiltak				
Bygningsdrift - redusere med to stillinger	0	-600	-1 200	-1 200
Grønn mobilitet og renere luft - redusert bevilgning	-500	-500	-500	-500
Låven/vognskjulet ved Skullerudstua - utbedring finansieres fra ordinært vedlikeholdsbudsjett	-1 300	0	0	0
Midlertidig innsparing i 2023 for Teknisk - videreføres permanent	-600	-600	-600	-600
Plan for mobilitet: Parkeringsstrategi	0	-2 400	-5 000	-8 000
Redusere brøyting og strøying på skoler og barnehager	-600	-600	-600	-600
Renhold - jobbe smartere, smartere innkjøp og redusert vindusvask	-1 000	-1 000	-1 000	-1 000
Reversere del av styrkning for grunnundersøkelser mv	-500	-500	-500	-500
Sum Kostnadsreducerende tiltak	-4 500	-6 200	-9 400	-12 400
Driftskonsekvenser av investeringer				
Barnehage 2024 i Skårerbyen, FDV-kostnader	850	1 700	1 700	1 700

Økonomiplan for 2024-2027

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Barnehage 2025 - FDV-kostnader	0	1 141	2 281	2 281
Barnehage 2027 - FDV-kostnader	0	0	0	1 141
Barnehage fra medio 2026, kostnader til drift og vedlikehold (FDV)	0	0	1 141	2 281
Bruk av energisparekontrakter	0	-240	-240	-240
Drift Losbyveien, gang- og sykkelsti	0	0	400	400
Energistrategi: etablering av solceller på tak	0	-1 600	-3 200	-3 200
Fjellhamarveien barnehage - FDV-kostnader	765	800	800	800
Gamle Fjellhamar skole - tilsyn og drift ut 2024	2 000	0	0	0
Gamle Fjellhamar skole - ungdomsskole for elever fra Fjellsrud	551	551	551	551
Løkenåsen spesialbase - høyere leiekostnader enn lagt til grunn	500	500	500	500
Ny Lørenskoghall - kostnader til drift og vedlikehold (FDV) fra medio 2025	0	162	389	389
Nye Fjellhamar skole og idrettsanlegg, FDV-kostnader	5 000	5 000	5 000	5 000
Nye omsorgsboliger - FDV-kostnader	0	0	0	2 300
Renseanlegg ved Kjenn folkebad	0	-230	-230	-230
Rolvsrud idrettspark - FDV-kostnader	0	136	271	271
Rådmann Paulsensgate m.fl - veidrift	150	150	150	150
Skårersletta og sentralområdet - drift av varmesentral	500	500	500	500
Skårersletta og sentralområdet - gatevarme	800	500	500	500
Skårersletta og sentralområdet - utgifter til drift av området	3 100	3 100	3 100	3 100
Åsen skole, utvidelse - økte FDV-kostnader	0	0	2 000	2 000
Sum Driftskonsekvenser av investeringer	14 216	12 170	15 613	20 194
Nye tiltak				
NRBR (Nedre Romerike brannvesen) - endring i tilskudd	3 048	2 450	1 853	1 581
Selvkost - ny beregning 2024-2027	300	600	600	600
Sivilforsvaret - tilskudd fra 2024	195	195	195	195
Sum Nye tiltak	3 543	3 245	2 648	2 376
Endringer som følger av kommunestyrets vedtak				
Losbyvn G/S-vei	0	0	-400	-400
Oppfølging og tilsyn med luft- og støyforurensning	700	700	700	700
Sum Endringer som følger av kommunestyrets vedtak	700	700	300	300
Nye tiltak og realendringer	13 959	9 915	9 161	10 470
Ramme 2024-2027	400 083	394 039	393 745	395 054

Brutto utgift i % av alle avdelinger/sektorer

Teknisk bruker 20,5 % av de økonomiske ressurser som er tildelt sektorer og avdelinger

Myndighetskrav og statlige pålegg

Tømming av sandfang

Det foreligger pålegg fra Statsforvalteren om registrering og tømming av veisluk med sandfang. Et sandfang er et rensetrinn som holder igjen tungmetaller før overvannet går videre til vassdragene. Regelmessig tømming av sandfang er viktig for å opprettholde rensefunksjonen. Statsforvalteren krever i utslippstillatelsen at sandfang tømmes regelmessig. I forventningsbrevet følges dette opp med at kommunene skal redusere forurensning til vassdrag. Problemstillingen er og omtalt i et avvik fra Statsforvalterens tilsyn i kommunen i 2020.

Kostnader av etablert drift som i dag ikke er budsjettet/finansiert

Energi – forventer lavere kostnader

Ut fra prognose for energipriser vil en kunne forvente lavere kostnader på ca 32 mill. kr i 2024, fordelt med 27 mill. kr. for kommunens bygningsmasse, og 5 mill. kr for veily. Anslaget benyttes for hele perioden selv om dagens priser tilsier mulig lavere priser for 2025 - 2027. Anslagene er usikre. Nivået på budsjett for energi vil bli vurdert på nytt ved neste års rullering av økonomiplanen, men også underveis i 2024.

Vinterdrift av veier

Drift av veier og gater på vinteren har de seneste år kostet mer enn budsjettet. I 2023 koster vinterdrift av veiene ca 3 mill. kr mer enn budsjettet. Vinterdriften er væravhengig, og årets vinter med kulde, snø og snøsmelting krevde mer vedlikehold enn i en normalvinter. Dersom en og legger til grunn at vinteren 2023 var ekstraordinær, vil framtidig behov ligge på om lag 2 mill. kr mer enn det opprinnelige budsjettet for 2023.

Det er mulig å finansiere 1,4 mill. kr ved omdisponering innen sektoren (fra direktør). Dette gjøres ved å redusere budsjettet for konsulent tjenester.

Kostnadsreduserende tiltak

Bygningsdrift - redusere med to stillinger

Det er stor utskiftning av ansatte i driftsavdelingen som følge av at mange nå skal pensjoneres de nærmeste 2 årene. Ved å endre på organisering, måter man jobber og utfører oppgaver på, samt utnytte mulighetene i det digitale forvaltningssystemet Famac, vil det være mulig å redusere med 2 stillinger over en 2-årsperiode fra 2025.

Grønn mobilitet og renere luft – redusert bevilgning

Kommuneplanens satsingsområde Trygg og miljøvennlig transport og temaplan Grønn mobilitet viser blant annet til viktigheten av trygge forbindelser, snarveier og innovasjonsprosjekter innen grønn mobilitet. Videre henviser perspektivmeldingen til at satsingen på grønn mobilitet skal videreføres og at Lørenskogsamfunnet skal halvere sine utslipp innen 2030. I handlingsplanen for mobilitet foreslås blant annet disse tiltakene:

- Snarveisprosjekter
- Hjertesoner rundt skoler
- Mobilitets- og holdningskampanjer
- Kartlegging av og tiltak innen universell utforming
- Benkeprosjekt
- Avstands- og retningskilt for gående og syklende

Tiltak innen satsingsområdet vil også gi positive effekter for luftkvaliteten i Lørenskog.

Tiltaket var i økonomiplan 2023-2026 foreslått med 2,5 mill. kr. årlig, i denne rulleringen foreslås årlig bevilgning redusert med 0,5 mill.kr.

Låven/vognskjulet ved Skullerudstua - utbedring finansieres fra ordinært vedlikeholdsbudsjett

Som et innsparingstiltak foreslås at låven/vognskuret på Skullerudstua rehabiliteres, men at dette må skje innenfor kommunens ordinære vedlikeholdsbudsjett.

Midlertidig innsparing i 2023 for Teknisk - videreføres permanent

Som et midlertidig tiltak ble det i 2023 lagt det inn en besparelse på 0,6 mill. kr på administrative stillinger og ressurser i sektoren. Besparelsen foreslås gjort permanent i hele planperioden.

Plan for mobilitet - parkeringsstrategi

Det ble i fjorårets økonomiplan lagt inn 0,5 mill. kr til utarbeidelse av parkeringsstrategi i 2024 og ytterligere 0,5 mill. kr foreslås finansiert ved å omdisponere budsjett for utredninger i 2024. Det er i tillegg gitt tilsagn om klimasatsmidler på 450 000 kr.

Det forventes at kommunen vil få parkeringsinntekter fra 2025 og framover i økonomiplanperioden. Beløpene anslås økt årlig i takt med at planen iverksettes.

Redusere brøyting og strøying på skoler og barnehager

Ved å redusere brøytede arealer rundt og i skoler og barnehager, samt redusere brøyting på veier inn til eiendommene til et minimum vil en kunne redusere kostnadene til vintervedlikehold. Dette innebærer at brukere får mindre arealer som er egnet til uteaktiviteter vinterstid.

Renhold - jobbe smartere, smartere innkjøp og redusert vindusvask

Det er mulig å redusere kommunens kostnader til renhold ved å anskaffe kostnadseffektive roboter og spare på gang-/reisetid ved å foreta noe omrokking og kutte ved naturlig avgang. Mer fokus på reparasjon av maskiner og utstyr. Bytte av dispensere for billigere papir i henhold til dagens rammeavtale er igangsatt. Reduksjon av hyppigheten for vindusvask fra årlig til at det kun vaskes hvert annet år.

Reversere del av styrkning for grunnundersøkelser mv

Det ble i økonomiplan 2023-2026 bevilget 1 mill. kr. for økt kompetanse til grunnundersøkelser. Midler til kompetanse på kvikkleireforhold mv. 0,5 mill. kr ble bevilget i 2023, resterende er forutsatt fra 2024.

Det har i løpet av 2023 ikke vært mulig å rekruttere kompetanse, slik at det anses mer realistisk å kjøpe tjeneste ved behov. Det forutsettes at 0,5 mill. kr. må kunne være tilstrekkelig for dette.

Driftskonsekvenser av investeringer

Barnehage 2024 i Skårerbyen, FDV-kostnader

Driftskonsekvenser av investeringer viser de nye kostnadene som kommunen forventes å få til forvaltning, drift og vedlikehold av nye arealer. Foreslåtte midler skal dekke forvaltningskostnader, vaktmestertjenester, renhold, strøm, service- og forsikringsavtaler, kommunale avgifter og vedlikeholdskostnader, m.m.

Foreslåtte beløp er lagt inn med forventet effekt det første året, og full effekt fra påfølgende år.

Barnehage 2025 - FDV-kostnader

Driftskonsekvenser av investeringer viser de nye kostnadene som kommunen forventes å få til forvaltning, drift og vedlikehold av nye arealer. Foreslåtte midler skal dekke forvaltningskostnader, vaktmestertjenester, renhold, strøm, service- og forsikringsavtaler, kommunale avgifter og vedlikeholdskostnader, m.m.

Foreslåtte beløp er lagt inn med forventet effekt det første året, og full effekt fra påfølgende år. Beregning er basert på foreløpig estimert areal.

Barnehage 2027 - FDV-kostnader

Driftskonsekvenser av investeringer viser de nye kostnadene som kommunen forventes å få til forvaltning, drift og vedlikehold av nye arealer. Foreslåtte midler skal dekke forvaltningskostnader, vaktmestertjenester, renhold, strøm, service- og forsikringsavtaler, kommunale avgifter og vedlikeholdskostnader, m.m.

Foreslåtte beløp er lagt inn med forventet effekt det første året, og full effekt fra påfølgende år.

Barnehage fra medio 2026, kostnader til drift og vedlikehold (FDV)

Driftskonsekvenser av investeringer viser de nye kostnadene som kommunen forventes å få til forvaltning, drift og vedlikehold av nye arealer. Foreslåtte midler skal dekke forvaltningskostnader, vaktmestertjenester, renhold, strøm, service- og forsikringsavtaler, kommunale avgifter og vedlikeholdskostnader, m.m.

Foreslåtte beløp er lagt inn med forventet effekt det første året, og full effekt fra påfølgende år.

Bruk av energisparekontrakter

Det foreligger politisk vedtak om energisparekontrakter. Prinsippet i en energisparekontrakt er at energitiltaket skal finansieres av besparelser i energi. Det er i første rekke aktuelt å bruke energisparekontrakt på Sykehusveien 75 og Kurland barnehage. Tiltaket er å etablere styringssystemer for energi. Potensiale for besparelser er 150 000 kwh årlig, noe som betyr reduksjon i energikostnader på ca. 240 000 kr med priser pr 1. juni lagt til grunn. Tiltaket fordrer bevilgning i investeringsbudsjettet, det er foreslått 2,5 mill. kr til formålet i 2024 (programområde P56 Bygg).

Energistrategi - etablering av solceller på tak

Som del av vedtatt energistrategi foreslås å etablere solceller på flere av kommunens bygg både i 2024 og 2025. Bruk av solceller vil kunne produsere energi tilsvarende 2 mill. kwh per år. Med en pris per 1. juni på 1,60 øre per kwh legges til grunn, vil tiltaket kunne gi årlige besparelser på 3,2 mill. kr fra tidspunktet hvor solcellene er installert og koblet til, noe som gjør at helårseffekt fra 2026 kan legges til grunn.

Gamle Fjellhamar skole - tilsyn og drift ut 2024

Det er lagt til grunn at Fjellhamar gamle skole på sikt skal avvikles, og det er derfor ikke foreslått budsjett for drift og vedlikehold av bygningsmassen etter 2024. Det foreslås budsjettet 2 mill. kr. for administrasjon og tilsyn av den gamle skolen ut 2024. Det forutsettes at avklaringer for videre drift eller evt avhending av den gamle skolen kan avklares i løpet av 2024. Eventuell fortsatt drift i de gamle lokalene må da finansieres.

Gamle Fjellhamar skole - ungdomsskole for elever fra Fjellsrud

Beregnete driftskostnader inklusive enkelt vedlikehold for et areal på 610 kvm som Fjellsrud ungdomsskole skal disponeres, inklusiv arealer i hovedbygget til bruk for skolen.

Løkenåsen spesialbase - høyere leiekostnader enn lagt til grunn

I budsjett for 2023 ble det bevilget kostnader til drift av spesialbase ved Løkenåsen, herunder leiekostnader som var anslått til 1,3 mill. kr. Avtalen ble på 1,8 mill. kr, slik at ytterligere 0,5 mill. kr foreslås bevilget.

Nye Fjellhamar skole og idrettsanlegg, FDV-kostnader

Foreslåtte midler skal dekke forvaltningskostnader, vaktmestertjenester, renhold, strøm, service- og forsikringsavtaler, kommunale avgifter og vedlikeholdskostnader mv for ny seks-

parallell barneskole inkludert idrettsbygg med dobbel flerbrukshall og svømmehall med opplærings- og konkurransebasseng.

Tilsvarende bevilgning for gamle Fjellhamar skole opphører fra samme dato. Det er nå foretatt endringer på disponering av gamleskolen slik at arealene fortsatt skal benyttes.

Kommunedirektøren vil komme tilbake i neste års økonomiplan hva gjelder merkostnader for å ivareta gamleskolen fra 2025 og fremover til et eventuelt salg av den gamle skoletomten.

Nye omsorgsboliger - FDV-kostnader

Det tas høyde for at kommunen vil ha økt behov for omsorgsboliger fram mot slutten av økonomiplanperioden, noe det er tatt høyde for i forslag til investeringsbudsjett. Det er estimert foreløpige driftskonsekvenser av investeringen til bygningsdrift og vedlikehold (FDV) med halvt års effekt i 2027.

Renseanlegg ved Kjenn folkebad

Det er varslet at et kommunalt pålegg om å koble Kjenn folkebad til kommunalt spillvannsnnett vil komme, dette jf. forurensningsforskriften § 23. Aktuelt tiltak vil være å etablere en tank på ca. 20m³, noe som vil bidra til at ca. 70% av vannet kan gjenvinnes. Samtidig bør det tilrettelegges for bruk av varmegjenvinner. Investeringen kan gi årlige besparelser på 230 000 kr, som følge av redusert behov for vann og energi. Tiltaket krever en investeringsramme på 2,5 mill. kr i 2024, som foreslått (programområde P56 Bygg)

Rolvsrud idrettspark - FDV-kostnader

Driftskonsekvenser av investeringer viser de nye kostnadene som kommunen forventes å få til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV-kostnader) av Rolvsrud idrettspark. Foreslåtte beløp er lagt inn med forventet effekt det første året, og full effekt fra påfølgende år.

Rådmann Paulsens gate mfl. - veidrift

Rådmann Paulsens gate nord er en av de nye veiene som overtas av kommunen, og som skal driftes og vedlikeholdes.

Skårersletta og sentralområdet - drift av varmesentral

Tiltaket "Skårersletta og sentralområdet - gatevarme" er opprettet fra 2023. Midler til drift av varmesentralen var ikke del av dette tiltaket. Tiltaket omfatter strøm til bygget, drifts- og serviceavtale, kompetanseheving, konsulentbistand i drift- og vedlikehold av bygget. Det er per i dag ikke erfaring med drift av denne type infrastruktur hos kommunalteknikk.

Skårersletta og sentralområdet - gatevarme

Gjennom kommuneplanen er det vedtatt at Lørenskog sentralområde skal utvikles til et attraktivt sentrumsområde med gode byrom og et godt bymiljø. Skårersletta, Garchinggata og flere andre små plasser i sentralområdet er bygget med gatevarme for å bedre fremkommelighet for gående og syklende. Gatene er også bygget på en måte som vanskeliggjør vinterdrift uten oppvarming. Kostnaden for oppvarming er usikker, og kommunen har i svært liten grad mulighet til å påvirke kostnaden.

Det er budsjettet med drift i november og desember 2023, og helårseffekt fra 2024. Tiltaket må sees i sammenheng med tiltaket «Drift av Skårersletta og sentralområdet».

Skårersletta og sentralområdet - utgifter til drift av området

For at området rundt Skårersletta skal holde seg attraktivt, må området driftes. Drift av sentrumsområder med bypreg stiller høyere krav til utførelse enn tradisjonelle driftsoppgaver. Gater skal feies og brøytes avhengig av sesong, avfallsbeholdere tømmes, tagging fjernes og veilys vedlikeholdes, grøntarealet holdes pent - blant annet. Bortkjøring av snø er en vesentlig kostnad. Fra 2023 ble det bevilget midler for oppstart etter ferdigstillelse av anlegget. Det foreslås å bevilge 4 mill. kr til tiltaket fra 2024.

Nye tiltak

NRBR (Nedre Romerike brannvesen) - endring i tilskudd

Tilskuddet til brannvesenet fordeles fra 2024 i helhet ut fra innbyggertall. For Lørenskog øker tilskuddet med 5,1 mill. kr. Hovedårsaken til økningen er helårseffekt av den nye brannstasjonen på Lystad, samt planlagte styrkninger i både operativ, forebyggende og administrativ stab.

Kostnadene til Øst 110-sentral reduseres med 2,7 mill. kr, som følge av at tilskuddet selskapet skal betale til Nasjonalt kommunesamarbeid for 110-sentralene IKS (NKS) reduseres. Årsaken til dette var at det i 2023 ble besluttet at NKS likevel kan finansiere investeringer med låneopptak, istedenfor at det finansieres via eiernes driftsbudsjett. Øst 110-sentrals egne kostnader øker med lønns- og prisvekst.

Tilskudd til Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning region 2 (KOAF-2) har ingen inflasjonsjustering, og øker kun med innbyggertall.

Selvkost - ny beregning 2024-2027

Ved avlagt regnskap for 2021, ble selvkostområdet avløp avsluttet med negativt resultat på 10,9 mill. kr, dvs at gebyrinntektene ikke kunne dekke utgiftene det aktuelle år, og at det ikke fantes midler avsatt fra tidligere som kunne dekke merforbruket. I økonomiplanen ble det lagt til grunn en gradvis tilbakebetaling av merforbruket.

Fordi merforbruket i sin helhet ble dekket i 2022, tilbakeføres rest inndekning forutsatt i fjorårets økonomiplan. Selvkostområdet er etter dette budsjettet i balanse.

Sivilforsvaret - tilskudd fra 2024

Som følge av ny sivilforsvarsforskrift endres finansieringen av Sivilforsvaret fra 2024. Finansieringen har tidligere vært fordelt mellom kommunene via Nedre Romerike brann- og redningsvesen (NRBR). Lillestrøm kommune er nå utpekt av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) som vertskommune for å administrere ordningen av Sivilforsvarets materiell i Oslo og Akershus.

Kommunen har ikke fått noen informasjon om hvordan kostnadene skal fordeles fra 2024, og budsjettet er derfor basert på signaler fra NRBR i fjorårets økonomiplan for 2023-2026. Økningen skyldes at Sivilforsvarets kostnader i stor grad ble finansiert av fond i 2023.

Endringer som følger av kommunestyrets vedtak

Losbyvn G/S-vei

Kommunedirektøren foreslo bevilgning på 0,4 mill. kr til drift av Losbyveien fra 2026. Tiltaket var ikke beskrevet. På spørsmål har kommunedirektøren opplyst at investeringen er skjøvet ut i tid, og at driftskonsekvensen av denne investeringen ved en inkurie ikke er blitt flyttet på samme måte. Av denne grunn har kommunestyret vedtatt at bevilgningen utgår da det ikke er nødvendig.

Oppfølging og tilsyn med luft- og støyforurensning

Midlene dekker punkter fra tiltaksutredningen for lokal luftkvalitet innen:

- koordinering av gaterengjøring mellom veieierne
- oppfølging og tilsyn med luftforurensning fra anleggsvirksomhet
- pådriverrolle ovenfor Statens vegvesen og Viken fylkeskommune
- kartlegging av piggfriandel
- Oppfølging av måleprogrammer for å overvåke luftkvaliteten i Lørenskog.

I tillegg vil det med disse midlene være mulig å jobbe tettere med støyproblematikken fra veitrafikken. Innen fagområdet er det mange paralleller til plan for mobilitet, hvor gevinster kan gå på tvers. Satsingen forventes å kunne gi gevinster innen luftkvalitet, støy, mobilitet og trafiksikkerhet.

Tiltak det ikke er funnet rom for

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Differensiert Vassdragsforvaltning - revisjon av plan	1 500	1 500	0	0
Sum	1 500	1 500	0	0

Differensiert Vassdragsforvaltning - revisjon av plan

Kommunestyret vedtok i sak 28/23 den 15. mars 2023 at kommunedelplan for differensiert vassdragsforvaltning skal revideres. Antatt kostnad 2-3 mill. kr.

Investeringsbudsjett⁸

Beløp i 1000

Investeringsprosjekter	Godkjennings- vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum	
		Brutto utgift	Øremerket. finansiering	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024-2027	
Vei, vann, avløp og renovasjon										
Ahus - forsterking av vannforsyning		27 300	43 110	0	43 110	35 306	0	0	0	35 306
Framtidige investeringer vei	IA	62 000		0	62 000	0	5 000	7 000	10 000	22 000
Garchinggata - etappe 1		172 000	159 989	-101 955	58 033	15 412	0	0	0	15 412
Hovedplan VA til fordeling	IA	290 000		0	290 000	0	0	50 000	60 000	110 000
Langgrunna Fjellhamarskogen		393 910	367 912	0	367 912	60 316	49 843	57 197	36 677	204 033
Losbyveien, gang- og sykkelsti	IA	62 129		0	62 129	1 524	-0	-0	0	1 524
Lørenskog stasjonsby vei 3 og 9	IA	58 300		-46 400	11 900	399	0	0	0	399
Røykåsbekken - gatenettet	IA	149 100		0	149 100	93 838	31 735	0	0	125 573
Sandbekken-Sørlihavna delstrekk to og tre FASE 2	IA	33 700		0	33 700	14 278	6 500	0	0	20 778
Skårer syd - koordinering infrastruktur	IA	45 476		-40 593	6 500	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Skårersletta		890 000	810 000	-216 074	593 926	942	0	0	0	942
Snødeponi	IA	67 000		0	67 000	1 705	9 631	55 000	0	66 336
Vannledning fra Nordlimyra til Skårersletta		131 500	113 000	-3 200	109 800	9 944	0	0	0	9 944
Østbyputten	IA	22 200		0	22 200	12 689	0	0	0	12 689
Åmotdammen	IA	10 000		0	10 000	3 000	7 000	0	0	10 000
Sum Vei, vann, avløp og renovasjon		1 614 710	2 293 915	-408 222	1 887 310	251 353	111 710	171 197	108 677	642 937
Andre formålsbygg										

⁸ Alle investeringer er nærmere omtalt i kap. 19

Økonomiplan for 2024-2027

Beløp i 1000	Godkjennings-vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum	
		Brutto utgift	Øremerket. finansiering	Netto utgift	2024	2025	2026	2027		2024-2027
Investeringsprosjekter										
Etablering av solceller på tak	IA	30 000	0	30 000	15 000	15 000	0	0	30 000	
Sum Andre formålsbygg	0	30 000	0	30 000	15 000	15 000	0	0	30 000	
Kirke og gravlunder										
Kirkene i Lørenskog	IA	8 902	0	8 902	4 000	3 320	1 322	260	8 902	
Sum Kirke og gravlunder	0	8 902	0	8 902	4 000	3 320	1 322	260	8 902	
Programområder										
P30 Biler, maskiner og trafiksikkerhet					15 000	15 000	15 000	15 000	60 000	
P46 Anlegg					16 000	8 000	8 000	5 000	37 000	
P56 Bygg					30 000	25 000	18 500	18 500	92 000	
P80 Vann, avløp, renovasjon					14 700	17 500	20 000	20 000	72 200	
Sum Programområder	0	0	0	0	75 700	65 500	61 500	58 500	261 200	
Avsluttede prosjekter med avtaler										
Prosjekter med justeringsrett mva					2 466	2 466	2 466	1 982	9 380	
Sum Avsluttede prosjekter med avtaler	0	0	0	0	2 466	2 466	2 466	1 982	9 380	
Grunn- og tomteerverv										
Tomte- og grunnerverv					40 000	100 000	40 000	50 000	230 000	
Sum Grunn- og tomteerverv	0	0	0	0	40 000	100 000	40 000	50 000	230 000	

18. Felleskostnader

Felleskostnader

Kommunens felleskostnader er et budsjettkapittel som benyttes for sentrale føringer av pensjon.

Fra 2023 budsjetteres utgifter for avtalefestet pensjon her, framfor i sektorenes budsjetter. På grunn av varierende utgifter fra år til år, må dette oppfattes som en anslagsbevilgning.

Rammeoversikt

Beløp i 1000	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	3 810	3 810	3 810	3 810
Endringer i sist vedtatte økonomiplan				
Budsjetterte utgifter AFP samles sentralt ansvar	0	2 690	2 690	2 690
Opptrapping av pensjonspremie	0	6 500	25 000	25 000
Sum Endringer i sist vedtatte økonomiplan	0	9 190	24 690	27 690
Konsekvensjustert budsjett	0	9 190	24 690	27 690
Ramme 2024-2027	3 810	13 000	28 500	31 500

19. Investeringer i økonomiplanen

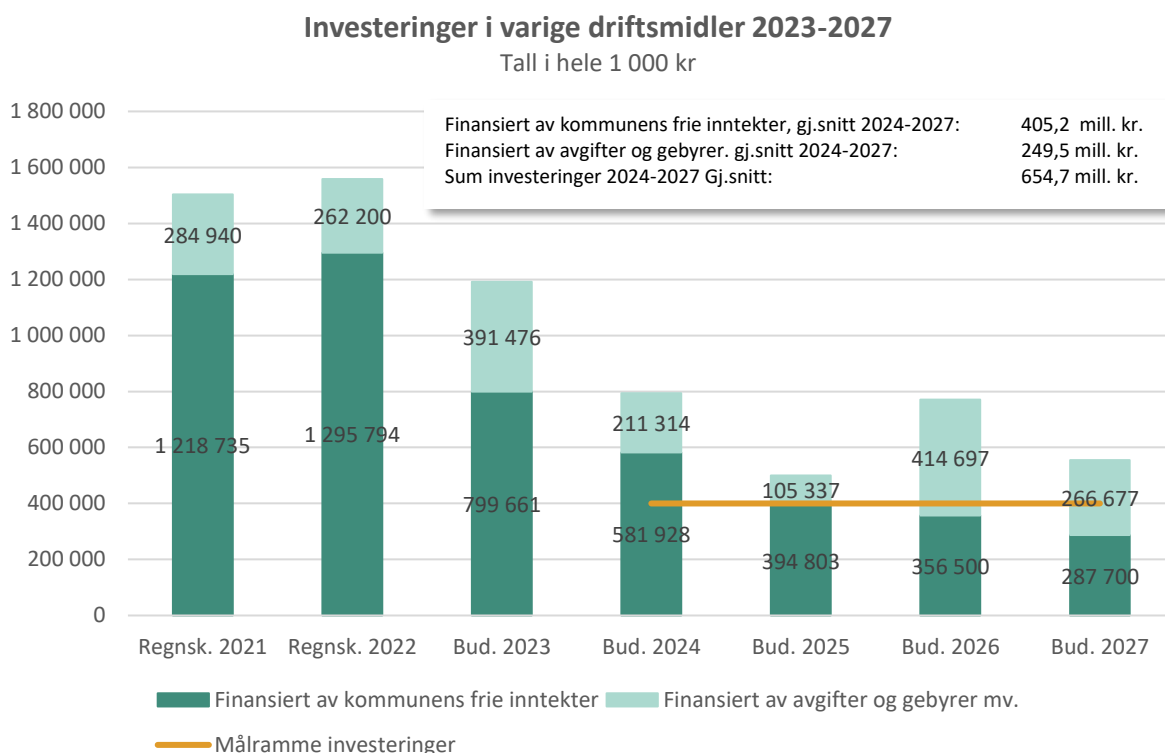
Investeringer 2024-2027

Det økonomiske omfanget av investeringer i varige driftsmidler var på 3,098 mrd. kr i økonomiplan for 2023-2026. I økonomiplanen for 2024-2027 er det foreslått et totalt investeringsomfang i varige driftsmidler på 2,619 mrd. kr. Sammenlignet med forrige økonomiplan er investeringsomfanget 479 mill. kr lavere.

I økonomiplanen for 2023-2026 var det opprinnelig planlagt å investere i varige driftsmidler for 1,663 mrd. kr i 2023. Investeringene skulle deretter reduseres til 250,8 mill. kr i 2026. Det ble i samme økonomiplan opplyst at gjeldsgraden ville være på 178 prosent i 2023, synkende til 172 prosent i 2026.

Siste prognose per medio oktober viser at det vil bli gjennomført investeringer for om lag 1,2 mrd. kr i 2023. Endringen medfører flytting av kostnader og låneopptak fra 2023 til kommende økonomiplanperiode. Dersom det skjer en ytterligere endret framdrift (forsinkelser), vil investeringsporteføljen i kommende økonomiplanperiode øke tilsvarende. Allerede bevilgende midler til pågående prosjekter vil i så fall bli flyttet ved rebudsjettering av budsjettmidler fra 2023 til 2024 tidlig på nyåret.

Diagrammet nedenfor viser gjennomført investeringsaktivitet i 2021 og 2022, forventet investeringsaktivitet i 2023 og planlagt investeringsaktivitet for perioden 2024-2027. Planlagt aktivitet for årene 2024-2027 gjelder økonomiplanperioden, hvor år 2024 er forslag til investeringsbudsjett.

Diagrammet viser at det har vært en høy aktivitet på gjennomføring av investeringer både i 2021 og 2022, og at investeringsaktiviteten i henhold til prognoser vil tas ned i 2023. Store prosjekter som Skårersletta, Skårerparken, Fjellhamar skole med tilhørende anlegg er ferdigstilt eller ferdigstilles i løpet av 2023.

I økonomiplanperioden 2024-2027 viser diagrammet en ytterligere forventet nedgang i 2024 og 2025, men at det skjer en økt satsning i 2026 og 2027. Planlagte investeringer i økonomiplanperioden ligger over målrammen på 400 mill. kr samlet sett. I kommende økonomiplanperiode er det foreslått blant annet utvidelse av skolekapasitet på Åsen skole, økt barnehagekapasitet med blant annet en ny barnehage hvert år, omsorgsboliger inkl. utbygging av Løkenåsveien 45, fase 2, Rolvsrud idrettspark og satsning innenfor vann, avløp, renovasjon og vei.

Det har vært et behov for å se nærmere på investeringer finansiert av kommunens frie inntekter og investeringer finansiert av avgifter og gebyrer. Investeringer finansiert av avgifter og gebyrer er investeringer hvor lån til investeringene betjenes gjennom brukerbetaling, gebyrer og avgifter. Eksempler er investeringer i boliger og vann, avløp og renovasjon (VAR). Investeringer finansiert av kommunens frie inntekter er investeringer hvor lån til investeringene betjenes ved bruk av kommunens egne frie inntekter og fond. Dette gjelder investeringer til formålsbygg, som for eksempel skoler, barnehager, kulturbygg, m.m.

I økonomiplanperioden 2024-2027 har investeringer finansiert av frie inntekter en kostnad på 405,2 mill. kr i gjennomsnitt. Inkluderes investeringer finansiert av avgifter og gebyrer er gjennomsnittlig årskostnad på 654,7 mill. kr.

Oversikt - investering og finansiering

	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Investeringer i varige driftsmidler	793 242	500 140	771 197	554 377
Tilskudd til andres investeringer	8 466	6 386	4 588	2 242
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	2 304	2 304	2 304	2 304
Utlån av egne midler	0	0	0	0
Sum finansieringsbehov	804 012	508 830	778 089	558 923
Kompensasjon for merverdiavgift	-73 734	-60 303	-90 298	-57 650
Tilskudd fra andre	-21 345	-93 089	-60 066	-86 982
Salg av varige driftsmidler	-390	-9 448	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	0	0	0	0
Bruk av lån	-706 044	-343 490	-625 225	-411 791
Videreutlån	50 000	50 000	50 000	50 000
Bruk av lån til videreutlån	-50 000	-50 000	-50 000	-50 000
Avdrag på lån til videreutlån	38 000	38 000	38 000	38 000
Mottatte avdrag på videreutlån	-38 000	-38 000	-38 000	-38 000
Overføring fra drift	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Avsetninger til bundne investeringsfond	0	0	0	0
Bruk av ubundet investeringsfond	0	0	0	0
Sum finansiering	-804 012	-508 830	-778 089	-558 923
Sum finansieringsbehov	804 012	508 830	778 089	558 923
Sum finansiering	-804 012	-508 830	-778 089	-558 923
Udekket finansiering	0	0	0	0

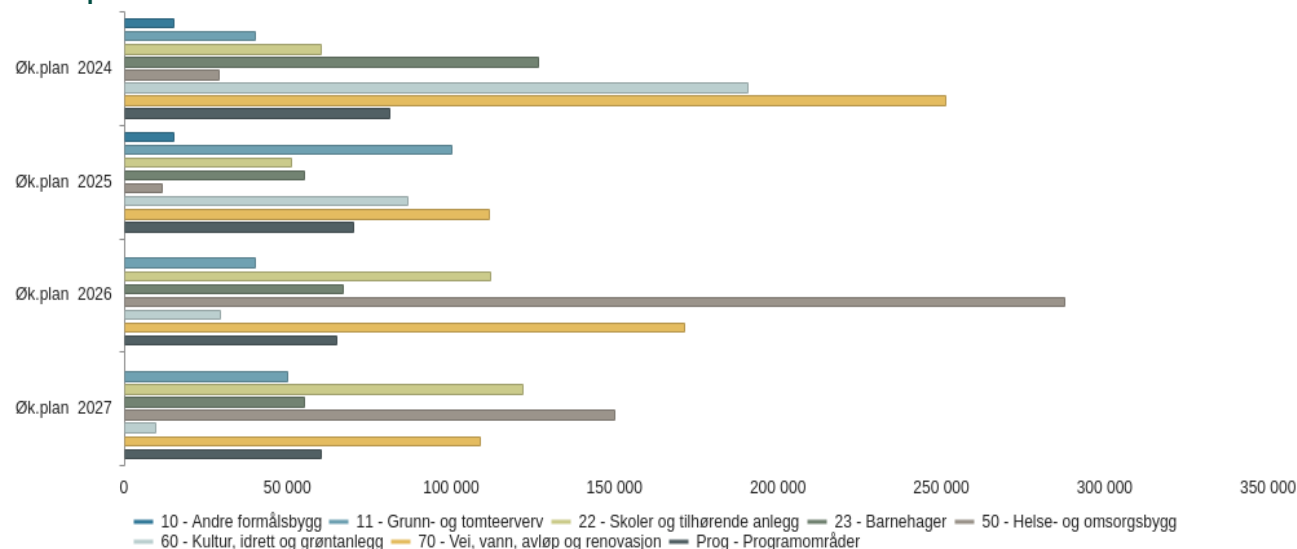
Investeringer og finansiering

Investeringer i varige driftsmidler

Det foreslås at det investeres for 2,619 mrd. kr i økonomiplanperioden. Rundt 1 mrd. kr gjelder investeringer finansiert av avgifter og gebyrer. Investeringene er fordelt på tjenesteområdene slik:

Investering i varige driftsmidler 2024-2027

Beløp i 1000 kr

I den digitale versjonen kommer beløpene frem ved at musepekeren holdes over en av stolpene i diagrammet.

I 2024 er de største investeringene innenfor vei, vann, avløp og renovasjon (251,4 mill. kr), kultur, idrett og grøntanlegg (190,8 mill. kr) og barnehager (126,6 mill. kr). De største investeringsprosjektene i 2024 er blant annet Rolvsrud idrettspark, Lørenskoghallen - ny hall, Røykåsbekken - gatenettet, Langgrunna Fjellhamarskogen og ny barnehage i Skårerbyen.

I 2025 er de største investeringsprosjektene innenfor tomt- og grunnverv (100 mill. kr) og vei, vann, avløp og renovasjon (111,7 mill. kr). Arbeidet ved Langgrunna Fjellhamarskogen vil fortsette, og arbeidet ved Røykåsbekken - gatenettet vil være nær en avslutning. Økt skolekapasitet ved Åsen skole er forventet igangsatt og det vil bli etablert en ny barnehage. Arbeidet med Rolvsrud idrettspark og Lørenskoghallen - ny hall vil fortsette og sannsynligvis nærme seg avslutning.

De største investeringene i 2026 er innenfor omsorgsbygg (287,5 mill. kr) og skoler med tilhørende anlegg (212 mill. kr). Det er lagt inn bevilgning til omsorgsboliger med totalt 300 mill. kr, hvorav 150 mill. kr i 2026. I tillegg ligger det inne 137,5 mill. kr til Løkenåsveien 45, fase 2.

Innenfor skoler med tilhørende anlegg vil arbeidet med økt skolekapasitet ved Åsen skole fortsette. Det vil også etableres økt barnehagekapasitet.

Arbeidet ved Langgrunna Fjellhamarskogen vil fortsette. I tillegg vil det pågå et arbeid med etablering av snødeponi. Utover dette vil prosjekter innenfor vann og avløp bli gjennomført i tråd med mål og strategier i hovedplan for vann og avløp.

Det er planlagt oppstart av økt skolekapasitet på Fjellsrud i 2026.

I 2027 er det budsjettert med 150 mill. kr til omsorgsboliger slik at samlet investeringskostnad vil bli på 300 mill. kr. Det er forventet at resten av boenhetene blir ferdigstilt i 2027. Arbeidet med økt skolekapasitet på Åsen fortsetter, det samme gjør arbeidet med økt skolekapasitet på Fjellsrud. Det vil også i 2027 bli etablert en ny barnehage. Innenfor vei, vann, avløp og renovasjon er det budsjettert med investeringer på 108,7 mill. kr. Dette gjelder hovedsakelig Langgrunna Fjellhamarskogen i tillegg til andre prosjekter innenfor vann og avløp.

I kapitlet investeringsprosjekt per tjenesteområde gis det mer informasjon om de enkelte investeringsprosjektene.

Tilskudd til andres investeringer

Det er budsjettert med 21,7 mill. kr i tilskudd til andres investeringer i økonomiplanperioden. Av dette gjelder 12,3 mill. kr investeringstilskudd til kirke og gravlunder i Lørenskog kommune.

Lørenskog kommune har et ansvar for å gi tilskudd til bygging og oppgradering av kirkebygg og gravplasser. Investeringstilskuddet skal sikre at kirkebyggene og gravplassene utvikles og holdes i forsvarlig stand.

Følgende investeringstiltak ligger inne i planperioden til kirke og gravlunder:

Tilskudd til kirke og gravlund

Beløp i 1000 kr

Prosjekt	Hovedprosjekt	Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Etablering av urnevegg	Gravlund	2 000	0	0	0
Gravmaskin til gravplassen	Gravlund	0	0	800	0
Oppgradering utomhus gravplass	Gravlund	0	600	0	0
Automatisk slokkeanlegg i Lørenskog kirke	Kirkene	3 000	0	0	0
Garasje/ redskapsbod utenfor Skårer kirke	Kirkene	0	500	0	0
Heis i Skårer kirke	Kirkene	0	2 000	0	0
Lydanlegg Fjellhamar kirke	Kirkene	0	0	572	0
Oppgradering alarm og adgangskontroll, Skårer kirke	Kirkene	0	0	310	0
Oppgradering av alarm og adgangskontroll, Lørenskog kirke	Kirkene	0	0	0	260
Oppgradering av alarm og adgangskontroll Fjellhamar kirke	Kirkene	0	0	440	0
Oppvarming og varmestyring av arbeidskirkene NY	Kirkene	1 000	0	0	0
Ventilasjon i Skårer kirke	Kirkene	0	820	0	0
Sum		6 000	3 920	2 122	260

Ved å klikke på haken til venstre i digitalt dokument, vises investeringene som gjelder kirke eller gravlund.

Investeringstiltakene er basert på innspill fra kirkevergen. Det er gjort noen endringer i forhold til innmeldt behov. Prosjektet Heis i Skårer kirke er flyttet fra år 2024 til år 2025. Lys på gravplassen ble bevilget innenfor programområde P46 i 2023.

Utover tilskudd til kirke og gravlunder er det lagt inn totalt 9,4 mill. kr til prosjekter hvor kommunen har inngått avtaler om justeringsrett for mva. Det betyr at utgiftene i prosjektene motsvares av tilsvarende kompensasjon for merverdiavgiftstilskudd. Refusjonen er budsjettert i linjen "tilskudd fra andre" sammen med øvrige tilskudd som kommunen mottar.

Investeringer i aksjer og andeler

Budsjettposten gjelder kommunens kostnader til egenkapitalinnskudd i KLP og Lørenskog pensjonskasse som samlet beløper seg til 9,2 mill. kr i planperioden. Kommunen betaler årlig 2,3 mill. kr i egenkapitaltilskudd til pensjonsordningene. Det er ikke anledning til å finansiere egenkapitaltilskudd med bruk av lån.

Sum investeringsinntekter

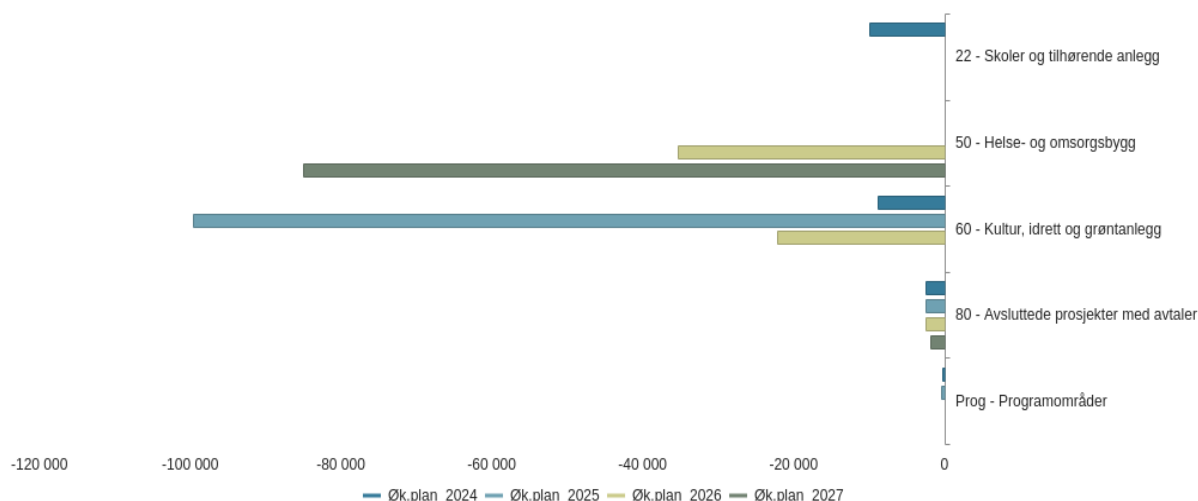
Investeringsbudsjettet finansieres i hovedsak gjennom bruk av lån. I økonomiplanperioden legges det til grunn at 2,086 mrd. kr finansieres ved bruk av lån.

Øvrig finansiering av investeringene er budsjettert med merverdiavgiftskompensasjon på 282 mill. kr, tilskudd fra andre, herunder blant annet spillemidler, anleggsbidrag/justeringsrett i tilknytning til utbyggingsavtaler, m.m. på 261,5 mill. kr. Salg av varige driftsmidler er budsjettert med totalt 9,8 mill. kr.

Finansieringskildene bruk av lån og merverdiavgiftskompensasjon budsjetteres som fellesfinansiering, og er ikke knyttet til enkeltprosjekter. Tilskudd fra andre og salgsinntekter er prosjektrelatert finansiering, og budsjetteres som finansiering i det enkelte prosjekt.

Diagrammet nedenfor viser en oversikt over budsjetterte tilskudd og salgsinntekter fordelt på tjenesteområde og år.

Tilskudd og salgsinntekter

I den digitale versjonen kommer år og forventet inntekt frem når musepekeren holdes over en av diagrammets stolper.

Diagrammet viser at det er forventet høye inntekter innenfor kultur, idrett og grøntanlegg spesielt i år 2025. Inntektene gjelder hovedsakelig tilskudd fra andre (anleggsbidrag og spillemidler) til blant annet Rolvsrud idrettspark og Lørenskoghallen - ny hall. I økonomiplanperioden er det budsjettet med prosjektrelaterte inntekter på til sammen 79,55 mill. kr til Rolvsrud idrettspark, og 51,2 mill. kr til Lørenskog-hallen.

Innenfor helse- og omsorgsboliger viser diagrammet at det er forventet høye prosjektrelaterte inntekter både i 2026 og 2027. Det er budsjettet med 35,4 mill. kr i tilskudd til Løkenåsveien 45, fase 2 i 2026. I 2027 er det budsjettet med et tilskudd fra Husbanken på 85 mill. kr til Helse- og omsorgsboliger. Gjeldende tilskuddsregler på det aktuelle tidspunkt, konsept, gjennomføring og fremdrift vil kunne påvirke størrelsen på budsjetterte inntekter.

Utvikling i gjeld er omtalt i kapitlet "Hovedtallene i budsjettforslaget", se underkapitlene "Finansinntekter og -utgifter" og "Finansielle måltall - Økonomiske handlingsregler".

Videreutlån

Startlån er et virkemiddel for å bidra til at økonomisk vanskeligstilte kan skaffe seg egen bolig. Kommunen låner midler fra Husbanken for videre utlån til innbyggere som er i målgruppen og som har tilstrekkelig betalingsevne. Ofte er dette personer som ikke vil kunne finansiere egen bolig gjennom ordinært lån i bank. De som får startlån, tilbakebetaler lånet til kommunen slik at lånene for kommunens del stort sett er selvfinansierte.

Boligplanen legger opp til å øke bruken av startlån som boligsosialt virkemiddel. Dette betyr blant annet å kunne tilby dette også til andre vanskeligstilte grupper, men dagens situasjon med høye priser på boliger og usikre økonomiske tider gjør det vanskelig for de vanskeligstilte å skaffe seg en egnet bolig i Lørenskog. Av den grunn forventes et årlig låneopptak på 50 mill. kr hvert år i økonomiplanperioden å være tilstrekkelig.

Kommunedirektøren foreslår at det tas opp 50 mill. kr årlig for videreutlån i økonomiplanperioden 2024-2027.

Overføring fra drift

Det foreslås å overføre 2,5 mill. kr årlig fra driftsbudsjettet til investeringsbudsjettet for finansiering av investeringer. Dette gir en samlet overføring på 10 mill. kr i økonomiplanperioden og gjelder kommunens egenfinansiering av investeringer ved for eksempel bruk av disposisjonsfond eller overføring fra sektorene ved kjøp av mindre anleggsmidler finansiert av den enkelte sektor.

Kommuneloven definerer at det ikke er mulig å bruke midler fra disposisjonsfondet direkte i investeringsbudsjettet. Bruk av disposisjonsfond må derfor budsjetteres over driftsbudsjettet. Budsjettert overføring fra drift er en fellesfinansiering og ikke en prosjektspesifikk investering. Det betyr at overføringen av midler kan gjelde flere prosjekter.

Investeringsprosjekt per tjenesteområde

Andre formålsbygg

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj.-vedtak	Brutto utgift	Øremerk. finans.	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Investeringsprosjekter									
Etablering av solceller på tak	IA	30 000	0	30 000	15 000	15 000	0	0	30 000
Sum		30 000	0	30 000	15 000	15 000	0	0	30 000

Ny investering

Etablering av solceller på tak

I samsvar med vedtatt Energistrategi for kommunale bygg i Lørenskog kommune, er det gjennomført vurdering solceller på tak, og det foreslås å etablere solceller på 14 av kommunens bygg i 2024 og 2025. Bruk av solceller vil kunne produsere energi tilsvarende 2 mill kwh per år. Med en pris per 1. juni på 1,60 øre per kwh legges til grunn, vil tiltaket kunne gi årlige besparelser på 3,2 mill.kr fra tidspunktet hvor solcellene er installert og koblet til, noe som gjør at helårseffekt fra 2026 kan legges til grunn.

Grunn- og tomteerverv

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj.-vedtak	Brutto utgift	Øremerk. finans	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Investeringsprosjekter									
Tomte- og grunnerverv					40 000	100 000	40 000	50 000	230 000
Sum		0	0	0	40 000	100 000	40 000	50 000	230 000

Prosjektet omfatter strategiske kjøp av tomter og eiendommer.

Skoler og tilhørende anlegg

Investeringsprosjekter	Godkj.-vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum
		Brutto utgift	Øremerk. finans.	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Tidligere vedtatt									
Alternative investeringstiltak for skole	IA	10 000	0	10 000	5 000	5 000	0	0	10 000
Benterud skole - utvidelse	534 090	506 600	-10 000	496 600	45 040	0	0	0	45 040
Fjellsrud skole - utvidelse	IA	130 763	0	130 763	0	0	2 000	2 000	4 000
Åsen skole - utvidelse	IA	385 000	0	385 000	10 000	46 000	110 000	120 000	286 000
Sum Tidligere vedtatt		1 032 363	-10 000	1 022 363	60 040	51 000	112 000	122 000	345 040
Sum		1 032 363	-10 000	1 022 363	60 040	51 000	112 000	122 000	345 040

Tidligere vedtatt

Alternative investeringstiltak for skole

Det kan, på bakgrunn av befolkningsveksten og behovet for skoleplasser, være behov for mindre investeringstiltak innenfor grunnskolen. Det avsettes 5 mill. kr i 2024 og 2025.

Benterud skole - utvidelse

Benterud barneskole utvides fra to til fire parallelle klasser per trinn (1.-7. klasse). Elevkapasiteten økes fra 390 til 780 elever. I tillegg utvides den spesialpedagogiske basen fra 4 til 20 elever. Skolens uteareal oppgraderes og utvides ved at gangveien som gikk gjennom skolegården i vest flyttes nærmere tomtegrensen. I eksisterende Benterud skole skal det utføres mindre oppgraderingsarbeid. I tillegg til skoleutvidelsen bygges det ny flerbrukshall med P-kjeller.

Flerbrukshallen ble overtatt og tatt i bruk i august 2023. Lørenskog kommune har en samspillsentreprise med totalentreprenøren Backe Romerike AS. Prosjektet gjennomføres med skole i drift. Skolebygget og resterende uteområder ferdigstilles og overtas i løpet av 2023. Det samme med gangveien. Arbeidet i eksisterende bygg gjennomføres våren 2024.

Fjellsrud skole - utvidelse

Skoleutvalget anbefaler kapasitetsutvidelse på Fjellsrud ungdomsskole gradvis fra fire til åtte-parallelle skole. Det planlegges først for en utvidelse i 2026, deretter en utvidelse i 2030 og til slutt en siste utvidelse i 2033.

På grunn av endring i økonomisk handlingsrom, er det nødvendig å få sett på mulighetsrommet for de langsiktige skoleinvesteringene og skoleporteføljen, og i takt med behovet for fremtidige skoleplasser. Utvidelsen i 2026 planlegges gjennomført enten ved å ta i bruk arealer på gamle

Fjellhamar skoler eller ved å sette opp moduler i tilknytning til Fjellsrud skole. Dette medfører behov for midler til planlegging og gjennomføring i perioden 2024-2026.

Åsen skole - utvidelse

Iht. oppdaterte elevtallsprognoser er det behov for at utvidelse av Åsen skole ferdigstilles i 2028. Dette medfører behov for midler til planleggingsfase, samt til gjennomføring i 2026 til 2028. Midlenes størrelse vil avhenge av valgt konsept.

Barnehager

Investeringsprosjekter	Godgkj.- vedtak	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum 2024- 2027
		Brutto utgift	Øremerk. finans.	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	
Tidligere vedtatt									
Barnehage 2024 - Skårerbyen	IA	77 479	0	77 479	76 000	0	0	0	76 000
Barnehage 2025 - sentrumsområdet	IA	60 000	0	60 000	5 000	55 000	0	0	60 000
Barnehage 2026 - ukjent lokalisering	IA	60 000	0	60 000	5 000	0	55 000	0	60 000
Grønli barnehage	71 620	65 900	0	65 900	4 654	0	0	0	4 654
Steinerud barnehage	149 619	139 900	-1 687	138 213	5 947	0	0	0	5 947
Sum Tidligere vedtatt		403 279	-1 687	401 592	96 601	55 000	55 000	0	206 601
Ny investering									
Barnehage - Kjelleren på Fjellhamar gård	IA	12 000	0	12 000	0	0	12 000	0	12 000
Barnehage 2027 - ukjent lokalisering	IA	60 000	0	60 000	5 000	0	0	55 000	60 000
Barnehage 2028 - ukjent lokalisering	IA	60 000	0	60 000	5 000	0	0	0	5 000
Gamle Fjellhamar skole utvidelse bhg - 2024	IA	20 000	0	20 000	20 000	0	0	0	20 000
Sum Ny investering		152 000	0	152 000	30 000	0	12 000	55 000	97 000
Sum		555 279	-1 687	553 592	126 601	55 000	67 000	55 000	303 601

Tidligere vedtatt

Barnehage 2024 - Skårerbyen

Til etablering av barnehage i området Skårerbyen.

Barnehage 2025 - sentrumsområdet

Det planlegges å øke barnehagekapasiteten i sentrumsområdet med 100 plasser for å imøtekomme fremtidig kapasitetsbehov

Barnehage 2026 - ukjent lokalisering

I henhold til gjeldende prognoser er nødvendig å øke barnehagekapasiteten med 100 plasser i 2026 for å imøtekomme fremtidig kapasitetsbehov. Aktuelle lokasjoner er under utredning.

Grønlia barnehage

Grønlia barnehage er utvidet med tre avdelinger, som består av et tilbygg over to plan på cirka 950 kvm. Tilbygget er koblet sammen med eksisterende barnehagebygg, og uteoppholdsarealet er tilpasset barnehageutvidelsen. Prosjektet er overlevert og tatt i bruk august 2022.

Det pågår juridisk prosess hvor entreprenøren har valgt å saksøke kommunen. Forliksmøte er berammet til mars 2024.

Steinerud barnehage

Steinerud barnehage på Skårerødegården ovenfor Luhr skole har åtte avdelinger og består av to bygg som til sammen er ca. 2 000 kvm. Lekeområdet på ca. 4 660 kvm og barnehagen har plass til 144 barn. Barnehagen er overtatt og tatt i bruk august 2022. Det gjenstår noe sluttarbeid.

Det pågår juridisk prosess hvor entreprenøren har valgt å saksøke kommunen. Forliksmøte er berammet til april 2024.

Ny investering

Barnehage - Kjelleren på Fjellhamar gård

Det utredes mulighet for å øke barnehagekapasiteten på Fjellhamar gård for å imøtekomme fremtidig kapasitetsbehov.

Barnehage 2027 - ukjent lokalisering

I henhold til gjeldende prognoser er det nødvendig å øke barnehagekapasiteten med 100 plasser i 2027 for å imøtekomme fremtidig kapasitetsbehov. Aktuelle lokasjoner er under utredning.

Barnehage 2028 - ukjent lokalisering

I henhold til gjeldende prognoser er det nødvendig å øke barnehagekapasiteten med 100 plasser i 2028 for å imøtekomme fremtidig kapasitetsbehov. Aktuelle lokasjoner er under utredning.

Gamle Fjellhamar skole utvidelse barnehage - 2024

Det planlegges å øke kapasiteten på Fjellhamarveien barnehage med ytterligere tre til fire avdelinger til barnehageoppstart 2024.

Helse- og omsorgsbygg

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj.- vedtak	Brutto utgift	Øremærk. finans.	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024- 2027
Tidligere vedtatt									
Løkenåsveien 45 Fase 2	IA	151 000	-35 400	115 600	2 000	11 500	137 500		0 151 000

Økonomiplan for 2024-2027

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godkj.- vedtak	Brutto utgift	Øremerk. finans.	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024- 2027
Investeringsprosjekter									
Lørenskog sykehjem – kjøkkenløsning	IA	29 800	0	29 800	27 015	0	0	0	27 015
Sum Tidligere vedtatt		180 800	-35 400	145 400	29 015	11 500	137 500	0	178 015
Ny investering									
Omsorgsboliger	IA	300 000	-85 000	215 000	0	0	150 000	150 000	300 000
Sum Ny investering		300 000	-85 000	215 000	0	0	150 000	150 000	300 000
Sum		480 800	-120 400	360 400	29 015	11 500	287 500	150 000	478 015

Tidligere vedtatt

Løkenåsveien 45 Fase 2

Løkenåsveien 45, trinn 2 er under utredning med tanke på konsept og brukergrupper. Dette vil bli nærmere vurdert i forbindelse med revisjon av boligplanen våren 2024.

Lørenskog sykehjem - kjøkkenløsning

Det skal gjennomføres utbedring/utvidelse av kjøkkenet Lørenskog sykehjem. Det er behov for økte midler da prosjektet har fått kostnadsøkninger på grunn av tilpasninger til eksisterende byggverk (blant annet ventilasjon og utvendig rampe). Det vises til BP2-sak i kommunestyret i november 2023.

Ny investering

Omsorgsboliger

Vekst i eldrebefolkningen betyr behov for nye omsorgsboliger med heldøgns omsorg. Det avsettes derfor til sammen 300 mill. kr i årene 2026/2027 til formålet. Det legges til grunn at byggingen gjøres selvfinansierende ved bruk av tilskudd og husleie. Driftsform og lokalisering må utredes nærmere. Det legges til grunn 50 enheter. Det må også etableres personellfasiliteter.

Kultur, idrett og grøntanlegg

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum	
	Godgkj.-vedtak	Brutto utgift	Øremerk. finans	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Investeringsprosjekter									
Tidligere vedtatt									
Fjellhamar - oppgradering stadion og klubbhus	IA	18 450	0	18 450	0	0	800	4 500	5 300
Lørenskoghallen - ny hall	IA	132 300	-51 200	81 100	78 616	51 300	0	0	129 916
Lørenskoghallen - rehabilitering	IA	15 000	0	15 000	0	0	0	5 000	5 000
Rolvstrud idrettspark	IA	185 000	-109 379	75 621	84 216	35 430	28 500	0	148 146
Tiltak kunstgressbaner	IA	30 000	0	30 000	28 000	0	0	0	28 000
Sum		380 750	-160 579	220 171	190 832	86 730	29 300	9 500	316 362

Tidligere vedtatt

Fjellhamar - oppgradering stadion og klubbhus

Investeringen utsettes til neste økonomiplanperiode, men det vil bli foretatt utredninger og sett på konsepter i økonomiplanperioden 2024-2027.

Lørenskoghallen - ny hall

Det er inngått avtale med Viken fylkeskommunen om bygging av ny flerbrukshall i tilknytning til eksisterende hall, og kostnadsfordelingen er henholdsvis 60% (Lørenskog kommune) og 40% (Viken). Lørenskog kommune vil være eier av ny flerbrukshall og står ansvarlig for oppføring, utleie av hallen, samt drift og vedlikehold. Fylkeskommunen vil være leietaker til hallen gjennom en langsiktig leieavtale. Forventet ferdigstillelse er i 2025.

Prosjektet gjennomføres som en Best Value Procurement (BVP) anskaffelse. Konkurransen ble utlyst september 2023 og BP2 sak fremmes til kommunestyremøte i løpet av 2023.

Lørenskoghallen - rehabilitering

Investeringen er utsatt med foreløpig oppstart høsten 2027, og ferdigstillelse våren 2028.

Rolvstrud idrettspark

Det planlegges oppgradering av hovedbanen, nytt klubbhus med tribuneanlegg, 9-er bane og et parkdrag med aktiviteter. Utbyggingen av Rolvstrud idrettspark er basert på en utbyggingsavtale mellom Rolvstrud Idrettspark AS (RIAS) og Lørenskog kommune. Planlagt ferdigstillelse for Rolvstrud idrettspark er 2026.

Grunnet lønns- og prisstigning vil prosjektet få en merkostnad. Halvparten av merkostnaden skal betales av utbygger RIAS som et utvidet anleggsbidrag. Prosjektet er i henhold til siste kalkyle estimert til å ha en brutto kostnad på 185 mill. kr. I henhold til opprinnelig utbyggingsavtale skal utbygger betale et anleggsbidrag med 51 mill. kr. Utbygger vil med økte kostnader få et utvidet anleggsbidrag.

Utover kostnader til lønns- og prisvekst er det fortsatt risiko i prosjektet. Risikoen gjelder forurensning i grunn. Det forventes derfor ytterligere merkostnader, men omfanget er ikke avklart. Forhandlinger med utbygger pågår.

Tiltak kunstgressbaner

Det er igangsatt kartleggingsarbeid for å oppfylle kravene i forurensningsforskriften kapittel 23A for kunstgressanlegg.

Tiltakene ved baner på Fjellhamar, Torshov, Kurland, Luhr og Losby blir etablert. Planleggingsarbeidet pågår.

Kirke og gravlunder

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum 2024- 2027
	Godgj.- vedtak	Brutto utgift	Øremerk. finans	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	
Investeringsprosjekter									
Ny investering									
Kirkene i Lørenskog	IA	8 902	0	8 902	4 000	3 320	1 322	260	8 902
Lørenskog gravlund	IA	3 400	0	3 400	2 000	600	800	0	3 400
Sum		12 302	0	12 302	6 000	3 920	2 122	260	12 302

Ny investering

Kirkene i Lørenskog

Kommunedirektøren foreslår at det bevilges 8,9 mill. kr til kirkene i Lørenskog i økonomiplanperioden 2024-2027. Midlene fordeler seg til følgende tiltak slik:

- Automatisk slokkeanlegg i Lørenskog kirke: 3 mill. kr i 2024
- Oppvarming og varmestyring av kirkene: 1 mill. kr i 2024
- Ventilasjon Skårer kirke: 820 000 kr i 2025
- Garasje/redskapsbod utenfor Skårer kirke: 500 000 kr i 2025
- Heis i Skårer kirke: 2 mill. kr i 2025
- Lydanlegg Fjellhamar kirke: 572 000 kr i 2026
- Oppgradering av alarm og adgangskontroll Fjellhamar kirke: 440 000 kr i 2027
- Oppgradering av alarm og adgangskontroll Skårer kirke: 310 000 kr i 2027
- Oppgradering av alarm og adgangskontroll Lørenskog kirke: 260 000 kr i 2028

Midlene er foreslått bevilget med bakgrunn i innmeldt behov fra Kirkelig fellestråd i 2023. Enkelte av beløpene er noe usikre, og det vil kunne komme endringer etter gjennomførte anbudsrunder.

Lørenskog gravlund

Kirken har meldt inn behov for en ny gravemaskin da den eksisterende er i dårlig forfatning og vurderes som uegnet i dag.

I tillegg er det behov for å oppgradere uteplassen foran Lørenskog kirke med nytt dekke og kantstein. Dette handler om forskjøvning av området, men også å øke tilgjengeligheten da det kan være problematisk med blant annet snørydding på grunn av røtter og ujevn grunn.

Asplan Viak har tegnet et forslag til urnevegg plassert i overgangen mellom den eksisterende gravplassen og den nye utvidelsen som ble åpnet i 2021. Anlegget vil gi 309 nisjer/ urnegraver som har en kapasitet på 1236 urner. Dette innebærer at prosjektet vil bidra svært positivt med tanke på gravplasskapasitet i fremtiden. I tillegg vil det bli et vakkert anlegg som sentralt plassert vil pryde gravplassen. Utgiftene til anleggelsen er estimert til kr 2 000 000,-.

Videre er det bedt om belysning på gravplassen. Det ble bevilget 100 000 kr innenfor programområde P46 i 2023. Dersom tiltaket ikke gjennomføres i 2023, så vil tiltaket bli gjennomført i 2024.

Med bakgrunn i ovennevnte foreslås det bevilget totalt 3,4 mill. kr til Lørenskog gravlund i økonomiplanperioden, hvorav 2 mill. kr bevilges i 2024, 600 000 kr i 2025 og 800 000 kr i 2027.

Vei, vann, avløp og renovasjon

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godgj.-vedtak	Brutto utgift	Øremerk. finans	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Investeringsprosjekter									
Tidligere vedtatt									
Ahus - forsterking av vannforsyning	27 300	43 110	0	43 110	35 306	0	0	0	35 306
Framtidige investeringer vei	IA	62 000	0	62 000	0	5 000	7 000	10 000	22 000
Garchinggata - etappe 1	172 000	159 989	-101 955	58 033	15 412	0	0	0	15 412
Hovedplan VA til fordeling Langgrunna	IA	290 000	0	290 000	0	0	50 000	60 000	110 000
Fjellhamarskogen	393 910	367 912	0	367 912	60 316	49 843	57 197	36 677	204 033
Losbyveien, gang- og sykkelsti	IA	62 129	0	62 129	1 524	0	0	0	1 524
Lørenskog stasjonsby vei 3 og 9	IA	58 300	-46 400	11 900	399	0	0	0	399
Røykåsbekken - gatenettet Sandbekken-Sørlihavna delstrek to og tre FASE 2	IA	149 100	0	149 100	93 838	31 735	0	0	125 573
Skårer syd - koordinering infrastruktur	IA	33 700	0	33 700	14 278	6 500	0	0	20 778
Skårersletta	IA	45 476	-40 593	6 500	2 000	2 000	2 000	2 000	8 000
Snødeponi	890 000	810 000	-216 074	593 926	942	0	0	0	942
Vannledning fra Nordlimyra til Skårersletta	IA	67 000	0	67 000	1 705	9 631	55 000	0	66 336
Østbyputten	IA	131 500	113 000	-3 200	109 800	9 944	0	0	9 944
	IA	22 200	0	22 200	12 689	0	0	0	12 689
Sum Tidligere vedtatt		2 283 915	-408 222	1 877 310	248 353	104 710	171 197	108 677	632 937
Ny investering									
Åmotdammen	IA	10 000	0	10 000	3 000	7 000	0	0	10 000

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp			Økonomiplan				Sum	
	Godkj.- vedtak	Brutto utgift	Øremerk. finans	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024- 2027
Investeringsprosjekter									
Sum Ny investering		10 000	0	10 000	3 000	7 000	0	0	10 000
Sum		2 293 915	-408 222	1 887 310	251 353	111 710	171 197	108 677	642 937

Tidligere vedtatt

Ahus - forsterking av vannforsyning

Prosjektet omfatter å rehabilitere en vannledning langs deler av Gamleveien og Hovelsrubbekken. Vannledningen er en av tre, som har vannforsyning til Akershus universitetssykehus. Vannledningen er av støpejern, som er et materiale som må skiftes ut i henhold til mål i vedtatt Hovedplan for vann, avløp og vannmiljø 2020-2035.

Framtidige investeringer vei

Det planlegges investeringstiltak til framtidige rehabilitering og fornyelse av vei.

Garchinggata - etappe 1

Garchinggata er en hovedadkomst fra Nordliveien til Skårersletta og Skårer vest. Garchinggata har en bredde på ca. 16 meter med ett kjørefelt og ett fortau i hver retning.

For å sikre fremkommelighet for myke trafikanter er det lagt gatevarme i fortau. Prosjektet var hovedsakelig utbyggerfinansiert via avtale mellom Lørenskog kommune og Skårer Vest.

Garchinggata ble tatt i bruk vår/sommer 2022. Sluttrapport og BP3 er under utarbeidelse.

Hovedplan VA til fordeling

Hovedplan vann, avløp og vannmiljø 2020-2035, danner grunnlag for handlingsplan med konkrete tiltak i arbeidet med vann, overvann og avløp, samt vannmiljø. Hovedfokus for planperioden er å sikre vann og avløp, inkludert overvannshåndtering, for de nye utbyggingsområdene og rehabilitering og utskiftning av eksisterende ledningsnett. Det planlegges investeringstiltak i henhold til vedtatt hovedplan vann, avløp og vannmiljø 2020-2035.

Langgrunna Fjellhamarskogen

Prosjektet omfatter fornyelse og utskiftning av vann-, overvann- og avløpsledningene i området Langgrunna/Fjellhamar skogen. Dette gjennomføres i henhold til mål i vedtatt Hovedplan for vann, avløp og vannmiljø 2020-2035 og skal foregå i fem etapper. Første etappe detaljprosjekteres og har en antatt oppstart tidlig i 2024. Antatt ferdigstilling av alle fem etappene er i 2027.

Losbyveien, gang- og sykkelsti

Prosjektet omhandler å etablere en ca. 3,5 km gang- og sykkelsti langs Losbyveien fra Nordliveien/Finstad ut til Losby besøksgård, og en manglende strekning på ca. 300 m med

gangvei langs vei 1517 til Finstad skole. Det skal også legges til rette for trygg ferdsel fra vei 1517 mot Losbylinja. Det er usikkert når prosjektet vil bli gjennomført.

Lørenskog stasjonsby vei 3 og 9

Prosjektet omfatter utbyggingsavtale mellom Lørenskog kommune og utbygger i forbindelse med opparbeidelse av ny infrastruktur Lørenskog stasjonsby vei 3 og 9. Lørenskog kommune er byggherre og kontraktspart med entreprenør. Inkluderer også oppfølging av utbyggingsavtale vei 1 og vei 2.

Røykåsbekken - gatenettet

Prosjektet er ett av tre prosjekter som omhandler flomreducerende tiltak fra Røykåsbekken, og alle tre prosjektene må gjennomføres for at tiltakene skal få den ønskede effekten i henhold til vedtatt hovedplan vann, avløp og vannmiljø 2020-2035. Det planlegges utskiftning av vann-, overvann og avløpsledninger, oppdimensjonering av avløps- og overvannsledning under Røykåsveien og nytt veilysanlegg på Visperud. Det er planlagt en BP2-sak i februar 2024 før oppstart. Forventet ferdigstillelse er i 2026.

Sandbekken-Sørlihavna delstrek to og tre FASE 2

Det er inngått samarbeid med Nedre Romerike vann- og avløpsselskap for legging av nye vann- og avløpsledninger i strekningen mellom Sandbekken og Sørlihavna. Antatt ferdigstillelse er i 2025.

Skårer syd - koordinering infrastruktur

Utbyggingsområdet Skårer Syd består av en rekke prosjekter med ulike avtaler og utbyggere, og det er skissert behov for koordinering frem til 2027. Blant annet er betingelsene i en av utbyggingsavtalene at kommunen må forskuttere kostnadene en aktuell utbygger har frem til denne kan igangsette sitt prosjekt. Kommunen får tilbakebetalt sine utlegg når utbyggeren igangsetter arbeidet.

Skårersletta

Prosjektet omfatter bygging av vei, gang- og sykkelvei med gatevarme, fornying og utskiftning av vann-, overvann- og avløpsnett og grøntarbeid langs hele strekningen. Ombyggingen av Skårersletta skal gjøres i to etapper der første etappe omfatter strekningen fra Gamleveien og til Sigurds vei, samt fra Solheimsveien til og med krysset ved Bibliotekgata. Andre etappe omfatter strekningen fra Sigurds vei til Bibliotekgata. Dette prosjektet gjelder første etappe, og er planlagt ferdigstilt høsten 2023.

Snødeponi

Prosjektet omhandler å etablere et godkjent snødeponi i henhold til krav fra Statsforvalteren. Snødeponiet må ha en godkjent renseløsning for å sikre renere vassdrag.

Vannledning fra Nordlimyra til Skårersletta

Prosjektet omfatter etablering av ny hovedvannledning fra Nordliveien til Skåreråsen og videre frem til Skårersletta, for også å dekke brannvann, og utskiftning og rehabilitering av overvann-

og avløpsledninger på samme strekning. Prosjektet gjennomføres i to etapper. Første etappe ble ferdigstilt i 2021. Andre etappe er delt i to, der første del ble ferdig i 2023. Andre del av etappe to starter opp etter at Skårersletta prosjektet er ferdig i september 2023. Antatt ferdigstillelse for andre del av andre etappe er i 2024.

Østbyputten

Prosjektet omhandler å sikre demningen Østbyputten slik at den tilfredsstillt krav til stabilitet, fribord, beredskapsmessige senking av magasinet i henhold til gjeldende krav i Damsikkerhetsforskriften.

Ny investering

Åmotdammen

Prosjektet omhandler å sikre demningen Åmotdammen slik at den tilfredsstillt krav til stabilitet, fribord, beredskapsmessige senking og magasinet i henhold til gjeldende krav i Damsikkerhetsforskriften. Prosjektet gjennomføres av Rælingen kommune, men skal finansieres også av Lørenskog kommune på grunn av eierforholdet.

Avsluttede prosjekter med avtaler

Beløp i 1000	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godgj.-vedtak	Brutto utgift	Øremerk. finans.	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Investeringsprosjekter									
Prosjekter med justeringsrett mva					2 466	2 466	2 466	1 982	9 380
Sum		0	0	0	2 466	2 466	2 466	1 982	9 380

Avsluttede prosjekter med avtaler

Løpende

Prosjekter med justeringsrett mva

Prosjekter med justeringsrett er avsluttede prosjekter som følges opp videre på grunn av inngåtte avtaler om justeringsrett. Kommunen pålegger i enkelte byggeprosjekter private utbyggere å dekke investeringer i tilknytning til offentlig infrastruktur. Dette kan gjelde ved utbygging av for eksempel nye tomteområder. I slike tilfeller inngås det ofte justeringsavtaler, hvor en andel av den justeringsinntekten kommunen får blir tilbakeført utbygger.

Programområder

Investeringsprosjekter	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godgj.-vedtak	Brutto utgift	Øremerk. finans.	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Løpende									
P20 Utvikling og digitalisering					4 000	3 000	2 000	0	9 000
P30 Biler, maskiner og trafiksikkerhet					15 000	15 000	15 000	15 000	60 000
P46 Anlegg					16 000	8 000	8 000	5 000	37 000

Økonomiplan for 2024-2027

	Samlede prosjektbeløp				Økonomiplan				Sum
	Godgkj.- vedtak	Brutto utgift	Øremerk. finans.	Netto utgift	2024	2025	2026	2027	2024-27
Investeringsprosjekter									
P56 Bygg					30 000	25 000	18 500	18 500	92 000
P60 Kunst og utsmykning					700	700	700	700	2 800
P80 Vann, avløp, renovasjon					14 700	17 500	20 000	20 000	72 200
Sum Løpende		0	0	0	80 400	69 200	64 200	59 200	273 000
Sum		0	0	0	80 400	69 200	64 200	59 200	273 000

Programområder

Løpende

P20 Utvikling og digitalisering

Programområdet omfatter midler som foreslås bevilget til investeringer i digitaliseringstiltak. Bevilgningen på investeringsbudsjettet fases ut i løpet av planperioden, og tiltak på digitaliseringsområdet budsjetteres i driftsbudsjettet.

P30 Biler, maskiner og trafiksikkerhet

Programområdet omfatter investeringstiltak til trafiksikkerhet og midler til utstyr, maskin- og bilpark. Tiltakene dreier seg, i tillegg til trafiksikkerhetstiltak, om løpende fornying av utstyr, maskin- og bilpark.

P46 Anlegg

Programområdet omfatter investeringstiltak for å etablere og oppgradere anlegg og uteområder som ikke er selvfinansierende (selvkost).

P56 Bygg

Programområdet omfatter mindre og løpende investeringstiltak på kommunens bygningsmasse.

P60 Kunst og utsmykning

Programområdet omfatter investeringstiltak knyttet til kunst og utsmykning. Tiltakene finansieres hovedsakelig ved overføring av midler fra hovedprosjektet, og regnskapet inngår som en del av hovedprosjektets sluttrapport. En andel av midlene i 2024 er allerede bundet til påbegynte utbyggingsprosjekter blant annet på Skårerparken og Benterud skole.

P80 Vann, avløp, renovasjon

Programområdet omfatter investeringstiltak for å sikre vannforsyning, avløpshåndtering, overvannshåndtering og renovasjon til eksisterende og nye boligområder i henhold til mål i vedtatt hovedplan for vann, avløp og vannmiljø 2020-2035.

20. Klimabudsjett

Klimabudsjettet 2023 var Lørenskogs første klimabudsjett, fullt ut integrert i økonomiplanen.

Klimabudsjett er et styringsverktøy for å oppnå klimagassreduksjoner og andre vedtatte klimamål. Klimabudsjettet presenterer tiltak for 2024, anslår effekten av tiltakene og fordeler ansvaret for gjennomføringen.

Kommunestyret vedtok i 2022 (sak 071/22) at klimabudsjett innføres som styringsverktøy i Lørenskog kommune. Klimabudsjettet skal fungere som en handlingsdel for klimaområdet. Sammen vil alle sektorene i kommunen bidra til å utvikle og følge opp tiltak og virkemidler.

Klimabudsjettet er en kontinuerlig prosess integrert som del av kommunens økonomiplan og følger årshjul og rapporteringsrutiner på samme måte som det ordinære budsjettet. Prosessen vil bidra til å sikre iverksettelse og finansiering av tiltak. *Klimabudsjett 2024* er Lørenskogs andre klimabudsjett.

Lørenskog kommune har ambisiøse klimamål

Kommunens langsiktige klimamål ble vedtatt av kommunestyret i mars 2017 gjennom politisk behandling av *Plan for klima og energi (2017-2026)*. De mest overordnede målene er:

- Lørenskog skal være en klimanøytralt drevet kommune innen 2030.
- Lørenskog kommune skal legge til rette for at Lørenskogsamfunnet reduserer sine klimagassutslipp med 50 % innen 2030.
- Lørenskog-samfunnet skal være klimanøytralt innen 2050.

Det første målet handler om kommunens egen virksomhet. De neste to handler om hele kommunen; aktivitet og virksomhet knyttet til privatpersoner, samt offentlige og private bedrifter.

Klimamålene er svært ambisiøse. For å nå målene må alle sektorer i kommunen aktivt lete etter nye klimavennlige løsninger for å redusere klimagassene innen egne ansvarsområder.

Ny rapport viser status for klimagassutslipp og anbefalinger om tiltak

Som grunnlag for klimabudsjettet har Lørenskog kommune fått utarbeidet en rapport over status for kommunens klimagassutslipp. Rapporten gir også innspill til klimatiltak. Se vedlagte rapport *Status for klimagassutslipp og innspill til tiltak for Lørenskog kommune (Asplan Viak, 2023)*.

Klimagassutslipp reduseres i Lørenskog kommune

I 2021 var Lørenskog kommunes direkte klimagassutslipp på ca. 72 000 tonn CO₂-ekvivalenter i 2021. Til sammenligning var utslippene i 2020 74 000 tonn CO₂-ekvivalenter.

Befolkningsveksten er en viktig driver for utviklingen i klimagassutslippene i Lørenskog kommune. Fra 2009 til 2021 er total reduksjon i klimagassutslipp per innbygger på 28 %, sammenlignet med en reduksjon på 4 % totalt for hele kommunen.

Klimagassutslipp stammer fra ulike kilder både i og utenfor kommunen

Klimagassutslipp fra aktiviteter i Lørenskog kommune knytter seg til mange ulike kilder, både innenfor og utenfor kommunegrensen. Utslippene avgrenses til:

- Kommunen som geografisk område
- Kommunen som virksomhet

Klimagassutslippene kan deles inn i:

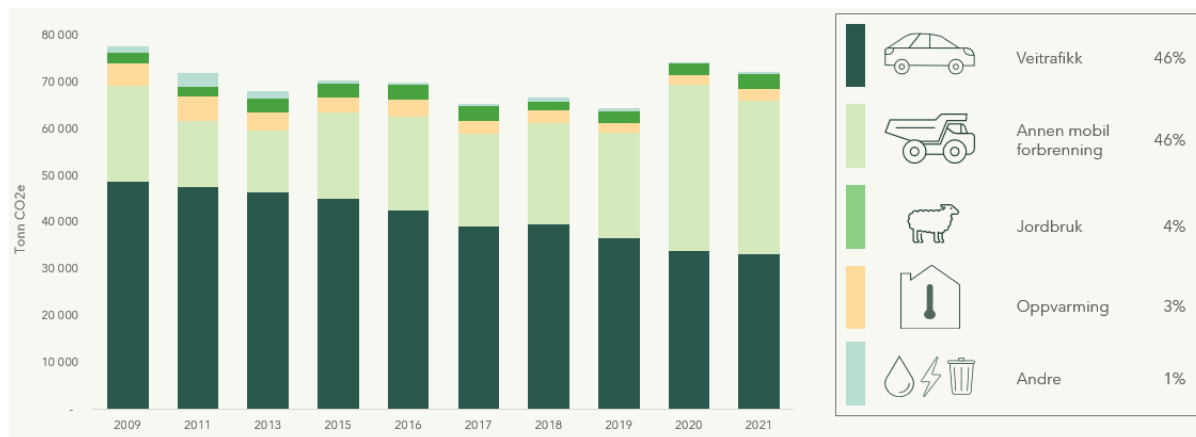
- Direkte klimagassutslipp
Utslipp som skjer innenfor kommunegrensen, fra veitrafikk, anleggsarbeider, jordbruk, industri osv.
- Indirekte klimagassutslipp
Klimagassutslipp som skyldes produksjon av varer og tjenester både innenfor og utenfor kommunegrensen. Dette er f.eks. produksjon av byggematerialer som forbrukes i Lørenskog kommune, men produseres et annet sted.

Den nevnte rapporten (Asplan Viak, 2023) omfatter direkte klimagassutslipp innenfor kommunens geografiske grenser, fordi det er statistikk for disse utslippene Miljødirektoratet publiserer årlig, men med to års forsinkelse.

Det er likevel viktig å ikke kun vurdere de direkte klimagassutslippene, for kommunen har stor påvirkningskraft på indirekte utslipp som Lørenskog kommune som virksomhet forårsaker, spesielt innenfor bygg og anlegg, avfall og offentlige anskaffelser.

Utslippskildene til klimagasser har endret seg over tid

De direkte klimagassutslippene innenfor kommunens grenser lå på ca. 72 000 tonn (CO₂-ekvivalenter) i 2021. Disse utslippene har blitt redusert med ca. 4 % siden 2009 (første år med Miljødirektoratets statistikk).

I 2021 er det utslipp fra to kategorier som dominerer; veitrafikk og annen mobil forbrenning. Veitrafikk omfatter gjennomgangstrafikk i tillegg til trafikk fra kommunens egne innbyggere. Med *annen mobil forbrenning* menes utslipp fra bruk av avgiftsfri diesel og bensin til ikke-veigående motorredskaper som traktorer, anleggsmaskiner mv. Utslipp fra annen mobil forbrenning står for ca. 45 % av de totale utlippene og veitrafikk for ca. 46 %.

Over tid har utslippsfordelingen mellom kategoriene endret seg noe. I 2009 og årene etter, var den klart største utslippskilden veitrafikk. Klimagassutslipp fra veitrafikk er fremdeles den største utslippskilden i Lørenskog, men det er en synkende trend fra tidligere år, med et utslipp på 33 000 tonn CO₂-ekvivalenter i 2021, en nedgang på 32 % fra 2009. Det største bidraget til denne reduksjon kommer fra økt andel elektriske og hybrid-elektriske personbiler.

Årsaken til økningen i klimagassutslipp innen kategorien annen mobil forbrenning, er den store byggeaktiviteten i Lørenskog. Økningen er på ca. 500 % i perioden fra 2009 til 2020. Til sammenligning er økning på nasjonalt nivå i samme periode ca. 20 %.

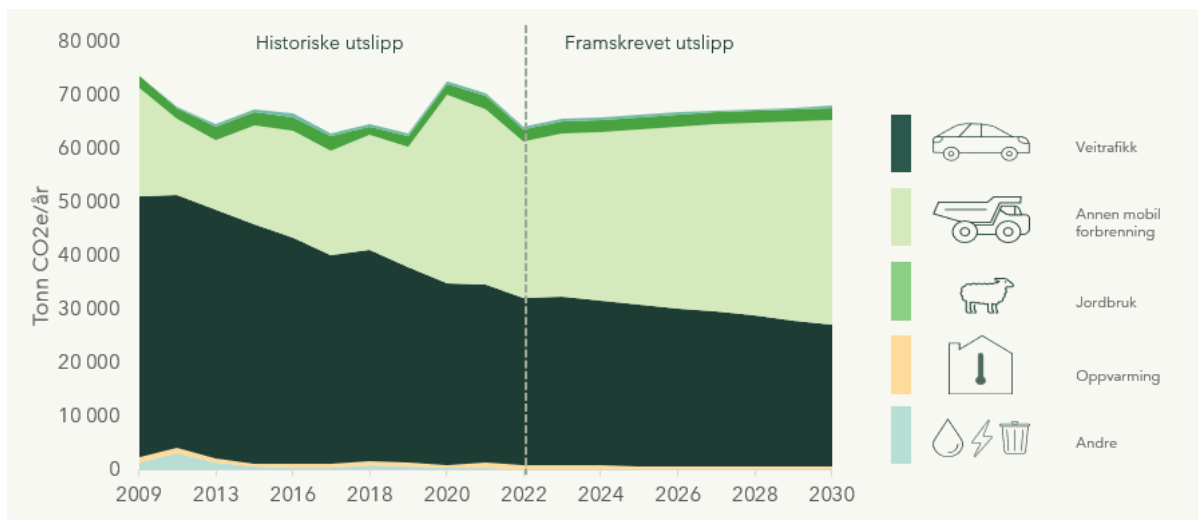
Historiske utslipp og utvikling av utslipp fremover i tid

I rapporten er det gjort beregninger av den fremtidige utviklingen av klimagassutslipp i Lørenskog kommune; såkalte framskrivninger. I de to figurene nedenfor vises en framskrivning som baserer seg på utvikling i utslipp dersom det ikke gjennomføres flere nye klimatiltak, også kalt "business as usual".

Figuren tar utgangspunkt i historiske utslipp fra Miljødirektoratets statistikk for Lørenskog i perioden 2009 til 2021, der utviklingen (framskrivingen av utslipp) styres av befolkningsvekst, historiske trender eller andre mer nærliggende faktorer for utvikling (f.eks. utvikling i kjøretøyparken, utskiftning av gamle vedovner) dersom det ikke gjennomføres noen tiltak utover det som allerede er igangsatt og vedtatt på nasjonalt plan. Det tas altså utgangspunkt i dagens rammebetingelser, som vil kunne endre seg i fremtiden, men gir et anslag på utslippsutviklingen slik situasjonen fremstår i dag.

På samme måte som et økonomisk budsjett er basert på forventede utgifter og inntekter, vil framtidige utslippsreduksjoner baseres på estimer av framtidige utslipp.

Figuren nedenfor viser at det totale klimagassutslippet i Lørenskog i 2030 er forventet å være på nesten samme nivå som utslippet i 2009, hvis det ikke gjøres tiltak. Beregningene viser en nedgang på kun 8 % fra 2009 til 2030.

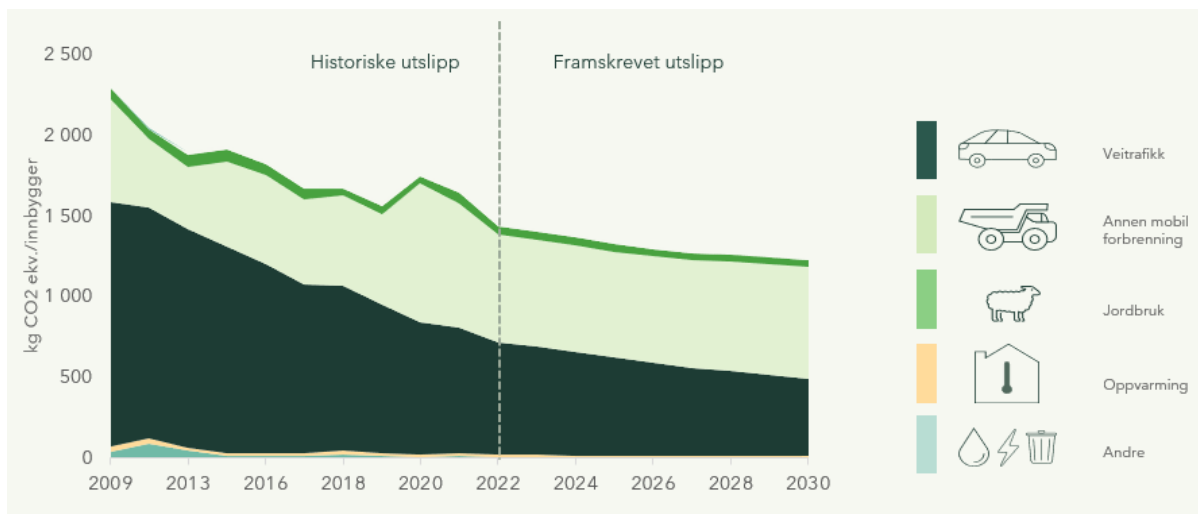

Det er viktig å bemerke at det er stor usikkerhet til hvordan annen mobil forbrenning vil utvikle seg framover, og om man kan forvente like stor befolkningsvekst som kommunen har hatt til nå.

Befolkningsvekst har stor betydning for måloppnåelse innen reduksjon av klimagassutslipp. En stor del av befolkningsveksten forventes å være tilflytting fra andre kommuner, som vil føre til en forflytning av utslipp fra disse kommunene til Lørenskog. Dette vil gjøre det vanskeligere for Lørenskog å nå en reduksjon på 50 % innen 2030, sammenlignet med andre kommuner som ikke har like høy befolkningsvekst.

Gitt at befolkningen i Lørenskog fortsetter å øke, kan det være nyttig å også vurdere framskrivningen i klimagassutslipp per innbygger. Dette er vist i figuren nedenfor. De historiske utslippstallene viser at det er en markant reduksjon i klimagassutslipp per innbygger på 28 % fra 2009 til 2021, mens det for kommunen som helhet (jf. figuren over) er en reduksjon på kun 4 %.

Framskrivningen viser at klimagassutslipp per innbygger i 2030 forventes å være redusert med 46 %, mens reduksjonen for kommunen som helhet er kun på 8 %.

Anbefalinger om klimatiltak

Veitrafikk og bygge- og anleggsplasser (annen mobil forbrenning) er de største bidragene til direkte klimagassutslipp i kommunen. Tiltak må dermed rettes mot disse sektorene/kategoriene, er anbefalinger fra statusrapporten (Asplan Viak, 2023). Tiltak i Plan for mobilitet (2023), som f.eks. utarbeidelse og gjennomføring av parkeringsstrategi, samt å arbeide for fossil-/utslippsfrie bygge- og anleggsplasser, er tiltaksområder som vil bidra sterkt til reduksjon av utslipp. Det er imidlertid utfordringer knyttet til fossil-/utslippsfrie bygge- og anleggsplasser som strømforsyning og tilgang til elektriske maskiner og lastebiler.

Til tross for at klimaregnskapet i statusrapporten kun omhandler de direkte utslippene innenfor kommunegrensen, har kommunen mulighet til å påvirke indirekte utslipp også. Det vil være viktig å videreføre og styrke klimakrav ved offentlige anskaffelser av både varer og tjenester, spesielt innenfor kommunale bygge- og anleggsprosjekter.

Tiltak som ikke er kvantifiserbare er også viktige tiltak, enten fordi tiltakene er holdnings- skapende og gir positive tilleggseffekter (helse, miljø og natur) eller legger føringer for den omstillingen som er nødvendig.

Det er videre viktig for kommunen at tiltak som innlemmes i budsjettet svarer på lokale utfordringer og er realiserbare. Tiltak i klimabudsjettet er først og fremst nye tiltak. I tillegg har kommunen mange klimatiltak som er gjennomført eller innarbeidet i driften som for eksempel utbedring av gang- og sykkelveier, anleggelse av ladestasjoner og jevnlig dialog med kollektivselskapene for bedre tilbudet i Lørenskog.

Lørenskog har klimatiltak innen alle kommunale sektorer

Alle sektorer har valgt klimatiltak de ønsker å arbeide med i 2024. Kommunens klimatiltak er fordelt etter følgende kategorier:

- Tiltak som bidrar til andre energi- og klimamål
- Tiltak som legger til rette for videre klimaomstilling
- Tiltak som reduserer utslipp, ikke kvantifiserbart
- Tiltak som reduserer utslipp, kvantifiserbart

I tillegg til titler på klimatiltakene, følger nærmere beskrivelse av hvert tiltak.

Anbefalinger til kommunens videre klimaarbeid

Lørenskog kommune benytter Miljødirektoratets utslippsstatistikk som kun omfatter direkte klimagassutslipp innenfor kommunens geografiske grenser. Denne begrensningen i klimaregnskapet vil medføre at tiltak ikke er med i regnskapet, men likevel bidrar til reduksjon av klimagassutslipp. For å fange opp en større bredde av tiltak som iverksettes bør en også vurdere klimagassutslipp fra kommunen som virksomhet i større detalj.

Lørenskog kommune jobber med klimaregnskap på et overordnet nivå og har foreløpig ikke hatt ressurser og kompetanse til å regne ut eksakt reduksjon i utslipp for hvert klimatiltak da det er kompliserte vitenskapelige beregninger som kreves.

Statistikken fra Miljødirektoratet og statistikk som viser utslipp fra kommunen som virksomhet gir ikke nødvendigvis detaljert data til å spore utvikling fra år til år. Ønsker en å spore effekten av konkrete tiltak over tid bør dette gjøres ved hjelp av f.eks. indikatorer.

Videreutvikling av klimabudsjettet er avhengig av økonomiske rammer.

Klimatiltak med i økonomiplanen

Tiltak som bidrar til andre energi- og klimamål

Begrense innførsel og spredning av fremmede arter

Fjerne fremmedarter, som f.eks. kjempespringfrø og oppsamlinger av hageavfall. Handlingsplan for bekjempelse av fremmedarter ble vedtatt i 2022, og blir innarbeidet i det pågående arbeidet med plan for naturmangfold.

Gjenbruk av inventar og løsøre

Kommunen testet i 2023 en app for gjenbruk av møbler og utstyr. Denne hadde noen svakheter, og kommunen har inngått samarbeid med Asker kommune om anskaffelsesprosess for alternativt system.

Klimabevisst arealforvaltning

Kommuneplanens arealdel med arealstrategi er et klimatiltak fordi kommunens vekst og utvikling er basert på fortetting ved kollektivknutepunkt i fem utviklingsområder. Bestemmelser og retningslinjer for områdeutvikling med krav til klimavennlig arealbruk, sambruk og synergier kan gi klimagevinster, bl.a. gjennom redusert transportbehov for innbyggere og næringsliv.

Klimabudsjett i byggeprosjekt

Det skal i utredningsfasene utarbeides klimagassbudsjett og settes mål for utslippsreduksjon. Ved anskaffelse av entreprenør skal det stilles krav til klima (minstekrav og/eller tildelingskriterier). I bygging/gjennomføringsfasen skal det rapporteres jevnlig på material og energiforbruk som summeres opp til endelig klimaregnskap etter ferdigstillelse.

Montere solceller på kommunale bygg

Som del av vedtatt energistrategi foreslås å etablere solceller på flere av kommunens bygg både i 2024 og 2025. Tiltaket forutsetter finansiering over investeringsbudsjettet med 30 mill. kr. Bruk av solceller vil kunne produsere energi tilsvarende 2 mill. kwh per år. Med en pris per 1. juni på 1,60 øre per kwh legges til grunn, vil tiltaket kunne gi årlige besparelser på 3,2 mill. kr fra tidspunktet hvor solcellene er installert og koblet til, noe som gjør at helårseffekt fra 2026 kan legges til grunn.

Plan for naturmangfold

Plan for naturmangfold blir utarbeidet i 2024. Den skal sikre godt samspill mellom vern og bruk av natur og marka og vil ha en handlingsplan for å bevare truede arter og bekjempe

fremmedarter. Planen foreslås fulgt opp med årlig bevilgning i driftsbudsjettet (kultur) på 450 000 kroner i 2024, og deretter 350 000 kroner årlig.

I forbindelse med kommunestyrets vedtak i sak 151/20 Økonomiplan 2021-24 ble det vedtatt utarbeidelse av en plan for beskyttelse av kommunens skogressurser i sentrumsnære områder. I sak 073/22 i Klima-, økologi- og samferdselsutvalget ble det vedtatt at videreføring av dette arbeidet skal ses i sammenheng med kommunedelplan for naturmangfold. Det foreslås en bevilgning på 120 000 kr i 2024.

Regionalt samarbeid om bylogistikk

Lørenskog kommune deltar i et regionalt samarbeid gjennom Bybåndsamrådet. Formålet er å legge til rette for bylogistikk-løsninger som bidrar til attraktive, miljøvennlige sentrumsområder og byer i bybåndet med lave klimagassutslipp, smarte arealløsninger og konkurransedyktig næringsliv. Prosjektet har mottatt Klimasatsmidler til et forprosjekt.

Ryddedaksjoner

Lørenskog kommune skal i samarbeid med lag og foreninger, velforeninger, skoler og barnehager, gjennomføre vårryddedaksjon (Rusken-aksjonen).

Samarbeid om næringsavfall

Sette avfallshåndtering på dagsorden i kommunens samlinger med næringslivet i samarbeid med ROAF og Lørenskog i utvikling.

Tiltak som legger til rette for videre klimaomstilling

- Baneløsning Nedre Romerike
- Gjenbruk og utlån av utstyr
- Grønt Flagg-sertifisering
- Miljø- og bærekraftspris
- Miljøkrav ved kjøp av skytjenester
- Motivere ansatte til å ikke benytte bil til arbeid
- Opplæring om avfallshåndtering
- Oppmerksomhet rundt Miljøfyrtårn-virksomheter
- Parkeringsstrategi
- Revidere klimaveileder for kommunale bygge- og anleggsprosjekter
- Tverrsektorielt klimaarbeid
- Utarbeide arealregnskap
- Videreutvikle nettverk og dialog med næringsliv for et klimanøytralt Lørenskog

Baneløsning Nedre Romerike

Lørenskog kommune skal være pådriver og ha en aktiv rolle i arbeidet for å legge til rette for T-bane til Lørenskog. Det er et viktig tiltak for å nå kommunens mål om nullvekst og reduserte klimagassutslipp.

Gjenbruk og utlån av utstyr

Videreføre BUA Lørenskog og Sørlihavna aktivitetspark med utlån av utstyr.

Grønt Flagg-sertifisering

Målet om at alle skoler og barnehager i Lørenskog skal være Grønt Flagg-sertifisert (FEE.no) er snart nådd. Skoler og barnehager skal følges videre opp på jevnlig basis. Noen er i gang med å lage nye planer for resertifisering. Grønt Flagg-koordinatoren (20 % stilling) er for tiden ubesatt.

Miljø- og bærekraftspris

Miljø- og bærekraftsprisen deles ut til noen som har gjort en spesielt verdifull innsats for natur, miljø og/eller bærekraftig utvikling i kommunen. Prisen og kommunikasjonen rundt nominasjon og utdeling er et viktig holdningsskapende arbeid, og det er et mål å dele ut både en barne- og ungdomspris, samt en voksenpris.

Miljøkrav ved kjøp av skytjenester

Stille miljøkrav når kommunen kjøper skytjenester (gjenvinne overskuddsvarme).

Motivere ansatte til å ikke benytte bil til arbeid

Utrede hva som motiverer ansatte i Lørenskog kommune slik at man ikke benytter bil til arbeid, men velger å gå, sykle eller kjøre kollektivt i stedet.

Opplæring om avfallshåndtering

Tilby informasjon til skoler og barnehager samt innbyggere om hva som skjer med avfallet etter at innbyggerne har levert det. Dette i samarbeid med ROAF.

Oppmerksomhet rundt Miljøfyrtårnvirksomheter

Gi oppmerksomhet til virksomheter som blir sertifisert som Miljøfyrtårn

Parkeringsstrategi

Det ble i fjorårets økonomiplan bevilget 0,5 mill. kr til utarbeidelse av parkeringsstrategi i 2024 og ytterligere 0,5 mill. kr foreslås bevilget ved å omdisponere budsjett for utredninger i 2024. Det er i tillegg gitt tilsagn om klimasatsmidler på 450 000 kr.

Det forventes at kommunen vil få parkeringsinntekter fra 2025 og framover i økonomiplan-perioden, det er budsjettert med 2,4 mill. kr. i 2025, økende til 8 mill. kr i 2025 i takt med at planen forventes implementert.

Finansiering

Arbeid med parkeringsstrategi vil foregå i 2023 og 2024. Kommunen er tildelt 450 000 kr i klimasatsmidler.

Revidere klimaveileder for kommunale bygge- og anleggsprosjekter

Lørenskog kommune stiller krav til at kommunale bygge- og anleggsprosjekter skal dokumentere klimagassutslipp. Dette gjøres i tråd med Klimaveileder for bygge- og anleggsprosjekter som ble vedtatt i 2020. Veilederen er moden for revidering.

Tverrsektorielt klimaarbeid

Utarbeide årshjul for kommunens klimaarbeid, herunder klimabudsjett og klimasatsmidler. Alle sektorer inviteres inn i klimaarbeidet gjennom årshjulet.

Utarbeide arealregnskap

Arealregnskapet skal gjøre kunnskap om arealene i kommunen lett tilgjengelig i et oversiktlig kart og regnskap, som skal bidra til bedre beslutninger knyttet til fremtidige arealbruksendringer. Arealregnskapet skal gi mulighet til å forstå endringenes betydning for klima og lokale økosystemtjenester.

Videreutvikle nettverk og dialog med næringsliv for et klimanøytralt

Lørenskog

Lørenskog i Utvikling har mottatt prosjektmidler fra Viken fylkeskommune til prosjektet "Et klimanøytralt Lørenskog". Prosjektet har som mål å bidra til at Lørenskog-samfunnet skal bli klimanøytralt. Lørenskog kommune skal være en aktiv pådriver for at næringsliv og kommune skal samarbeide om å redusere klimagassutslippene.

Tiltak som reduserer utslipp, ikke kvantifiserbart

Energisparekontrakter

Gjennomføre minst to prosjekt med bruk av prinsippene til energisparekontrakt, men med egen utførelse av tiltakene. Sparemål 30 % for kommunale bygg. I 2024 etableres styringssystemer for energi, det er lagt til grunn investeringskostnader for 2,5 mill.kr i 2024. Det er i første rekke aktuelt å bruke energisparekontrakt på Sykehusveien 75 og Kurland barnehage. Potensiale for besparelser er 150 000 kwh årlig, noe som betyr reduksjon i energikostnader på anslagsvis ca 240 000 kr i året.

Hageavfalls-mottak

Arbeide for å etablere en mottaksordning også for hageavfall i kommunen i samarbeid med ROAF som har etablert en henteordning for hageavfall. Dette er en prøveordning. Det kan ta tid før en permanent ordning er på plass, da det pt ikke finnes arealer for dette.

Hindre utslipp av gummigranulat

Hindre gummigranulatflukt ved å sette opp slukrister, fysiske barrierer, samt snødeponi i henhold til ny forskrift fra 2021. Arbeidet skal utføres på alle kunstgressbaner i kommunen, samt ridebanen på Losby i løpet av 2024 og 2025. I tillegg jobbes det med å erstatte gummigranulat med mer miljøvennlig innfyll i NFFs prosjekt "Det gode innfyll" som er beskrevet i tiltak 1727.

Mer miljøvennlig engangsservise

Bærekraftige løsninger i stedet for plastglass o.l. til kulturhusets og Veiviserens serveringer.

Nye projektorer i Lørenskog kino

Utskifting av projektorer i Lørenskog kino fra pærer til laser. Tiltaket vil føre til stor reduksjon av strømforbruk.

Opprettelse av parselhager

Det opprettes flere parselhager for innbyggere i kommunen.

Skolehager

Skolehager i gåavstand til skolene brukes i opplæringen. Dette som en del av arbeidet med læreplanen.

Solceller på kommunale bygg

Bruk av energi fra solceller vil bidra til redusert energiforbruk i kommunale bygg. Dette vil bli montert på 14 bygg i løpet av 2024 og 2025.

Test av miljøvennlig innfyll i kunstgressbaner

Lørenskog kommune deltar i NFFs pilotprosjekt om miljøvennlig innfyll i kunstgressbaner, "Det gode innfyll".

Tømme veisluk

Det foreligger pålegg fra Statsforvalteren om registrering og tømming av veisluk med sandfang. Et sandfang er et rensetrinn som holder igjen tungmetaller før overvannet går videre til vassdragene. Regelmessig tømming av sandfang er viktig for å opprettholde rensesfunksjonen.

Statsforvalteren krever i utslippstillatelsen at sandfang tømmes regelmessig. I forventningsbrevet følges dette opp med at kommunene skal redusere forurensning til vassdrag. Problemstillingen er og omtalt i et avvik fra Statsforvalterens tilsyn i kommunen i 2020. 1,4 mill. kr foreslås bevilget årlig.

Tiltak som reduserer utslipp, kvantifiserbart

Sykle til jobben- aksjonen

"Sykle til jobben"-aksjonen er en landsdekkende aktivitetskampanje arrangert av bedriftsidretten. Lørenskog kommune tilbyr egne ansatte og innbyggere over 18 år å delta.

Utfasing av fossile tjenestebiler i hjemmetjenesten

Bruk av el-sykkel/moped eller el-bil i hjemmetjenesten. Fase ut alle fossildrevne tjenestebiler og erstatte med el-biler.

Tiltak som legger til rette for videre klimaomstilling

Sykkelverksted

Initiere et mobilt sykkelverksted, rettet mot innbyggere og ansatte i kommunen, drevet av frivilligheten, eventuelt i samarbeid med kommunen.

Tiltak som reduserer utslipp, ikke kvantifiserbart

Digital opprydning hos ansatte

Gjennomføre digital opprydning hos alle ansatte. Slette gamle filer, gamle eposter, dubleret informasjon, ppt'er med innebygde filmer osv. Dette vil gi besparelser på strøm og gi økt levetid på utstyr.

Gå til skolen

Etablering av såkalte "Hjertesoner" rundt skoler og barnehager, samt etablering av gågrupper og annet holdningsskapende arbeid.

Tiltak som reduserer utslipp, kvantifiserbart

Begrense klimagassutslipp fra deponiet på Nordli

Videreføre dialog med og bidra til at det snarest gjennomføres tiltak for å begrense utslippet av klimagass fra det nedlagte deponiet på Nordli i samarbeid med ROAF.

21. Interkommunale selskaper

Nedre Romerike brann- og redningstjeneste (NRBR)

[Nedre Romerike brann- og redningsvesen IKS \(NRBR\)](#) leverer tjenester som omfatter brann og redning, feiertjenester og sivilforsvaret. NRBR eies fra 2023 av 6 kommuner på Nedre Romerike. Beløpene i tabellen nedenfor omfatter også tilskudd for deltakelse i Kommunalt oppgavefelleskap mot akutt forurensning region 2, samt Øst 110-sentral, herunder Nasjonalt kommunesamarbeid for 110-sentralene (NKS110).

Tilskuddet til brannvesenet øker med 5,1 mill. kr og har bakgrunn i idriftsettelse og bemanning av ny brannstasjon på Lystad, samt vedtatt styrkning av operativ grunnbemanning.

Tilskuddet Lørenskog betaler ØST 110 og NKS110 reduseres med henholdsvis 2,7 mill. kr og 3,8 mill. kr. ØST 110 øker ikke utover lønns- og prisvekst, og tilskuddet til NKS 110 reduseres som følge av vedtak om at investeringene som gjøres av selskapet kan lånefinansieres istedenfor at det finansieres over driftsbudsjettet til eierne.

Totalt sett summeres Lørenskog kommunes andel for kostnadene i 2024 (driftstilskuddet) til 50,1 mill. kr, noe som er en økning på ca. 2,9 mill. kr (5,4 %) fra 2023.

Beløp i 1 000	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftstilskudd	36 000	47 480	50 076	50 079	49 941	49 669

Nedre Romerike vann- og avløpsselskap IKS (NRVA)

[Nedre Romerike vann- og avløpsselskap \(NRVA\)](#) har ansvar for å levere drikkevann av høy kvalitet til eierkommunene, samt ta imot avløp, rense og levere det tilbake til naturen. NRVA eies av 5 kommuner.

Vannforsyning

For vannforsyning er Lørenskog kommunes andel i 2024 budsjettert til 72,6 mill. kr, noe som er en økning på 18,8 mill. kr (35 %) fra 2023. For 2024-2027 er tilskuddet budsjettert ut fra erfaringstall og forventet befolkningsvekst.

Kostnadsdriverne for NRVA er vedlikeholdskostnader av vannbehandlingsanlegget, behov for økt råvannskapasitet og produksjonskapasitet i vannbehandlingsanlegget, samt styrket leverings-sikkerhet og distribusjonskapasitet i vannforsyningssystemet. Selskapets utgifter til renter og avskrivninger øker drastisk, som følge av store investeringer og kraftig renteoppgang.

Beløp i 1 000	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftstilskudd	32 946	51 800	72 639	78 593	88 540	104 557

Avløpsrensing

For avløpsrensing er Lørenskog kommunes andel i 2024 budsjettert til 77,6 mill. kr, noe som er en økning på 1,2 mill. kr (1,6 %) fra 2023. For 2024-2027 er tilskuddet budsjettert ut fra erfaringstall.

Kostnadsdriverne for NRA er økte vedlikeholdskostnader og behov for oppgraderinger og kapasitetsøkning på flere ledd i behandlingsanlegget, , oppstart av biogassanlegget og andre nye anlegg. Selskapets utgifter til renter og avskrivninger øker drastisk, som følge av store investeringer og kraftig renteoppgang.

Beløp i 1 000	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftstilskudd	56 648	76 424	77 629	95 125	116 155	134 326

Romerike avfallsforedling (ROAF)

[Romerike Avfallsforedling IKS \(ROAF\)](#) har ansvar for avfallshåndteringen i sine 7 kommuner, og driver innsamling, transport, behandling, mottak, sortering og omsetning av avfall, samt utstrakt informasjonsvirksomhet for å oppnå avfallsreduksjon. ROAF skal kontinuerlig arbeide for at avfall skal få nytt liv gjennom sirkulær tankegang.

Lørenskog kommunes andel av driftstilskuddet for 2023 er budsjettert til 65,7 mill. kr. Driftstilskuddet til ROAF øker med ca. 5,7 mill. kr (9,5 %) fra 2023. ROAF varslers om en del usikkerhetsfaktorer som påvirker økonomiplanen.

Det er varierende kostnader og inntekter for de utsorterte avfallstypene, samt inntekter og utgifter knyttet til deponiene og andel næringsinntekter. Det er også usikkert om innsamling i egenregi med 14-dagerstømming og innføring av matavfallsbeholder i Lørenskog, Enebakk og Rælingen kommuner vil gi økte kostnader. Økte energi og drivstoffpriser påvirker selskapet i stor grad, samt at selskapet også påvirkes av økte renter.

Beløp i 1 000	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftstilskudd	59 962	59 962	65 673	72 240	76 061	81 093

Viken kontrollutvalgssekretariat (Vikus)

Viken kontrollutvalgssekretariat IKS ([Vikus](#)) ble etablert 1. juli 2020. Vikus er et interkommunalt selskap som er sekretariat for de lovpålagte kontrollutvalgene i eierkommunene Aremark, Asker, Aurskog-Høland, Buskerud fylkeskommune, Bærum, Drammen, Eidsvoll, Enebakk, Flesberg, Flå, Frogn, Gjerdrum, Hol, Hole, Hurdal, Kongsberg, Krødsherad, Lier, Lillestrøm, Lørenskog, Modum, Nannestad, Nes, Nesodden, Nittedal, Nore og Uvdal, Ringerike, Rollag, Rælingen, Sigdal, Ullensaker, Vestby, Øvre Eiker og Ås.

Representantskapet er selskapets øverste myndighet og består av en politisk valgt representant fra hver av eierkommunene. Styret velges av representantskapet.

Styret i Vikus vedtok 20. september 2023 å slutte seg til foreslått budsjett for 2024 og økonomiplan for 2024-2027.

I budsjett 2024 og økonomiplan 2024-2027 er det foreslått hvilke tilskudd eierkommunene skal betale i 2024. Lørenskogs andel øker fra 365 000 kr i 2023 til 385 000 kr i 2024. Dette gir en økning på 20 000 kr (5,5 %). Kostnadsøkningen er innarbeidet i økonomiplanen.

Beløp i 1 000	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftstilskudd	296	365	385	385	385	385

Romerike revisjon IKS

Romerike Revisjon IKS ([RRI](#)) leverer revisjonstjenester for Lørenskog kommune.

RRI er organisert som et uavhengig og selvstendig interkommunalt selskap som eies av 11 kommuner på Romerike. Eierne består av Ullensaker, Eidsvoll, Nannestad, Hurdal, Gjerdrum, Nes, Aurskog-Høland, Rælingen, Lørenskog, Nittedal og Lillestrøm kommuner.

Representantskapet er selskapets øverste myndighet og består av en politisk valgt representant fra hver av eierkommunene. Styret velges av representantskapet.

I representantskapets møte 28. september 2023 ble det vedtatt å øke kommunens tilskudd til RRI i 2023 med 52 000 kr (1,8 %) fra 2,905 mill. kr til 2,957 mill. kr. Videre ble det i økonomiplanen vedtatt nye tilskuddssatser for eierkommunene.

Kostnaden for Lørenskog kommune sin del øker fra 2,957 mill. kr i 2023 (revidert budsjett) til 2,990 mill. kr i 2024, det vil si en økning på 33 000 kr fra revidert budsjett i 2023 (1,1 %). Nytt tilskudd til Romerike revisjon i innarbeidet økonomiplanen.

Beløp i 1 000	Regnskap 2022	Opprinnelig budsjett		Økonomiplan			
		2023	Revidert budsjett 2023	2024	2025	2026	2027
Driftstilskudd	2 737	2 905	2 957	2 990	2 990	2 990	2 990

Romerike Krisesenter IKS

Romerike Krisesenter IKS (RKS) skal tilby et beskyttet midlertidig botilbud til mennesker som utsettes for vold og overgrep i nære relasjoner. I tillegg skal krisesenteret gi råd, veiledning og dagoppfølging til voldsutsatte eller pårørende som ikke har behov for beskyttet botilbud på senteret, samt utadrettet informasjon til tjenester og innbyggere på Romerike (jf. Krisesenterloven av 2010).

Selskapet ble opprettet i 2011 og eies av 12 kommuner på Romerike. Tjenesten er lovpålagt, og alle kommuner har en lovpålagt plikt til å gjøre krisesentertjenesten kjent for sine innbyggere etter Kommunelovens § 4. De årlige refusjonene fra eierkommunen tar utgangspunkt i eierandelen, som beregnes ut fra befolkningstall 31.12 foregående år (jf. Selskapsavtalen

21.04.21). Lørenskog kommune har i 2024 en eierandel på 14,3 %. Dette er en økning med 0,3 %.

Budsjettet for krisesenteret for 2024 og kommende år innebærer at Lørenskog andel av utgiftene øker med 200 000 kr utover pris- og lønnsvekst. Dette skyldes i hovedsak økte utgifter knyttet til renter og avdrag, blant annet som følge av at krisesenteret har planlagt å ta opp et nytt lån i 2024 for ombygging av lokalene.

Endringen er lagt inn som forslag til nytt tiltak i Helse-, omsorg og mestring.

Beløp i 1 000	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Økonomiplan			
			2024	2025	2026	2027
Driftstilskudd	3 363	3 983	4 350	4 350	4 350	4 350

22. Gebyrer og brukerbetaling

Utviklingen i gebyrer og brukerbetaling

Lørenskog kommunes gebyrer og brukerbetaling øker i 2024, i all hovedsak i tråd med forventet prisvekst på mellom 4% og 5%. Ikke alle brukerbetaling og gebyrer foreslås økt slik. De viktigste unntakene fra denne justeringen er:

- Satsen som etter forskrift justeres i tråd med folketrygdens grunnbeløp. Grunnbeløpet justeres hver 1. mai, og endring i beløp fra 1. mai 2024 er per nå ikke kjent.
- Maksimalpris for barnehage videreføres uendret med 3000 kr per måned fram til august 2024. Fra august 2024 reduseres maksimalprisen til 2000 kr per måned.
- Det ble innført gratis SFO for redusert plass for elever på 2. trinn fra august 2023. Det er fra tidligere innført gratis SFO for 1. trinns elever (reduert plass). Det er blitt foretatt en ny beregning knyttet til oppholdstider etter innføring av gratis SFO for elever på 1. og 2. trinn (reduert plass), og brukerbetalingen for hel plass for 1. og 2. trinn økes fra 1 210 kr til 1 890 kr per måned.

Gebyrer for selvkostområdene justeres i tråd med beregninger gjort ut fra selvkostregelverket. Tjenester som drives til selvkost, skal i sin helhet betales av forbrukerne, og gebyrer settes ut fra dette. Det vises til vedlegg om beregning av selvkost vedlagt saken, og til kommunedirektørens forslag til innstilling i punkt 5.

- Gebyrene innen selvkostområdene vann, avløp, renovasjon og feiing har generelt slik prisutvikling:
 - Årsgebyr for vann økes med ca. 48 %.
 - Årsgebyr for avløp øker med ca. 4 %.
 - Hovedårsak til økningen er investeringer i vedlikehold og utskiftning av vann- og avløpsnett. Økningene i gebyrene ble og varslet i forrige økonomiplan.
 - Årsgebyr for husholdningsrenovasjon økes med ca. 9 % for abonnenter med små beholdere og ca. 20 % for abonnenter med store beholdere. Forskjellen i økning skyldes at man går over til lik literpris for alle abonnenter.
 - Feie- og tilsynsgebyret økes med i underkant av 15 %
- Gebyrene for planforslag, byggesaker, oppmåling og eierseksjonering har generelt slik prisutvikling:
 - Behandling av planforslag og konsekvensutredninger - de fleste gebyrer øker med prisvekst rundt 5%
 - Behandling av byggesaker: gebyrene øker med mellom 30% og 40%
 - Behandling av seksjoneringssaker og oppmålingssaker: gebyrsatsene øker mer enn prisvekst, generelt rundt 70%

Eksempelfamilie - endring i gebyrer og brukerbetalinger

Eksempellet er ment å illustrere utviklingen i ordinære kommunale avgifter og brukerbetalinger for en ganske gjennomsnitts familie i Lørenskog. I eksempelet er følgende lagt til grunn:

- Husholdningen består av 4 personer, 2 voksne med 2 barn hvorav:
- 1 barn i går i barnehage
- 1 barn går i 3. trinn i skole / SFO – og deltar i gruppeundervisning i gitar i regi av kulturskolen
- Familiens bruttoinntekt er høyere enn 674 300 kr (dvs. ingen innteksgradert betaling i barnehage og SFO)
- Familien bor i enebolig bygd etter 1990. Boligen er på ca 120 m², med pipe.
- Boligen er tilknyttet kommunalt vann- og avløpsnett, og familien har 140 liters avfallsdunk.

Nedenfor vises utvikling i ordinære kommunale gebyrer og brukerbetalinger for familien fra 2023 til 2024:

Gebyrer og brukerbetalinger	Utgifter 2023	Utgifter 2024	Endring i kr	Endring i %
<i>Gebyrer</i>				
Vann	5 328	7 898	2 570	48,2 %
Avløp	8 314	8 651	337	4,0 %
Renovasjon, 140 liters beholder	5 722	6 238	516	9,0 %
Feiing	628	720	93	14,7 %
Sum kommunale gebyrer	19 992	23 507	3 516	17,6 %
<i>Brukerbetalinger</i>				
Barnehage (full plass inkl mat)	36 630	31 795	-4 835	-13,2 %
SFO (full plass inkl mat, 3.trinn)	42 735	43 780	1 045	2,4 %
Kulturskole - gitar	3 950	4 120	170	4,3 %
For barnefamilien	83 315	79 695	-3 620	-4,3 %
Totalt	103 307	103 202	-104	-0,1 %
<i>Gjennomsnitt per måned</i>	8 609	8 600	-9	

Brukerbetalingene for barnefamilien reduseres fra 2023 til 2024. Hovedårsak er at oppholdsbetaling i barnehager i statsbudsjettet er foreslått redusert.

Familienes kostnader til SFO vil variere mye i takt med hvilken alder barnet har, og om full eller redusert plass er valgt. Dersom familien hadde hatt barn i 1. eller 2. klasse i SFO, og de hadde valgt redusert plass, ville SFO-tilbudet fra 2024 vært gratis. Mange familier velger dette alternativet. Endringen med gratis plass for 1. trinn (redusert plass) trådte i kraft i 2022, mens gratis plass for 2. trinn (redusert plass) trådte i kraft i august 2023.

Familiens utgifter til ordinære gebyrer øker totalt med i alt 17,6 % fra 2023 til 2024, mens økningen tilsvarende for fjoråret var beregnet til 16,7 %. Det er særlig de kommunale gebyrene for vann, avløp og renovasjon som øker, disse viser en samlet økning på nærmere 18 %. Av gebyrene er det vanngebyrer og avløpsgebyrer som øker mest.

Eksempelfamiliens kostnader til gebyrer og brukerbetalingen utgjør totalt 8 609 kroner per måned i 2023, endringen er i gjennomsnitt en økning med 223 kroner per måned.

Spesielt om utviklingen i gebyrer for vann, avløp og renovasjon

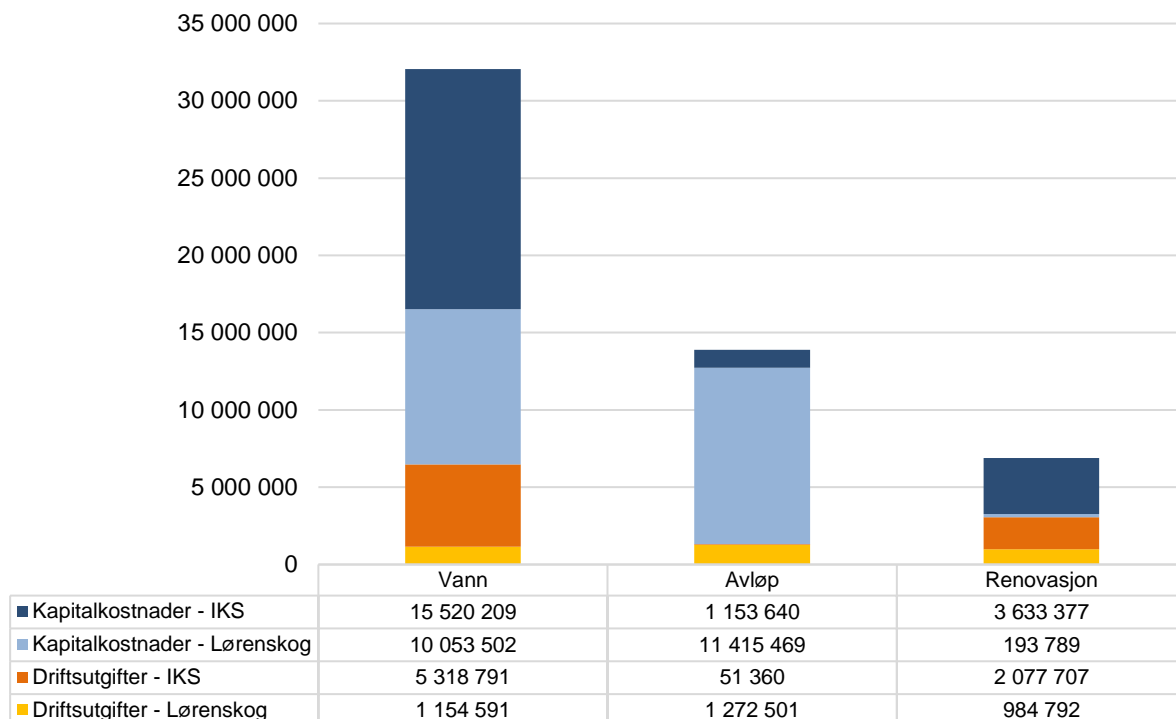
Til grunn for de kommunale årsgebyrene ligger kommunens egne kostnader, kostnader til renter og avskrivninger på kommunens investeringer, samt tilskudd til de interkommunale selskapene kommunen er deltaker i. Felles for både kommunen og Nedre Romerike vann- og avløpsselskap (NRVA) er at de store renteøkningene og behovet for oppgraderinger og vedlikehold fører til kostnader langt utover normal prisstigning. Nivået på kommunens driftskostnader vedtas i økonomiplanen, mens de interkommunale selskapenes budsjetter vedtas av representantskapet. Formannskapet instruerer kommunens representant om hvordan denne skal stemme i representantskapet.

På selvkostområdet vann er kommunens egne driftskostnader kun justert opp med pris- og lønnsvekst, mens renter og avskrivninger på kommunens investeringer øker med ca. 34 %. Tilskuddet til NRVA for kjøp av vann øker med 40 %, noe som har to årsaker. Lørenskog kommune bruker mer vann enn prognostisert, og det er i 2024 budsjettert med at dette vedvarer. I tillegg øker prisen kommunen betaler NRVA for vann med ca. 34%. Hovedårsaken til dette at renter og avskrivninger øker med 51 %. I tillegg øker selskapets driftskostnader på området med 14 %.

På selvkostområdet avløp er kommunens egne driftskostnader kun justert opp med pris- og lønnsvekst, mens renter og avskrivninger på kommunens investeringer øker med ca. 42 %. Tilskuddet som ligger til grunn for gebyrene på området øker med 1,5 %, noe som har to årsaker. Lørenskog kommune leverer mindre avløpsvann til rensing enn tidligere år. Dette medfører at vi budsjetterer med at kommunen tildeles en prosentvis lavere andel av NRVAs totale tilskudd enn tidligere budsjettert. I tillegg er det endret føringsprinsipp hos NRVA ved at renter for investeringen knyttet til Biogassanlegget lånefinansieres inntil anlegget ferdigstilles. Dermed reduserer de totale rente- og avskrivningskostnadene med ca. 2 %. Selskapets driftskostnader på området øker med ca. 2 %.

På selvkostområdet renovasjon øker kommunens egne driftskostnader med ca. 5 %, som følge av vedlikeholdsbehov på avfallssug-anlegget på Metro. Renter og avskrivninger øker med ca. 2 %. Tilskuddet kommunen betaler til Romerike Avfallsforedling (ROAF) øker med ca. 10 %. Selskapets driftskostnader øker med ca. 7%, mens renter og avskrivninger øker med ca. 18%.

Endret kostnadsnivå for gebyrområdene vann, avløp og renovasjon i Lørenskog, fra 2023 til 2024:

Modellen viser hvordan økningen i gebyrgrunnet på selvkostområdene vann, avløp og renovasjon fordeler seg mellom renter og avskrivninger (kapitalkostnader) og driftsutgifter. Økningene knyttes i hovedsak til økte kapitalkostnader, som forårsakes i allerede gjennomførte investeringer. Driftskostnadene økes i tråd med generell lønns- og prisvekst, en mindre andel av økningen skyldes økte driftskostnader.

Spesielt om utviklingen i gebyrer for planforslag, byggesaker, oppmåling og eierseksjonering

Lørenskog kommune har de senere år hatt svært sterk befolkningsvekst, og det har vært stort press på de tjenester i kommunen som jobber med reguleringer og planer, byggesaksbehandlinger, oppmåling og eierseksjonering.

Byggesaksavdelingen hadde ved inngangen til 2022 et bundet fond på rundt 13,5 mill. kr. I 2022 ble rundt 5 mill. kr av fondet disponert, og det anslås at resten av fondet disponeres i løpet av 2023. Bruk av fond har gjort at gebyrene de senere år er økt mindre enn de ellers ville gjort.

Byggesaksavdelingen vil redusere sin aktivitet i takt med at saker som kommer til behandling, er færre enn de var tidligere, slik at noe lavere bemanning kreves.

For **gebyrområdet oppmåling** finnes ikke fond som kan saldere driften. Her forventes at gebyrinntektene i 2023 ikke vil kunne dekke utgiftene. Ut i fra forventede kostnader som må

dekkes, og saksmengde, må gebyrinntektene økes relativt mye dersom selvkost skal kunne oppnås i 2024.

Eierseksjoner anslås ved inngangen til 2024 å ha et selvkostfond på om lag 280 000 kroner, det er lagt til grunn at fondet kan dempe vekst i gebyrene noe fra 2024. Siden gebyrnivået for byggesak og oppmålingstjenestene nå ikke lenger kan subsidieres ved bruk av fond, er gebyrene foreslått økt.

23. Oversikt over konsulentbruk, juridisk bistand og innleide tjenester

Kommunestyret ba i sak 151/20 Økonomiplan 2021-2024 og årsbudsjett 2021, om at fremtidige budsjett skal inneholde en separat oversikt over konsulentbruk, juridisk bistand og innleide tjenester fordelt på sektorer.

Budsjettet er fordelt sektorene omtrent slik⁹:

Innleide tjenester

- Helse, omsorg og mestring: 2,0 mill. kr
- Oppvekst og utdanning: 1,6 mill. kr

Innleide tjenester gjelder i hovedsak tolketjeneste og vikartjenester i Oppvekst og utdanning og Helse, omsorg og mestring.

Juridiske tjenester

- Oppvekst og utdanning: 0,7 mill. kr
- Teknisk: 1,4 mill. kr

Konsulentbruk

- Strategi og samfunnsutvikling: 1,4 mill. kr
- Oppvekst og utdanning: 10,7 mill. kr
- Helse, omsorg og mestring: 0,8 mill. kr
- Kultur: 3,4 mill. kr
- Teknisk: 17,3 mill. kr

Det er budsjettert med ca. 33,6 mill. kr til årlige kjøp av konsulent tjenester. I 2020 ble det for øvrig benyttet 43,5 mill. kr til samme formål.

- Strategi og samfunn: Bistand i forbindelse med kommuneplanarbeidet.
- Oppvekst og utdanning: Budsjettet er i all hovedsak knyttet til bistand fra stiftelsen UNIFY til arbeid med ungdomssatsingen.
- Helse, omsorg og mestring: Ca. 0,6 mill. kr er avsatt konsulenter til bistand med utviklingsarbeid som heltidskultur og andre prosjekter. Sykehjemmene har budsjettert med ca. 250 000 kr til innleie av fagpersoner.

⁹ I forbindelse med utarbeidelse med detaljbudsjett kan det bli mindre endringer. Likeledes vil særskilte hendelse og behov kunne endre innleide, juridiske og konsulent-tjenester.

- Kultur: Kulturskolen - undervisningstimer for elever. Utøvende kunstnere og fagpersoner til prosjekter som «Finn din stemme» og Den kulturelle skolesekken eller Den kulturelle spaserstokken. Volt ungdomsprojekter og flere mindre prosjekter.

Teknisk: Konsulentbistand innenfor tekniske tjenester er i hovedsak behov for spesialkompetanse. Behovet er både for bistand til regulering, utredninger, arbeid med ulike planer. Nærmere 6 mill. kr av budsjettet er lagt til Prosjektvirksomheten.

24. Kommunebarometre

I 2023 blir kommunene i landet rangert i tre ulike barometre: Kommunal Rapport sitt Kommunebarometer, NHO sitt Kommune NM, og Agenda Kaupang sin Kommuneindeks (ny i 2022). Undersøkelsene har ulik metodikk, utvalg og vektlegging av parameterne som benyttes. Dette gjenspeiles også i at Lørenskog kommune har plasseringer fra 23. plass i Kommune NM til 139. plass i Kommuneindeksen.

Overordnet så er Lørenskog sine sterkeste plasseringer innenfor kategoriene Kommuneøkonomi (kostnadseffektivitet i tjenestene og inntekter ift. kostnader) og Demografi (befolkningsvekst og relativt ung befolkning), mens de svakere plasseringene kommer innenfor Finans (gjeldsgrad og investeringer/finanskostnader i % av driftsinntekter) og Helse (bl.a. knyttet til sosialstøtte og andel helseårsverk).

Plasseringer for Lørenskog kommune i 2023:

- Kommune NM: 23. plass (18. plass i 2022)
- Kommunebarometeret: 103. plass (75. plass i 2022)
- Kommuneindeksen: 139. plass (98. plass i 2022)

Kommunal Rapport sitt Kommunebarometer

Kommunebarometeret er en måling som publiseres av Kommunal Rapport hvert år. Her rangeres kommunene etter 151 nøkkeltall, på tvers av 12 ulike sektorer. I 2023 havner Lørenskog på en 103. plass, ned fra 75. plass i fjor. Spesielt skal det fremheves at Lørenskog innenfor temaet «kostnadsnivå» kommer på en sterk 2. plass i 2023. Også barnevernet i Lørenskog opprettholder sine sterke plasseringer med en 19. plass i 2023

Kommunebarometeret har den «svakheten» metodisk at bevegelsene/plasseringene opp og ned innenfor temaer og parametere er vesentlig større her fra år til år her, enn i de andre undersøkelsene. Det kan tyde på at enkeltutslag, eller kortsiktige utslag i enkelte kommuner, tillegges større vekt her enn i de andre undersøkelsene. Gitt at driften er relativt lik fra år til år i de fleste kommuner skal derfor endringene fra 2022 til 2023 leses med dette i mente.

Plasseringer for Lørenskog kommune i 2023/2022:

- Barnevern: 19. plass/1. plass
- Barnehage: 165. plass/217. plass
- Helse: 286. plass/317. plass
- Sosialtjenesten: 208. plass /215. plass
- Kultur: 203.plass/167. plass
- Klima og natur: 25.plass/25. plass
- Saksbehandling: 178. plass/217. plass
- Vann og avløp: 35. plass/61. plass

- Økonomi: 289. plass/245. plass
- Kostnadsnivå: 2. plass/13. plass

Se eget vedlegg for de viktigste observasjonene innenfor temaene.

NHO sitt Kommune NM

NHOs Kommune NM rangerer kommunene etter attraktivitet og lokal vekstkraft basert på forhold ved næringsliv, arbeidsmarked, demografi, kompetanse og kommunal økonomi. I 2023 kommer Lørenskog kommune på en sterk 23. plass i denne undersøkelsen, ned fra 18. plass i 2022. Plasseringen er et resultat av en vektet sum av plassering innenfor områdene:

- **Demografi:** 1. plass i 2023, 1. plass i 2022
- **Kommuneøkonomi:** 22. plass i 2023, 12. plass i 2022
- **Arbeidsmarked:** 56. plass i 2023, 49. plass i 2022
- **Næringsliv:** 176. plass i 2023, 167. plass i 2022
- **Kompetanse:** 255. plass i 2023, 253. plass i 2022

Noen observasjoner fra Kommune NM:

Demografi (1. plass)

Sterke plasseringer

Befolkningsvekst: 1. plass

Netto innflytting: 8. plass

Unge i forhold til eldre

i arbeidsstyrken: 10. plass

Svake plasseringer

Ingen

Kommuneøkonomi (22. plass)

Sterke plasseringer

Aldring: 10. plass

Administrasjonsutgifter: 69. plass

Svake plasseringer

Netto driftsresultat: 287. plass

Kommunal betalingsevne: 205. plass

Arbeidsmarked (56. plass)

Sterke plasseringer

Uføre: 14. plass

Sysselsettingsandel: 63. plass

Svake plasseringer

Arbeidsledige: 325. plass

Næringsliv (176. plass)

Sterke plasseringer

Inntektsnivå: 34. plass

Svake plasseringer

Privat sysselsetting: 316. plass

Næringsvariasjon: 195. plass

Kompetanse (255. plass)

Sterke plasseringer

Minst fire års høyere utdanning: 16. plass

Svake plasseringer

Fagprøver: 350. plass

Teknisk og naturvitenskapelig utdanning: 256. plass

Agenda Kaupang sin Kommuneindeks

Kommuneindeksen var en ny undersøkelse i 2022. Den er utarbeidet av Agenda Kaupang AS på oppdrag av Storebrand Livsforsikring AS. Kommunene rangeres etter en totalsum som er basert på hvor mye kommunen avviker (pluss eller minus) fra gjennomsnittet av kommunene i landet innenfor tre temaer:

- Kvalitet i tjenestene
- Kostnadseffektivitet
- Finanser

I denne undersøkelsen kommer Lørenskog kommune på en 139. plass blant landets 356 kommuner, mot 98. plass i 2022. I forhold til de tre temaene så er Lørenskog kommune:

Godt over landsgjennomsnittet med 39. plass (136. plass i 2022) innenfor **Kvalitet i tjenestene:**

- Her kommer de sterkeste plasseringene innenfor Barnevern med 4. plass, Samferdsel 12. plass og Brann 30. plass
- De svakeste plasseringene kommer innenfor Bolig 356. plass, Plan 327. plass og Helse 300. plass

Vesentlig over landsgjennomsnittet med 12. plass (28. plass i 2022) innenfor **Kostnadseffektivitet i tjenestene**

- Lørenskog er på 3. plass innenfor Barnehage, 5. plass Kirke, 18. plass Grunnskole, 23. plass Barnevern og 31. plass Pleie og omsorg
- De svakeste plasseringene kommer innenfor Sosial med 262. plass og Helse med 177. plass

Godt under landsgjennomsnittet med 334. plass (233. plass i 2022) innenfor **Finanser**

Finansindeksen er basert på tre parametere. Sammenholdt med kommunens driftsinntekter, plasserer Lørenskog seg slik:

- Disposisjonsfond/driftsinntekter: 212. plass
- Netto driftsresultat/inntekter: 287. plass
- Netto lånegjeld/driftsinntekter: 350. plass

Kommunebarometeret – Kommunal Rapport – detaljer

				Trend 21 - 23
Plassering Totalt	2021	2022	2023	↓
	46	75	103	
De viktigste årsakene til at kommunen har svakere plassering de siste årene er at vi har havnet "stadig lavere" innenfor sektorene Økonomi, Pleie og omsorg, og Sosialtjeneste.				
GRUNNSKOLE	2021	2022	2023	→
	75	118	99	
I positiv retning trekker elevenes mestringsnivå på ungdomstrinnet, samt andel med spesialundervisning på alle trinn. I negativ retning er det oppfylging av lærernes kompetansekrav som ligger under landsgjennomsnittet for alle trinn.				
BARNEVERN	2021	2022	2023	→
	1	1	19	
Barnevernet i Lørenskog er fortsatt helt i landstoppen. Det er en noe svakere plassering innenfor "fagutdannet per 1 000 barn" og "antall brukerundersøkelser siste fire år" som gir 19. plassen i 2023.				

Økonomiplan for 2024-2027

HELSE	2021	2022	2023
	281	317	286

Sterke plasseringer 2023

Netto utgifter til forebygging (funksjon 233) per innbygger over 4 år	94	44	38
Antall sykehusopphold per 1000 innbyggere	28	22	22

Svake plasseringer 2023

Avtalte legeårsverk per 10 000 innbyggere	325	334	329
Årsverk av psykiatriske sykepleiere, per 10 000 innbyggere	299	306	305
Andel med fullført helseundersøkelse innen 1. skoleår	1	306	277
Andel fødte med hjemmebesøk innen 14 dager	333	337	334

Det er spesielt lege-årsverk og årsverk psykiatriske sykepleiere som gir den svake plasseringen.
Innenfor Helse er Rælingen på 139. plass, Lillestrøm på 218. plass og Ullensaker på 273. plass

KULTUR	2021	2022	2023
	138	167	203

Sterke plasseringer 2023

Kinobesøk per innbygger	85	81	81
Netto driftsutgifter til idrett og idrettsanlegg per innbygger	114	86	92

Svake plasseringer 2023

Utlån per innbygger	257	289	279
Ansatte kulturarbeidere i kommunen, per 1000 innbygger	228	214	263
Antall timer i kulturskolen, per elev	224	161	248

De svakeste plasseringene kommer innenfor "Utlån per innbygger", antall kulturarbeidere i kommunen, og antall timer i kulturskolen

SAKSBEHANDLING	2021	2022	2023
	251	217	178

Sterke plasseringer 2023

Andel av vedtatte byggesaker med faktisk tilsyn	1	1	1
Andel byggesøknader innvilget i områder med restriksjoner	4	--	73

Svake plasseringer 2023

Saksbehandlingsgebyr for enebolig	322	316	317
Gebyr for privat forslag til reguleringsplan	322	314	312

Fremgangen de siste årene skyldes sterkere plasseringer innenfor parametere som gjelder saksbehandlingstid

Økonomiplan for 2024-2027

ØKONOMI	2021	2022	2023
	177	245	289
Sterke plasseringer 2023			
Oppsamlet beløp i balansen, i prosent av brutto driftsinntekter	33	92	31
Andel av investeringene som finansieres av lån, siste fire år	98	100	84
Svake plasseringer 2023			
Endring disposisjonsfond, prosentpoeng	106	122	278
Netto renteeksponert gjeld i prosent av brutto driftsinntekter	318	322	320
Endring i netto renteeksponert gjeld (andel av brutto driftsinntekter)	252	266	292
Netto finansutgifter, i prosent av brutto driftsinntekter, ekskl. avdrag	339	339	339
Investeringer, som andel av brutto driftsinntekter. Snitt siste fire år	316	339	340
<p>Det er negativ utvikling i parameterne knyttet til disposisjonsfond (25% av sektoren) og "Netto renteeksponert gjeld i prosent av driftsinntekter" som er hovedårsaken til den lavere plasseringen i 2022 og 23. På den positive siden ser vi at oppsamlet beløp i balansen og andel lånefinansierte investeringer har en god utvikling vs/ andsgjennomsnittet.</p> <p>Blant nabokommunene er Lillestrøm på 83. plass, Ullensaker på 116. plass og Rælingen på 272. plass</p>			

PLEIE OG OMSORG	2021	2022	2023
	181	217	256
Sterke plasseringer 2023			
Andelen av ansatte (brukerrettete årsverk) som har fagutdanning	130	134	56
Tid med lege på sykehjem, minutter pr. uke	148	119	88
Andel plasser i skjermet enhet, målt mot beboere på sykehjem over 80 år	89	85	89
Svake plasseringer 2023			
Tid med fysioterapeut på sykehjem, minutter pr. uke	292	274	284
Andel av opphold på sykehjem som er korttidsopphold	207	312	331
Andel vedtak om helsetjenester i hjemmet, som iverksettes innen 15 dager	322	321	322
Døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter pr. 10.000 innbyggere	73	281	297
Mottakere av BPA, støttekontakt og omsorgslønn per 1.000 innbyggere	293	260	287
<p>Det er spesielt utviklingen i "Andel av opphold på sykehjem som er korttidsopphold" og "Døgn på sykehus for utskrivningsklare pasienter pr. 10.000 innbyggere" som er årsak til lavere plassering fra 2021 - 23. På den positive siden har vi andel ansatte med fagutdanning, og tid med lege på sykehjem.</p> <p>Blant nabokommunene er Lillestrøm på 159. plass, Rælingen på 194. plass, og Ullensaker på 242. plass</p>			

BARNEHAGE	2021	2022	2023
	303	217	165
Sterke plasseringer 2023			
Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage siste år	23	1	1
Andel av minoritetsspråklige barn som går i barnehage siste fire år	24	1	1
Svake plasseringer 2023			
Antall barn per årsverk, kommunale barnehager	340	337	296
Antall barn per barnehage	271	281	294
Leke- og oppholdsareal per barn i kommunale barnehager	329	331	329
Andel kommunale barnehager som oppfyller pedagognormen	311	253	268
<p>Barnehage har hatt en sterk utvikling fra 2021-23. De viktigste driverne er utviklingen i antall ansatte per barn, kompetansen hos de ansatte, og andel minoritetsspråklige i barnehage.</p> <p>Innenfor Barnehage er Rælingen på 291. plass, Ullensaker på 299. plass, og Lillestrøm på 309. plass</p>			

SOSIALT JENESTE	2021	2022	2023
	152	215	208
Sterke plasseringer 2023			
Andel 18-24 på sosialhjelp, korrigert	75	65	87
Andel 25-67 på sosialhjelp, korrigert			95
Svake plasseringer 2023			
Snitt stønadslengde i antall måneder for mottakere av sosialhjelp, 25-66 år	245	257	269
Årsverk til økonomisk rådgivning per 1000 langtidsmottakere av stønad	283	298	287
Andel søknader om kommunal bolig som blir innvilget	281	251	285
Andel sosialhjelpsmottakere med sosialhjelp i 6 måneder eller mer	242	290	259
<p>Snitt stønadslengde for aldersrubbene 18-25 år og 26-66 år, samt andel i kommunen som er sosialhjelpsmottagere - har vist en negativ utvikling de siste årene. Allikevel er andel som er på sosialhjelp i kommunen langt bedre enn landsgjennomsnittet.</p> <p>Innenfor sosialtjeneste er Rælingen på 83. plass, Lillestrøm på 179. plass, og Ullensaker på 197. plass</p>			

KLIMA OG NATUR	2021	2022	2023
	28	25	25
Sterke plasseringer 2023			
Endring i klimagassutslipp (tonn CO2 ekvivalenter) fra veitrafikk i kommunen siste fire år	1	1	1
Hvor mange av de siste fire årene kommunen har søkt om midler fra Klimasats	1	1	1
Andel km av kommunale veier som er tilrettelagt for syklende	1	1	1
Andel av alle sterkt modifiserte vannforekomster med godt økologisk potensial	1	1	1
Svake plasseringer 2023			
Endring, totale klimagassutslipp i kommunen siste fire år (prosent)	108	331	333
Endring i antall km2 nedbygd areal (sum av bebygd areal og vegareal) siste 4 år	254	271	279
<p>Lørenskog er helt i landstoppen på endring i klimagassutslipp de siste årene, andel av kommunale veier som er tilrettelagt for sykling, og vannforekomster med godt økologisk potensial</p>			

VANN, AVLØP OG RENOVASJON	2021	2022	2023
	152	61	35
Sterke plasseringer 2023			
Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende e.coli-prøveresultate	1	1	1
Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende IE-prøveresultater	1	1	1
Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende farge	1	1	1
Andel abonnenter tilknyttet vannforsyning med tilfredsstillende pH-verdi	1	1	1
Andel fornyet spillvannnett siste tre år, avløp	17	19	1
Svake plasseringer 2023			
Beregnet gjennomsnittsalder for det kommunale vannledningsnett med kjent alder	269	270	253
<p>Lørenskog ligger svært godt an når det gjelder vannkvalitet og kvalitet på ledningsnett</p>			

Økonomiplan for 2024-2027

KOSTNADSNIVÅ	2021	2022	2023
	8	13	2
Sterke plasseringer 2023			
Netto utgifter til grunnskole per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	1	1	1
Netto utgifter til pleie og omsorg per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	29	32	30
Netto utgifter til barnehage per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	36	22	1
Netto utgifter til barnevern per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	52	25	30
Svake plasseringer 2023			
Netto utgifter til sosialhjelp per innbygger, korrigert for utgiftsbehovet	258	309	285

Lørenskog kommune er altså nest beste kommune i landet på kostnadsnivå - på høyde med plasseringene de siste årene. Innenfor de større sektorene viser kommunen en svært god kostandseffektivitet i landssammenheng.

På Kostnadsnivå er Ullensaker på 7. plass, Lillestrøm på 10. plass, og Rælingen på 29. plass